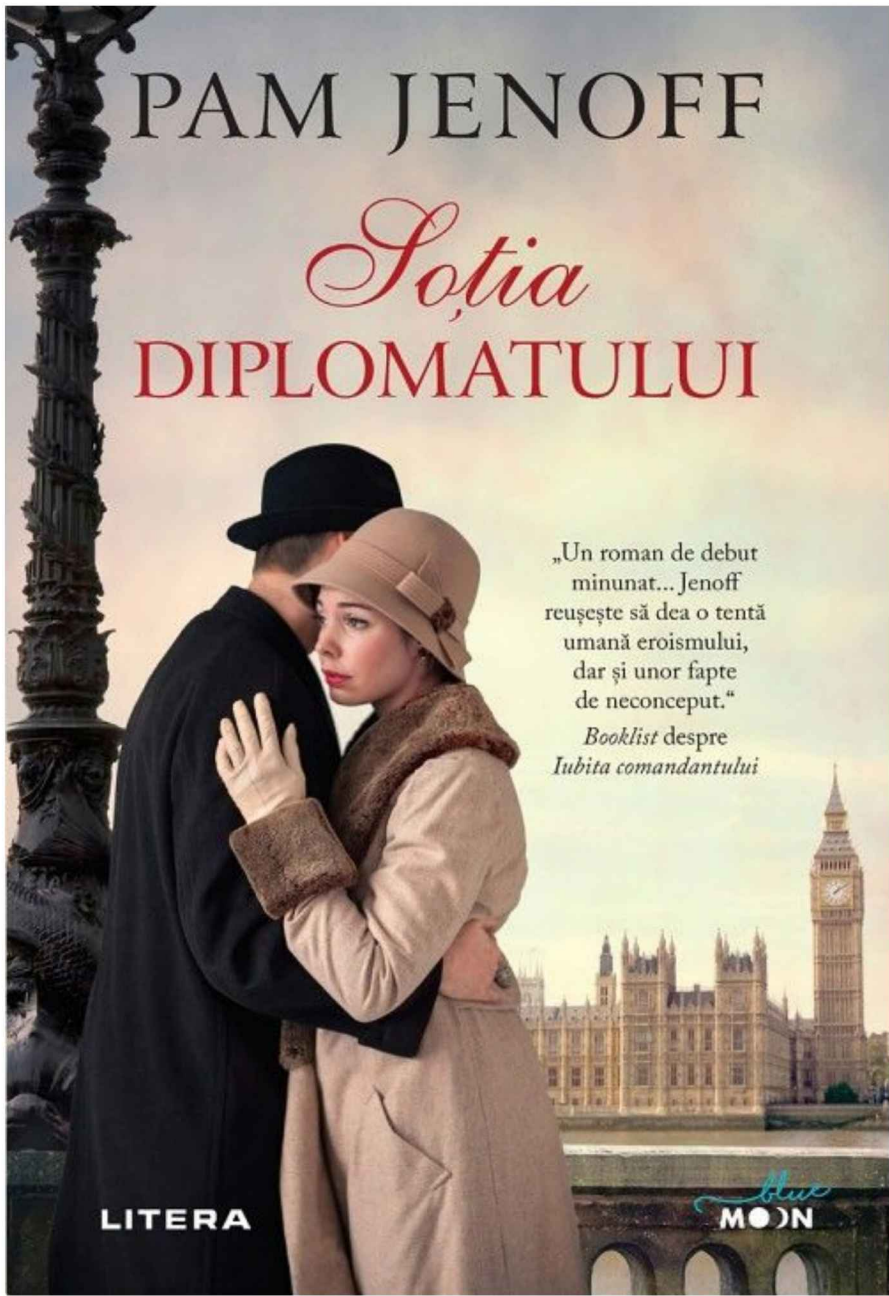

PAM JENOFF

Soția
DIPLOMATULUI

„Un roman de debut
minunat... Jenoff
reușește să dea o tentă
umană eroismului,
dar și unor fapte
de neconceput.“

Booklist despre
Iubita comandantului

LITERA

blue
MOON

blue
MOON

PAM JENOFF

Sotia
DIPLOMATULUI

Traducere din limba engleză și note
ANCA IRINA IONESCU

LITERA
București

The Diplomat's Wife

Pam Jenoff

Copyright © 2008 Pam Jenoff

Toate drepturile rezervate, inclusiv acela de reproducere
în întregime sau parțial în orice formă. Ediție publicată
prin înțelegere cu Harlequin Books S.A.

Aceasta este o operă de ficțiune. Numele, personajele, locurile și
întâmplările sunt fie produsul imaginației autoarei, fie sunt folosite
fictiv, iar orice asemănare cu persoane reale, în viață sau decedate,
companii, evenimente sau locuri este în întregime întâmplătoare.

Copyright © Lee Avison / Trevillion Images
pentru imaginea utilizată pe copertă

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Soția diplomatului

Pam Jenoff

Copyright © 2021 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Dragoș Ghișulete

Corector: Dorina Lipan

Copertă: Bell Studio

Tehnoredactare și prepress: Laura Carîp

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidrașcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

JENOFF, PAM

Soția diplomatului / Pam Jenoff ;

trad. din lb. engleză și note: Anca Irina Ionescu . -

București : Litera, 2021

ISBN 978-606-33-7347-3

ISBN EPUB 978-606-33-7416-6

I. Ionescu, Anca Irina (trad.; note)

821.111

Lui Philippe, cu dragoste

Mulțumiri

Unul dintre cele mai remarcabile aspecte ale faptului că am devenit o scriitoare publicată a fost că am cunoscut atât de mulți oameni talentați care au muncit pentru ca lucrările mele să vadă lumina tiparului. Sunt profund recunoscătoare colegilor de la MIRA Books, inclusiv redactorului meu talentat, Susan Pezzack, și echipei editoriale; lui Heather Foy și colegilor ei minunați de la Relații Publice; lui Jayne Hoogenberk și Adrienne Macintosh pentru munca lor extraordinară referitoare la materialele din eHarlequin.com; echipei încântătoare de la Vânzări; și altora, prea numeroși ca să-i enumăr. Aș dori să le mulțumesc, de asemenea, colegilor de MIRA UK, pentru munca lor excepțională: lui Catherine Burke, Oliver Rhodes, Clare Somerville, Sarah Ritherdon, Alison Byrne, Bethan Hilliar și tuturor colegilor lor. Le sunt recunoscătoare, de asemenea, editorilor Margot Weale de la Midar PR din Londra și Gail Brussel din New York, pentru eforturile depuse pentru mine.

O altă experiență minunată a fost reprezentată de miile de oameni care au intrat în viața mea după citirea cărții mele. De aceea aș dori să le mulțumesc numeroșilor librari și difuzori de carte care mi-au promovat lucrarea, cititorilor care m-au contactat și mi-au spus cât de mult au fost afectați de cărțile mele și cluburilor de lectură care m-au primit în casele lor. Le sunt, de asemenea, recunoscătoare numeroșilor autori care mi-au împărtășit cu atâta generozitate experiența lor și scriitorilor din grupul meu de autori pentru feedbackul referitor la carte. Mulțumesc, de asemenea, studiourilor Leighton și Centrului de Artă Banff. Zilele pe care le-am petrecut acolo în stadiile incipiente ale elaborării lucrării de față au fost neprețuite. Și este apoi bucuria continuă pe care mi-o oferă cei care au fost alături de mine încă de la început. Îi mulțumesc agentului meu excepțional, Scott Hoffman, și echipei lui de la Folio Literary Management, pentru evaluările lor impecabile, pentru efortul susținut și răbdarea nesfârșită cu care m-au îndrumat în această experiență a

publicării. Prietenilor și colegilor mei care au parcurs acest drum alături de mine. Și, cel mai important, mulțumesc familiei mele: mamei, tatălui, lui Jay și Phillip (și Casey, și Kitty) – fără voi, nimic din toate acestea nu ar fi fost posibil sau nu ar fi meritat să fie realizat.

Capitolul 1

Nu știu câte ore sau zile am zăcut pe această podea tare și rece, așteptând să mor. O vreme mi s-a părut că sunt deja moartă, învăluită în liniștea gravă a propriului mormânt, incapabilă să mă mișc sau să vorbesc. O durere ascuțită mă împungea în partea dreaptă. Nu s-a terminat. Un zgomot ajunge la mine în valuri mici: sunt șobolani care zgârie zidurile interioare, iar apa picură acolo unde eu nu pot ajunge. Capul începe să-mi zvâcnească pe cimentul rece ca gheața. Nu, nu sunt moartă. Nu încă, dar asta se va întâmpla foarte curând. Nu mai pot. În minte îl văd pe gardian aplecat peste mine, cu o bară de fier deasupra capului. Mi se strânge stomacul. Am vorbit? Nu, răspunde o voce din mine. Nu ai spus nimic. Te-ai descurcat bine. Este o voce de bărbat. Alek sau poate Jacob. Firește, nu poate fi nici unul din ei. Alek este mort, a fost prins și împușcat de Gestapo. Și probabil că și Jacob s-a dus, dacă el și Emma nu au reușit să treacă granița.

Emma. Parcă îi văd chipul, aplecat deasupra mea pe podul de cale ferată. Am simțit buzele ei reci pe obraz când s-a aplecat să mă sărute în semn de rămas-bun.

– Dumnezeu să te binecuvânteze, Marta!

Eram prea slăbită ca să răspund, am dat numai din cap. Am văzut apoi cum a fugit până la capătul podului și a dispărut în întuneric.

După ce a plecat, am privit în jos la pod. Sub mine, în zăpadă, se întindea o pată de un roșu-închis, care se lățea în timp ce o priveam. Sânge, mi-am spus. Sângele meu. Sau poate al lui. Trupul comandantului zăcea nemișcat câțiva metri mai încolo. Chipul lui arăta pașnic, aproape nevinovat și, pentru o clipă, am înțeles cum putuse Emma să țină la el.

Dar eu nu; eu îl omorâsem.

Locul unde intrase glonțul tras de comandant a început să mă doară și să mă ardă. În depărtare, sirenele se auzeau tot mai tare. Mi-a părut rău că îi spusesei Emmei să plece, că respinsesem oferta ei de a mă ajuta să fug. Dar nu aș fi făcut decât s-o încetinesc pe ea și am fi fost prinse

amândouă. În felul acesta, măcar ea avea o șansă. Alek ar fi fost mândru de mine. Și Jacob la fel. Timp de o clipă mi-am imaginat că Jacob stă aplecat deasupra mea cu părul castaniu înfioat de vânt.

– Mulțumesc, a murmurat.

Apoi s-a dus și el.

A venit Gestapoul, iar eu stăteam culcată cu ochii închiși, dorind ca moartea să vină mai repede. Timp de o clipă, când și-au dat seama că eu îl împușcasem pe comandant, am fost sigură că mă vor uide pe loc, chiar acolo. Dar, după aceea, unul a spus că aveau puține gloanțe și că nu trebuie să le risipească, iar altul, că va trebui să răspund la întrebări. Așa că m-au luat de pe pod.

– O să-și dorească să o fi ucis aici, a spus unul din ei în timp ce mă arunca în camion.

Acum, când îmi amintesc cuvintele lui, mă cutremur. Avusese dreptate. Asta fusese cu câteva luni în urmă. Sau poate ani; timpul se confundă, zile nesfârșite de singurătate, de înfometare și de durere. Singurătatea este partea cea mai grea. În tot timpul cât am fost aici, nu am mai văzut alt deținut. Uneori mă lipesc de zid, mi se pare că aud voci sau o respirație în celula de alături.

– Alo? șoptesc și îmi apăs capul în crăpătura unde peretele întâlnește podeaua.

Dar nu răspunde nimeni niciodată. Când pașii de pe coridor se apropie în sfârșit, sunt întotdeauna cuprinsă de groază. Este băiatul de la bucătărie care mă privește fix cu ochii lui negri, cu privirea pustiită, și pune jos tava cu pâine mucegăită și apă cafenie? Sau este unul dintre ei? Perioadele în care sunt torturată vin în valuri imprevizibile, pe neașteptate, zile sau săptămâni în șir nimic, apoi mai multe una după alta într-o succesiune rapidă. Îmi pun mereu același întrebări în timp ce mă bat: Pentru cine lucrezi? Cine ți-a ordonat să-l împuști pe comandantul Richwalder? Spune-ne numele și ne oprim, promitem. Dar nu am vorbit și nici ei nu s-au oprit până când nu am leșinat. O dată sau de două ori m-au readus în simțiri și au început din nou. De cele mai multe ori, ca și astăzi, mă trezesc în celula mea, singură.

Și, cu toate acestea, nu am spus nimic. Nu am spus nimic. M-am descurcat bine. Zâmbesc în sinea mea la acest gând. Apoi satisfacția dispare. Credeam, aproape speram, că această ultimă bătaie va însemna sfârșitul. Dar sunt în viață, așa că vor veni cu siguranță din nou. Încep să

tremur. De fiecare dată este mai rău decât data precedentă. Nu mai pot. Trebuie să mor înainte să vină din nou.

Altă durere ascuțită într-o parte. Naziștii m-au operat imediat după ce am ajuns la închisoare și mi-au scos glonțul. Pe atunci nu înțelegeam de ce vor să mă salveze. Firește, asta era înainte să înceapă interogatoriile. Durerea este mai puternică și încep să transpir. Dintr-odată, în încăpere se face frig și îmi pierd din nou cunoștința.

Ceva mai târziu mă trezesc. Mirosul propriilor dejecții atârnă greu în aer. Aud în depărtare un huruit necunoscut. Văd lumină prin pleoapele închise. Cât timp a trecut? Îmi ating obrajii cu mâinile. Ochiul drept este închis complet de o umflătură proaspătă, rotundă. Îmi frec ochiul stâng, dau la o parte crusta groasă care s-a format la colțul exterior. Clipesc și privesc în jur, prin celulă. Camera este în ceață, așa cum este totul de când mi-au confiscat ochelarii, chiar de la sosire. Văd o rază palidă de lumină care a pătruns prin fereastra îngustă de sub plafon și care luminează o baltă mică de pe podea. Mă doare gâtul uscat. Măcar dacă aș putea să ajung la apă. Dar sunt încă prea slăbită ca să mă mișc.

Huruitul încetează. Aud pași la etajul de deasupra, apoi pe scară. Vin gardienii. Închid ochii din nou, când cheia se răsuțește în broască. Ușa celei se deschide și aud voci de bărbați. Mă forțez să rămân liniștită, să nu tremur sau să arăt în vreun fel că sunt trează. Pașii se aud mai tare prin încăpere. Mă încordez, așteptând smuciturile dure și loviturile care urmează cu siguranță. Dar oamenii se opresc în mijlocul încăperii și continuă să discute. Se pare că nu sunt de acord asupra unui lucru. Nu vorbesc germană, îmi dau brusc seama. Mă străduiesc să ascult:

– ...prea bolnavă, spune una dintre voci.

Nu este rusă și nici o limbă slavă. Este engleză!

Îmi tresare inima.

– Trebuie să plece.

Deschid repede ochii. În celula mea sunt doi bărbați în uniforme negre. Sunt britanici? Americani? Mijesc ochii, încercând zadarnic să văd steagul de pe mâneca lor. Am fost eliberați?

Bărbatul mai scund stă cu spatele spre mine. Peste umărul lui îl văd pe celălalt, care arată spre ușă.

– Trebuie să plece, repetă bărbatul cu o voce furioasă.

Cel scund dă din cap. Trebuie să le atrag atenția. Încerc să mă ridic în capul oaselor, dar durerea este prea puternică. Inspir adânc și tușesc, apoi ridic puțin mâna. Bărbatul care arătase spre ușă se uită la mine.

– Vezi? strigă el peste umăr și se repede spre mine.

Celălalt nu răspunde, dar clatină din cap și iese din celulă. Celălalt îngenunchează lângă mine.

– Bună.

Deschid gura să răspund, dar nu scot decât un cârâit.

– Șșșș!

Își duce un deget la buze. Dau încet din cap și simt că obrazii mi se înroșesc. Întinde mâna să-mi atingă brațul. Mă retrag tresărind. Atâta vreme contactul uman a însemnat pentru mine numai durere.

– Este în ordine, spune el blând.

Arată spre steagul de pe mâneca lui.

– American. E în ordine.

Întinde mâna din nou, se mișcă mai încet de data asta, iar eu mă străduiesc să nu mă încordez atunci când îmi ridică brațul și își apasă degetele bătătorite pe încheietura mâinii mele. Aproape că uitasem că o persoană poate avea o atingere atât de blândă. Îmi ia pulsul, apoi își pune cealaltă mână pe fruntea mea. Se încruntă. Începe să vorbească repede în engleză, ochii lui albaștri aruncă săgeți înainte și înapoi. Dau din cap ușor. Nu înțeleg. Se oprește în mijlocul propoziției și o roșeață ușoară îi apare în obraji.

– Scuze!

Ia o ploscă de metal de la centură, o deschide și toarnă puțin lichid în căpăcel. Apoi își pune o mână sub ceafa mea. Îmi permit să mă relaxez simțind căldura atingerii lui. Mâneca lui miroase a pământ, îmi trezește amintiri din copilărie, ace de pin de pe solul pădurii. Îmi ridică ușor capul, ținându-l în mâna lui ca și când aș fi fost un prunc și îmi aduce căpăcelul la buze:

– Bea!

Înghit apa pe care mi-o toarnă în gură. Are un gust ușor metalic, dar nu-mi pasă. Beau tot căpăcelul și apoi încă unul. În timp ce beau, îi studiez fața. Este numai cu câțiva ani mai mare decât mine, are cel mult 23–24 de ani. Deși are acum o expresie serioasă, cutele de la coada ochilor mă fac să cred că zâmbește mult. Pare blând. Și chipeș. Devin brusc conștientă de rochia mea murdară și de părul încâlcit, năclăit de murdărie și de sânge. Apoi, epuizată de efort, mă înmoi, în timp ce el îmi lasă ușor capul pe podea. Nu, îmi vine să-i spun, când își trage mâna de sub ceafa mea. Atingerea lui este acum încurajatoare, cunoscută. Dar îi zâmbesc, încercând să-i arăt că sunt recunoscătoare. Dă din cap, cu ochii

larg deschiși și triști. Parcă s-ar întreba cum de am ajuns aici, cine mi-a făcut asta. Dă să se ridice. Cuprinsă de panică, mă străduiesc să mă întind și să-i apuc mâna.

– Este în ordine.

Îngenunchează din nou lângă mine și face semn cu capul către ușă.

– Doctor.

Vrea să mă ajute. Mă relaxez puțin, dar rămân tot agățată de el.

– Este în ordine, repetă el rar și mă strânge de mână. Ai să pleci.

Să plec. Ochii încep să-mi ardă. Coșmarul s-a terminat. Este aproape greu de crezut. O singură lacrimă fierbinte se rostogolește pe obrazul meu. Întinde mâna și o șterge. Își drege vocea, își atinge pieptul cu mâna liberă.

– Paul.

Paul. Privesc fix la el și îi repet numele în gând. Nu știu dacă pot să vorbesc. Dar vreau să-mi știe și el numele. Înghit, apoi inspir adânc.

– M-Marta, reușesc să articulez.

Apoi, copleșită de efort și de tot ce s-a întâmplat mă cufund din nou în întuneric.

Capitolul 2

– Ești trează acum, nu-i așa?

O voce de femeie, vioaie și necunoscută, străpunge întunericul. S-au întors nemții? Trag adânc aer în piept. Este ceva diferit. Aerul nu mai este plin de duhoarea de dejecții, miroase a alcool și a vopsea proaspătă. Au dispărut zgomotele de șobolani și de apă care picură. Au fost înlocuite de voci blânde, foșnitoare, care vorbesc încet.

Deschid ochii și constat cu uimire că nu mai sunt în celula mea, ci într-o încăpere mare, cu pereți galbeni strălucitori. Unde am ajuns? La picioarele patului stă o femeie. Deși îi văd fața ca prin ceață, observ că poartă o bonetă albă pe cap. Vine lângă mine și îmi atinge fruntea.

– Cum te simți?

Înghit nesigură. Mai simt o durere într-o parte, dar acum este înfundată, ca o durere de dinți.

– Numele meu este Dava. Știi unde ești?

Nu vorbește poloneză, dar înțeleg ce spune. Idiș. Nu am auzit această limbă de când am plecat din ghetou. Dar idișul este foarte apropiat de germană și femeia vorbește cu un fel de accent. Poate că este altă nazistă care încearcă să mă facă să vorbesc.

– Te afli lângă Salzburg, într-un lagăr pentru persoanele strămutate.

Lagăr. Salzburg. Mintea o ia razna.

– Naziștii...?

Reușesc să articulez. Mă doare gâtul atât din cauza roștirii cuvântului, cât și a efortului de a vorbi.

– S-au dus. Hitler s-a sinucis și ce a mai rămas din armata germană a capitulat. Războiul din Europa s-a terminat.

Pare așa de sigură pe ea. Mă relaxez puțin și las cuvintele să-mi pătrundă în minte, în timp ce se apleacă deasupra capului meu, spre o fereastră, și aranjează perdelele ca să blocheze o parte din lumina soarelui care trece prin ele. „Lasă-le“, aș vrea să-i spun. „Am trăit atâta vreme în întuneric.“

– Așa, acum e mai bine.

Mă uit în sus la ea. Deși silueta plină îi dă un aer respectabil, după chip nu-i dau mai mult de 30 de ani. O buclă castanie i-a ieșit de sub bonetă.

Dava toarnă apă dintr-o cană albastră de pe măsua joasă aflată lângă patul meu. Încerc să mă ridic în capul oaselor, dar îmi apăsă umărul cu mâna liberă.

– Stai!

Ia o pernă de pe patul gol de lângă mine, mă ridică ușurel și o pune peste cea aflată deja sub capul meu. Observ că port o cămașă de noapte de spital din bumbac aspru, albastru.

– Corpul tău a trecut prin multe. Trebuie să te miști încet.

Ridic capul și Dava îmi duce paharul cu apă la buze.

– Încet, repetă ea.

Iau sorbituri mici.

– Așa e bine, Marta.

Privesc în sus, mirată de unde îmi știe numele.

– Era scris pe fruntea ta când te-au adus, îmi explică.

Apoi, văzând mirarea mea, adaugă:

– Soldații care eliberează lagărele scriu adesea unele lucruri, cum ar fi numele și starea pacientului, direct pe el. Poate că nu au hârtie sau poate se tem că, altfel, se vor pierde informațiile pe drum.

Mai iau o gură de apă și îmi sprijin din nou capul pe pernă. Îmi amintesc brusc de soldatul care m-a ajutat să beau pe podeaua închisorii.

– Cum am ajuns aici?

Dava pune paharul înapoi pe măsua.

– Te-au găsit americanii în închisoarea nazistă când au eliberat lagărul Dachau de lângă München. Suntem la două ore mai spre sud, nu departe de frontiera germană, așa că mulți dintre cei eliberați sunt aduși aici. Ai fost inconștientă de când te-au adus, acum o săptămână și mai bine. Nu am fost siguri că o să-ți revii. Dar acum te-ai trezit, febra a scăzut.

Dava privește înapoi peste umăr, apoi se întoarce din nou la mine.

– Odihnește-te câteva minute! Mă duc să-i spun doctorului că te-ai trezit.

După ce pleacă, ridic din nou capul. Deși văd ca prin ceață, reușesc să disting două rânduri de paturi înguste, la distanță egală unul de altul, înșirate de-a lungul pereților încăperii dreptunghiulare. Toate paturile par ocupate, mai puțin cel de lângă mine. Mai multe femei în alb se mișcă vioaie printre ele.

Dava se întoarce câteva minute mai târziu și aduce o tavă. În spatele ei pășește un bărbat mai în vârstă cu ochelari groși. Mă apucă de încheietura mâinii și cu cealaltă mână îmi atinge fruntea. Apoi ridică pătura și apucă de marginea cămășii. Mă retrag luată pe neașteptate.

Dava lasă tava jos, pe patul gol din spatele ei și face un pas înainte.

– Trebuie să-ți examineze rana, ca să fie sigur că se vindecă corect.

Mă relaxez puțin și îl las pe doctor să-mi ridice cămașa, încercând să-i ignor mâinile reci, necunoscute, care mă apasă pe stomac. Apoi doctorul împinge și mai departe cămașa ca să ajungă la rană. Sunt uimită să văd că am cusături proaspete pe linia inciziei.

– A trebuit să te opereze din nou când ai venit aici, explică Dava. O bucătică de glonț rămăsese încă înăuntru și te-ai infectat.

Încuviințez din cap. În închisoare mă întrebam de multe ori de ce mă mai doare așa de tare rana, după ce naziștii mă operaseră. Acum, după a doua operație, mă simt mult mai bine.

Doctorul îmi trage cămașa la loc, se întoarce spre Dava și îi vorbește într-o germană prea rapidă și cu un accent prea dificil pentru mine, așa că nu înțeleg. Apoi pleacă grăbit.

– A spus că se vindecă bine. Și că trebuie să mănânci ceva. Ți-e foame?

Înainte să pot răspunde, Dava ia un bol de pe tava din spatele ei.

– Supă, anunță ea vioaie.

Mă ridic în capul oaselor și de data asta nu mă mai oprește, ci aduce bolul mai aproape de bărbia mea. Bolul degajă o aromă plăcută. Mă ia cu ameteală și pe frunte îmi apare sudoare rece. Dava observă, pune bolul înapoi pe tavă și ia o cană și o farfurie de pe tavă.

– Hai să începem cu puțin ceai!

Înghit, stomacul mi s-a mai liniștit.

– Pot s-o țin.

Dava îmi dă cana și iau o gură. Lichidul este calduț și îmi mângâie gâtul. Țin cana cu ambele mâini și privesc în sus. Plafonul este înalt, ornamentat cu un fel de model. Mijesc ochii ca să-l disting mai bine.

– Asta a fost cândva sufrageria oficială, explică Dava. Lagărul se află în castelul Leopoldskron, unul dintre palatele Habsburgilor. Naziștii l-au confiscat de la foștii proprietari. Palatul este foarte frumos, la fel și grădinile. O să facem un tur când te faci mai bine.

– Mulțumesc.

Iau încă o gură de ceai. Dava arată în sus.

– Dacă te uiți aici, vezi influența barocă. Detaliile sunt absolut extraordinare.

– Nu pot... încep, apoi șovăi. Adică nu văd.

– Ce vrei să spui?

Vocea Davei este foarte îngrijorată.

– Ți-au făcut naziștii ceva? Te-au lovit în cap? Sau ai căzut?

Neg din cap.

– Nu, nu este vorba despre asta, răspund repede, deși evident că m-au lovit de mai multe ori în cap. Numai că sunt foarte mioapă și mi-au confiscat ochelarii când am fost arestată.

– O, Dumnezeuule mare, de ce nu ai spus? Avem o cutie întreagă de ochelari în depozit.

Ce se întâmplase, oare, cu proprietarii lor? mă întreb.

– Când termini de mâncat, îți aduc câteva perechi ca să-i încerci, continuă Dava. Acum, hai să încercăm din nou supa.

Îmi ia cana de ceai din mână, o pune înapoi pe tavă, apoi ia din nou bolul cu supă. Stomacul meu freamătă în așteptare. Înghit prima lingură pe care mi-o dă Dava, savurez zeama caldă, sărată, care îmi alunecă pe gât în jos. Nici una dintre noi nu vorbește, în timp ce îmi dă a doua lingură, apoi a treia.

– Acum să așteptăm puțin, să vedem dacă rămâne acolo, spune Dava.

Deschid gura încercând să protestez. Este prima mâncare proaspătă pe care o gust de luni bune și nu vreau să mă opresc. Dar știu că are dreptate. Mă las pe perne și privesc în salon.

– Mă întreb de ce restul salonului este așa de aglomerat, iar lângă mine nu este nimeni.

Fac un gest spre patul de alături.

– Vrei să spui, de ce este ținut patul tău separat de celelalte?

– Da.

Dava șovăie.

– Ceilalți sunt din lagăre.

– Nu înțeleg, ai spus că eram la Dachau. Țsta nu e tot lagăr?

– Ba da, bineînțeles. Dar acolo unde ai fost ținută, în închisoare, nu erai la un loc cu restul femeilor.

Studiez fața Davei. Știe că am stat într-o celulă specială de închisoare?

– Condițiile prizonierilor din lagărele ca Dachau erau foarte proaste, adaugă ea.

– Mai rele decât acolo unde am fost eu?

Încerc să-mi imaginez ce ar fi putut fi mai oribil decât bățile, înfometarea și izolarea pe care le îndurasem.

– Nu neapărat mai rele, dar diferite. Erau o mulțime de boli, dizenterie, tifos.

Tifos. Mama mea murise de tifos în ghetoul din Cracovia. Parcă văd și acum trupul ei răvășit de boală, parcă o aud cum strigă în delirul provocat de febră.

– Nu am vrut să riscăm să iei ceva, atât timp cât ești slăbită din cauza operației și a infecției, așa că te-am ținut cât mai izolată. Dar acum lucrurile se vor schimba. Așteptăm un alt transport și probabil că va trebui să folosim toate paturile, așa că vei avea o vecină. Dar am vorbit destul. Hai să mai mâncăm puțină supă.

În timp ce Dava mă hrănește cu lingura, privesc peste umărul ei. Multe dintre femei stau culcate în pat. Conștientizez brusc sunete pe care nu le auzisem înainte, gemete înfundate, bâzâitul echipamentelor medicale. Și apoi, și un alt miros: mirosul slab, metalic, al sângelui. Mă întorc spre Dava și îi studiez fața cu interes.

– De unde ești?

– Întâi am locuit în Rusia, dar familia mea s-a mutat la Viena pe când eram copil. Părinții mei au murit la Buchenwald.

– Ești evreică!

Nu-mi pot stăpâni mirarea din voce. Cu silueta ei masivă, Dava nu pare să fi stat în lagăre. Încuviințează din cap.

– Eram în sudul Franței și studiam limbi străine când a început războiul. Familia mea nici n-a vrut să audă să mă întorc. Așa că m-am înscris ca soră medicală la Aliți și m-am întors în Austria imediat ce a fost posibil. Dar, firește, părinții mei nu mai erau.

Nici ai mei, îmi spun și ochii îmi ard.

– S-a terminat tot, repetă Dava un minut mai târziu.

Tonul ei este vioi când pune bolul la loc pe tavă și îmi dau seama că acum vorbește despre supă. S-a terminat. Sunt dintr-odată înapoi în celulă, fără mâncare, și mă întreb când va veni masa următoare, dacă voi mânca în ziua aceea ceva. Mă cuprinde panica. Dava, obișnuită cu supraviețuitorii, parcă îmi citește gândurile.

– Nu-ți face griji!

Mă bate pe umăr.

– Crucea Roșie ne aprovizionează bucătăria. Este suficientă supă și alte feluri de mâncare. Dacă tot îți mai este foame și reușești să îți în stomac

ceea ce ai mâncat, peste o oră îți aduc pâine. Dar acum nu mai trebuie să mănânci. Este spre binele tău.

Mă las pe spate ușurată.

– Mulțumesc.

– Cu plăcere.

Dava se ridică în picioare.

– Acum trebuie să văd alți pacienți. Vreau să te odihnești. Trebuie să-ți recapeți puterile.

Pleoapele mi se pare brusc foarte grele.

– Mi-e cam somn, recunosc.

– Din pricina mâncării. Odihnește-te! Somnul este bun pentru vindecare.

Dava ia tava și dă să plece.

– Dava, strig în urma ei, încercând să mă ridic din nou în capul oaselor.

Dava se întoarce.

– Da?

– Am o întrebare.

Fac o pauză și mi-l imaginez pe soldatul care se aplecase deasupra mea în închisoare.

– Ai spus că m-au adus americanii. Știi vreun nume?

Dava se încruntă.

– Îmi pare rău, nu. Dar de ce întrebi?

– Îmi amintesc de un soldat care m-a ajutat înainte să leșin. Cred că îl cheamă Paul.

Inima mi se strânge când îi rostesc numele cu voce tare.

– Care e numele lui de familie?

Ezit, încerc să-mi amintesc. Scria ceva pe reverul verde al uniformei. Închid ochii și încerc zadarnic să-l citesc din memorie.

– Nu știu.

– Sunt mii de soldați americani în Europa care eliberează lagărele, răspunde ea blând.

Mi se strânge și mai mult inima.

– Am să întreb când mai vin transporturi de la alte lagăre, dar nu-mi fac mari speranțe. Acum, odihnește-te! Mă întorc după ce îmi termin turul.

Mă scufund din nou în pat și privesc în urma asistentei care se îndepărtează. Apoi privesc din nou de jur împrejurul salonului. Nu este

un vis. Chiar am fost salvată. Epuizarea mă copleșește și îmi las capul în jos, pe cearșafurile albe, foșnitoare, și adorm.

Ceva mai târziu deschid ochii. Cât timp a trecut? În salon este aproape întuneric acum, este lumină numai de la o rază de lună care se încăpățânează să treacă prin perdelele trase din spatele meu. În încăperea se aude respirația zgomotoasă și anevoioasă a femeilor bolnave, care se străduiesc să doarmă. Aud pe cineva care plânge încet în depărtare. Înghit ca să-mi alung uscăciunea din gât. Mă ridic, întind mâna după paharul de pe noptiera mea, pe care Dava l-a lăsat plin cu apă. Sorb o înghițitură și, când pun paharul înapoi, observ pe marginea mai îndepărtată a noptierei mai multe obiecte de metal, care nu fuseseră acolo mai înainte. Ochelari! Curioasă, mă întind și apuc două perechi. Încerc una din ele, dar camera rămâne tot în ceață. Sunt prea slabi. Încerc repede a doua pereche, dar sunt încă și mai slabi decât primii. Mă cuprinde deznădejdea când îi scot. Dacă nu mi se potrivește nici unul? Lentilele din cea de-a treia pereche sunt prea puternice, mă dor tâmpile când încerc să focalizez. Au mai rămas de încercat numai două perechi. Mai sunt și altele, dacă nici una nu mi se potrivește? Iau următoarea pereche și îmi țin respirația când mi-i pun. Încăperea devine dintr-odată clară. Sunt aproape perfecți. Văd din nou!

Mă întorc spre fereastră. Mă săgetează o durere ascuțită din cauza mișcării bruște. Trag la o parte perdelele și rămân cu gura căscată. Munți maiestuoși, cu căciuli de zăpadă, se aliniază la orizont, cu vârfurile lor ascuțite îndreptate spre cerul plin de stele. Alpii, îmi dau seama. Simt cum mi se face pielea de găină pe brațe. La poalele munților se află un lac mare, a cărui suprafață reflectă, asemenea unei oglinzi, peisajul măreț.

Privesc din nou în sus, spre munți și clilesc. Este greu de crezut că există asemenea frumuseți. Ce fac eu aici? Cum de am fost atât de norocoasă, încât am ajuns aici în viață, când atâtia alții nu au mai ajuns? Ochii mi se umplu de lacrimi. Trebuie să mă rog, să-i mulțumesc lui Dumnezeu? Șovăi. Am încetat să mai cred cu mult timp în urmă, în ziua în care l-am văzut pe tata spânzurat în piața mare din satul nostru pentru că a dat pe ascuns de mâncare unui băiat pe care națiștii voiau să-l ucidă prin înfometare, drept pedeapsă pentru că furase o bucată de pâine. Aș fi putut să mor și eu în noaptea aceea, pe pod, sau în închisoare. Dar sunt aici și nu pot scăpa de gândul că o anumită forță, mai presus de mine, mă ajutase să supraviețuiesc.

Mai arunc o ultimă privire spre munți, apoi las perdeaua să cadă înapoi. Dau să mă întind din nou în pat, dar mă opresc brusc. În patul de lângă mine este o tânără. Probabil că au adus-o în timp ce dormeam.

– Hei! șoptesc.

Nu răspunde. Respiră slab, mă întreb dacă nu și-a pierdut cunoștința. Mă aplec mai aproape și îi studiez fața. Pare să fie cam de aceeași vârstă cu mine, deși este atât de slabă, încât este greu să fii sigur. Pomeții înalți îi ies din piele ca și când ar fi gata în orice moment să o străpungă și ochii i se zbat sub pleoapele subțiri. Părul i-a fost tuns atât de scurt, încât se văd din loc în loc urme ca de chelie.

Mă uit de jur împrejur în încăpere. Aș vrea s-o văd pe Dava sau pe vreo altă soră ca să întreb despre fată, dar nu zăresc pe nimeni. Privesc încă o dată în jos spre fată. Degetele ei sunt încleștate de marginea pernei, ca și când s-ar teme că i-o va lua cineva. Pătura i-a căzut de pe umeri și lasă să se vadă clavicula slabă de deasupra cămășii de noapte. Întind mâna și trag pătura ca s-o învelesc. Zăresc cu coada ochiului fișa medicală agățată de marginea patului. O iau încet, ca să n-o deranjez pe fată și parcurg prima filă. Este un anumit tip de fișă medicală cu foarte multe cuvinte lungi, necunoscute, în engleză. În partea de sus descifrez un singur cuvânt: Rose.

– Rose, spun cu voce tare și pun fișa la loc.

Mă uit la chipul fetei. Ochii i se zbat sub pleoape. Îi repet numele. Ochii ei se deschid încet și se uită la mine clipind.

– Bună, îi spun în poloneză.

Nu răspunde și încerc în idiș.

– Eu sunt Marta.

Fata nu răspunde, dar continuă să mă privească cu ochi mari, violeți, migdalați. Îmi amintesc brusc cât de dezorientată fusem și eu când mă trezisem aici. Probabil că este cumplit de înspăimântată.

– Ești în siguranță, șoptesc repede, amintindu-mi cum mă liniștise și pe mine Dava ceva mai înainte. Aici este o tabără pentru refugiați a Aliaților.

Tot nu răspunde și, timp de o secundă, mă întreb dacă nu este cumva ostilă. Dar chiar atunci Rose întinde o mână peste spațiul dintre paturile noastre. Iau degetele ei subțiri, arzătoare, în mâna mea.

– Sunt sigură că ai trecut prin multe experiențe cumplite. Și eu la fel.

Îi strâng mâna.

– Dar acum suntem în siguranță. Suntem într-un loc bun și va fi încă și mai bine, te asigur. Înțelegi?

Rose nu răspunde și închide din nou ochii. Îi studiez chipul și mă întreb dacă nu făcusem o greșeală că o treziseam. Să chem o soră? Însă nu pare să fie în pericol. Mă întind din nou în pat, continuând s-o țin de mână pe Rose. Aș vrea să fie deja dimineață, ca să o pot întreba pe Dava de unde a venit Rose și ce s-a întâmplat cu ea.

Apoi mă gândesc la stelele strălucitoare de deasupra munților. Prea obosită ca să mă ridic din nou în capul oaselor, întind gâtul ca să le văd. Prin crăpătura dintre perdele zăresc o stea. Să-mi pun o dorință așa cum făceam când eram mică? Ezit. Mi se pare o lăcomie să cer ceva, când ar trebui să fiu recunoscătoare pentru că sunt în viață. Totuși, nu pot să nu mă întreb ce dorință mi-aș pune, ce îmi pregătește viața acum, după ce am supraviețuit.

Mă întorc spre Rose, ca să-i povestesc despre munți, dar respirația ei este acum regulată și expresia împăcată. Nu o mai trezesc. O să avem timp să-i arăt munții mâine. O țin în continuare pe Rose de mână, mă întind în pat și privesc iar spre stele.

Capitolul 3

Stăm pe terasa din spate a palatului, eu și Dava pe una dintre bănci, iar Rose, în scaunul ei cu roțile de lângă noi. Rose citește cu voce tare în engleză din cartea *Fiicele doctorului March*, pe care o ține pe genunchi: „Știi ce fac – îi învăț aproape toată ziua pe copiii aceștia, când mie mi-e dor să fiu acasă...”

– Surorile astea chiar că au și de ce să se plângă, o întrerup eu în idiș.

– Marta...

Dava îmi aruncă o privire dojenitoare.

– Zău așa, insist. Ar trebui să fie în mijlocul războiului, dar stau în siguranță și la căldură în casele lor. Iar una dintre surori se plânge că trebuie să predea la școală...

– Meg, precizează Rose.

– Iar cealaltă se plânge pentru că trebuie să stea într-o casă mare și să îi citească mătușii ei.

– Asta este Jo. Dar bine, Marta, și ele au suferit din cauza războiului în felul lor. Vreau să spun, nu prea au avut ce mânca, iar tatăl lor s-a dus să lupte...

– Cred că Războiul Civil American a fost foarte diferit pentru oamenii care nu locuiau în apropiere de câmpul de luptă, ne lămurește lent, în engleză, Dava. Nu ca aici.

Câmpuri de luptă, chiar așa! Aici însăși viața noastră a fost un câmp de luptă.

– Războiul îi poate afecta pe oameni în multe feluri, adaugă ea.

Strânge din buze, iar ochii ei privesc în gol. Rose ridică în sus cartea.

– Vreți să continuați?

– Da, răspunde Dava, bătând-o ușor pe Rose pe mână. Te descurci admirabil.

Rose continuă să citească cu voce tare, dar nu mă chinui să urmăresc. Am ascultat aproape o oră și mă doare capul din cauza efortului constant de a traduce fiecare cuvânt. Ridic privirile. Este abia ora șapte. În mod

normal, cerul de august ar mai fi luminos încă o oră de acum încolo, dar soarele s-a ascuns în spatele norilor grei, cenușii. Vârful munților Untersberg abia se mai vede prin ceață.

Inhalez profund mireasma dulce a caprifoiului care vine din grădina de la marginea terasei. Au trecut peste două luni de la sosirea mea în lagăr. Starea sănătății mi s-a îmbunătățit mult de atunci, mai repede decât se așteptau doctorii, după cum spune Dava. Incizia rănii s-a vindecat aproape de tot. Mă mai doare foarte puțin, numai atunci când plouă.

– Marta, rosti Rose.

Mă întorc spre ea și văd că îmi întinde cartea.

– Nu vrei să încerci și tu să citești câteva rânduri?

Ezit, îmi trec mâna peste piatra caldă a băncii. Mai devreme, Dava o oprise pe Rose și mă pusese pe mine să încerc câteva pasaje mai ușoare, dar, după ce mă luptasem cu primele cuvinte, fusese clar că textul este prea dificil pentru mine.

– Nu, mulțumesc.

Rose vorbește aproape fluent engleza datorită verilor pe care le-a petrecut pe când era copil la mătușa ei din Londra. Eu, în schimb, participam la cursurile de engleză, care se țineau în fiecare dimineață la biblioteca palatului, împreună cu alte câteva persoane din lagăr. Prind ușor limba vorbită, dar la citit încă mă străduiesc să trec de nivelul cărților pentru copii. Dava mă ajută întotdeauna când are timp. Are cunoștințe solide de limbi străine, ceea ce se datorează, după cum mi-a spus, faptului că tatăl ei fusese traducător. A studiat engleza și franceza, pe lângă limbile ei materne rusă și idiș, iar germană învățase pe când era copil, căci crescuse în Austria.

Rose reia lectura, iar eu mă întorc din nou spre palat, uimită ca întotdeauna de dimensiunea și de măreția lui. Castelul Leopoldskron are trei etaje, cu două aripi masive de fiecare parte. Fațada de piatră cenușie este marcată de ferestrele mari. După cum am descoperit când Dava m-a dat jos din pat la câteva zile după sosire, parterul este ocupat de salonul nostru și de încă un salon, acolo unde fusese cândva sala de bal, în care sunt bărbații. Cele două saloane sunt separate printr-un hol uriaș cu două candelabre de cristal care atârnă din tavanul înalt. Două scări de marmură duc de la hol la etajul întâi, unde se află biblioteca și o capelă mică. Pacienții nu au acces la etajul al doilea, unde se află birourile administrației lagărului.

Rose se oprește la sfârșitul capitolului.

– Cred că ar trebui să ne oprim aici, spune Dava. Nu vreau să exagerați.

Studiez îngrijorată chipul lui Rose. Tenul ei este palid și mi se pare că are cearcăne întunecate sub ochi. Rose nu s-a refăcut la fel de ușor ca mine. Când am întrebat-o pe Dava, mi-a spus că are nouăsprezece ani și că este din Amsterdam. Deși este numai pe jumătate evreică, fusese internată în mai multe lagăre, cel mai recent în Cehoslovacia, la Terezín. Am afirmat că fusese probabil un lagăr absolut îngrozitor din moment ce Rose se îmbolnăvisese atât de rău, dar Dava mi-a spus că, de fapt, nu era mai rău decât celelalte. Mi-a explicat că Rose are o boală a sângelui, care se înrăutățise din cauza condițiilor proaste de viață din lagăr. Nu știu exact despre ce boală era vorba, dar părea foarte gravă. În următoarele câteva zile, am urmărit-o cum se zbătea în somn, păzind-o cât am putut de mult, și le-am informat pe surori ori de câte ori se trezea, ca să i se dea să bea apă și să i se administreze medicamentele. Dava mi-a spus să mă concentrez la propria mea refacere, căci Rose nu este problema mea. Dar Rose trebuia să se facă bine – așa îi promisesem în noaptea când fusese adusă aici, că totul va fi în ordine.

Într-o zi, când m-am trezit, am găsit-o stând culcată pe o parte și privindu-mă cu ochii ei violeți.

– Bună, mi-a spus Rose.

– Bună.

M-am ridicat în capul oaselor.

– Eu sunt Marta.

– Știu, îmi amintesc.

Rose a rămas trează aproape toată ziua, dar starea ei nu s-a îmbunătățit decât puțin. În zilele bune, ca aceasta, poate să stea o vreme într-un scaun cu rotile. Dar obosește repede și nu poate merge singură.

– Mă simt bine, insistă ea, dar Dava nu este convinsă.

Are obrajii ceva mai roz, ca și când i-ar fi colorat prin puterea voinței.

– O să plouă, prevestește Dava, privind în sus. Și o să fie mai răcoare.

Se întinde spre scaunul cu rotile, aranjează puloverul din jurul umerilor lui Rose, apoi se ridică în picioare.

– Trebuie să intrăm înăuntru.

Rose pune mâna pe brațul Davei.

– Numai câteva minute, o roagă ea încet.

Dava ezită, privirile ei se mută de la chipul plin de speranță al lui Rose la cerul tot mai întunecat și înapoi.

– Numai câteva minute, repetă ea, privind peste umăr, către palat. Trebuie să-mi fac vizitele la bolnavi.

– Du-te, spun eu repede.

O să putem sta mai mult afară dacă Dava este ocupată în altă parte.

– O aduc eu curând înăuntru pe Rose.

– Zece minute, poruncește Dava cu o expresie fermă.

– Zece minute, repet solemn, clipind din ochi în așa fel încât să mă vadă numai Rose.

Mulțumită, Dava pornește spre clădire. Când cred că nu ne mai poate auzi, mă întorc spre Rose.

– Este cam morocănoasă astăzi.

– Este îngrijorată din cauza noastră. Și foarte obosită.

Rose vorbește atât de serios, că mă simt imediat vinovată pentru observația mea. În lagăr este lipsă de personal, surorile par să lucrez non-stop, ca să fie sigure că pacienții primesc toate îngrijirile de care au nevoie. Iar Dava este deosebit de atentă cu mine și cu Rose, căci suntem cu câțiva ani mai tinere decât celelalte femei din salon. Ne vizitează imediat ce are o clipă liberă, adesea ne aduce mâncare în plus sau dulciuri.

– Dava este chiar foarte bună cu noi, spun și eu, iar Rose încuviințează din cap. Dar pare tristă când vorbim despre război. Mă întreb ce i s-a întâmplat.

– A pomenit odată despre un bărbat, răspunde Rose. Nu știu dacă era soțul ei și nu a spus niciodată ce i s-a întâmplat.

– Oh!

Simt o împunsătură de gelozie și mă întreb de ce i-a împărtășit Dava lui Rose această informație, și mie nu.

– Mă bucur că ne-a lăsat să mai stăm puțin, adaugă Rose, privind spre munți.

Mă uit în jos la rochia mea, una dintre cele două pe care mi le-au dat când m-am refăcut suficient ca să mă pot da jos din pat. Brațele îmi ies din mânecile roz ușoare și sunt bronzate de soarele verii. Și au devenit și mai groase. M-am îngărașat cu mâncarea consistentă din lagăr și nu-mi mai văd coastele de fiecare dată când mă schimb. Spre deosebire de Rose. O privesc cu coada ochiului. Părul a început să-i crească, formează o bonetă de bucle blonde, dar este încă la fel de slabă și de palidă ca în noaptea în care a sosit. Mănâncă foarte puțin în afară de cele câteva bucățele pe care eu și Dava reușim să o convingem să le înghită la fiecare

masă. Chiar dacă nu mi-ar fi spus Dava, mi-aș fi dat seama și singură că starea ei este foarte precară. În timp ce o privesc pe Rose, se naște în mine dorința de a o proteja. Deveniserăm atât de apropiate în timpul scurt de când ne cunoșteam. Dacă ne-am fi întâlnit acasă, mă îndoiesc că am fi fost vreodată prietene. Aș fi respins-o, căci era prea copilăroasă și timidă, prea plictisitoare. Dar aici, unde celelalte femei sunt mai în vârstă și suntem amândouă singure, prietenia noastră pare firească.

Îmi dau seama că așa fusese și cu Emma în timpul războiului, iar chipul ei îmi apare în fața ochilor. Într-o zi, când mama s-a întors de la serviciul ei din orfelinatul ghetoului și mi-a spus că vrea să-mi facă cunoștință cu o fată nouă, care începuse să lucreze acolo, am fost sceptică. Emma avea cu aproape doi ani mai mult decât mine și era de la oraș, nu de la țară ca noi. Ce puteam avea în comun? Și nu prea aveam timp de socializare, căci aveam o slujbă oficială de curier pentru administrația ghetoului și activam și în rezistență. Dar mama a insistat, căci fata cea nouă părea însingurată. Va fi un adevărat *mitzvah* pentru mine să-i fac cunoștință cu câțiva dintre prietenii mei.

Am cedat, căci știam că nu are rost să mă lupt cu mama, dacă își băgase în cap o idee. Ziua următoare, m-am dus la orfelinat după programul de lucru ca s-o cunosc pe Emma și am invitat-o să vină cu mine la masa de sabat, împreună cu ceilalți, în apartamentul care servea drept sediu al rezistenței. Spre surprinderea mea, am constatat că Emma era o companie plăcută, avea o grație calmă și mă făcea imediat să mă simt bine. Îmi plăcea să am pe cineva căruia să-i fac confidențe. Era ca și când mi-aș fi găsit cea mai bună prietenă, de care avusesem nevoie întotdeauna fără să-mi dau seama. Și am început să petrecem foarte mult timp împreună, stăteam de vorbă pe când făceam plimbări lungi seara, pe străzile din ghetou, după ce terminam lucrul.

Între mine și Rose se dezvoltase acum o legătură asemănătoare, deveniserăm aproape inseparabile de când stăteam acolo. Privesc dincolo de ea, spre pajiștea care se întinde la vest de palat. Zeci de corturi albe stau aliniate în șiruri egale. Rezidenții care nu au nevoie de îngrijiri medicale locuiesc acolo, în partea centrală a lagărului. Dava mi-a spus într-o zi că s-ar putea să trebuiască să mă mut și eu acolo curând. Știu că m-a ținut cât mai mult în salon de dragul lui Rose, dar nu va mai putea să justifice mult timp faptul că ocup un pat, de care este nevoie pentru noii sosiți mai bolnavi.

Mă întorc spre Rose. A pus încet bărbia în piept și ține ochii pe jumătate închiși.

– Arăți cam obosită, îi spun.

– Așa cred. Dar hai să mai stăm câteva minute.

Încuviințez din cap. Dava o să fie furioasă pe mine pentru că am ținut-o atât de mult pe Rose, dar nu-i pot refuza această cerere atât de simplă.

– Marta?

– Da?

– Tu unde te duci de aici? Adică după ce pleci din lagăr?

Ezit, căci m-a prins nepregătită. Știu că lagărul este numai ceva temporar, că toată lumea va pleca în final de aici și vom fi relocați în altă parte. Să mă întorc în Polonia? Uneori mă gândesc la asta. Acum câteva nopți am visat că m-am întors acasă în satul nostru și am găsit-o pe mama pregătind cina. Tata citea în fața focului. Dar știu că acum lucrurile stau altfel; toate rudele și prietenii mei s-au dus. Văd chipurile vecinilor care se strânseseră în jurul nostru când naziștii ne-au adunat în piața târgului și ne-au mânat în rând, câte doi, la gara centrală. Pani Klopacz, femeia în vârstă care cumpăra lapte de la tata în fiecare zi, se uita cu priviri solemne din spatele perdelei când am trecut. Alții, pe care îi cunoșteam de ani de zile, ne-au întors cu răceală spatele. Nu, nu puteam să mă întorc printre ei din nou. Și nici nu suportam gândul să revin la Cracovia, unde nu sunt altceva decât amintiri dureroase despre Alek și alții care muriseră în rezistență. Dar unde să mă duc? Auzisem că alte femei de la cursul meu de engleză spuneau că vor să emigreze în Statele Unite, altele în Palestina. Dava a spus că m-a înscris pe lista pentru vize pentru aceste locuri, dar știam că, dacă nu am o rudă care să garanteze pentru mine, aș putea aștepta ani de-a rândul. Și apoi, chiar dacă obțin viza, cum voi supraviețui singură într-un loc străin?

– Nu știu, răspund într-un târziu și mă simt foarte stânjenită.

Rose deschide gura, dar, înainte să spună ceva, pe chipul ei apare o expresie de durere. Mă aplec spre ea.

– Ce este?

– N-nimic.

Dar vocea ei este încordată și a pălit. Mă ridic repede în picioare.

– Trebuie să te duc înăuntru.

– Încă un minut, imploră Rose.

Vocea ei este acum ceva mai puternică, ca și când durerea ar mai fi lăsat-o.

- Să nu-i spui Davei, te rog.
- Heil strigă o voce în spatele nostru.

Ca și când ar fi auzit, Dava străbate ca o furtună pajiștea spre noi cu mâinile în șolduri.

- Of, of! șoptește Rose.

Privesc în sus spre cerul serii și mă întreb oare cât timp trecuse.

- Zece minute, zice Dava, am spus zece minute.
- Îmi pare rău, încep eu. Am pierdut noțiunea timpului. O duc înăuntru.

Dava scutură din cap.

- Probabil că o vei lua pe la Viena și nu o să vă mai văd pe nici una dintre voi zile întregi.

Deschid gura să protestez, dar Dava ridică mâna.

- Oricum, am nevoie să mă ajuți, dacă crezi că poți.
- Mă simt foarte bine. Ce este?
- În noaptea aceasta sosește un transport de refugiați din Ungaria și femeia care mă ajută de obicei la internări nu se simte bine. Vrei să mă ajuți?

- Sigur că da, răspund eu imediat.

Observasem că alți rezidenți lucrează pe pajiște, în bucătărie și în grădină. Insistasem de mai multe ori pe lângă Dava să mă lase și pe mine să ajut. Dar îmi explicase că rezidenții din saloanele medicale nu au voie să primească însărcinări și va trebui să aștept până mă mut în lagărul principal. Probabil că acum erau de-a dreptul disperați, dacă încălcaseră regulile.

- Perfect. Trebuie să sosească dintr-o clipă în alta. Du-te la masa de pe pajiștea principală și doctorul Verrier o să-ți explice ce să faci.

- Nici o problemă.

Îi arunc o privire lui Rose.

- Somn ușor!

Dava o împinge pe Rose spre ușă, iar eu mă îndrept spre partea cealaltă a palatului. Mai multe camioane militare intraseră huruind pe poarta dinspre șoseaua principală. Acum stau pe iarbă, de ambele părți ale aleii lungi de la intrare. Soldații coboară din camioane și deschid ușile din spate. Refugiații apar unul câte unul, îmbrăcați tot în zdrențele lor, în hainele de închisoare. Mulți dintre ei se sprijină de soldați, căci nu pot să meargă neasistați. Toți sunt străvezii, numai piele și os. Oare așa arătam și eu cu numai câteva luni în urmă?

– Scuzați, strigă un bărbat în germană.

Mă forțez să-mi desprind privirea de la refugiați. Un bărbat cu părul negru, cu ochelari și îmbrăcat într-un halat alb stă la o masă pliantă la câțiva metri de mine. Deși nu este unul dintre doctorii care m-au tratat, îl recunosc din salon.

– Dumneata ai venit să ajuți?

– Da.

Mă apropii de masă și mă așez pe scaunul pliant pe care mi-l arată.

– Misiunea dumitale este să verifici informațiile pentru fiecare persoană de pe lista de sosiri – numele, naționalitatea, data nașterii, dacă scrie. După aceea îți spun dacă merge în salonul medical sau în lagărul principal. Înțelegi?

Încuviințez și cercetez cu privirea șirul lung de refugiați care se apropie de masă. Toți arată de parcă ar avea nevoie de îngrijiri medicale. Mă întreb dacă va fi loc pentru toți în saloane. Respir adânc, apoi îl privesc în față pe primul sosit, un bărbat slab, acoperit de zdrențe.

– Numele? îl întreb.

Omul șovăie, pe chipul lui se așterne o expresie de panică. Apoi se uită în jos la șirul de cifre întunecate de pe antebrațul lui. Deși eu nu am avut număr, știu că prizonierii din lagărul principal fuseseră tatuați de naziști. Mi-am dat seama că omul acesta nu era obișnuit să fie altceva decât un număr. Respir adânc și încerc din nou.

– Bună, îi spun în idiș și zâmbesc blând. Eu sunt Marta Nedermann. Care este numele dumitale?

Expresia omului se relaxează.

– Friedrich Masaryk.

Îl verific pe listă.

– Ungur. Născut la 18 noiembrie 1901. Este corect?

Omul încuviințează. Are numai 40 de ani. Cu părul alb și silueta gârbovită, i-aș fi dat cel puțin 60.

Doctorul Verrier îl examinează.

– *Herr* Masaryk, ești subnutrit, dar altfel destul de bine ca să mergi în lagărul principal.

Fac o însemnare pe fișa medicală, iar unul dintre soldați îl duce de acolo pe *Herr* Masaryk. Urmează apoi o femeie purtată pe targă de doi soldați. Mă uit la doctorul Verrier care ridică din umeri.

– Regulile lagărului, îmi pare rău. Chiar și cei fără cunoștință trebuie înregistrați.

– Lebonski, Hannah, spune unul dintre brancardieri, citind ce scrie pe fruntea femeii.

Caut repede în listă.

– Nu o văd.

Mai parcurg o dată lista.

– De fapt, nu văd nici un nume de femeie.

– Nu mai este și altă listă? întreabă doctorul Verrier.

– La naiba! înjură unul dintre soldați. Mattie a uitat să ne dea lista din lagărul femeilor. Jim! strigă peste umăr spre alt soldat care stă la câțiva metri de camioane.

În spatele lui văd cum mai mulți dintre cei sosiți acum se ghemuiesc. Vocea unui soldat care strigă, chiar dacă este american, îi îngrozește.

– Unde este Mattie?

Celălalt soldat arată cu capul spre palat.

– Cred că l-am văzut în partea cealaltă.

Doctorul Verrier se întoarce spre mine.

– Te superi dacă te rog să te duci...?

– Nu, deloc.

Mă ridic și pornesc repede în jurul palatului. Pe pajiștea din spate este liniște, o lume diferită de haosul produs de cei abia sosiți. Mă uit pe terasă, dar nu este nimeni. Poate că soldatul a greșit când ne-a spus la cine este lista. Mă opresc, neștiind ce să fac. Am s-o rog pe Dava să mă ajute, decid eu și pornesc spre ușă. Dar atunci văd cu coada ochiului cum se mișcă ceva în iarba înaltă de lângă lac. Fac un pas înainte. Un soldat brunet stă pe jumătate așezat, pe jumătate culcat la marginea apei. El trebuie să fie. Străbat repede pajiștea. Nu se uită în sus când mă apropii.

– Scuzați-mă, spun eu.

Încet, ca și când ar fi dormit, soldatul se întoarce și încearcă să se ridice. Când îi văd chipul, rămân cu gura căscată. Este Paul, soldatul care mă salvase.

Capitolul 4

Stau nemișcată și privesc în jos, la soldat. Este chiar Paul? Îi recunosc imediat ochii mari, albaștri. Mi se oprește respirația.

– Cu ce pot să te ajut? întreabă Paul, lăsând capul într-o parte.

Este vocea lui Paul, joasă și melodioasă, așa cum mi-o amintesc din închisoare. Dar cuvintele lui sunt oficiale, expresia rece. Nu m-a recunoscut.

Bineînțeles că nu. Probabil că a eliberat sute de oameni de când ne-am cunoscut. Șovăi, vreau să-i spun cine sunt, să-i mulțumesc pentru că mă salvase. Apoi îmi amintesc de coada de oameni bolnavi și epuizați. Nu avem timp pentru conversații de salon. Îmi dreg vocea.

– Îmi... îmi trebuie, și încep să mă bâlbâi.

Engleza mea nu mă ajută. Trag aer în piept și încerc din nou.

– Unul dintre soldați a spus... Mattie.

– Eu sunt. Mattie, de fapt Paul Mattison.

Paul Mattison, îmi spun. Privesc spre el și simt ceva ciudat în piept. Am re trăit momentul din închisoare de multe ori. Nu-mi vine să cred că este aici.

– Te-au trimis după listă? întreabă.

Dau din cap că da. Cască și se întinde încet, apoi scoate o foaie de hârtie din buzunarul de la piept și mi-o dă.

– Uite-o!

Fac un pas spre el și inima începe să-mi bată mai tare. Este chiar mai chipeș decât îmi aminteam. Dar acum sunt mai aproape, văd că are ochii injectați, ca și când nu ar fi dormit de mai multe zile. Perișori negri îi acoperă bărbia și obraji, iar uniformă îi este plină de praf. Când mă aplec să iau hârtia, recunosc mirosul puternic de pin. Dar mai este și alt miros, dulce și acru în același timp. Alcool, îmi dau seama. Paul este beat, sau a fost. Dintr-odată simt nevoia să fug.

– Mulțumesc.

Smulg hârtia, apoi mă întorc și pornesc spre palat. Revăd chipul lui Paul și sunt dezamăgită. Soldatul acesta beat și murdar este chiar cel care m-a salvat?

– Domnișoară, strigă o voce.

Mă întorc și văd că Paul merge nesigur pe marginea lacului.

– Stai o clipă!

Când se apropie, observ că părul și fața lui sunt acum ude, de parcă și-ar fi cufundat capul în lac. Mirosul de apă stătută se amestecă cu cel de pin și de alcool.

– Nu te cunosc de undeva?

Inima îmi bate mai repede. Își amintește. Apoi, privind în ochii lui tulburi, îmi dau seama că nu are importanță.

– Nu... nu cred, reușesc să spun.

Mă privește nedumerit.

– Dar...

– *Przeprasz...* încep eu.

În emoția mea, am început să vorbesc în polonă.

– Scuză-mă, trebuie să mă întorc la cei nou-veniți.

Mă răsucesc și pornesc în jurul palatului.

Doctorul Verrier stă la masă cu brațele încrucișate.

– Îi cer scuze, spun eu și mă așez.

Soldații care puseseră targa pe jos o ridică din nou. Despățuresc hârtia mototolită și găsesc numele femeii.

– Lebonski, Hannah.

Doctorul Verrier îi trimite repede pe soldați cu ea în salon, apoi trece la pacientul următor. Încerc să mă concentrez la munca mea, dar inima îmi bate cu putere. Paul este aici. Ar fi trebuit să-i spun cine sunt? Ridic capul și mă uit la soldații care îi ajută pe cei sosiți cu camionul. Paul nu este printre ei. Apoi îl văd cum stă sub un copac pe pajiște și își ține capul în mâini. Beat și leneș, îmi spun, în timp ce încep să caut pe listă numele unei femei scheletice mai în vârstă. Cum de mă putusem înșela în așa hal? Dar, cu tot dezgustul, simt și altceva, o căldură plăcută în stomac. Dintr-odată ridică privirea și se întoarce în direcția mea. Privirile noastre se întâlnesc o fracțiune de secundă. Las repede ochii în jos la hârtii și roșesc. Căldura din stomacul meu crește, căci îi simt privirile ațintite în continuare asupra mea. Mă privește și încearcă să-și amintească.

Douăzeci de minute mai târziu, când coada s-a micșorat, arunc din nou o privire spre copac. Paul nu mai este. Mai bine, îmi spun în sinea mea,

deși simt o mică împunsătură de dezamăgire în piept. Prefer să mi-l amintesc așa cum era în ziua eliberării mele, nu așa cum este acum. Termin cu verificarea ultimului refugiat, pun formularele rămase în cutie și mă ridic.

– Te cunosc! exclamă o voce în spatele meu.

Tresar și scap cutia pe jos, iar formularele se împrăstie prin iarbă.

– M-ai speriat! spun eu când sunt în stare să vorbesc din nou.

Mă aplec și încep să le strâng.

– Scuză-mă!

Îngenunchează lângă mine și mă ajută să strâng hârtiile. Mirosul de alcool s-a dus, înlocuit de guma de mestecat cu mentă, mișcările lui sunt mai sigure acum, ca și când ar fi început să se trezească.

– Mi-am amintit de unde te cunosc.

Se întinde după un formular de lângă glezna mea și fețele noastre se apropie.

– Ești fata din închisoarea de la Dachau. Mary? Marta?

– Marta, spun eu cu privirile ațintite în iarbă.

– O, așa este, Marta. Scuze!

Îmi studiază chipul.

– Numai că arăți cu totul altfel. Și nu credeam că știi engleză, adaugă el.

– Nu știam.

Obrajii încep să-mi ardă din nou.

– Adică nu știi, nu prea bine. Am avut șansa s-o învăț de când am venit aici.

Îmi dau brusc seama de accentul meu, de strădania de a-mi găsi cuvintele.

– Ei bine, te descurci admirabil.

Termină de adunat hârtiile. Le pune la loc în cutie și dosul mâinii lui se atinge de mâna mea. Îmi amintește de atingerea lui blândă, când mă îngrijise în închisoare și simt brusc cum amețesc. Sare în picioare și îmi întinde mâna.

– Dă-mi voie, spune Paul.

Mă uit în sus și privirile ni se întâlnesc. Pe chipul lui apare o expresie de tulburare, dar este atât de rapidă, încât mă întreb dacă nu cumva mi-am imaginat. Să fie, oare, o expresie de milă pentru fata pe care a salvat-o din închisoare? Ezit, apoi îmi pun degetele în mâna lui. Un val de căldură prea puternică pentru a fi ignorată mă străbate din nou.

– M-mulțumesc, șoptesc în timp ce mă ajută să mă ridic.

Dă drumul încet degetelor mele, cu ochii tot ațintiți asupra mea. În cele din urmă, mă răsucesc, mă străduiesc să respir normal în timp ce pun cutia pe masă și îmi șterg murdăria de pe rochie. Pe pajiște, ceilalți soldați încarcă provizii în camioane.

– Pleci repede? întreb eu ridicând privirile spre el.

Se încruntă.

– Adică... vreau să spun, curând?

Încuviințează.

– Încercăm să ajungem la München în noaptea aceasta. Apoi ne imbarcăm pe vas. Nu ni s-a spus unde mergem, dar presupun că în Pacific.

– Oh!

Respir adânc.

– Nu am apucat să-ți mulțumesc. Vreau să spun, că m-ai salvat.

– Nu este nevoie. Mi-am făcut datoria.

Înainte să apuc să răspund, un alt soldat se apropie de masă.

– Ei, Mattie, schimbare de plan. Unul dintre camioane are axul stricat.

Cuvintele soldatului sunt ca o avalanșă rapidă, mi-e greu să-l înțeleg.

– Reparația durează câteva ore. Maiorul Clark a ordonat să instalăm tabăra aici, iar mâine când se luminează de ziuă ne îndreptăm spre Paris.

Înțeleg, emoționată dintr-odată, că Paul nu pleacă încă. Soldatul continuă:

– A spus că putem să luăm jeepul dacă dorim să mergem la Salzburg să aruncăm o privire și să luăm ceva de mâncare.

– Mi-ar prinde bine o bău... începe Paul, apoi se oprește și se întoarce spre mine. Vrei să vii cu noi?

Ezit, surprinsă. Paul mă invită să merg cu ei în oraș. Mi se învârte capul. După câte știu, rezidenții din lagăr nu au voie să părăsească incinta.

– Nu pot.

Paul se uită când la mine, când la soldat.

– Lasă-mă un minut, Drew, bine?

Celălalt soldat ridică din umeri.

– Mai bine mă duc cu ei, spune Paul după ce soldatul a plecat.

– Salzburgul este foarte frumos.

Mă străduiesc să păstrez o voce egală.

Paul întinde mâna și mă atinge pe mânecă.

– Mi-a făcut plăcere să te revăd, Marta. Mă bucur că ești bine.

– La revedere, spun eu.

Apoi mă întorc și străbat pajiștea, simțind căldura atingerii lui. Când ocolesc colțul palatului, ochii încep să mă usture. Ce se întâmplă cu mine? Ar trebui să mă bucur că a plecat. Era beat și nu arăta deloc așa cum mă așteptasem. Mă duc spre locul meu preferat de la marginea apei, sub o salcie. Mă așez pe jos și mă aplec să-mi studiez fața în oglinda lacului. Buclele mele sălbatice și ochelarii prea mari se uită la mine. Dar ce credeai? mă întreabă imaginea mea. Chiar ai crezut că o să stea cu tine, în loc să se ducă în oraș cu ceilalți soldați? Îmi scot ochelarii și mă frec la ochi cu dosul palmei.

Dintr-odată aud pași venind pe pajiște. Îmi pun ochelarii și mă întorc, așteptându-mă să o văd pe Dava, care vine să mă certe pentru că rămăsesem afară atât de mult. Dar este Paul, stă în spatele meu cu mâinile în buzunare. Are în spate un mic rucsac pe care nu-l observasem mai înainte.

– Iartă-mă că m-am furișat din nou așa.

Înghit nodul care mi se oprișe în gât.

– Dacă vrei să știi în ce direcție este orașul...

Dar el scutură din cap.

– Nu, am decis să nu mă duc.

Respir adânc.

– De ce?

– Sunt cam obosit și în jeep este prea mare înghesuială. Și oricum, îmi petrec suficient timp cu nățărăii ăia.

Face un pas înainte.

– Te superi dacă stau cu tine?

Înainte să apuc să-i răspund, se așază mai aproape de mine și se sprijină într-un braț dus la spate.

– Este foarte frumos aici.

Sunt prea uimită ca să răspund. La urma urmelor, nu s-a dus cu ceilalți. Ne uităm spre munți, nici unul nu vorbește. Privesc cu coada ochiului spre antebrațul lui bronzat și musculos. Simt cum îmi crește dorința.

Paul se întoarce spre mine. Întorc repede privirile, ațintindu-le în apa lacului și rugându-mă să nu observe că îl privesc atât de intens.

– Aș vrea să fac o plimbare înainte să se întunece, spune el, arătând spre o potecă de pământ din dreapta noastră, care merge de-a lungul lacului.

Mi se strânge inima. O să plece și o să mă părăsească din nou. Dar el se uită întrebător la mine.

– Nu ai vrea să vii și tu?

Ezit, prea surprinsă ca să pot să răspund. O plimbare, numai noi doi? Sună ca un vis. Dar, tehnic vorbind, poteca este în afara incintei lagărului, accesul acolo este interzis pentru rezidenți. Și abia îl cunosc pe Paul; nu se cuvine să merg singură cu el, mai ales că acum o oră era încă beat. Dar acum ochii îi sunt limpezi, iar chipul lui este cel pe care mi-l amintesc din închisoare. Și nu pot suporta gândul că va pleca din nou așa de curând. Trebuie să găsesc o modalitate să merg cu el.

– Așteaptă aici un minut!

Mă ridic și alerg înapoi în palat. Holul este pustiu, așa că mă duc repede în salon. O văd pe Dava care îi ia temperatura lui Rose. Alerg spre ele.

– Ce s-a întâmplat?

– Rose are puțină febră.

Vocea Davei este calmă, dar în ochi i se citește îngrijorarea.

– Sunt bine, insistă Rose, străduindu-se să se ridice în capul oaselor. Cum te-ai descurcat cu cei nou-sosiți?

– Foarte bine.

Încerc să scap de stânjeneală.

– Dava, trebuie să-ți cer o favoare.

Dava nu ridică privirile.

– Despre ce este vorba?

– Vreau să-mi dai voie să părăsesc incinta și să mă plimb în jurul lacului. Numai puțin. Am văzut pe cineva cunoscut. Adică pe soldatul american care m-a salvat de la Dachau.

– Paul? exclamă Rose vioaie.

Dau din cap.

– Vreau să mă duc la plimbare cu el.

– Știi care sunt regulile, Marta, răspunde Dava. Rezidenții nu au voie să părăsească incinta palatului.

– Știu. Dar speram că se poate face o excepție, numai de data asta. Te rog!

Dava șovăie.

– Peste mai puțin de o oră se dă stingerea.

– Speram că poți să mă bifezi când verifici paturile.

Dava se încruntă și înțeleg că întind coarda prea mult. Rose se ridică și atinge brațul Davei.

– Las-o să se ducă, Dava! De dragul meu.

Dava își mută încet privirile de la mine la Rose și înapoi.

– Ia învoirea asta, dacă te întreabă cineva ceva în afara incintei, spune Dava și îi întinde o bucată de hârtie pe care scrisese ceva. Dar vreau să fii înapoi până la miezul nopții și nici un minut mai târziu.

– Voi fi. Mulțumesc.

Mă aplec și o sărut pe Rose pe obraz.

– Și îți mulțumesc și ție, îi șoptesc. Dar dacă nu te simți bine...

– Sunt bine, răspunde Rose încet. Și mă bucur sincer pentru tine, Marta.

Ies în fugă din salon și străbat din nou holul. Când ajung în grădină, mă opresc. Locul unde stătuse Paul este pustiu. A plecat, îmi spun. Mi se strânge inima. Poate că s-a plictisit să mă aștepte și a plecat cu ceilalți soldați în oraș. Cercetez repede malul. Paul stă mai departe, spre dreapta, la marginea lacului, cu capul în jos și cu spatele spre mine, cu umerii largi conturați în ultimele raze ale soarelui care apune. Când observ cum i se subțiază trunchiul spre șoldurile înguste simt o apăsare în piept, puternică și bruscă. Nu am mai simțit niciodată așa ceva, nici chiar cu Jacob. Ușurel, îmi spun. Nu este decât o plimbare, ceva ce face în timp ce așteaptă să plece din nou. Mă străduiesc să respir încet, să-mi recapăt stăpânirea de sine. Pornesc spre el și, când mă apropiu, se întoarce și pe față i se așterne un zâmbet larg.

– Privește! spune Paul cu o voce joasă și arată spre apă cu capul.

Când ajung lângă el, văd că atenția îi fusese captivată de o rață cu patru boboci galbeni pufoși, care se apropiaseră de mal, cu capetele ascunse sub aripă, căci dormeau. I-am studiat fața de copil și uimirea cu care îi privea.

– Ești gata?

Ridică privirile de la apă și ochii lui îi întâlnesc pe ai mei. Clipește și expresia serioasă pe care o remarcasem mai înainte pe pajiște reapare pe fața lui. Nu este milă, decid. Este altceva. Înghit nodul care mi s-a format brusc în gât.

– D-da.

Îl urmez spre poarta mică, albă care marchează marginea incintei palatului. Ține poarta deschisă pentru mine și pășim pe potecă. Puțin mai departe, pe marginea apei, un om în vârstă stă în iarbă și ține în mână o

undiță; o barcă este legată la picioarele lui. Ochii lui ne privesc bănuitori când trecem. Îmi dau seama că suntem probabil o pereche foarte ciudată. Soldatul american și refugiata. Dar Paul nu pare să observe. Fluieră încetșor și se uită în sus, la munți, printre copaci.

– Este foarte frumos aici, observă el. Îmi amintește de ferma noastră din Carolina de Nord. Familia mea cultivă tutun, chiar la poalele Munților Albaștri. Munții noștri nu sunt atât de spectaculoși ca aceștia.

Face un gest către Untersberg.

– Dar este un peisaj foarte frumos.

Se apropie mai mult de mine pe potecă și șoldurile noastre se ating.

– Scuze.

Simt o ușoară dezamăgire când se îndepărtează.

– Și eu sunt de la țară, spun eu, dornică să-i arăt că avem ceva în comun.

Se uită la mine.

– Serios?

– Da, satul nostru se numește Bochnia, este lângă Tatra...

Mă opresc în mijlocul propoziției, întreruptă de mai multe voci. Pe cărare zăresc un grup de adolescenți care vin spre noi răsând tare. Simt un nod în stomac. Paul observă reacția mea.

– Ce este?

Nu răspund, dar arăt cu capul spre tineri.

– Vrei să ne întoarcem?

– Nu, spun eu repede. Numai că...

Ezit, mi se face pielea de găină. În afară de rezidenți și de personalul lagărului, de când sunt aici, am văzut atât de puțini oameni. Când stai la palat, este ușor să uiți că te afli în Austria, o țară care a îmbrățișat cu atâta grabă nazismul. Dar acum, când îi văd pe adolescenți, sunt îngrozită.

– Înțeleg. Așteaptă aici!

Înainte să apuc să spun ceva, Paul se întoarce în direcția din care am venit și mă lasă singură în mijlocul potecii. Cu toată spaima mea de adolescenți, nu pot să nu observ picioarele lungi ale lui Paul, mersul lui stângaci de mână. Se apropie de pescar și face un gest spre barcă. Dar Paul nu vorbește germană, îmi dau seama, văzând că pescarul scutură din cap. Văd că Paul bagă mâna în buzunar și îi dă ceva omului. Mă duc spre el.

– Ce faci?

Paul arată spre barcă.

– Caleașca dumneavoastră, doamnă.

– Nu înțeleg.

– Ai vrut să stai departe de tinerii aceia, nu-i așa?

Încuviințez din cap.

– Dar nu doreai să ne întoarcem. Așa că am închiriat barca de la acest om. Pe termen nedeterminat, dacă este nevoie.

Pescarul se întoarce la undița lui, căci nu îl interesăm. Nu și-ar fi închiriat barca unui străin, probabil că Paul îi plătise suficient ca să o cumpere.

– Ești gata?

Îmi întinde mâna. Șovăi. Nu am fost niciodată pe lac și acum începe să se întunece. Adolescenții sunt aproape de noi, vocile lor se aud mai tare cu fiecare clipă. Întind și eu mâna, iar degetele lui Paul, mari și calde, se închid peste degetele mele. Simt un fior. Îl las să mă conducă la marginea apei. Paul mă ajută să mă urc în barcă, iar eu mă duc încet spre banca mare de lemn din capătul îndepărtat. Barca se clatină ușor când Paul pășește înăuntru cu un picior și împinge în mal cu celălalt. Se așază pe banca din mijloc în fața mea și apucă vâslele. Apoi începe să vâslească cu lovături mici, îndreptând barca spre mijlocul lacului. Abia când ne depărtăm mai mult de mal mă relaxez și privesc în jur. Este aproape întuneric și lămpile cu gaz din jurul lacului s-au aprins, reflectându-se ca niște flăcări în apă. Mă uit la Paul cum privește peste umăr, ca să meargă spre mijlocul lacului. Simt cum un nou un val de căldură urcă în mine.

Barca se distanțează ușor de mal, vocile adolescenților se pierd în depărtare, și începe să se lase liniștea. Doar un greier se mai aude cântând, iar un țânțar bâzâie lângă urechea mea. Îmi întorc din nou privirea spre palat. La toate ferestrele sclipesc lumini galbene.

– Dau un bănuț pentru gândurile tale, spune Paul.

Clatin din cap nedumerită.

– Este o expresie. Voiam să te întreb la ce te gândești.

– La prietena mea, Rose. Astăzi nu se simțea bine.

– Îmi pare rău.

Se oprește din vâslit și pune vâsla pe genunchi.

– Așa, acum este mai bine.

Se apleacă în față și își sprijină bărbia în palme. Privește în sus, spre munți. Îi studiez din nou chipul cu coada ochiului. Chiar este aici, mă minunez și, în același timp, parcă nu-mi vine să cred. Nici înainte de

război nu eram genul de fată pe care să o caute băieții ca s-o ducă la plimbare cu barca. Vreau să-l întreb de ce este aici, cu mine. În schimb, îl întreb altceva:

– De cât timp ești în Europa?

– Cam de un an.

– Și îți place?

– Depinde ce înțelegi prin asta. Europa? Este frumoasă din câte am văzut. Armata? Mi-am făcut cei mai buni prieteni din viață, cel puțin cei care au supraviețuit. Dar războiul ăsta... unitatea mea, Grupul de luptă 502, cum ni se spune, a intervenit în Ziua Z. De atunci am luptat în toate bătăliile importante. Vreau să spun că aș fi fericit dacă nu aș mai vedea nici un nenorocit...

Se oprește brusc, observând expresia mea.

– Scuză-mi limbajul. Am fost atât de mult timp numai printre soldați că nu mai știu cum să vorbesc când sunt în lume.

– Înțeleg.

Și chiar înțeleg. Sunt anumite sentimente pe care numai o înjurătură le poate exprima. Paul bagă mâna în buzunar și scoate o sticlă turtită.

– Ți-e sete?

Scutur din cap și mi se strânge inima când ia o înghițitură mare, căci îmi amintesc că era beat ceva mai înainte.

– Faci asta des? Adică... dacă bei.

Întoarce privirile.

– Mai mult decât unii, mai puțin decât alții. Mai mult decât obișnuiam. Asta este al naibii... vreau să spun că este cât se poate de sigur.

Aș vrea să știu de ce, dar nu vreau să par nepoliticoasă.

– Ce făceai înainte să intri în armată?

– Eram la colegiu. Mai aveam șase luni și aș fi absolvit la Princeton, atunci când am fost recrutat. Nu că aș fi fost cine știe ce creier strălucit – am intrat acolo pe o bursă de fotbal.

– Și te întorci acolo? Adică... după război?

Ridică din umeri.

– Cine știe? Nu mai sunt sigur de nimic. Războiul ăsta blestemat!

De astă dată nu se mai sinchisește să se abțină de la înjurături.

– Logodnica mea, Kim, mi-a scris acum o lună că a terminat cu mine și că se mărită cu altcineva.

Logodnică. Acest cuvânt îmi sfâșie pieptul. Paul era logodit atunci când mă eliberase.

– Iar eu sunt unul dintre cei norocoși.

Vocea lui sună a pustiu, așa cum nu mai auzisem până atunci.

– Vărul meu Mike a fost ucis la Bastogne. Doi băieți din unitatea mea au murit, altul și-a pierdut picioarele.

– Îmi pare rău, spun eu încet.

Paul nu răspunde și privește în apă, cu buzele strânse, cu maxilarul încheștat. Am simțit o durere care creștea în mine ca un ecou la durerea lui, pierderile mele se regăseau în ale lui. Părinții, prietenii mei. Îmi amintesc cum zăceam pe pardoseala închisorii și îmi dădeam seama că nu mai este nimeni căruia să-i pese de mine pe lume, nimeni care să vină să aibă grijă de mine. Ideea aceasta era la fel de insuportabilă ca toate durerile fizice pe care mi le provocaseră naștiții. Apoi venise Paul. Până acum mă gândisem la el și la ceilalți soldați ca la niște eliberatori, ca la niște eroi. Nu mă gândisem niciodată la ceea ce au sacrificat, cât de mult trebuie să ne deteste pentru că îi aduseserăm aici. Vreau să întind mâna și să-i ofer alinare. Dar nu spun decât atât:

– Îmi pare rău.

– Nu e vina ta, răspunde el, cu umerii căzuți. Numai că uneori mi se pare că am pierdut totul.

– Nu, izbucnesc eu.

– Nu, ce?

– Nu, nu ai pierdut totul. Ți-ai pierdut părinții?

Neagă din cap.

– Toată familia și toți prietenii?

Din nou scutură din cap.

– Nu ți-ai pierdut casa.

Aud cum ridic vocea.

– Și nu ți-ai pierdut nici sănătatea.

Privește în jos spășit.

– Știu, tu ai pierdut mult mai mult.

– Nu despre asta e vorba. Vreau să spun că nu ai pierdut totul. Nici eu. Suntem aici. În viață.

Nu răspunde. L-am supărat? Privesc peste apă și mă blestem în gând că am vorbit prea mult.

– Este atât de minunat, spune Paul un minut mai târziu.

Întorc capul și sunt uimită să văd că zâmbește. Mă simt fericită.

– Vreau să spun, liniștea aceasta.

Mi se strânge inima. Timp de o clipă am crezut că vorbește despre mine.

– Nu-ți poți imagina vacarmul, lunile neîntrerupte de zgomot de obuze și de artilerie. Chiar și noaptea, când luptele încetau, nu era pace, căci nu știai niciodată când pot să reînceapă. Este mai bine de când s-a terminat războiul, dar tot mai sunt sute de oameni în jur, care vorbesc și fac zgomot. Să nu mă înțelegi greșit.

Ridică mâna.

– Îi iubesc pe băieții din unitatea mea ca pe niște frați. Dar acum, când sunt în locul acesta frumos, noaptea...

Face o pauză și se uită adânc în ochii mei.

– Când te văd din nou...

Cuvintele lui sunt întrerupte de un zgomot puternic, ca un huruit înfundat.

– Vine furtuna, spune Paul când întorc capul.

Cerul de deasupra munților s-a făcut negru ca smoala. Tunetul se aude din nou, de data asta mai tare și picăturile de apă încep să lovească suprafața lacului.

– Trebuie să ne întoarcem.

Îmi mut privirile de la cerul întunecat la mal. Am ajuns la capătul îndepărtat al lacului, suntem la aproape un kilometru de locul de unde am plecat.

– Nu ajungem la timp.

– Atunci trebuie să găsim un adăpost pe aici, răspunde el. Este periculos să fii pe apă pe o furtună ca aceasta.

Acum plouă intens, pe fundul bărcii se adună apă care îmi pătrunde prin haine.

– Aici.

Paul arată spre malul cel mai apropiat de noi. Îmi șterg apa de pe ochelari. La câțiva metri de marginea apei, ascunsă între copaci, este o casuță de lemn.

– Probabil că este casuța grădinarului, spun eu.

– Perfect.

Un fulger mare brăzdează cerul, urmat de bubuitul puternic al tunetului. Paul începe să vâslească spre mal. Mușchii brațelor i se încordează pe sub uniformă, când împunge apa cu lovituri scurte, puternice, ducând barca mai departe împotriva vântului. Când suntem aproape de mal, sare în apa mai puțin adâncă, trage barca și o asigură.

– Haide!

Întinde mâna ca să mă ajute să cobor pe mal. Alergăm pe poteca noroioasă spre căsuță, mă ține strâns de mână. Paul împinge ușa care se deschide cu un scârțâit puternic. Înăuntru aerul este umed, miroase a terebentină și a lemn ud. Simt un val de tristețe când Paul îmi dă drumul la mână, bagă mâna în buzunar și scoate o cutie cu chibrituri. Aprinde un chibrit și luminează bancul de lucru plin de unelte.

– Cabina grădinarului. Ai avut dreptate.

Se duce la bancul de lucru și începe să scotocească prin lucruri.

– Aha!

Scoate un rest de lumânare și o aprinde. Aerul clipește în jurul nostru într-o lumină portocalie.

– E... mai bine, spun eu clănțănind din dinți.

Paul se încruntă.

– Ești udă learcă.

Își desface rucsacul și scoate o pătură cafenie, aspră.

– Uite!

Înfășoară pătura care miroase a fum, a cafea și a sudoare în jurul umerilor mei. Când aduce marginile păturii în fața mea, mă trage mai aproape de el. Stăm în picioare, nemișcați, cu fețele aproape. Dintr-odată este ca și când o mână de uriaș m-ar strânge de piept și îmi vine greu să respir. Ce se întâmplă? mă întreb.

Paul bagă mâna pe sub pătură și mă apucă de mână; timp de o clipă mi se pare că are intenția să mă țină de mână, dar el o aduce la marginea păturii și o pune în locul mâinii lui, ca să țin pătura strâns înfășurată în jurul meu. Apoi face un pas înapoi și își drege vocea.

– Mi-aș dori să existe niște lemne uscate să facem focul, spune el.

Mă las pe pardoseala de pământ, ținând bine pătura.

– Poate că este mai bine să nu atragem atenția.

Paul bagă mâna în rucsac din nou și mă aștept să mai scoată o pătură sau poate un prosop. Dar scoate din nou sticla. Deșurubează căpăcelul și trage o înghițitură bună.

Decid că nu este momentul să-i țin o predică despre băutură.

– Îmi dai și mie o înghițitură?

Face ochii mari.

– Vrei și tu? Adică, scuze, nu credeam că vrei și tu...

– Să beau?

Zâmbesc când îmi amintesc serile cu Jacob și Alek și cu alți băieți din rezistență. Stăteam împreună până noaptea târziu, făceam planuri pentru operațiuni, discutam strategii. Cineva găsea întotdeauna o sticlă de votcă și se turnau și se beau multe păhărele, cu urarea tradițională poloneză și evreiască *nazdrowie* (pentru sănătate) și *l'chaim* (pentru viață).

– Nu foarte des, îi spun, în timp ce Paul se așază și el pe jos.

Când îmi dă sticla, degetele noastre se ating. Îmi trag brusc mâna înapoi, iar lichidul se agită înăuntru. Whisky, îmi dau seama când ridic sticla spre buze. Simt aburii puternici pe față în timp ce iau o înghițitură. Dau capul pe spate așa cum m-a învățat Jacob, ca să nu simt prea mult gustul alcoolului. Căldura cunoscută coboară de-a lungul gâtului când înghit, apoi și stomacul mi se încălzește.

– Mulțumesc.

Îi dau sticla înapoi lui Paul și mâna lui atinge din nou mâna mea. De data asta nu mă mai retrag. Degetele lui zăbovesc calde pe ale mele. Observ dintr-odată că mâneca lui picură.

– Și tu ești ud learcă, spun.

– Cred că da.

Paul privește în jos pentru prima oară. Ridică din umeri.

– Nu e cine știe ce.

Ezită o clipă, apoi se apropie de mine, ia capătul păturii și și-l înfășoară în jurul umerilor. Mă las tremurând mai jos și îl trag mai mult în pătură.

– Îmi dai voie?

Paul ridică brațul cerându-mi voie să-l pună în jurul meu. Înainte să apuc să răspund mă trage mai aproape.

– E în ordine?

– Perfect, răspund eu și sper că nu simte cât de tare îmi bate inima.

– Sunt sigur că ploaia se va opri curând. Și atunci putem să ne întoarcem.

Dar nu vreau să ne întoarcem. Mă uit la el. Fața lui stă deasupra mea și ochii îi aleargă încoace și încolo, ca și când ar căuta ceva. Apoi înclină capul. Buzele lui le ating ușor pe ale mele, întrebătoare, cer voie. Primul meu sărut. Sunt prea uluită ca să reacționez. Mâna lui se ridică spre obrazul meu, își apasă buzele calde și pline pe buzele mele. Îi răspund, un val de căldură se ridică în mine. Dar dintr-odată îngheț, îi pun mâna în piept.

– Stai...

Paul se retrage.

– Îmi pare rău. Credeam că vrei...

– Vreau.

Fac o pauză, încerc să-mi recapăt suflul.

– Vreau să spun, credeam că vreau. Dar ai o logodnică.

– Am avut, mă corectează. Cred că se terminase chiar înainte să plec.

Toată lumea se aștepta să ne căsătorim, dar cred că nu eram făcuți unul pentru altul, înțelegi?

Cuvintele lui se rostogolesc repede, îmi vine greu să înțeleg ce spune.

– Îmi lipsește mai mult ideea de a avea pe cineva la care să mă întorc acasă.

Pauză.

– Oricum, îmi cer scuze.

Continuăm să ne privim în ochi. Sărutăm din nou, îmi spun. Dar nu vreau să fiu doar o înlocuitoare a altei femei. Nu din nou.

În cele din urmă întorc capul. Ascult ploaia care răpăie puternic în acoperiș și înțeleg că nu vom putea pleca de aici încă destul de mult timp. Îmi reazem capul de pieptul lui Paul, îmi apăs obrazul de el și simt căldura care radiază prin hainele ude. Paul își pune încet bărbia pe capul meu. Îmi scot ochelarii, îi pun pe jos lângă mine. Umbrele cresc atunci când ultima rămășiță de lumânare se stinge. Paul respiră profund chiar deasupra mea. Înfășurată în căldura păturii, simt că pleoapele îmi devin grele.

Și, brusc, îmi vine în minte o altă căsuță, mai mare decât aceasta, lângă Lublin, unde ne ascundeam noi, eu și Jacob. *Nu*, îmi spun, dar este prea târziu. Chipul lui Jacob apare neinvitat printre umbrele de pe zid și îmi amintește de nopțile lungi pe care le-am petrecut împreună, când așteptam neliniștiți să vină persoana de contact să ne aducă informațiile și proviziile. Firește, nu dormeam niciodată în căsuță și nici nu aprindeam vreo lumină. Ne ascundeam într-un colț, cu capetele apropiate ca să auzim ce ne șopteam, speriați tot timpul să nu fim prinși. Dar Jacob înveselea aceste nopți, povestea fel de fel de întâmplări sau glume ca să treacă timpul.

Apoi, într-o noapte, pe când încerca să-mi explice un concept politic pe care nu-l prea înțelegeam, Jacob s-a oprit. Afară s-au auzit pași, prea numeroși ca să fie ai persoanei noastre de contact, apoi un lătrat de câine.

– Repede, a șoptit el, dând la o parte preșul și deschizând o ascunzătoare din podea. M-a împins înăuntru, apoi a intrat și el în spațiul strâmt și a închis trapa. Stătea culcat peste mine – nu exista altă posibilitate – și nu se mișca, căci Gestapoul s-a plimbat pe deasupra noastră și a făcut percheziție, așa cum ni s-a părut nouă, timp de o veșnicie. Inima lui bătea peste a mea. În acel moment mi-am dat seama că sunt îndrăgostită de el.

Apoi Gestapoul a plecat, la fel de repede cum venise.

– Ești bine? șoptise Jacob, iar eu îi simțisem răsuflarea caldă.

– Da. Vocea mea era spartă. Sunt bine.

– Marta... începuse el șovăitor.

Lăsase capul în jos, spre mine. Am închis ochii în așteptarea primului sărut. Dar nu s-a întâmplat nimic. Apoi am simțit cum se retrage încet, greutatea lui a scăzut. Am deschis din nou ochii.

– Îmi pare rău... spusese.

– Nu înțeleg.

– Am devenit foarte apropiați. Și îmi plăci.

Speranța crescuse în mine.

– Dar sunt căsătorit, Marta.

Căsătorit. Parcă promisem o lovitură în stomac.

– Cine este?

– Nu pot să spun. Nici chiar ție, deși ți-am încredințat viața. Ținem secret pentru siguranța ei. De aceea nu ți-am spus mai înainte. Marta, te consider una dintre cele mai apropiate prietene ale mele. Țin mult la tine. Și-a dres vocea, apoi a adăugat: Dar, ca să fiu corect, a trebuit să spun ceva înainte să-ți las o impresie greșită sau ca lucrurile să meargă prea departe.

Dar eu voiam ca lucrurile să meargă mai departe, îmi spuseseam disperată în timp ce el deschidea trapa și ieșea din ascunzătoare. Firește că nu i-am spus nimic, ci am mers după el afară din căsuță, în noapte.

Acum, când îmi amintesc, mă trece un fior. O lacrimă mi se rostogolește pe obraz. *Încetează*, îmi spun. Nu este căsuța aceea. Paul nu este Jacob. Paul. Mă uit la el. Are ochii închiși, capul lăsat pe spate și stă rezemat de perete. Mă ține strâns în timp ce doarme, ca și când i-ar fi teamă să nu mă scape. Știu, este o nebunie să-mi imaginez că mă place. Și chiar dacă ar fi așa, peste câteva ore va fi plecat. Dar cel puțin acum este al meu. Mă răsucesc spre el, îmi apăs obrazul pe pieptul lui, îi strâng cămașa în mână. Ochii mi se îngreunează.

Mă trezesc ceva mai târziu. Tresar. Clipesc de câteva ori pe întuneric. Inhaliez aerul umed, îmi amintesc de barcă și de furtună. A fost totul un vis? Apoi simt brațul lui Paul în jurul meu pe sub pătură. Știu că nu a fost un vis. Privesc la el. Zâmbește spre mine, cu ochii larg deschiși.

– Ai dormit bine?

Roșesc. De cât timp mă privește?

– Foarte bine.

Și este adevărat. Deși am stat în fund pe o pardoseală tare și cu hainele ude leoarcă, am dormit excelent. Cum n-am mai dormit de când a început războiul. Mi-am pus ochelarii.

– Cât timp am dormit?

– Câteva ore.

– Ore?

Sar în picioare și deschid ușa căsuței. Afară, ploaia s-a oprit și cerul de deasupra munților are o nuanță de roz.

– Se luminează de ziuă.

– Au venit zorile, încuviințează el și detectez o notă de regret în vocea lui. Trebuie să ne întoarcem.

Se ridică și strânge pătura. Încerc să-mi aranjez părul cu mâinile. Când pornesc spre ușa căsuței, Paul mă urmează îndeaproape și îmi atinge șoldul.

– Scuză-mă, spune și face stângaci un pas înapoi.

Mă întorc spre el. Se uită fix la mine și dorința din ochii lui este înconfundabilă. Mi se oprește respirația. Întorc repede capul și pornesc spre ușă.

Afară, aerul dimineții este răcoros și liniștit. Mergem la mal, iar Paul mă ajută să urc în barcă. Nici unul dintre noi nu spune nimic, iar el vâslește repede traversând lacul. Nu se aude nimic, decât niște găște în depărtare care se cheamă una pe alta. Îl privesc pe Paul cum îndreaptă barca spre malul opus și mă copleșește tristețea. Peste câteva minute va pleca. Ajungem în locul unde fusese pescarul în seara precedentă. Sare pe mal și întinde mâna să mă ajute. Când pășesc afară din barcă, piciorul îmi alunecă în noroi și mă împiedic. Paul mă prinde de umeri.

– Ai grijă, spune el continuând să mă țină.

Îi simt respirația caldă pe frunte.

– Mulțumesc, spun.

– Marta, eu... începe el încet, apoi se întrerupe.

– Vreau să spun, adică nu vreau să...

Ridic privirile spre fața lui, încordată de tristețe și de dorință. Îmi dau seama că nici el nu vrea să-și ia rămas-bun. Nu pot respira. În acel moment știu că nu o dorește pe fosta logodnică. Mă apropiu de el, mă ridic pe vârfuri și îmi pun mâna pe ceafa lui. Îl trag instinctiv spre mine, îmi apăs buzele pe buzele lui, luând singură ceea ce fusesem prea înspăimântată ca să accept acum câteva ore. Ezită o clipă, surprins. Apoi îmi răspunde, cu gura caldă și puternică. Buzele noastre se deschid și ne trag și mai departe unul în altul.

Brusc, se aude un claxon și ne despărțim. Paul se îndreaptă și se întoarce spre locul de unde vine zgomotul.

– Se pregătesc de plecare, spune el cu respirația tăiată. Trebuie să ne grăbim.

Mă ajută să urc țarmul și străbatem repede în tăcere poteca spre palat. Mă cuprinde tristețea. Nu pleca, asta aș vrea să-i spun. Dar știu că nu se poate.

În fața palatului, camioanele stau aliniate, gata de plecare. Paul se întoarce încă o dată spre mine.

– Marta, nu știu ce se va întâmpla. Aș dori să existe o cale...

– Știu, răspund repede, silindu-mă să-mi stăpânesc vocea.

Totul s-a petrecut prea repede. Ochii mei se întâlnesc cu ai lui și îmi înfrâng dorința de a întinde mâna ca să-l ating din nou.

– Ai grijă de tine!

– Haide, Paul! strigă o voce nerăbdătoare din spatele lui.

Primele camioane se pun în mișcare pe alee.

– La revedere, șoptește el, fără să mă scape din ochi.

Se întoarce și aleargă spre ultimul camion. Privesc cum ceilalți băieți îl ajută să urce în spate. Motorul huruie și camionul se pune în mișcare. Când iese de pe alee, Paul se întoarce spre mine. Ochii noștri se întâlnesc din nou și Paul zâmbește, ridicând o mână. Apoi camionul cotește și dispare.

Capitolul 5

Stau nemișcată pe pajiște și ascult cum se pierde în depărare zgomotul motoarelor. Privesc în tăcere norii de praf ridicați de roțile camioanelor. Mă duc spre treptele verandei și mă așez, încercând să respir peste nodul care mi-a rămas în gât. Ochii îmi ard. Ridic mâneca la obraz și inhalez mirosul persistent de mosc al lui Paul. Încă îi mai simt buzele pe buzele mele. Îmi doresc cu disperare să fiu înapoi, în căsuța grădinarului, să mă strecur sub pătură și să fiu din nou aproape de căldura lui.

Mă năpădesc îndoielile. De ce nu mi-a dat adresa lui din America? De ce nu mi-a oferit-o? Oare chiar pot să simt atât de mult pentru cineva pe care abia îl cunosc? Dar el? Poate că am fost încă o fată oarecare dintr-un alt oraș. Alung repede acest ultim gând. Știu din felul în care mă privea că sentimentele lui erau reale. Dar acum a plecat. După tot ce am trăit, cred că ar trebui să fiu recunoscătoare chiar și pentru micile momente pe care le-am trăit noaptea trecută. Totuși nu mă pot opri să nu-mi doresc mai mult.

Destul. Mă ridic în picioare. Trebuie să mă duc să văd ce face Rose. Probabil că abia așteaptă să-i povestesc cum a fost aseară. Intru și traversez holul. Când ajung în ușa salonului, Dava apare în fața mea. Îmi taie calea cu brațele încrucișate.

– Îmi pare rău că nu am ajuns la timp aseară, încep eu repede. Eram la jumătatea lacului când a început furtuna.

Nu mai pomenesc de plimbarea cu barca, căci îmi dau seama că nu este în favoarea cauzei mele.

– A trebuit să ne adăpostim în căsuța grădinarului până a trecut furtuna.

Studiez chipul asistentei, dar nu văd vreo urmă de supărare, numai cercăne negre sub ochii injectați. Mă întreb dacă a stat toată noaptea trează lângă Rose, sau a trebuit să stea cu ea pentru că nu fusesem eu acolo.

– Și după aceea...

Dava ridică mâna, apoi o pune pe brațul meu.

– Trebuie să vii cu mine.

Strânsoarea ei este blândă, dar fermă și mă scoate afară din salon.

– Stai, voiam să spun...

Privesc înapoi peste umăr, dar nu o văd pe Rose. Mă cuprinde panica. A fost dusă în altă parte? Mă întorc spre Dava.

– Unde este Rose?

Dava nu răspunde, privește într-o parte.

– Ce este? Ce s-a întâmplat? De ce nu mergem afară?

Dava încearcă din nou să mă îndepărteze de ușă, dar o apuc strâns de mână.

– Nu. Spune-mi imediat ce s-a întâmplat.

Dava șovăie, apoi mă duce spre una dintre scările de marmură. Se așază pe a treia treaptă și îmi face semn să mă așez lângă ea.

– Stai jos!

Mă conformez, așteptând-o să vorbească. Dava inspiră adânc.

– Marta, știi că Rose era foarte grav bolnavă...

Era bolnavă.

– Nu înțeleg.

Dava își pune mâna pe mâna mea.

– Rose a plecat.

– A plecat? repet. Au dus-o la spital?

Dava scutură din cap.

– Nu a plecat în felul acesta, Marta, îmi pare rău. Rose a plecat dintre noi, a murit.

A murit! Cuvintele răsună în cap, nu reușesc să se așeze.

– Dar nu se poate. Aseară stătea pe fotoliu, vorbea...

– Știi că Rose suferea de o boală de sânge. Medicamentul pe care i l-au administrat doctorii i-a slăbit foarte tare organismul. A făcut o infecție și i-a crescut brusc febra. Doctorii spun că nimeni nu ar fi putut să prevadă nimic.

Dava continuă să vorbească, dar eu nu mai aud nimic. O văd în minte pe Rose cum stătea pe terasă aseară și privea în sus, spre munți. Sar în sus și alerg în salon.

– Marta, stai! strigă Dava în urma mea.

Mă opresc brusc la capătul îndepărtat al salonului. Pe patul lui Rose a rămas doar salteaua, pe noptiera de alături nu mai este nimic.

– Nu...

Cuvântul îmi sfâșie pieptul.

Dava vine lângă de mine și îmi pune un braț pe umeri.

– Acum este în pace.

Dau din cap.

– Ar fi trebuit să fiu aici cu ea.

– Nu ar fi fost nici o diferență. Și era fericită pentru tine aseară, pentru că știa că l-ai găsit pe Paul.

Dintr-odată, noaptea mea cu el mi se pare o amintire îndepărtată.

– Acum, vino cu mine.

Am lăsat-o pe Dava să mă conducă afară, pe terasă.

– Așteaptă aici! poruncește ea și dispăre din nou.

Mă așez pe banca unde stătusem cu Rose în seara precedentă. Ochii mi se umplu de lacrimi. Am pierdut atâția oameni în timpul războiului: părinții, prietenii din rezistență. Oameni pe care îi cunoscusem de mai mult timp și mult mai bine decât pe Rose. Dar războiul se terminase. Acum toți suntem supraviețuitori, cei care am rămas în viață. Acum nu mai trebuie să se întâmple așa ceva. Îmi iau capul în mâini și încep să plâng.

O clipă mai târziu aud pași. Ridică privirile și îmi șterg ochii. Dava stă în fața mea și ține în mâini două căni de ceai.

– Bea asta!

Iau una dintre căni. Dava se așază alături de mine. Sorbim din ceai în tăcere și ne uităm la munții de peste lac.

– Am fost cu ea, spune pe neașteptate Dava. La sfârșit, vreau să spun.

Mă întorc spre ea.

– O? Și a spus ceva?

– M-a rugat să-ți mulțumesc pentru că ai încercat să o ajuți.

Dava se oprește.

– Și m-a mai rugat să-ți dau asta.

Bagă mâna în buzunar și scoate un plic mic. Iau mirată plicul și îl deschid. Înăuntru este o hârtie împăturită cu o ștampilă necunoscută în susul paginii. Este scrisă la mașină în engleză, dar nu înțeleg ce scrie.

– Ce este asta?

– Este viza lui Rose pentru Anglia, răspunde Dava.

– Viza? Nu înțeleg...

– Rose are o mătușă în Anglia, care i-a făcut rost de viză ca să vină să stea cu ea. Nu ți-a vorbit despre ea?

Neg din cap.

– Mi-a spus doar că are o mătușă în Anglia. Nu mi-a spus nimic despre viză.

– Probabil că Rose nu ți-a vorbit despre viză pentru că era un subiect dureros, explică Dava. Ea era prea bolnavă ca să poată călători.

Dar știu că nu acesta era motivul pentru care Rose nu-mi vorbise despre viză. Știa că nu am pe nimeni în Occident și sunt sigură că nu voia să-mi provoace o suferință, vorbindu-mi despre oportunitatea ei. Dava continuă:

– A spus că încerca să obțină o viză de însoțitor ca să poți merge cu ea. Îi scrisese chiar mătușii ca s-o roage. Cred că dorea să vadă mai întâi dacă acest lucru este posibil.

Rose intenționa să meargă în Anglia. Voia să merg și eu cu ea. Capul mi se învârte încercând să asimilez toate aceste informații noi.

– A fost drăguț din partea ei, spun în final. Dar acum s-a dus.

– Înainte să moară, Rose a spus că vrea să iei tu viza și să te duci la Londra fără ea.

Privesc uluită la Dava.

– Dar este viza lui Rose. Cum pot eu să...

– Practic, viza nu este transferabilă, dar există modalități. Poți să obții o nouă carte de identitate și să spui că ești Rose, ca să faci călătoria.

Mintea mea lucrează febril.

– Nu pot să merg la Londra, protestez.

Este prea departe, prea mare.

– Dar ai învățat engleză, spune Dava.

– Am citit câteva cărți pentru copii. Nu este același lucru ca și când ai vorbi limba, ca și când ai folosi-o în fiecare zi. Și nici nu am bani...

Mă întrerup stânjenită.

– Adică... pentru bilet. Și ca să am din ce trăi.

– Rose avea ceva bani când s-a dus. Sunt destui ca să ajungi acolo.

Să merg împreună cu Rose în Anglia ar fi fost un gest destul de îndrăzneț, oricum. Dar gândul să mă duc singură era înfricoșător. Dava mă apucă de umeri.

– Marta, ascultă-mă. Știu că ești necăjită din cauza lui Rose. Și eu sunt. Iar să mă mai gândesc și la această călătorie după tot ce s-a întâmplat este copleșitor de-a dreptul. Dar viza aceasta valorează cât greutatea ei în aur. Nu ai nici un fel de statut special, nici rude ca să mergi în Statele Unite sau în altă parte. Lagărul nu va rămâne aici pentru totdeauna, iar dacă nu-ți găsești un loc unde să te duci, s-ar putea să nu ai ce spune în

legătură cu locul unde te vor trimite. Trebuie să te stabilești undeva, să-ți faci o viață. Mă înțelegeți?

Nu răspund.

– Oricum, dacă te duci la Londra, să iei și lucrurile lui Rose cu tine. Să-i spui personal mătușii cum s-a dus Rose. O să faci asta pentru Rose, nu-i așa?

– Da, răspund. Dar să-i iau locul, adică o identitate falsă... oare e bine?

– Absolut. Sunt atâția oameni care vin de la război fără documente, iar ofițerii de frontieră nu cercetează documentele foarte strict. Fabricarea de documente false a devenit o industrie. Cunosc o sursă excelentă chiar aici, la Salzburg. Asta înseamnă că suntem de acord?

Inspir adânc.

– Mă duc. Poate peste câteva săptămâni, după ce mă mai perfecționez la engleză.

Dava scutură din cap.

– Îmi pare rău, dar nu se poate. Viza expiră mâine.

– Mâine?

– Da. Rose intenționa s-o roage pe mătușa ei să prelungească viza, când și dacă ar fi putut să călătorească.

Mă doare inima când mă gândesc cum a făcut Rose planuri care nu se vor realiza niciodată.

– Dar bineînțeles că acum este imposibil. Trebuie să pleci până nu expiră viza. Dacă îți luăm bilet la un tren care merge direct spre malul Canalului Mânecii, poți ajunge acolo mâine după-amiază. Apoi iei feribotul de la Calais la Dover. Dar trebuie să pleci în noaptea asta.

Diseară! Inima îmi sare din piept.

– Și cum rămâne cu Rose? Vreau să spun, va fi o înmormântare?

Dava șovăie.

– Da, dar nu cred că o vom putea face înainte de plecarea ta. Trebuie să fie examinată de legist, mai sunt documente de întocmit. Am să am grijă să aibă parte de o înmormântare corectă.

Mi se strânge inima la gândul că nu voi fi acolo să-mi iau rămas-bun de la Rose. Îmi imaginez cimitirul lagărului, un grup mic de pietre de mormânt pe dealul din spatele palatului.

– Ar trebui să aibă un loc lângă stejarul cel mare.

Dava încuviințează din cap.

– Acolo o vom înmormânta.

Se ridică în picioare.

- Trebuie să mă duc la Salzburg să-ți iau bilet la tren. Vreau să te aranjezi și să-ți strângi lucrurile. Mănâncă și odihnește-te. Pleci la noapte.

După plecarea Davei, rămân năucită și privesc lacul. Cu o zi în urmă, Rose era aici, iar Paul era numai o amintire îndepărtată. Acum amândoi au plecat și plec și eu, singură.

Întregul meu corp este copleșit de epuizare. Mai întâi trebuie să mă odihnesc, căci altfel nu voi fi în stare să fac această călătorie. Mă ridic și intru încet înăuntru. Traversez holul spre salon. Când ajung la patul lui Rose, ezit. Parcă tot mă aștept s-o găesc întinsă acolo, așteptând să-i povestesc cum petrecusem noaptea cu Paul. Îmi trec mâna peste salteaua goală. Dava are dreptate, îmi spun, Rose ar fi vrut să plec.

Îmi scot ochelarii și mă întind pe cuvertura care acoperă patul meu, cu ochii tot la patul gol de lângă mine. Îmi ard ochii. *Iartă-mă, Rosie, iartă-mă că nu am putut face să fie mai bine pentru tine.* Mă întorc cu fața la perete, îmi apăs fața în pernă și închid ochii.

Visez că este o dimineață cenușie de martie din ghetou, iar vântul împrăștie ziarele și alte resturi de pe trotuarul crăpat. Trebuie să mă duc la administrația clădirii să mă prezint la lucru, dar mă duc spre orfelinat. M-am întors din misiunea cu Jacob acum câteva ore și tot mai sunt tulburată de vestea că Jacob este însurat. Trebuie s-o găesc pe Emma. Deși nu-i spusese niciodată numele lui Jacob, îi vorbisem despre sentimentele mele pentru el. Emma o să mă ajute să pun totul cap la cap. Intru pe ușa orfelinatului și mă duc la creșă, unde mama înfașă un bebeluș. Se uită la mine și pe față i se citește ușurarea în timp ce mă apropii. Mă simt vinovată la gândul că munca mea îi provoacă neliniște și îngrijorare.

- Bună, *shayna*, spune ea și mă sărută pe obraz, fără să lase din mână copilul.

Shayna. Frumoasă.

- Ce mai faci?

Nu mă întreabă unde am fost și nici de ce nu am venit acasă astă-noapte.

- Bine, mamă. O caut pe Emma.

Chipul mamei mele devine serios.

- A dispărut, spune ea cu o voce gravă. Ieri a venit altă fată la lucru în locul ei.

Mă cuprinde panica, mă întorc și fug din orfelinat vizavi, pe strada Josefinska numărul 13. Dau ușa de perete, urc treptele câte două până în apartamentul unde ne întâlnim la cina de sabbat și unde se află sediul secret al rezistenței. Intru în fugă în apartament, prea grăbită ca să mai bat la ușa, dau năvală în camera din spate unde se întâlnește conducerea.

– Unde este Emma? Îl întreb pe Alek, care stă singur la birou.

Alek ridică privirile de pe hârtii.

– Nu-ți face griji, este bine. A trebuit s-o scoatem din ghetou și am reușit s-o trimitem să stea cu rudele.

Cad pe un scaun, încercând să asimilez informația.

– Sunt sigură că ar fi vrut să-și ia rămas-bun, dar nu i-am spus că trebuie să plece decât în ultimul moment, adaugă Alek.

– O, nu știam că are rude în afara ghetoului.

– Ea nu are, dar are soțul ei.

– Soțul? Privesc uluită la Alek. Dar Emma nu este măritată.

Pe fața lui se citește o expresie de stânjeneală.

– Credeam că ți-a spus Jacob.

De ce să-mi spună Jacob despre Emma?

– Nu înțeleg...

– La început ne-am înțeles cu Jacob să ținem secret, chiar și față de tine. Abia dacă îl mai aud pe Alek căci îmi vâjâie urechile.

– Dar cum mergeați mereu împreună și erați așa de apropiați, nu părea corect. Am fost de acord să așteptăm până când Emma va pleca. Credeam că ți-a spus noaptea trecută.

– Jacob mi-a spus că este...

Simt cum mi se strânge stomacul.

– Vrei să spui că Jacob și Emma...

– Sunt căsătoriți.

Căsătorii. Cuvântul îmi răsună în cap în timp ce camera dispare.

Marta, aud cum mă strigă o voce. Măinile îmi tremură ușor. Deschid ochii și clilesc. Sunt în ghetou? Nu, îmi revin repede. Dava stă în fața mea. Sunt la Salzburg. Nu știu cât timp am dormit. Afară încă este lumină, deși este foarte târziu judecând după modul în care cad umbrele copacilor peste salon. Ridic privirile de la patul gol al lui Rose și mă cuprinde din nou un val de tristețe.

– E timpul să te scoli, spune Dava.

– Cât e ceasul?

– Aproape cinci.

Nu-mi vine să cred.

– Am vrut să te las să dormi cât mai mult, continuă Dava, dar în jumătate de oră vine o mașină să te ducă la gară. Te aștept în față.

Dava iese repede din salon, iar eu mă ridic și îmi pun picioarele pe podea. Îmi stropesc fața cu apă din bolul de pe noptieră, apoi îmi pun ochelarii și privesc în jur, la celelalte femei care dorm sau citesc în paturile lor. Pe noptieră este un mic pachetel lăsat de Dava. Bag mâna în sertar și scot cealaltă rochie, cea albastră, câteva obiecte de lenjerie și ciorapi. Asta e tot ce am. Ies cu geanta afară din salon, trec prin hol și apoi ies pe ușa din spate a palatului. Privesc spre munții care se conturează pe cerul albastru. Dava a spus treizeci de minute. Acum câteva ore, nici nu știam că voi pleca. Îl văd pe Paul care stă pe malul apei și îmi amintesc cum stătea Rose în scaunul ei cu roțile de pe terasă. Dava vine prin spatele meu.

– Ești gata?

Șovăi, mă uit din nou spre munți.

– Așa cred.

– Bine. Uite!

Mă întorc spre ea. Îmi dă niște hârtii.

– Documentul de sus este autorizația ta temporară de călătorie, o arăți în loc de pașaport. A doua pagină este viza. Ține minte că ești Rose Landyk, dacă te întreabă cineva, deși n-ar trebui să te întrebe nimeni nimic. Și acesta este biletul tău de tren – merge direct la Lille – este în Franța, nu departe de Canalul Mânecii. De acolo ieși un tren local spre Calais. Iar acesta este biletul de feribot de la Calais la Dover. Mai ai un bilet de la Dover la Londra. Ai grijă să nu pierzi legăturile. Înțelegi?

Dau din cap că da.

– Bine.

Mă uit la bilete și mă cuprinde brusc panica. Nu pot să fac asta singură.

– Vino cu mine! Îi spun brusc.

Dava face ochii mari.

– Poți să găsești de lucru ca soră medicală, poate cunoști pe cineva și îți întemeiezi o familie...

– Nu pot!

Dava izbucnește în plâns.

Mă uit mirată la ea. Nu am văzut-o niciodată așa de emoționată. Apoi se stăpânește, își mușcă buzele.

– Vreau să spun, nu pot să... oricum, nu are rost să discutăm. Este o singură viză și nu am timp să vorbesc despre asta. Și apoi, este nevoie de mine aici. Este mult de făcut.

Îmi întinde un pachetel.

– Și asta este tot pentru tine.

– Ce este aici?

– Lucrurile lui Rose, să le dai mătușii ei, continuă Dava. Plus ceva de mâncare pentru drum.

Bagă mâna în buzunar și scoate câteva bancnote.

– Bani. Austrieci, francezi, englezești, câte puțin din fiecare. În caz că ai nevoie pe drum.

Ezit. Ceva îmi spune că nu toți banii sunt de la Rose, că sunt și din salariul modest al asistentei.

– Dava, nu pot să iau...

Dava ridică mâna și mă întrerupe.

– Iei banii și nu vreau să mai aud nici o vorbă.

Zâmbește.

– Într-o zi, când o să fii o englezoaică bogată, o să mi-i dai înapoi.

– O să ți-i dau, răspund eu copleșită de bunătatea ei, de tot ce a făcut pentru mine. Cu dobândă. Mulțumesc, Dava.

– Nu-ți face griji pentru asta. Să ajungi în siguranță și să fie bine! Să-mi scrii când sosești la Londra ca să știu că ai ajuns cu bine.

Dau să-i mulțumesc încă o dată, dar Dava mă apucă ferm de braț. Coborâm de pe terasă.

– Haide!

Mai arunc pe furiș o privire peste umăr spre munți, apoi o urmez fără entuziasm după colțul palatului. Un bărbat, pe care îl recunosc ca fiind unul dintre lucrătorii de la întreținere, stă pe scaunul din față al unei mașini negre, cu motorul pornit.

– Johan te duce la gară, spune Dava.

Mă apucă de umeri, iar mirosul ei cunoscut de trifoi mă învăluie puternic când mă sărută pe fiecare obraz.

– Ești o femeie puternică, Marta. Ai supraviețuit când nimeni nu mai credea asta și ai în față o viață minunată. Să nu privești niciodată înapoi.

– N-am să privesc, îi promit, și simt cum mi se urcă un nod în gât.

– Doamne-ajută!

Dava se întoarce și intră înapoi, în palat. Mă întorc să-i mulțumesc încă o dată, dar ușa se închide în urma ei. Pornesc spre mașină și mă opresc

neliniștită. Am fost numai de câteva ori cu mașina, în călătorii scurte, atunci când lucram pentru rezistență. Mă așez pe locul pasagerului și închid portiera. Înăuntru, scaunele maro sunt uzate și miroase a fum stătut de țigară. Fără să scoată o vorbă, Johan apasă pe accelerație și mașina pornește. Când ieșim de pe alee, îmi dau seama că merg pe același drum pe care plecase Paul cu numai câteva ore mai înainte. Aș vrea să fie cu mine. Sau Rose, sau Dava. Oricine. Pentru prima dată de când am ieșit din închisoare sunt complet singură. Simt cum mă cuprinde anxietatea și îmi vine brusc să-l rog pe Johan să întoarcă mașina. Privesc în urmă, spre palat, dar acesta a dispărut deja, ascuns de copacii deși. Apoi aud în minte vocea asistentei: *Să nu privești înapoi*. Pot să fac asta, îmi spun. Trebuie. Să mă întăresc. Mă întorc și mă uit înainte, la drumul din fața mea.

Capitolul 6

Privesc afară pe fereastra trenului și clipesc în lumina puternică a zilei care strălucește printr-o peliculă de murdărie și fum. Afară, cât vezi cu ochii, sunt câmpuri ondulate, acoperite cu culturi de vară târzii și flori sălbatice. Noaptea trecută, după ce am ajuns în Elveția, am adormit legănată ușor de tren, în timp ce ne îndreptam spre munți. Fusesem trezită brutal pe la miezul nopții de un inspector de frontieră care dorea să-mi vadă documentele la o a doua trecere. În dimineața aceasta, când am deschis ochii, am descoperit că soarele lumina blând înălțimile din estul Franței, iar terenul accidentat dispăruse demult. După poziția soarelui îmi dădeam seama că acum mergeam spre nord, spre malul mării. M-am întins, privind în jur în vagon. Trei locuri, inclusiv al meu, față în față cu alte trei, cam la un metru distanță. Vagonul este vandalizat, pernele scaunelor sfâșiate și pătate. Un bătrân stătea în fața mea, lângă ușă, când mă urcasem, dar nu intrasem în vorbă cu el și acum plecase. Era cald și aerul devenise înăbușitor peste noapte, mirosea a lapte acru. Încerc să deschid geamul, dar acesta refuză să se miște.

Privesc din nou afară, pe fereastra trenului. Oare cât mai avem de mers? Trebuie să fie cam nouă, dacă judecăm după poziția soarelui – cel puțin încă șase ore până la Lille, conform itinerariului pe care mi-l dăduse Dava. Îmi chiorăie stomacul de foame. Nu am mâncat nimic ieri, cu tot ce se întâmplase, cu Paul, cu Rose și cu plecarea mea. Deschid sacoșa care stă pe banchetă lângă mine. Dava mi-a făcut trei sendvișuri, unul cu carne și două cu brânză. Desfac unul dintre sendvișurile cu brânză și mușc. Pâinea este uscată, dar groasă și cunoscută, o amintire reconfortantă din lagăr.

Mănânc și privesc câmpiile care trec pe lângă noi. În iarbă zace o bucată mare de metal carbonizat, de dimensiunea unui vagon de marfă. Trebuie să fi fost un tanc. Le-am văzut la Cracovia, în timpul ocupației. Cu mai puțin de un an în urmă, locul acesta fusese un câmp de bătălie. Mă gândesc cu dor la Paul. Este greu de crezut că nu a trecut decât o zi de

când ne-am luat rămas-bun. Acum, în Europa, luptele s-au terminat, iar Paul spusese că va fi probabil trimis în Pacific. Mă întreb unde este acum și, în mod egoist, dacă se gândește la mine. Mă uit la cele două sendvișuri rămase. Tot îmi mai este foame, dar până la destinație mai sunt câteva ore bune și nu știu dacă în port sau pe vas voi găsi de mâncare și nici cât ar putea să coste.

Un scrâșnet puternic care se aude de-afară mă smulge din gânduri. Încetiniș și peisajul aleargă acum mai încet. Scrâșnetul frânelor devine mai puternic și trenul se oprește. Îmi apăs capul de geam și întind gâtul, încercând să văd un oraș sau gara din față. Dar nu este decât câmp nesfârșit. De ce ne-am oprit?

Trec cinci minute, apoi zece. Neliniștea mea crește. S-a întâmplat ceva? S-a stricat trenul? Îl văd pe conductor trecând prin fața ușii. Trag aer în piept, mă ridic, pornesc spre ușă și o deschid. Șovăi. Nu vorbesc aproape deloc franceză.

– *Entschuldigen Sie, bitte*, spun în germană. *Scuzați.*

Conductorul se întoarce enervat.

– *Ja?*

Șovăi.

– De ce ne-am oprit?

– Șinele sunt rupte în față și nu am fost anunțați atunci când am fost trimiși pe aici.

Fac eforturi mari ca să înțeleg germana lui cu un puternic accent străin.

– Mergem înapoi până la cel mai apropiat nod și ne întoarcem la Paris.

Mă cuprinde panica.

– Dar, domnule, feribotul meu pleacă de la Calais la ora șase în seara aceasta. Trebuie să ajung acolo!

– Domnișoară, nu sunteți singura care trebuie să prindă vasul, răspunde el ursuz. Nu putem face nimic. Puteți să luați un tren de la Paris la Calais. O să mai fie și alte feriboturi.

Se întoarce și își continuă drumul pe culoar. Las ușa să se închidă și mă prăbușesc pe locul cel mai apropiat. Viza mea expiră în seara aceasta. N-am să ajung la timp. Simt un bolovan în stomac. Ce mă fac? Mă îndoiesc că banii dați de Dava îmi ajung pentru un bilet înapoi, la Salzburg. Dacă nu pot să ajung în Anglia, sunt pierdută și nu am unde să mă duc.

Disperată, bag mâna în sacoșă și scot viza, studiez documentul și încerc să înțeleg cuvintele străine. Privirea îmi alunecă spre ștampila din susul

paginii. La Paris trebuie să fie o ambasadă britanică. Poate dacă mă duc și le explic pot să obțin o prelungire. Șovăi și analizez ideea. O să am curaj să pășesc în ambasadă cu o viză care nu este de fapt a mea? Dar este singura mea speranță. Strâng hârtiile în mână, mă las pe spate și mă rog să se întâmple o minune, când trenul începe să meargă încet înapoi.

Stau în picioare chiar lângă ușă când trenul trage în Gare de l'Est. Deschid ușa și sar pe peron în timp ce încetinim, nu aștept să se oprească de tot. Au trecut mai mult de șapte ore de când ne-am oprit în câmp și am început să mergem încet, chinuitor spre Paris. În timp ce trenul se târa prin peisajul parcă fără sfârșit, îmi venea să urlu. L-am bătut la cap pe conductorul cel ursuz să-mi spună pe unde s-o iau pentru a ajunge la ambasada britanică din Paris. Am repetat de nenumărate ori în gând ce voi spune când voi ajunge acolo.

Alerg pe peron, apoi mă opresc privind neajutorată spre inscripțiile neinteligibile în franceză. Gara mare este plină de călători – navetiștii se amestecă cu grupurile de soldați și cu familii care parcă își duc toată averea în saci uriași. În dreapta văd un semn cu un M mare pe el. Conductorul îmi spusese că drumul cel mai rapid până la ambasadă este cu metrourul până la stația Madeleine.

Îmi croiesc drum prin mulțime, alerg spre intrarea de la metrou, ezit când văd treptele care duc în jos, spre gaura neagră. De jos urcă un miros greu de urină. Acesta e? Citisem despre metrouri, dar nu mersesem niciodată cu unul. Însă conductorul îmi spusese că era prea departe ca să merg pe jos și nu-mi dăduse îndrumări pentru autobuz. Era ora 4:20, mai erau numai patruzeci de minute până se va închide ambasada. Cobor treptele două câte două, mă țin de balustradă ca să nu cad. Când ajung jos, mă opresc să consult harta și să identific linia roz care merge de la Gare de l'Est la Madeleine. Cumpăr repede un bilet de la ghișeu, urmăresc apoi semnele pentru linia roz până la un peron aglomerat. Câteva minute mai târziu, un tren intră huruind în stație. Mă urc împreună cu ceilalți pasageri și mă trezesc împinsă incomod în centrul vagonului, între un bătrân și un grup de eleve de școală. Nu este loc de stat jos, mă țin de stâlpul cel mai apropiat ca să-mi păstrez echilibrul.

Ușa se închide și trenul pornește. În difuzor o voce anunță următoarea stație într-o franceză cu întreruperi, pe care n-o înțeleg. Cum am să știu unde am să cobor? Mă uit la harta metroului de deasupra ușii și număr patru stații între Gare de l'Est și Madeleine. Mai repede, îmi spun și îmi înfig unghiile în palme. Dacă nu ajung la timp? Ajungem la prima stație și

ușile se deschid. Câțiva pasageri coboară, dar alții se urcă și vagonul de metrou se aglomerează și mai mult ca înainte. Încă trei stații, îmi spun, în timp ce trenul pornește înainte în întunericul din tunel. Dintr-odată se oprește din nou. Ceilalți pasageri gem împreună, murmură fraze pe care nu le înțeleg. De ce ne-am oprit? Arunc o privire la ceasul de la mâna unui pasager: 4:35. N-am să ajung la timp. O sudoare rece îmi alunecă pe sub rochie. Trenul se pune din nou în mișcare. Ajungem la a doua stație, apoi la a treia. Când plecăm din a patra, încep să-mi croiesc drum spre ușă. Trenul intră în stația Madeleine. Se deschid ușile, împing mulțimea și mă reped spre scări. Mă opresc sus, pe trotuar, și gâfâi. Mă aflu în cea mai mare intersecție pe care am văzut-o vreodată. Autobuze, taxiuri, alte mașini care aleargă în toate direcțiile pe două bulevarde late, flancate de clădiri uriașe. Orașele pe care le mai văzusem până atunci, Cracovia și Salzburg, nu mă pregătiseră deloc pentru ceea ce vedeam. Mă străbate un fior, sunt copleșită de măreția orașului.

Nu am timp de admirat. Un clopot sună și mă smulge din gânduri. 4:45, îmi arată ceasul mare din fața unei biserici masive de piatră de pe partea cealaltă a bulevardului. Ambasada se închide peste cincisprezece minute. Mă uit în ambele direcții, încercând să mă orientez. Rue Royale, îmi spune plăcuța de la colțul străzii. O iau la stânga, așa cum îmi spusese conductorul, alerg până la următoarea intersecție mare. În depărtare, pe partea cealaltă a bulevardului, văd o clădire cenușie masivă, cu steaguri deasupra. Aceasta trebuie să fie ambasada! Pășesc pe carosabil, apoi sar într-o parte când o mașină claxonează protestând zgomotos. Înțeleg că stopul este pe roșu și sar înapoi. Când se face verde, zbor prin intersecție și apoi pe stradă. Distanța dintre mine și ambasadă se scurtează, cincizeci de metri, apoi douăzeci. În sfârșit, ajung în fața unei clădiri mari cu coloane, cu steagul britanic pe acoperiș. Mă reped la ghereta paznicului din fața porții ambasadei.

– Serviciul de vize, vă rog, articulez eu în engleză, gâfâind de cât alergasem.

– Consulatul este închis, doamnă.

Inima mi se oprește în loc.

– Dar încă nu este ora cinci...

Omul dă din cap.

– Nu mai primesc cereri de la 4:30.

– Vă rog, îl implor eu, scot viza din sacoșă și i-o arăt. Este foarte urgent să văd pe cineva astăzi.

Nu se uită la hârtiile mele.

– Trebuie să veniți mâine din nou.

– Dar mâine va fi prea târziu.

– Regret, nu pot face nimic.

Fac un pas înapoi și mă simt de parcă mi-ar fi căzut un bolovan pe piept. Am ajuns prea târziu. Ambasada s-a închis. Îndes hârtiile la loc în sacoșă și plec împleticindu-mă de lângă poartă. Acum bulevardul este plin de bărbați în costume care merg acasă și de grupuri mici de colegi tineri care merg să bea ceva. Oameni care trăiesc o viață normală. Oameni care își au locul aici. Încep să mă usture ochii. Mă frec la ochi nerăbdătoare. Plânsul nu mă va ajuta. Trebuie să mă gândesc ce să fac.

Vizavi de ambasadă observ un părculeț. Traversez strada și mă duc spre una dintre aleile mărginite de copaci. Soarele aruncă pete de lumină printre frunze. Pe băncile de pe ambele laturi ale aleii sunt parizieni care se bucură de seara de vară. O femeie tricotează în tăcere pe una dintre bănci, cu un câine mare ciobănesc german la picioare. Ceva mai departe, doi bătrâni joacă șah, înconjurați de un grup mic de privitori. Sunt și oameni întinși pe iarbă, care fumează sau citesc.

Mă duc spre fântâna din mijlocul parcului și găsesc un loc liber pe una dintre băncile verzi, cojite, din jurul ei. La celălalt capăt al băncii, un bărbat citește *Le Monde*, cu ziarul întins în poală. Nu ridică privirea când mă așez.

Pe o bancă din fața mea, văd două tinere cu cărucioare în față. Vorbesc o limbă slavă și, deși nu recunosc care anume, înțeleg suficient ca să-mi dau seama că una dintre ele descrie noaptea petrecută cu un bărbat, poate prietenul ei. Femeile leagănă cărucioarele cu o nepăsare care arată că acolo nu sunt copiii lor.

A început să sufle un vânt rece. Privesc în sus la norii întunecați care au acoperit soarele, încrucișez brațele și îmi doresc să fi avut un pardesiu. Curând se va face seară. Trebuie să mă gândesc unde voi sta la noapte. Scot din sacoșă ultimul sendviș de la Dava și îl despachetez. Îl miros, îmi amintesc din închisoare cum să evaluez cât de mult s-a stricat, dacă mai pot să-l mănânc sau nu. Carnea are un miros acrișor, încă mai este comestibilă, dar nu pentru mult timp. Respir și iau o bucațică. Nu-mi pot permite să irosesc nimic acum. În timp ce mănânc, mă gândesc cu nostalgie la mesele calde pregătite de Crucea Roșie în bucătăria palatului. Crucea Roșie! Poate că ei îi ajută aici pe refugiați. Ezit, mă uit la cele două bone, apoi mă ridic și traversez aleea.

– *Przepraszam*, spun eu scuzându-mă în poloneză.

Sper ca limba lor să fie suficient de apropiată ca să mă înțeleagă. Femeile tac și se uită la mine mijind ochii. Arăt cu mâna spre pieptul meu.

– Refugiat.

Apoi arăt spre ele.

– Și voi?

Femeile dau să se ridice și pe chipurile lor apare o expresie de teamă.

– *Non*, răspunde repede în franceză cea mai tânără dintre el, cu părul vopsit într-un roșu nenatural.

Minte, îmi spun; probabil că nici hârtiile lor nu sunt în ordine.

– Puteți să-mi spuneți unde găsesc Crucea Roșie?

Femeile cântăresc întrebarea, gândindu-se dacă să mă ajute sau nu.

– Americani, spune încet cea mai în vârstă și arată spre ambasadă.

Probabil confundă ambasada britanică cu Statele Unite.

– Am fost deja la ambasada britanică și nu...

Femeia mă întrerupe.

– American, insistă ea.

Privesc din nou în direcția în care arată ea. Steagul ambasadei britanice a fost dat jos pe timpul nopții. Dar pe o altă clădire din spatele ei flutură steagul american. Încearcă să-mi spună că ambasada americană mă poate îndruma spre Crucea Roșie, îmi spun eu. Dar a trecut de cinci; și această ambasadă va fi închisă cu siguranță. Mă întorc să întreb din nou unde este Crucea Roșie, dar fetele priveau deja în altă parte și începuseră să vorbească din nou în limba lor.

M-am întors la banca mea, dar locul era ocupat de o doamnă cu un pudel. Nu mai am unde să mă duc. Până și banca s-a ocupat. Dintr-odată, lacrimile îmi inundă ochii. De data asta le las să curgă, se rostogolesc fierbinți și sărate pe obraji, nu-mi pasă cine mă vede. Și, ca la o comandă, începe și ploaia, picături grele se sparg de trotuar. Simt cum picăturile îmi udă hainele și mă gândesc la furtuna care începuse atunci când Paul și cu mine vâsleam cu barca pe lac. Chiar nu trecuseră decât două nopți de atunci? Parcă fusese în altă viață. Dar aici nu este nici o căsuță a grădinarului. Nici Paul care să conducă barca la adăpost. Vocea lui de mult uitată, cea care m-a sprijinit în închisoare, este puternică și fermă.

Trebuie să-mi găsesc un adăpost. Îmi scot ochelarii și șterg apa de pe lentile. Îi pun la loc și mă uit prin parc. La capătul îndepărtat, pe partea cealaltă a străzii, este o biserică masivă de piatră. Mă apropii. Privesc

turlele care se înalță spre cer. Îmi amintesc de Catedrala Sfânta Maria din Cracovia. Am văzut-o prima dată când am traversat piața orașului cu un comision pentru Jacob și am fost uluită de dimensiunea ei. Am fost încă și mai mirată când Jacob mi-a spus că trebuie să ne întâlnim cu persoana de legătură înăuntru. Ca evreică, accesul meu în bisericile creștine fusese întotdeauna interzis; de aceea, chiar și biserica cu o singură încăpere din satul nostru mi se părea înfricoșătoare. Dar, pentru rezistență, bisericile erau adăposturi sigure, un loc unde, sub pretextul rugăciunii, puteai face schimb de informații în șoaptă, stând pe băncile din fund.

Un adăpost în siguranță, îmi spun acum și privesc la ușa deschisă a bisericii. Aici n-o să mă tulbure nimeni. Urc treptele de piatră. În interiorul bisericii este răcoare și întuneric, nu este decât o femeie în vârstă care aprinde o lumânare în firida din dreapta. Mă strecur pe una dintre băncile din fund, ținând capul aplecat. Lemnul are un miros pământesc, de om, care mă face să înțeleg că nu sunt prima care folosește banca drept adăpost. Ridic privirile. De pe căpriori, statuile de piatră ale sfinților privesc în jos la mine, cu pioșenie. Ce mă fac? le întreb în gând. Se uită la mine mute, mila lor este nefolositoare. În spatele meu aud voci. Două femei își scot basmalele de pe cap în timp ce străbat spațiul dintre bănci, strângând mătaniile în mână. Mă întreb dacă sunt enoriașe obișnuite și dacă își vor da seama că eu nu sunt de aici. Dar par să nu mă observe. După ce trec, mă las din nou pe bancă, epuizată. Parcă mă doare tot trupul. Măine am să mă duc din nou la ambasada britanică, am să-i rog să-mi prelungească viza, decid eu când văd că femeile se îndreaptă spre partea din față a bisericii și îngenunchează. Și dacă refuză? întrebă o voce din lăuntru meu – nu cea puternică. Dau întrebarea la o parte. Trebuie să mi se prelungească viza. Nu există altă opțiune. Mă întreb dacă biserica este deschisă toată noaptea, dacă aș putea să rămân aici toată noaptea. În biserică intră și alți enoriași, se așază în bănci, stau câteva minute și se roagă singuri sau în perechi, apoi pleacă din nou. Îmi imaginasem întotdeauna că parizienii sunt eleganți și îmbrăcați la modă. Dar oamenii pe care îi văd acum sunt îmbrăcați simplu, chipurile lor sunt măcinate de griji, ceea ce îmi amintește că, până de curând, și Parisul se afla sub ocupație.

Afară, clopotul bisericii bate de opt ori. Ca din senin, în fața bisericii apare un bărbat cu o mătură și începe să măture. Biserica se va închide curând, îmi dau seama că ultimii enoriași se îndreaptă spre ușă. Nu pot să rămân aici. Ies afară pe treptele de la intrare și șovăi. Unde pot să mă

duc? Continuă să plouă tare, la baza scărilor s-a format o băltoacă. Privesc înapoi la fațada bisericii. De ambele părți ale intrării străjuiesc coloane de piatră.

Mă îndrept spre cea din dreapta. Acolo unde coloana întâlnește clădirea, este o mică nișă, lată de un metru și adâncă de jumătate de metru. Aici n-o să mă vadă nimeni, îmi spun și mă ghemuiesc în acel spațiu. Mă așez pe pardoseala rece, tare, recunoscătoare că am găsit un loc unde să mă adăpostesc de ploaie. Piatra emană un miros de umezeală.

Îmi cuprind genunchii cu mâinile și privesc în stradă, la orașul rece, necunoscut. Cum de am ajuns aici? Și, brusc, îmi amintesc cum eram odată în pădurea de lângă Lodz. Jacob mă lăsase ascunsă într-un pâlci de copaci în timp ce se dusesse să găsească persoana de contact. Mai târziu aveam să aflu că se rătăcise când se întorsese la mine. Dar în acel moment, în timp ce mă ghemuiam în întunericul ca smoala, ajungeau la mine zgomote stranii, nevăzute, din pădurea care mă înconjura și eram îngrozită. Dacă nu se mai întoarce niciodată după mine? Când îmi amintesc acum, simt un fior de gheață pe șira spinării. Până în acel moment nu înțelesesem ce înseamnă să fii complet singură. Era un gând care avea să mă obsedeze mai târziu, în zilele lungi pe care le petrecusem singură în închisoare. Nu mă mai gândisem la el de când fusesem eliberată, dar acum eram singură și amintirea îmi revenise.

Gândurile mele sunt întrerupte de un zgomot de pași. Omul care măturase stătea acum în ușa bisericii, tot cu mătura în mână și se uita la mine. Ne-am privit unul pe altul câteva secunde. Fără să spună o vorbă, a dispărut în biserică. Inima îmi bate puternic în piept. O să-mi spună să plec, o să cheme poate și poliția? O secundă mai târziu reapare în ușă și mă privește fix, ținând ceva în mână. O pătură, îmi dau seama, când o pune la picioarele mele.

– Mersi, spun eu.

Omul se întoarce, intră din nou în biserică fără să-mi răspundă și închide ușa în urma lui.

Privesc după el câteva secunde, căci am fost luată pe nepregătite de gestul lui. Iau pătura de lână, o desfac și o înfășor în jurul meu. Pătura miroase a murdărie și a țigări, mă întreb dacă este a lui, dacă a mai dat-o și altora care au stat aici. Mă las pe spate, țesătura îmi mângâie brațele. Nu sunt chiar așa de singură, la urma urmelor. Privesc dincolo de marginea catedralei la strada udă, apoi în sus, spre cerul întunecat și înnorat și mă întreb ce îmi va aduce ziua de mâine.

Capitolul 7

Împachetez pătura și mă uit spre ușa bisericii. Aș dori să i-o înapoiez îngrijitorului și să-i mulțumesc, dar ușa este închisă și omul nu se vede nicăieri. Pun pătura frumos în colțul unde îmi petrecusem noaptea, apoi cobor treptele. Este dimineață și soarele strălucește luminos, uscând ultimele picături de umezeală de pe trotuar. Parcul este aproape gol, cu excepția unui bărbat nepieptănat pe care îl recunosc din seara precedentă. Stă ghemuit pe o bancă, sub haina udă. Oare și-a petrecut noaptea aici? Mă simt mai recunoscătoare ca oricând pentru adăpostul oferit de biserică și pentru pătură.

În partea cealaltă a parcului mă opresc, mă uit la steagul britanic care flutură pe acoperișul ambasadei britanice. Mi se taie răsuflarea când îmi imaginez cum voi urca treptele și voi intra pe ușă ca să conving pe oricine se află de partea cealaltă să-mi prelungească viza. Trebuie să meargă. Traversez strada și mă apropiu de intrare, unde în gheretă este un alt paznic decât cel în seara precedentă. Inspir adânc.

– Am... am venit pentru viză, reușesc să spun în engleză.

Arată spre stânga.

– Intrarea este după colț.

– Mulțumesc.

Mă duc până la capătul clădirii. Când cotesc, mi se oprește inima în loc. Șirul de oameni începe în colțul clădirii și se întinde pe toată strada. Mă duc spre omul care este la capătul cozii, apoi ezit. Cele câteva cuvinte franțuzești pe care le știu par inutile.

– Viză? întreb plină de speranță, arătând spre ușă.

Poate că toți acești oameni așteaptă altceva. Omul ridică din umeri și se întoarce cu spatele. Mă întorc repede la ghereta paznicului.

– Scuzați-mă, știu că ați spus că intrarea pentru vize este după colț. Dar toți oamenii aceștia...

– Așteaptă tot pentru viză. Luați un număr...

Ridic capul uluită. Nu am văzut nici un fel de numere.

- Eu am deja viză, spun, încercând din nou. Am nevoie de prelungire.
- Aceeași coadă, spune paznicul și arată încă o dată în aceeași direcție.

Mă întorc și pornesc din nou spre colțul clădirii, dezamăgită, cu umerii căzuți. Coadă a crescut și mai mult în cele câteva minute cât am lipsit, iar acum alți doi oameni se așază la rând. Mă așez și eu repede în spatele lor. Trebuie să fie cel puțin o sută de oameni în fața mea, bărbați și femei de toate vârstele. Unii duc în brațe prunci sau țin de mână copii mici. Dacă aș fi știut, aș fi putut să aștept aici toată noaptea, nu să dorm lângă biserică.

Un ceas sună în depărtare ora nouă. Coadă începe să înainteze încet. Poate că nu va fi chiar așa de rău. Dar apoi coada se oprește complet. Trec treizeci de minute, apoi o oră. Mă uit în spatele meu. Cel puțin alți douăzeci de oameni s-au mai așezat la coadă, lăsând impresia că aceasta nu s-a micșorat deloc. Stăm nemișcați o veșnicie și înaintăm câțiva metri la fiecare jumătate de oră. Ceasul bate unsprezece. Soarele se ridică sus pe cerul dimineții, iar aerul devine cald și umed.

Este ora prânzului, mă gândesc o clipă mai târziu, stomacul meu chiorăie de foame. Nu am mai mâncat din ziua precedentă, când terminasem ultimul sendviș. Coadă înaintează mai încet pe măsură ce trece timpul. Oamenii se reazemă de gardul ambasadei sau se așază pe trotuar și rămân la coadă. După chipurile triste și împăcate ale unora dintre ei, îmi dau seama că mai făcuseră asta și așteptarea nu-i surprinde. Neliniștea crește în mine când trece după-amiaza. Dacă nu se mai ajunge la mine? Privesc disperată în jur, dorind să întreb pe cineva dacă există o limită, dacă primesc numai un anumit număr de oameni în fiecare zi. Dar nu știu destulă franceză ca să-i întreb pe cei de la coadă și nu pot să-mi părăsesc locul ca să-l întreb pe paznic.

Și mai trece încă o oră în care ne târâm picioarele și așteptăm. În cele din urmă ajung la poartă, urc încet, dureros, câteva trepte și intru pe o ușă. Înăuntru coada șerpuiește într-o sală de așteptare. La peretele din capătul celălalt se află trei ghișee cu geamuri, iar în spatele lor se află o femeie și doi bărbați. Aerul este înțepător din cauza atâtor oameni înghesuți într-un spațiu mic și încins. În fundal se aude țâcănitul mașinilor de scris. Mă uit la fiecare dintre cei dinaintea mea care se apropie de unul dintre ghișee. Unii prezintă documente, alții doar vorbesc. Nu aud ce spun. La ghișeul din mijloc, o femeie discută câteva minute cu unul dintre funcționari. Când se întoarce, văd că are fața plină de lacrimi. În sfârșit, îmi vine și mie rândul.

– Următorul, spune femeia de la ghișeu din dreapta.

Fac un pas înainte cu inima bătând puternic. Când ajung la ghișeu inspir adânc și îmi amintesc că sunt Rose. Femeia întinde mâna:

– Da?

Îmi văd imaginea reflectată în geam și ezit. Am rochia șifonată, părul nepieptănat, căci am dormit afară. Ar fi trebuit să mă aranjez puțin. Dar acum este prea târziu. Îi dau hârtiile prin fanta de la baza ghișeului.

– Am viză pentru Anglia, dar a expirat ieri.

Cuvintele, pe care le-am exersat în tren, se rostogolesc precipitat, cu un accent care mă tem că este neinteligibil.

– Nu am reușit să iau un tren de la Salzburg decât ieri și am fost deviați la Paris, deoarece șinele erau stricate. Așa că nu pot să ajung la timp în Anglia. Am încercat să vin ieri, dar ambasada era deja închisă. Mă întreb dacă aș putea primi o prelungire.

Femeia studiază documentele.

– Vizele de felul acesta nu se pot reînnoi aici.

Vorbește pe un ton rece, cu accent franțuzesc puternic.

– Persoana care invită trebuie să facă cerere de prelungire.

Împinge hârtiile înapoi, spre mine, prin deschizătură.

– Trebuie să ajung în Anglia, vă rog.

Expresia femeii rămâne impasibilă, căci aude zilnic astfel de lucruri.

– Regret, chestiunea mă depășește.

– Dar ce să fac?

Vocea mea este plină de panică. Femeia ridică din umeri.

– Așa cum am spus, singura posibilitate este să o rugați pe persoana care v-a invitat în Anglia să facă cerere de prelungire. Dar trebuie să vă duceți înapoi în țara dumneavoastră de origine și să așteptați acolo.

– Dominique, strigă o voce din spatele ferestrei. La telefon.

Femeia vorbește pe ton scăzut cu o persoană pe care nu o văd. Apoi se întoarce spre mine.

– Regret, dar nu se poate face nimic în această privință.

Vocea ei este fermă, respingătoare.

– O zi bună.

– Dar... încep eu.

Femeia dispare de la ghișeu. Stau câteva secunde în fața geamului nemișcată. Viza nu poate fi prelungită. Timp de un minut, mă gândesc să aștept până se întoarce, dar îmi dau seama că nu are rost să mai discut cu ea. Dau să plec și îmi fac drum prin mulțimea de solicitanți care așteaptă

să fie primiți și alerg în jos pe scări. Când ajung în stradă, abia mai pot respira. Ochii mi se umplu de lacrimi, se rostogolesc în valuri. Simt privirile celor care așteaptă la coadă când trec pe lângă ei, plângând cu sughituri.

Traversez bulevardul pe la colț și mă îndrept spre parc. Mă așez pe una dintre băncile de lângă fântână, continuând să plâng. Nu mi-au reînnoit viza. N-am reușit. Acum ce mă fac?

Studiez hârtiile din mâna mea. Viza este expirată, inutilă. Mă pregătesc să arunc hârtiile în coșul de gunoi de lângă bancă. Apoi mă opresc. Acestea sunt singurele documente pe care le am. Viza nu mă ajută să ajung în Anglia. Mă gândesc totuși să o păstrez. Dacă nu pot să mă duc în Anglia, atunci unde am să merg? Nu am bani să mă întorc în Austria. Privesc la banca pustie din fața mea și îmi amintesc de cele două bone cu care vorbisem cu o zi mai înainte. Poate aș putea să rămân la Paris, să-mi găsesc de lucru, să îngrijesc copii sau să fac curat sau la un restaurant. Dar nu știu dacă așa ceva este posibil fără o viză franceză și fără să vorbesc limba franceză.

Pun documentele la loc în sacoșă. Conținutul sacoșei – a altă rochie, lenjerie de corp, câteva monede și bancnote – cam asta este tot ce am pe lume. Fără mâncare. Nu am nici măcar un loc unde să stau la noapte. Privesc dincolo de parc, la biserică. Poate că, dacă mă duc, o să mă ajute. Dar știu că îngrijitorul nu are altceva de oferit decât o pătură de lână și nu pot să dorm la nesfârșit pe treptele bisericii.

Crucea Roșie, îmi amintesc. Dacă găsesc Crucea Roșie, poate că am să capăt ceva de mâncare și un loc unde să stau. Poate că pot să-i dau o veste Davei despre necazurile mele. Bonele arătaseră spre ambasada americană. Mă întorc. Dincolo de steagul britanic, se înalță spre cerul albastru un steag american. Îmi dau seama că este asemenea celui văzut pe mâneca uniformei lui Paul și simt o împunsătură în inimă.

Mă ridic, ies din parc și traversez strada. Când trec din nou pe lângă coada de solicitanți de la ambasada britanică, țin capul sus. Dar tristețea și mânia fierb în mine. Ce ar fi costat-o pe acea funcționară să se abată de la reguli o singură dată și să-mi prelungească viza?

Mă apropiu de gardianul din fața ambasadei americane.

– Consulatul este închis, doamnă.

Înghit emoționată.

– Mă... credeam că îmi puteți spune dacă există un adăpost al Crucii Roșii în oraș.

Gardianul se gândește.

– Nu știu. S-ar putea să știe sergentul Smith, dar astăzi este plecat.

Mi se strânge inima.

– Încercați la Hotelul Armatei. Este chiar după colț.

– Mulțumesc.

Pornesc în direcția indicată de gardian. Dincolo de colț este o clădire înaltă, retrasă de la stradă. Hotelul Armatei SUA. La intrare sunt mai multe grupuri de soldați, vorbesc și fumează. Când văd uniforme de lor verzi și părul tuns scurt, nu pot să nu mă gândesc la Paul. Unul dintre soldați spusese ceva despre Paris, îmi amintesc brusc. În panica mea de a-mi prelungi viza, aproape că uitasem. Ar putea să fie aici? Dar îmi amintesc că era la Salzburg acum două zile. Revăd șirul lung de camioane care plecau din fața palatului. Părea puțin probabil să fi ajuns aici atât de repede.

Concentrează-te pe găsirea Crucii Roșii, îmi spun în sinea mea. Trag aer adânc în piept, mă apropiu de ușa hotelului și simt ochii soldaților când trec pe lângă ei. Înăuntru șovăi. Holul este luminos, în aer plutește un fum gros de țigară. Din capătul îndepărtat al holului se aud voci vorbind tare și muzică. Mă duc la recepție, care este pe dreapta.

– Cu ce vă pot ajuta, doamnă?

– Puteți să-mi spuneți dacă există adăposturi ale Crucii Roșii în oraș?

Funcționarul se gândește, scărpinându-se în cap.

– Cred că da. Stați să văd.

Se întoarce și ia o carte groasă de pe raftul din spatele lui, apoi frunzărește paginile cu degetul.

– Uitați – Crucea Roșie. Adăpostul cel mai aproape este la Saint Denis du Sacrement – asta este o biserică. În Marais. Mergeți la stânga până la colț, luați autobuzul 5... stați să vă scriu.

Scoate o foaie de hârtie și mângălește ceva ce nu pot să citesc, apoi mi-o dă.

– Mulțumesc.

Dau să plec, dar, când mă uit prin hol, spre bar, chipul lui Paul îmi apare din nou în minte. Ușurel, îmi spun. Chiar dacă Paul este la Paris, nu există nici un motiv să crezi că ar fi la acest hotel. Sunt mii de soldați în oraș. Poate fi oriunde. Mă întorc totuși brusc spre recepție.

– Vă rog să mă scuzați din nou, spun eu, apoi ezit. Caut și un soldat pe nume Paul. Paul Mattison.

Funcționarul deschide un registru mare din fața lui și studiază o pagină, apoi alta.

– Mattison... nu, nu văd nici un Mattison.

Bineînțeles că nu! Mă cert în minte pentru prostia mea. Chiar mi-am închipuit că Paul este aici?

– Mulțumesc încă o dată.

Traversez holul și ies în stradă, simțindu-mă ca o proastă. Odată ajunsă afară, pornesc spre stația de autobuz. Trec pe lângă o cafenea. Mesele din grădina din față sunt pline de soldați și de civili care sporovăiesc vesel la un pahar în după-amiaza târzie. O aromă delicioasă de brutărie îmi gădilă nasul. Îmi dau seama că nu vine de la cafenea, ci de la o mică patiserie de alături. Mă apropii curioasă. O expoziție delicioasă de prăjituri se desfășoară în vitrină, cu un munte de tarte de ciocolată în centru. Îmi lasă gura apă. Bag mâna în sacoșă și pipăi monedele pe care mi le-a dat Dava. Ar fi o dovadă de totală iresponsabilitate să cheltuiesc puținii bani pe care îi am pe dulciuri. Și trebuie să ajung cât mai repede la adăpost. Dar intru în magazin, incapabilă să mă împotrivesc. Arăt prin geam spre fărfașia cu tarte de ciocolată, apoi ridic degetul arătător.

– *S'il vous plaît.*

Număr cu grijă monedele, în timp ce vânzătorul îmi pune tarta într-o pungă de hârtie și mi-o întinde. Din nou afară, desfac punga și inhalez aroma bogată de ciocolată. Scot apoi tarta, care este caldă. Știu că ar trebui să mă duc înapoi în parc sau să găsesc un loc unde să mă așez și să mănânc prăjitura, dar nu mai pot aștepta. Iau o mușcătură mare, închid ochii când gustul de ciocolată îmi umple gura. Mănâncă încet, îmi spun. Lasă și pentru mai târziu. Dar se pare că gura mea are o voință proprie și devorează tarta din câteva îmbucături mari. O clipă mai târziu aceasta a dispărut.

Stau nemișcată pe trotuar și țin în mână punga goală, copleșită de gustul dulce. Mă uit la oamenii care se află în cafeneaua de lângă patiserie și mănâncă nepăsători prăjituri precum cea pe care am devorat-o. Dacă toată mâncarea de la Paris este la fel de bună, poate că ar trebui să uit de Londra și să găsesc o modalitate de a rămâne aici.

Privesc înapoi peste umăr spre patiserie și îmi doresc să fi avut mai mulți bani ca să mai cumpăr încă o tartă. Dintr-odată aud un râs sonor, cunoscut. Întorc capul în direcția meselor din cafenea.

Paul stă la una dintre mese, cu brațul în jurul umerilor unei femei.

Capitolul 8

Paul! Deși întrebasesem de el la recepție, nu mă gândisem nici o clipă cu adevărat... Clipesc de mai multe ori și mă întreb dacă nu este o iluzie, mă aștept ca imaginea să dispară. Dar Paul rămâne așezat la masa din cafenea, zâmbește larg, cu ochii mari. Nu pare posibil. Ce face aici? Simt cum urcă în mine un val de bucurie. Fac un pas înainte. Apoi mă uit la femeia frumoasă de lângă el și mă opresc. Cine este? Mânia crește în mine când îl văd cum zâmbește, apoi îi spune ceva femeii. Povestea lui despre Pacific fusese o minciună?

Trebuie să-i spun clar ce gândesc, hotărâsc eu, și pornesc spre el. Apoi îmi văd imaginea reflectată în fereastra patiseriei și mă opresc din nou. Rochia mea roz simplă, aceeași în care mă văzuse acum două zile, este șifonată după călătoria lungă cu trenul. Am cearcăne negre și resturi de ciocolată pe buze. O țărancă poloneză nepieptănată. Când mă uit la franțuzaica cu părul perfect coafat într-un coc și bluza de mătase cu decolteu adânc, mi se strânge inima. Cum am putut să cred că Paul m-a plăcut sincer?

Mă întorc brusc și mă izbesc de un chelner care duce o tavă de la patiserie spre cafenea. Paharele și farfuriile se zdrobesc zgomotos de trotuar.

– O!

Roșesc puternic în timp ce stau neajutorată și mă uit la farfuriile împrăștiate. Simt privirile disprețuitoare ale clienților cafenelei ațintite asupra mea, în timp ce chelnerul începe să mă certe în franceză. Disperată, îmi fac loc pe lângă chelner și fug pe trotuar. O clipă mai târziu aud pașii grei ai chelnerului în urma mea. Mă cuprinde panica. O să mă pună să plătesc farfuriile sparte? A chemat poliția? Alerg mai repede.

– Marta, stai!

Nu este chelnerul. E Paul. Probabil că m-a văzut când au căzut farfuriile. Continui să fug, căci nu știu sigur ce să fac. Dar Paul mă ajunge

ușor din urmă cu pașii lui mari și mă apucă de braț.

– Marta, te rog!

Mă opresc prea jenată ca să dau ochii cu el.

– Ești bine?

Dau din cap că da.

– Mă bucur așa de mult, ce surpriză!

Se oprește. Este pentru prima oară când aud că nu-și găsește cuvintele.

– Vreau să spun, ce Dumnezeu faci aici?

– Eu... ăăă...

Nu pot vorbi. Engleza nu mă ajută. Trag aer adânc în piept și încerc din nou.

– Merg la Londra. A trebuit să mă opresc aici ca să-mi prelungesc viza la ambasada britanică.

– Ce viză?

Șovăi și privesc în sus. Când îl văd atât de aproape, îmi tresare inima.

– De fapt, viza lui Rose.

– Nu înțeleg.

– A murit, chiar după ce ai plecat.

– O, Marta, îmi pare tare rău.

Își mută mâna de pe brațul pe umărul meu, dar mă trag înapoi. Nu am nevoie de simpatia lui acum.

– Avea o viză pentru Londra, iar Dava a aranjat să mi-o transfere mie.

– Și mergi la Londra singură?

Încuviințez din nou, incapabilă să-i mărturisesc că nu reușisem să-mi prelungesc viza.

– Noi am venit la Paris acum câteva ore. Nici nu m-am cazat încă la hotel.

Observ că poartă aceeași bluză de uniformă ca și la Salzburg, dar are și o tunică asortată. Părul lui este proaspăt pieptănat. Cu toată supărarea mea, simt un val de căldură în interior.

– Am primit trei zile permisie înainte să plecăm în Pacific.

Paul pleacă din nou. Chiar se duce în Pacific, la mii de kilometri distanță. Și, între timp, eu rămân aici și nu am nici un loc pe care să-l pot numi acasă. Izbucnesc pe neașteptate în lacrimi.

– Marta, ce este? Ce s-a întâmplat?

Nu mai pot, așa că îi spun repede că viza lui Rose a expirat și ambasada refuză să mă ajute.

– Nu știu ce să fac, reușesc să spun printre lacrimi.

– Deci nu vor să-ți prelungească viza?

Scutur din cap.

– Femeia a spus că nu se poate.

Pe chipul lui Paul se așterne o expresie de mânie. Se uită la ceas. Văd cum îi lucrează mintea.

– Vino cu mine!

Pornește pe stradă spre Hotelul Armatei. Îl urmez, privind înapoi peste umăr la cafenea, unde franțuzaica s-a ridicat în picioare.

– Ce faci?

Nu răspunde, mă duce la hotel. La ușă mă ia de braț. De data asta nu mă mai trag. Mâna lui este caldă, o simt prin țesătura de bumbac subțire a rochiei, în timp ce mă conduce înăuntru, prin hol până la barul plin cu soldați.

– Unde este Mickey? îl întreabă pe barman, strigând tare ca să se facă auzit peste hărmălaia din bar.

Barmanul arată spre un soldat blond de la capătul barului. Este cu spatele la noi și se pare că povestește ceva unui grup de bărbați din jurul lui.

– Dă-mi viza, spuse Paul.

Bag mâna în sacoșă și i-o dau.

– Așteaptă aici!

Dispare în mulțime, iar eu rămân pe loc, conștientă de faptul că sunt singura femeie de la bar. Un minut mai târziu, Paul apare lângă soldatul blond, îl trage jos de pe scaunul înalt de bar și îl ia deoparte. Văd cum Paul îi întinde documentele mele. Văzându-l cum vorbește cu soldatul, îmi amintesc sărutul nostru de rămas-bun, cum m-a ținut în brațe în timp ce dormeam în căsuța grădinarului de lângă lac. Mă cuprinde un val de căldură, dar atunci văd cum soldatul refuză din cap. Paul se întoarce lângă mine, încruntat.

– N-am avut noroc.

Înclin capul.

– Nu înțeleg.

– Credeam că prietenul meu Mickey ne poate ajuta cu prelungirea vizei. I-a mai ajutat și pe alții.

Mă străduiesc să-l aud prin vacarm și mă apropiu de el. El se apleacă în același timp și obrații ni se ating. Acum îi simt mirosul cunoscut, amestecul de brad, săpun și gumă de mestecat cu mentă.

– Are o fată la ambasadă care îl place. Sau, mai degrabă, a avut. Se pare că s-au certat. Îmi pare rău, Marta!

– Mulțumesc că ai încercat, spun eu, ascunzându-mi dezamăgirea.

Paul se uită la mine, expresia lui se schimbă și își încheiește fâlcile.

– Am altă idee.

Fără să mai spună nimic, mă ia de braț și mă conduce spre ușa hotelului. Mă forțez să nu tremur la atingerea lui.

– Unde mergem? îl întreb în timp ce mă conduce prin grădina hotelului afară în stradă.

– Înapoi la ambasadă.

În timp ce străbatem strada, trecând pe lângă cafenea, arunc o privire la mese, sperând că nici franțuzoaica și nici chelnerul nu ne vor vedea. Vreau să-i spun că nu are rost, că ambasada nu poate reînnoi viza de aici. Dar nu pot.

– Nu credeam că ești la Paris, oricum, nu așa de curând, îi spun când trecem de ambasada americană.

– Nici eu, răspunde Paul. Axul camionului s-a stricat din nou imediat după ce am plecat din lagăr. Așa că, în loc să ne înghesuie în celelalte camioane, ne-au urcat pe câțiva dintre noi într-un avion. Am sosit acum câteva ore.

Când ajungem la colțul ambasadei britanice, inima mi se strânge din nou. Coadă pentru viză este la fel de lungă. Dacă așteptăm, va dura câteva ore.

– Nu trebuie să... dau eu să spun, dar Paul mă conduce pe lângă coadă în sus, pe scări. Simt privirile celorlalți solicitanți care se întrebă probabil cine sunt, de ce soldatul acesta îmi acordă un tratament special.

– Care dintre ele? mă întrebă Paul când intrăm în sala de așteptare.

– Femeia, îi spun și arăt spre ghișeu din dreapta.

– Sper că nu este prietena lui Mickey, murmură el încet.

Mă lasă într-un colț sălii de așteptare și pășește spre ghișeu. Când solicitantul din fața acestuia termină, Paul face un pas înainte. Femeia din spatele geamului deschide gura să protesteze. Apoi aruncă o privire spre mâneca uniformei lui Paul. Înainte să apuce femeia să spună ceva, Paul scoate viza mea din buzunar și o bagă pe sub geam. Începe să vorbească, arătând spre mine, dar nu aud ce spune. Femeia aruncă o privire spre mine peste umărul lui Paul, dar ochii ei nu exprimă nimic. Nu-și amintește de situația mea; sunt unul dintre nenumărații solicitanți pe care i-a văzut astăzi. Chipul ei rămâne impasibil și răspunde ceva.

Urmărind conversația, îmi dau seama că se pregătește să refuze. Nici măcar Paul nu poate să mă ajute de data asta. Dar femeia mângălește ceva pe viză, o ștampilează și i-o dă înapoi.

– Ce s-a întâmplat? îl întreb când se apropie.

– Viza dumneavoastră, doamnă, spune Paul și îmi dă hârtiile.

Privesc în jos și nu-mi vine să cred. Data originală a fost tăiată și a fost adăugată o ștampilă nouă, cu data de mâine. O ștampilă. Asta era tot ce trebuia să facă femeia, ca să schimbe o viață.

– A prelungit-o numai până mâine, așa că trebuie să pleci mâine dis-de-dimineață. Dar pornești spre Anglia.

– Serios?

Sunt copleșită de ușurare. Sar fără să mă controlez și îmi pun brațele în jurul gâtului lui.

– Mulțumesc.

Brațele lui se închid în jurul meu, calde și puternice. Timp de o secundă parcă sunt din nou la Salzburg. Apoi aud pe cineva de la coada pentru vize cum aplaudă. Gândurile mi se limpezesc. Nu suntem la Salzburg, îmi amintesc, și mă îndepărtez de el. Îmi amintesc că Paul ședea lângă o franțuzoaică la cafenea și îmi dreg glasul.

– Trebuie să mergem.

Pe fața lui trece o expresie de nedumerire.

– Foarte bine.

Împăturesc din nou viza și o pun în sacoșă, în timp ce îl urmez pe Paul afară din sala de așteptare și în jos, pe scări.

– Acum putem să mergem la hotel să luăm bilet..., începe el când ajungem în stradă.

– Nu este nevoie, i-o retez eu scurt. Adică... apreciez sincer tot ajutorul tău, dar sunt sigură că ai alte lucruri de făcut.

Paul se oprește și se încruntă.

– Alte lucruri?

– Da, spun eu înghițind în sec. Prietenii tăi de la cafenea se întrebă probabil unde ai dispărut.

– Vrei să spui camaradul meu, John?

– De fapt, mă refeream la franțuzoaică.

Simt gelozia din vocea mea.

În ochii lui se aprinde o lumină.

– O! Marta, știu ce impresie ți-au făcut, dar nu este deloc așa. Anul trecut, unitatea noastră a fost de mai multe ori la Paris.

Da, și așa a cunoscut-o pe franțuzoaică, îmi dau eu seama și inima mi se strânge și mai mult. Poate că este prietena lui.

Dar Paul continuă:

– John avea o relație cu o fată, Collette, până atunci numai de la distanță. Emilie, cealaltă fată, este verișoara lui Collette. Collette trebuia să o aducă pe Emilie cu ea, altfel nu ar fi putut să se vadă deloc cu John astăzi. M-au invitat și pe mine, pentru ca Emilie să nu se simtă stânjenită. Dar pe mine nu mă interesează.

– Aha!

Mă uit la fața lui și vreau să-l cred.

– Dar nu trebuie să te întorci la ei?

– Sunt sigur că bătrânul John se descurcă și singur cu două franțuzoaice. Și acum, dacă ești aici... Vreau să spun, nu mi-am închipuit nici o clipă și sunt așa de bucuros...

Ezită o clipă, roșind ușor.

– Te invit să iei masa cu mine.

Mi se taie respirația. Este posibil ca Paul să vrea să-și petreacă timpul cu mine și nu cu frumoasa franțuzoaică? Deschid gura să accept invitația, apoi șovăi. Nu-mi doresc nimic mai mult decât asta. Dar nu pot să-mi permit o cină când tot nu am unde să stau la noapte. Trebuie să ajung la adăpostul Crucii Roșii.

– Nu știu...

– Te rog, insistă el. Îl rog pe funcționarul de la hotel să-ți schimbe biletul de tren și biletele pentru feribot. Dacă nu preferi să faci acest lucru la tine, la hotel.

– Nu, răspund repede. Adică... cei de la hotelul meu vorbesc numai franceză și mi-e teamă că nu am să înțeleg corect.

Minciuna se desprinde așa de ușor de pe buzele mele!

– Atunci o rezolvăm la hotelul meu, spune el decis. Și îmbucăm ceva, adică luăm masa în timp ce așteptăm biletele.

Îl privesc în ochi și nu pot rezista. Aș prefera să dorm pe stradă la noapte, decât să-l las pe Paul să plece acum.

– Ar fi frumos, mulțumesc.

– Excelent.

Bate din palme.

– Unde stai? Nu vrei să te aranjezi puțin înainte de masă?

– La... la hotelul Duprée, inventez repede.

Detest faptul că îl mint pe Paul, dar nu pot să-i spun că intenționez să mă duc la adăpost. Arunc o privire în jos la săculețul mic în care este tot ceea ce posed și mă întreb dacă nu îi trezește bănuieli, dar pare să nu observe.

– Este cam departe. Trebuie să fie o toaletă și la hotelul tău, unde aş putea să mă aranjez puțin.

– Sigur că da.

Pornim pe stradă spre Hotelul Armatei. În timp ce merge, arunc priviri pe furie cu coada ochiului spre el. Sunt la Paris cu Paul. E prea mult, nu-mi vine să cred.

Câteva minute mai târziu ajungem la hotel și traversăm grădina. Când ajungem în hol, Paul îmi arată un coridor spre dreapta.

– Am trecut prin fața toaletei pentru doamne ceva mai devreme. Nu știu în ce stare este acum. Nu pare să fie foarte utilizată zilele acestea. Și, între timp, eu am să mă cazez și am să-mi iau cheia. Vrei să-mi dai biletele de tren și de feribot? Vorbesc la recepție să-ți schimb rezervarea și să-ți ia loc la trenul pentru Calais de mâine-dimineață.

– Minunat.

Bag mâna în sacșă. Când îi dau biletele, degetele noastre se ating. Rămânem nemișcați, nici unul nu-și trage mâna. Ochii noștri se întâlnesc și recunosc în privirea lui aceeași dorință pe care o văzusem când plecasem din căsuța grădinarului în dimineața aceea. Mă retrag cu mâna tremurând.

Intru în toaleta pentru doamne, pun dopul la chiuvetă și deschid robinetul din stânga. În timp ce chiuveta se umple cu apă caldă, mă privesc în oglinda mică și crăpată de deasupra ei, îngrozită de chipul nepieptănat care se uită la mine. Mi-ar prinde bine dacă aş putea să fac o baie, ca apoi să-mi pun cealaltă rochie înainte de masă. Închid robinetul, apoi îmi stropesc fața cu apă și îmi netezesc cum pot mai bine buclele.

– Te simți mai bine? Întreabă Paul când mă întorc în hol.

Încuviințez din cap.

– Bine. Hai să mergem!

Îl urmez și ieșim în fața hotelului. Ridică mâna și un taxi trage la bordură.

– Știi un mic bistro în Saint Germain, îmi explică Paul.

Dau din cap ca și când zona mi-ar fi fost cunoscută.

– Nu este foarte elegant, dar mâncarea este delicioasă.

Deschide portiera din spate și îmi face semn să urc, apoi se urcă și el alături de mine și închide portiera, aplecându-se în față ca să-i dea șoferului adresa. Taxiul pornește smucit.

– Franceza mea este îngrozitoare, spune Paul.

Se așază înapoi, mai aproape decât ar fi necesar, căci bancheta este lată.

– Și a mea la fel.

Căldura piciorului lui lipit de al meu mă amețește. Mă străduiesc să respir normal, să privesc afară pe fereastră. Intrăm pe un bulevard mare, plin de cafenele și de magazine. De când am venit la Paris, am fost atât de îngrijorată – mai întâi să ajung repede la ambasadă și apoi, cuprinsă de panică, pentru că nu obținusem prelungirea – încât nici nu remarcasem orașul. Acum privesc cu ochii larg deschiși arhitectura splendidă, magazinele elegante de pe bulevard.

– Acesta este Champs-Élysées, spune Paul. Iar acesta este Arcul de Triumf.

Urmăresc mâna lui și admir arcul masiv de piatră. Mașina o ia la stânga și arcul dispare. Trecem pe un pod și arunc o privire înapoi, ca să văd clădirile de pe malul râului. Când mă întorc, privirile mele întâlnesc ochii lui Paul.

– Este frumos, spun eu cu inima vibrând.

Taxiul ajunge la capătul celălalt al podului și începe să urce pe străduțe abrupte, întortocheate. Aici arhitectura este diferită, clădirile sunt mai înghesuite, mai rustice. Câteva minute mai târziu, taxiul se oprește la bordură și Paul îl plătește pe șofer. Alunecă pe banchetă și deschide portiera, îndepărtându-se de mine. Nu pleca, aș vrea să strig, căci îmi lipsește căldura lui. Îmi întinde mâna.

– Mergem?

Șovăi. Aș fi putut să mă mai plimb prin oraș, să mă bucur de priveliștea nocturnă frumoasă. Întind mâna cam fără voie și îl apuc de braț, simțind prin cămașă căldura trupului lui.

Paul mă conduce la un bistrou cu geamuri mari și o firmă simplă de lemn în față, pe care scrie La Henryk. Înăuntru, restaurantul slab luminat este supraaglomerat și este cald. Vreo zece mese, acoperite cu fețe de masă în carouri alb cu roșu, umplu toată încăperea. În aer plutește o aromă de usturoi care îmi face stomacul să chiorăie.

Mă agăț de Paul, copleșită de zgomotul din încăpere. În timpul războiului, am stat o dată într-o cafenea în piața centrală din Cracovia,

împreună cu Alek și ceilalți în timpul unei ședințe. Dar nu fusesem niciodată într-un restaurant adevărat. Privesc la farfuriile frumoase și la paharele de vin, iar mintea mea zboară înapoi, la cafeneaua de lângă Hotelul Armatei. Parcă aud și acum cum cade tava și cum se sparg farfuriile.

Un omuleț vesel cu mustață se repede să ne întâmpine.

– Ah, *monsieur* Paul! exclamă omulețul, luând mâna lui Paul și strângând-o energic.

Paul face un pas lateral, așa că nu mai sunt în spatele lui.

– Henryk, aceasta este prietena mea, Marta.

Prietena mea, inima mi se zbate.

– Marta, el este Henryk.

– Bine ați venit, frumoasă doamnă!

Henryk face un pas înainte și mă sărută pe obraji.

Luată prin surprindere de întâmpinarea lui entuziastă, uit de emoțiile mele. Henryk ne conduce la singura masă liberă, aproape de fereastra din față, apoi aprinde o lumânare aflată în centrul mesei.

– *Monsieur* Paul vine să mă vadă ori de câte ori este la Paris.

Engleza lui Henryk are un accent străin puternic, dar vorbește rar și îl înțeleg.

– Dar nu a adus niciodată o prietenă la restaurant, adaugă el și îmi trage scaunul.

Nu pot să nu zâmbesc.

– De regulă vine singur, cu o carte. Eu spun, asta nu e bine pentru digestie. Vă aduc vin.

Omul pleacă la bucătărie.

Paul stă în fața mea și despătorește șervetul. Îl privesc emoționată. Am mers alături de Paul, am petrecut chiar și o noapte alături de el. Dar să stau așa cu el, față în față, mi se pare ceva intim, intens. Despățuresc și eu șervetul, așa cum a făcut el, sperând că nu va observa emoția mea.

– Restaurantul aparține familiei lui Henryk de patru generații, îmi explică Paul. În timpul ocupației a preferat să-l închidă, decât să-i servească pe nemți.

Piciorul lui se lovește de al meu pe sub masă.

– Scuze, murmură Paul și o roșeață ușoară îi urcă pe gât.

Realizez brusc că și el este emoționat. Este greu să-mi imaginez că cineva este emoționat în preajma mea, dar gândul acesta îmi oferă o alinare stranie.

– Ce cărți? îl întreb, dorind să relaxez atmosfera.

Dă din cap fără să înțeleagă.

– Henryk a spus că vii de obicei cu o carte.

– O, asta!

Zâmbește ștrengărește.

– Îmi place să citesc. Hemingway, Steinbeck.

Acum este rândul meu să înclin capul.

– Sunt scriitori americani, deși câteva povestiri ale lui Hemingway se petrec în Europa. Și clasici, Dickens și alții. Pe tot ce pun mâna aici, în engleză.

– Citeam *Fiicele doctorului March* cu Rose, spun eu. Adică... înainte.

Henryk reappare cu o sticlă de vin roșu și cu un coș cu pâine. Scoate dopul sticlei și toarnă în trei pahare, oferindu-ne câte unul fiecăruia.

– Pentru iubire, propune el, ridicând al treilea pahar.

Luată prin surprindere de toastul lui, mă retrag și vinul ajunge periculos de aproape de marginea paharului. Nu întâlnesc ochii lui Paul, căci îmi întorc repede privirile într-o parte, simțind cum îmi ard obraji.

– Masa va fi gata imediat, anunță Henryk, după care dispare din nou în bucătărie.

– Este foarte subtil, spune Paul ironic.

Ridică în sus coșul cu pâine și îmi oferă un corn cald.

– A spus că vine mâncarea curând, dar nu am comandat nimic.

– Îl las întotdeauna pe Henryk să decidă pentru mine, explică Paul. Gusturile lui sunt mai bune decât orice aș putea alege eu.

Mușc din cornul cald. Stomacul meu scoate zgomote, amintindu-mi că este prima oară când mănânc pe ziua de astăzi, în afară de tarta cu ciocolată pe care o cumpărasem mai înainte. Simțind privirile lui Paul, mă forțez să mestec încet și să fac o pauză înainte să mușc a doua oară. Mă uit în jur la ceilalți clienți. La celelalte mese sunt cupluri tinere și grupuri de tineri, care vorbesc și râd în fața farfuriilor pline cu mâncare și a sticlelor de vin.

– Suntem în Cartierul Latin, lângă universitate, îmi explică Paul. Nu sunt mulți studenți care își permit să mănânce în oraș, dar sunt mulți profesori, artiști, scriitori. Mai puțini soldați și străini decât pe malul celălalt.

Face un gest cu capul spre restaurant.

– Uite!

Urmăresc privirea lui spre o măsuță din colț, unde un cuplu mai în vârstă mănâncă în tăcere.

– I-am văzut aproape de fiecare dată când am fost aici. Dar nu i-am auzit niciodată vorbind.

– Arată de parcă ar fi împreună de mulți ani, spun eu. Poate că nu mai au ce să-și spună.

– Poate. Paul este de acord și râde. Sau poate că sunt împreună de atâta timp, încât nu mai este nevoie să vorbească cu voce tare.

Chipul lui devine serios.

– Ar fi frumos, nu-i așa? Să-ți petreci toată viața cu cineva, să îmbătrânești împreună!

Se întoarce spre fereastră cu privirea pierdută în gol, iar eu mă întreb cu o împunsătură de gelozie dacă se gândește la fosta lui logodnică.

Henryk reapare cu două boluri mari de supă.

– Felul întâi, *vichyssoise*, anunță el și pune bolurile în fața noastră.

Dispare din nou în bucătărie.

Iau de pe masă aceeași lingură ca și Paul, apoi gust din supă.

– Supă de cartofi, trebuie să fie rece, îmi explică Paul, observând expresia mea nedumerită.

Dau din cap, stânjenită că nu știam.

– Delicioasă.

Se aude muzică clasică. Privesc spre fundul restaurantului. O femeie corpolentă, în jur de 50 de ani, se așază la pianul mare.

– Este soția lui Henryk, Marta, spune Paul. Sunt căsătoriți de treizeci de ani și sunt tot îndrăgostiți.

Iarăși ideea aceasta, iubirea. Ochii lui Paul se ațintesc în ochii mei. Brusc, este ca și când toți ceilalți clienți ar fi dispărut. Nici unul dintre noi nu vorbește câteva secunde. Apoi Paul își dregă vocea.

– Mă bucur să te revăd, Marta. Adică, atunci când am plecat din Salzburg, credeam...

Vocea i se pierde și privirea îi alunecă într-o parte.

– Și acum ești aici. De necrezut.

Dau din cap, nu pot să vorbesc. Tușesc, mă forțez să privesc în jos, la supă, iau încă o lingură. Un minut mai târziu, ridic din nou privirile și mă uit la Paul cu coada ochiului în timp ce mănâncă. Îi văd maxilarul puternic, gropița din bărbie, și îmi amintesc de sărutul nostru de lângă lac. O să mă sărute din nou? Simplul gând îmi produce un gol în stomac. Dar s-ar putea să nu avem mult timp după masă. Cum o să se descurce?

Unde? Emoționată, lovesc din greșeală cu mâna în masă, lingura îmi sare și cade pe jos.

– Oh! exclam eu și dau să mă aplec după ea, dar Paul îmi pune mâna pe braț și mă oprește.

– Nu-ți face griji, spune el blând.

Își retrage mâna când un alt chelner, nu Henryk, apare și pune o lingură curată lângă farfuria mea.

Câteva clipe mai târziu, Henryk revine, privește în jos la bolurile noastre numai pe jumătate goale și întreabă uimit:

– Nu v-a plăcut?

– Este delicios, răspund repede. Dar îmi păstrez loc în stomac.

Paul îmi face cu ochiul.

– Bun răspuns, șoptește el când Henryk ia bolurile.

Câteva minute mai târziu, Henryk vine cu felul principal.

– Pui à la Henryk, declară el și descoperă farfuriile.

Este o tocană groasă, cu sos cafeniu și orez.

– În oraș mâncarea este încă raționalizată, dar Henryk face minuni cu ce poate obține, spune Paul după ce pleacă Henryk. După porcăriile alea mâncate în timpul războiului... Ofițerul nostru cu popota, Tommy, se străduia, Dumnezeu să-l țină, dar au fost momente iarna trecută...

Se oprește brusc.

– Sunt un idiot, mă plâng de mâncare după tot ce ai suferit tu.

Pe chipul lui trece o umbră și sunt sigură că își amintește cum mă găsise în închisoare, lihnită de foame și aproape moartă.

– E în ordine, spun repede.

Nu vreau să mă compătimească, nu acum.

– Povestește-mi despre America, îi propun, ca să schimbăm subiectul.

– America?

Face o pauză, se gândește la întrebare și ia o bucată de pui.

– Este un subiect dificil. Este o țară mare. Este sudul, de unde sunt și eu, apoi sunt locuri mai la nord unde oamenii vorbesc și mai caraghios.

Ridic capul.

– Trebuia să fie o glumă. Nu toți americanii vorbesc la fel ca mine. Statele din America sunt oarecum ca țările voastre de aici, dar, în loc de limbi diferite, avem moduri diferite de a vorbi engleza, mai repede, mai încet, pronunțăm cuvintele diferit. Oricum, este Vestul Mijlociu și California, pe care nu le-am văzut niciodată. Apoi sunt orașele mari, New York, Chicago. Sunt atât de multe locuri unde poți să mergi.

Mai ia o îmbucătură.

– După război, când o să mă întorc acasă, mi-ar plăcea să merg cu mașina peste tot în Statele Unite. Poate o să-mi iau o decapotabilă – adică o mașină la care acoperișul se poate retrage de tot – și să merg să văd totul.

Ochii îi dansează, ca și când s-ar fi gândit la asta pentru prima dată. Mă imaginez așezată alături de Paul în mașină, cu părul strâns într-o basma, purtând ochelari mari de soare ca femeile pe care le văzusem în filme.

– Aș putea să mă duc în vizită la colegii din unitatea mea, adaugă Paul.

– Ceilalți nu sunt din...

Mă străduiesc să-mi amintesc de unde era.

– Din Carolina de Nord? Nu, neagă Paul din cap. Adică... da, unul dintre băieți, Bill McCauley, este din partea cealaltă a statului. Restul sunt de peste tot, din Texas, New Jersey, Maine. Este ciudat, am trăit împreună, am mâncat și am dormit atâta timp laolaltă. E greu să-mi imaginez că ne vom întoarce fiecare la viața lui.

– Te-ai apropiat de ei, observ eu luând o înghițitură de vin.

– Suntem ca frații, încuviințează el.

Expresia lui se schimbă brusc și devine gravă.

– Am avut un frate, știi. Jack era cu cinci ani mai mare decât mine. A murit într-un accident de mașină când aveam doisprezece ani.

– Îmi pare rău.

Abia mă stăpânesc să nu-mi întind mâna peste masă, s-o pun peste mâna lui.

– A fost foarte greu, continuă el privind într-o parte. Adică... îmi iubesc părinții, o ador pe sora mai mică, Maude. Dar Jack era eroul meu.

– Ar fi fost sincer mândru de tine.

– Așa crezi?

Privește în spate cu ochi strălucitori. Dau din cap.

– Sper că ai dreptate. Înseamnă foarte mult pentru mine. Mulțumesc, Marta.

Continuăm să mâncăm în tăcere. Mă gândesc la Paul care și-a pierdut fratele. Eu am fost copil singur la părinți. Prieteni ca Emma, Rose și Alek au fost pentru mine ca niște frați. Rose. Mă doare inima când o văd cum stătea întinsă în pat în seara când a murit. Întind mâna în jos și ating sacoșa de la picioarele mele, gândindu-mă la lucrurile din ea. *Am să mă duc în Anglia pentru tine, Rose*, îi promit în minte.

Ridic privirile. Paul nu mai mănâncă și se uită la mine. Respirația mi se accelerează și întorc ochii repede, simțind cum se ridică de la gât un val de căldură. Apoi îmi văd imaginea reflectată în fereastra restaurantului. Părul meu este tot încrețit, fața ștearsă în spatele ochelarilor. Ce îl poate face să mă privească în felul acesta?

Când revin cu privirile la el, Paul este concentrat pe farfuria lui, mănâncă ultimele bucățele de pui, adunând sosul din farfurie. Dar paharul lui de vin este în continuare aproape plin.

– Nu-ți place vinul?

Scutură din cap.

– Vinul este minunat. Aș putea să beau toată sticla fără să stau pe gânduri. Dar tu...

Se întrerupe, privind într-o parte.

– A fost o fată care m-a făcut să înțeleg că beam prea mult pentru că îmi plângeam de milă. Așa că am decis să renunț.

– Oh!

Îmi amintesc discuția noastră de la lac, mirată că vorbele mele avuseseră un asemenea efect asupra lui.

– Îmi pare rău că ți-am ținut o predică.

– Ai avut dreptate.

Se întinde peste masă și îmi apucă mâna.

– Mi-ai amintit de cel care eram înainte de război. Vreau să fiu din nou acel om.

De data asta nu-mi retrag mâna.

Henryk apare lângă masă și își drege glasul.

– Un desert?

Îmi amintesc de tarta de ciocolată și mă simt ispitită, dar nu vreau să par prost crescută.

– Nu mai pot.

– Cred că ar fi mai bine să mergem, spune Paul și îi dă câteva bancnote lui Henryk.

Henryk le bagă în buzunar fără să le numere.

– Înainte să plecați aș dori ca *mademoiselle* Marta să facă cunoștință cu Marie.

Până să apucăm să răspundem, Henryk mă ia de braț și mă conduce prin tot restaurantul la femeia brunetă de la pian, care se oprește în mijlocul cântecului când ne vede. O privesc de aproape și constat că este

elegantă, are ochi verzi strălucitori și cercei mari de aur. Henryk îi spune ceva în franceză, apoi se întoarce spre mine.

– Aceasta este soția mea.

Marie se ridică și îmi întinde mâna, iar brățările îi zornăie.

– *Enchantée*.¹

Se întoarce spre soțul ei și îi vorbește repede în franceză, continuând să mă țină de mână.

– Soția mea știe să ghicească în palmă, spune Henryk. Dorește să știe dacă poate să se uite în palma dumată.

Ezit. Am crescut în Polonia și auzisem de femeile din comunitatea romă care știau să prezică viitorul după liniile din palmă, dar nu cunoscusem pe nimeni care să afirme că știe să facă acest lucru.

Henry îi face semn cu capul soției sale, aceasta îmi întoarce mâna cu palma în sus și o cuprinde în mână ei. Apoi o ridică la lumină, își trece degetul mare peste palma mea de mai multe ori și i se adresează lui Henry, care traduce:

– Ai trecut prin momente grele.

Asta nu e chiar o previziune, îmi spun eu. Toți am suferit în timpul războiului.

– Dar linia vieții dumată este fermă, iar linia inimii profundă. O să ai parte de o mare iubire...

Spunând aceasta, Henryk se uită cu înțeles la Paul, care a venit în urma mea. Mă cutremur, străbătută de un fior.

– Și această iubire..., dă să continue Henryk, dar Marie îl oprește și își pune mâna pe brațul lui Henryk ca să-l facă să tacă.

Pe chipul ei trece o umbră. Își trece mâna de două ori peste palma mea, ca și când ar da ceva la o parte. Apoi îmi dă drumul la mână și privește în sus, scuturând din cap.

– Ce este? întreb.

– Nimic, răspunde repede Henryk, dar simt din tonul lui și din expresia soției lui că este ceva mai mult.

– Trebuie să mă duc înapoi la clienți.

– Desigur, spune Paul și îi strânge mâna lui Henryk, în timp ce Marie se întoarce înapoi la pian.

Traversăm restaurantul și ieșim în stradă. S-a făcut întuneric și s-au aprins luminile cu gaz, care aruncă umbre galbene pe trotuar.

– Sunt oameni foarte cumsecade, dar cititul în palmă este un joc prostesc.

– Poate că da, răspund eu încet, încă tulburată de refuzul lui Marie de a-mi spune tot ce văzuse.

– Ești obosită? Întreabă Paul.

Neg repede din cap, căci nu vreau ca seara mea cu Paul să se termine.

– Atunci să mergem pe jos.

Mă conduce departe de restaurant, pe o străduță șerpuitoare. Clădirile de aici sunt înguste, parcă se sprijină una de alta. Vocile și râsetele se răspândesc din cafenele și din baruri afară, în stradă. Paul arată spre fereastra unui apartament de la etajul trei al unei clădiri, de unde vine o lumină galbenă. O tânără stă pe pat și citește unui grup de trei copii adunați în jurul ei.

– Îți imaginezi cum ar fi să crești aici?

Nu răspund. În mintea mea, îmi imaginez cum arăta această stradă în timpul ocupației. Prin ce trecuseră acești copii? Apoi mă gândesc la copiii din orfelinatul ghetoului unde lucraseră mama mea și Emma. Ce se alesese de ei? Mă întreb și stomacul începe să mă doară la această amintire.

Pășim într-o tăcere confortabilă. Curând strada ajunge la râu.

– Uite!

Paul îmi arată o insulă pe care se ridică o catedrală enormă, cu turlele și contraforturile scăldate în lumină.

– Notre Dame.

Mă opresc și privesc la structura masivă. Biserica aceea care mi se păruse atât de mare atunci când îmi căutasem un adăpost pentru noapte este micuță în comparație cu aceasta.

– Știi, Parisul se mai numește și Orașul Luminilor, îmi explică Paul.

Continui să privesc Notre Dame, în timp ce Paul mă conduce la stânga, pe un drum care merge paralel cu Sena. Ajungem curând la un pod mare de piatră care traversează râul.

– Ai grijă, spune el.

Mă ia de braț și mă îndrumă spre trotuar, departe de mașinile care aleargă de pe și înspre pod.

Mă săgetează un curent electric. Voi putea vreodată să nu mai tremur așa când mă atinge?

– Acesta este Pont Neuf, cel mai vechi pod din Paris.

Fluieră încetișor în timp ce traversăm podul. Când ajungem la jumătate se oprește și arată spre linia orizontului, în direcția opusă catedralei Notre Dame.

– Privește!

Văd în depărtare Turnul Eiffel care se înalță spre cer. Mă sprijin de parapetul podului și privesc.

– Orașul acesta... vreau să spun, nu mi-am imaginat niciodată...

– Sfidează lumea, este de acord Paul, mutându-se în spatele meu.

– Nici nu-ți vine să crezi că acum câteva luni era ocupat de nemți.

Își pune brațele în jurul meu și îi simt căldura, bătaia inimii în spatele meu. În afară de scurta noastră îmbrățișare de la bar, nu mai fuseserăm atât de aproape de la Salzburg. Dorința crește în mine și se revarsă.

Dintr-odată se aud strigăte pe stradă în spatele nostru, urmate de o serie de mici explozii. Ne întoarcem spre locul de unde vine zgomotul.

– Ce naiba...?

Paul face un pas înainte și mă dă protector în spatele lui. Mâna îi coboară spre tocul pistolului de la centură. Se aud alte strigăte, urmate de cineva care cântă. Pe pod, traficul s-a oprit. Mașinile încep să claxoneze.

– Pare să fie un fel de sărbătoare, îmi dau cu părerea.

Paul nu răspunde, mă ia de mână și mă conduce peste pod pe stradă, unde s-a adunat o mică mulțime de oameni care strigă și ovaționează. Unii beau direct din sticle, alții dansează singuri sau în perechi. Grupul crește, căci zeci de alți entuziaști aleargă din toate părțile. Paul îl apucă de mânecă pe un soldat american care trece pe lângă noi.

– Ce s-a întâmplat?

– Japonezii au capitulat! Războiul s-a terminat! Ura! strigă soldatul, apoi continuă să alerge spre mulțime.

Paul se întoarce spre mine și ne uităm unul la altul, prea uluiți ca să putem spune ceva.

– Războiul s-a terminat! repetă el în cele din urmă.

Se apleacă și mă ia în brațe.

– Războiul s-a terminat!

Se răsucesc cu mine în brațe mai repede și mai repede, până când orașul devine o mare de lumini. Apoi mă lasă jos, cu brațele tot în jurul meu. Ne uităm unul la altul câteva secunde, cu respirația tăiată. Își apropie buzele de ale mele și eu îi răspund fără ezitare la sărut, cu gura deschisă, cu trupul apăsător în trupul lui. Este ca și când nu ne-am mai opri niciodată, ca și când strada și oamenii și lumea din jurul nostru nu ar mai exista. Se aud alte explozii, care ne despart.

– Scuze, spune Paul repede.

– Nu te scuza. Nu-mi pare rău.

Fac un pas înapoi și îmi netezesc rochia.

– Privește!

Arăt spre apă. Fulgere strălucitoare de lumină roșie și albastră umplu cerul nopții.

– Focuri de artificii, spune Paul.

Încuviințez, privind cu uimire la valurile de culoare care umplu cerul ca niște confetti. Auzisem de focurile de artificii, dar nu le văzusem niciodată.

– Ai fi zis că, după atâta bombardament, toți s-au săturat de lucrurile care explodează, spune Paul un minut mai târziu. Hai să plecăm de aici!

Timp de o secundă sper că ne vom întoarce la pod ca să admirăm încă o dată orizontul. Dar mă conduce pe străzi înapoi, din câte îmi dau seama, spre Hotelul Armatei. Războiul s-a terminat, îmi spun, în timp ce mergem în tăcere. Aveam treisprezece ani când începuse și mi-am petrecut ultimii șase ani alergând ca să-mi salvez viața.

– La ce te gândești? Întreabă Paul.

– La o mulțime de lucruri. În primul rând, la tot ce am pierdut în timpul războiului.

Paul zâmbește.

– Ai grijă, ai început să vorbești ca mine.

Îmi amintesc cum îl dojenisem în seara aceea de lângă lac pentru că își plângea de milă. Râd.

– Cred că da. Am fost cam încrezută, nu-i așa?

– Deloc. Aveai dreptate că trebuie să fim recunoscători pentru faptul că am rămas în viață, să profităm de șansa care ni s-a oferit. Iar acum, când războiul s-a terminat, să mergem acasă. Iar aceasta este a doua șansă, nu-i așa?

Acasă. Paul va pleca, se va întoarce pentru totdeauna în America. Se oprește și se întoarce brusc spre mine, cu o expresie de tulburare pe chip.

– Singurul lucru rău este să te părăsesc.

Inima îmi bate nebunește în piept.

– Adică... îmi dau seama că nu ne cunoaștem de prea mult timp, dar... o să-mi fie dor de tine, Marta.

Atunci nu pleca, îmi vine să urlu.

– Și mie o să-mi fie dor de tine.

Stăm și ne privim în tăcere câteva secunde, nici unul nu spune nimic.

– Haide, este târziu, spune el în cele din urmă. Trebuie să ne întoarcem să luăm biletele tale.

Continuăm să mergem și câteva minute mai târziu ne apropiem de Hotelul Armatei. Prin ușa închisă a hotelului se aud strigăte și cântece, soldații sărbătoresc sfârșitul războiului.

– Vrei să aștepți aici? sugerează Paul. După ce iau biletele de la Mickey, te conduc la hotel.

La hotel, mă gândesc eu cuprinsă de panică. Emoționată că îl vedeam pe Paul, aproape uitasem că trebuie să mă duc la adăpostul Crucii Roșii.

– Nu este nevoie, încep eu, dar Paul a intrat deja pe ușa hotelului.

Apare un minut mai târziu.

– S-a rezolvat, spune el. Recepția a telefonat la gară și ți-a rezervat un loc la trenul de 7:15 spre Calais. Este cam devreme, îmi pare rău, dar este singura modalitate să prinzi feribotul.

– Mulțumesc încă o dată.

Bag documentele în sacoșă. Paul mă conduce în stradă și cheamă un taxi.

– Paul, hotelul meu este la capătul celălalt al orașului, spun eu când taxiul oprește. Nu trebuie să mergi tot drumul până acolo.

Paul deschie portiera din spate.

– Dar orașul a înnebunit în noaptea aceasta cu toate petrecerile. Îmi face plăcere să te conduc.

– Știu. Dar prefer să rămâi aici. Te rog.

Începe să plouă și picături mari se sparg pe trotuar.

– Nu înțeleg...

– Dacă nu-mi iau rămas-bun de la tine acum...

Ezit, privesc în jos spre stradă, apoi din nou la Paul. Inspir adânc.

– Dacă nu îți spun la revedere acum, mi se sfâșie inima.

Mă ridic și îl sărut, repede și apăsător. Apoi, înainte să poată spune ceva, sar în taxi și închid portiera.

– Mergeți, vă rog, reușesc să spun în franceză.

– Unde?

– Departe, răspund.

Paul a rămas afară din taxi. Disperată, îmi amintesc un singur loc din Paris.

– La Luvru.

Nu știu cât costă taxiul, cât de departe este Luvrul. Am să opresc taxiul și am să cobor, decid eu, când plec de aici.

– Dar Luvrul este închis...

– Mergeți, vă rog!

Mașina pornește brusc. Nu privi înapoi, îmi spun. Când ne punem în mișcare, lacrimile îmi inundă ochii. Brusc, se aude o bufnitură pe acoperișul taxiului, ca și când cineva ar fi aruncat cu un bolovan mare. Sar în sus.

– *Mon dieu!* exclamă taximetristul și apasă pe frână. Se aude o altă bufnitură. Nu vine de la acoperiș, îmi dau seama, este de la fereastra din spate. Mă răsucesc. Paul stă agățat în patru labe pe portbagaj.

Sare și vine lângă portiera taxiului. Las geamul în jos. Ploaia s-a întetit, i-a lipit părul de frunte, dar Paul pare să nu observe.

– Ce Dumnezeu faci? îl întreb. Să sari așa într-o mașină în mișcare, poți să mori!

– Trebuia să te opresc! răspunde el simplu și deschide portiera taxiului.

– De ce? Ce s-a întâmplat? Ai uitat să-mi dai o parte din documente?

Nu răspunde, cade pe jos.

– O!

Mă aplec spre el.

– Ești rănit?

Paul nu răspunde, privește în sus și rămâne tot în genunchi. Nu a căzut, s-a lăsat intenționat într-un genunchi, ca și când ar fi vrut să-și lege șiretul. Se întinde și îmi ia mâna:

– Mărită-te cu mine, Marta!

Capitolul 9

Îl privesc înmărmurită.

– Marta, când a trebuit să te părăsesc la Salzburg, m-am simțit atât de neajutorat. Adică știam că îmi placi foarte mult, dar abia ne cunoscuserăm. M-am gândit că n-o să te mai văd niciodată și nu aveam ce să fac.

Cuvintele lui veneau ca o avalanșă, prea repede ca să le pot urmări.

– Iar acum... Se oprește. Știi că este o nebunie. Nu am petrecut decât o zi împreună. Abia dacă mă cunoști. Dar există un motiv pentru care ne tot întâlnim. Sunt înnebunit după tine. Simt că ne cunoaștem dintotdeauna. Și de data asta nu te mai las să pleci. Nu și dacă pot să fac ceva în privința aceasta. Mărită-te cu mine, Marta, repetă Paul.

Este adevărat? Închid ochii, apoi îi deschid din nou. Paul este tot acolo, în genunchi și mă privește așteptând. Inima o ia la goană. De ce face asta? Pentru o clipă mă întreb dacă încă o mai regretă pe fosta lui logodnică și încearcă să umple un gol. Dar îi privesc fața, lumina intensă care îi arde în ochi și îmi dau seama că sentimentele lui pentru mine sunt sincere. Este o nebunie. Dar Paul are dreptate. Între noi este ceva deosebit, ceva care ne face să simțim că ne cunoaștem dintotdeauna. Dintr-odată îmi amintesc de prima mea noapte la palat, când priveam munții și mă întrebam ce îmi rezervă viața. Acum cunosc răspunsul, cel puțin parțial.

– Da, șoptesc.

Ochii încep să-mi ardă.

– Da! strigă Paul.

Sare în picioare, apoi se urcă în mașină și mă ia în brațe. Mă ține strâns, nici unul nu poate să vorbească, din podeaua udă se ridică un miros reavăn.

– Pardon! spune o voce câteva secunde mai târziu.

Ne depărtăm unul de altul.

– Luvru, *mademoiselle*?

– Luvru?

Paul se uită de la mine la șofer și înapoi, încruntându-se. Brusc, îmi vine să mă topesc și să dispar în trotuar.

– Chiar așa de disperată erai să scapi de mine?

Nu mai pot să-l mint.

– Ai insistat să mă conduci la hotelul meu și mi-a fost rușine să recunosc că nu am nici un hotel.

Expresia lui Paul se schimbă, înțelege. Se duce la șofer și îi dă câteva bancnote. Apoi se întoarce spre mine.

– Hai să intrăm înăuntru, că ne plouă.

Își scoate jacheta și o ține deasupra capetelor noastre, în timp ce mă conduce spre hotel. Holul este plin de soldații care sărbătoresc și se revarsă de la bar, beau și cântă. Paul mă conduce prin mulțimea din hol când un soldat cu un aparat de fotografiat și o sticlă verde ne taie calea. Îl recunosc de la Salzburg, este soldatul care îi spusese lui Paul că mai rămân toți încă o noapte acolo.

– Războiul s-a terminat! exclamă soldatul și îl îmbrățișează atât de strâns pe Paul, încât acesta este nevoit să-mi dea drumul.

– Știu, este fantastic. Și mai am și alte vești – tocmai m-am logodit. Drew, fă cunoștință cu prietena mea, Marta.

Prietena mea. Simt o căldură interioară. Drew se întoarce spre mine cu ochii mari, încercând fără succes să-și amintească de mine.

– Felicitări!

Îi strânge mâna lui Paul.

– Dă-mi voie să vă fac o fotografie.

Paul mă trage mai aproape de el, iar Drew ridică aparatul. Se aude un pocnet, urmat de o lumină orbitoare.

– Este nevoie de șampanie, spune el și îi dă sticla lui Paul.

Paul ia o înghițitură, apoi se întoarce spre mine.

– Vrei și tu?

– Sigur că da.

Îi iau sticla din mână, o duc la gură cu ambele mâini. Bulele mă gâdilă. Înghit lichidul călduț. Îi dau sticla lui Paul, care se întoarce să i-o dea înapoi lui Drew, dar acesta a dispărut în mulțime.

– Hai să plecăm din vacarmul ăsta!

Paul mă ia din nou de mână, mergem pe coridor și apoi pe scară. Se așază pe o treaptă, ținând în mână sticla de șampanie.

– Și acum ce facem? întreb eu, așezându-mă lângă el.

– Bună întrebare. Acum, dacă războiul s-a terminat, o să ne trimită acasă, în State. Dar o să mai dureze câteva săptămâni. Pot să te trimit înaintea la familia mea din America și ne întâlnim acolo. Sau poți să aștepti aici, la Paris. Apoi pot să încerc să fiu lăsat la vatră aici și putem să mergem împreună.

Ezit. Ar fi minunat să petrec câteva săptămâni vizitând Parisul, fără să îmi fac griji pentru viitor. Aș putea să vizitez muzeele, aș putea să fac lucruri despre care am citit numai în cărți. Dar mă uit în jos la sacoșa mea și știu că nu am de ales.

– Trebuie să mă duc totuși la Londra, spun. Trebuie s-o văd pe mătușa lui Rose.

– Pot aranja să-i trimitem lucrurile prin intermediul armatei, se oferă Paul.

Neg din cap.

– Trebuie să mă duc personal și să-i spun ce s-a întâmplat. Îi datorez măcar atât lui Rose.

– Înțeleg. Dar aș vrea să te mai gândești. Să traversezi Canalul de una singură este periculos.

Periculos. Am luptat în rezistență, am fost închisă de naziști, acestea au fost lucruri periculoase. Și să fiu singură în Paris fără să am unde să merg este înfricoșător, dar în alt fel. Dar când Paul și cu mine suntem împreună, mă simt în siguranță. Cu adevărat în siguranță.

– O să fie bine.

– Foarte bine, spune el neconvins. Atunci pleci mâine la Londra, cât mai este valabilă viza. Eu mă eliberez și ne întâlnim acolo peste două săptămâni, iar după aceea mergem împreună în America și ne căsătorim.

Face o pauză și se gândește.

– Să spunem, la stația King's Cross, pe 30 august, la ora 7 seara. De acord?

Fac semn din cap că da.

– Paul, mai este ceva...

Se uită la mine.

– Ce anume?

– Știi, dacă ne căsătorim... adică, știi că sunt evreică?

– Am presupus când te-am găsit în închisoarea din lagăr.

Erau și ne-evrei în lagăr, vreau să-i spun. Dar deocamdată asta nu are importanță.

– Asta te deranjează?

Scutură din cap.

– Absolut deloc. Adică poate fi un nou început pentru cei din Ruddy Springs, Carolina de Nord...

Se oprește când observă expresia mea gravă.

– Este o problemă pentru tine?

Șovăi. Înainte de război, ar fi fost de negândit să mă mărit cu cineva care nu este evreu.

– Nu. Dar voiam să-ți spun, pentru că, dacă vom avea copii, vreau să fie crescuți în credința evreiască.

Le datorez cel puțin atât părinților mei. Paul îmi zâmbeste.

– Putem să ne mutăm într-un oraș mai mare, dacă este nevoie. Undeva unde este sinagogă și sunt și alți evrei. Ne descurcăm cumva, îți promit. Acum este târziu. Ai putea să stai aici. Tehnic vorbind, nu avem voie să primim oaspeți.

Arată spre coridor.

– Dar părerea mea este că nimeni nu va verifica atent în tot acest haos. Ești bine-venită să stai în camera mea.

Ridică o mână.

– Nu mă gândesc la nimic necuviincios. Pot să stau cu unul dintre camarazii mei, așa că o să fii singură în cameră.

– Ar fi minunat să rămân aici, spun eu. Mulțumesc.

Ne ridicăm și urcăm un etaj, apoi încă unul. Paul mă conduce pe coridor.

– Camera 303. Aici trebuie să fie.

Descuie ușa și mă lasă înăuntru, apoi aprinde lumina. Camera este mică, abia încape un pat și o chiuvetă. În aerul umed plutește un miros de naftalină.

– Îmi pare rău, nu este cine știe ce.

Mă întorc spre el.

– Este foarte bine. Mulțumesc din nou.

– Mă duc să mă înghesui cu Mickey. Este trei uși mai încolo, pe partea cealaltă dacă ai nevoie de ceva. Cred că am trecut pe lângă o toaletă, pe hol la dreapta. Am să pun ceasul să sune și o să bat în ușă ca să te trezesc și să ai suficient timp să ajungi la tren.

Tace și se uită la mine. Trec câteva secunde. Apoi se apleacă și mă sărută. Mă năpădește un val de căldură când buzele lui moi și pline le apasă pe ale mele. O secundă mai târziu, Paul se îndreaptă spre ușă.

– Noapte bună, Marta!

– Stai, spun eu când apasă clanța.

Se întoarce.

– Ce este? Ai nevoie de ceva?

Șovăi.

– Nu. Numai că nu vreau să plec.

– Nu înțeleg.

– Stai aici, îi spun. Nu trebuie să dormi în altă parte, adică în altă cameră. Am mai petrecut o noapte împreună la Salzburg, ții minte?

Paul zâmbește.

– Da. Dar vreau să-ți protejez intimitatea. Ești sigură?

Dau din cap că da. Dimineată va trebui să plec și vom fi din nou despărțiți câteva săptămâni. Ultimul lucru pe care mi-l doresc este să petrecem aceste câteva ore departe unul de altul.

– Mă întorc imediat.

Trec pe lângă el, ies din cameră și mă duc la toaleta de pe hol. Muzica și vocile ajung până aici de jos. Îmi dau cu apă pe față, mă privesc în oglinda de deasupra chiuvetei. Paul și cu mine ne căsătorim. Gândul acesta mi se pare un vis. Când mă întorc în cameră, îl găsesc pe Paul în genunchi pe jos, făcând un așternut din câteva pături.

– Am luat câteva pături de pe pat, dar cred că o să-ți fie suficient de cald, spune Paul. Lasă-mă să termin și după aceea ies afară ca să te poți schimba.

Zâmbesc în sinea mea. Paul tot încearcă să mă protejeze. Nu înțelege. Pot să-l las să facă în continuare un pat separat. Este cuviincios să facă așa. Dar să stau culcată pe întuneric separată de el va fi o tortură. Îl vreau lângă mine. Dorința crește în mine și îngenunchez alături de el.

– Nu este nevoie, îi spun. Îi iau perna din mână și o pun înapoi pe pat, apoi îmi pun mâna în mâna lui. Vreau să spun, în fond, suntem logodiți.

– Practic, căsătoriți, răspunde el încet, răsucindu-se pe genunchi cu fața spre mine.

Trupurile noastre se împing unul în altul, fețele ni se lipesc. Se ridică și mă ajută și pe mine să mă ridic. Buzele lui le întâlnesc pe ale mele, întrebătoare. Continuă să mă sărute. Mă duce spre pat, mă sprijină cu mâinile de la spate când greutatea lui mă împinge blând în jos. O secundă mai târziu se îndepărtează.

– Ești sigură?

Îi desfac nasturele de sus de la uniformă.

– Absolut.

Trag vestonul de pe umerii lui largi. Nemaiaivând nevoie de alte încurajări, își lipește din nou gura de gura mea, îmi soarbe respirația, mă face să amețesc. Măinile lui Paul alunecă pe talia mea, îmi cuprind șoldurile, își pune gura pe gâtul meu. Apuc maioul lui alb de bumbac, i-l trag peste cap și văd pentru prima dată lanțul de metal cu trei plăcuțe mici pătrate care îi atârnă de gât. Îmi plimb mâna pe trunchiul lui, pe spate, în timp ce el se străduiește să-și desfacă fermoarul de la pantaloni. Mă mângâie prin cămașă cu degete moi ca niște fulgi și de pe buzele mele se desprinde un geamăt ușor. Paul se rostogolește blând deasupra mea, sprijinindu-se în mâini. Dintr-odată, prin minte îmi străfulgeră o imagine: Jacob deasupra mea, când ne ascunseserăm în spațiul strâmt de sub podea, mirosul lui atât de aproape, buzele interzise. Încremenesc, cuprinsă de amintire. Paul sesizează ezitarea mea și se retrage puțin.

– Te iubesc, Marta, șoptește, luându-mi fața în palme.

Privesc în ochi lui mari, care nu clilesc. Este adevărat. Este al meu.

– Și eu pe tine, șoptesc, și îl trag grăbită din nou pe Paul spre mine, găsindu-i gura.

Paul apucă repede tivul fustei mele. Deci asta este, îmi spun brusc. Îmi amintesc cum îl priveam pe furiș pe Jacob și mă întrebam cum ar fi cu el. Nu mi-aș fi putut imagina. Deasupra mea, Paul se încordează și strigă. Dorința revine, mai profundă și mai intensă decât înainte, și mă mișc în același ritm cu el. Gâfâi, apoi gem încetisor și nici nu observ când imaginea lui Jacob alunecă de sub mine și dispare.

Paul stă culcat pe mine, nemișcat, cu picioarele împletite printre ale mele. Respirația lui are același ritm cu respirația mea.

– Uau! spune el în final.

Ridică ușor capul și mă sărută pe pleoape, pe obraji. Apoi se ridică de pe mine încet, rostogolindu-se într-o parte.

Îmi odihnesc capul pe pieptul lui gol, trupul meu simte durerea surdă de acolo, de jos.

– Uau, e de bine?

Râde și îmi cuprinde umerii cu brațul.

– Uau înseamnă minunat!

Se întoarce pe o parte, cu fața spre mine și cu o expresie gravă. Observ că are gene lungi și negre, dar cu vârfurile blonde.

– Uau înseamnă că nu am crezut niciodată că poate fi așa de bine.

Nu răspund. Prima dată pentru mine. Altfel decât mă așteptam. Paul continuă:

- Adică să simt așa pentru cineva atât de curând. Mă bucur că ne-am logodit. Îmi pare rău că nu am un inel să-ți ofer.

Scutur din cap.

- Nu are importanță.

- Am să-ți iau unul frumos când ajungem în America, îmi promite Paul. Apoi întinde mâna la gât și își scoate lanțul.

- Plăcuța mea de identificare.

Mi-o îndeasă în palmă.

- Deocamdată poți să o porți pe aceasta.

Studiez una dintre plăcuțele gravate care atârnă de lanț. Are numele lui și un număr de serie pe care nu-l recunosc.

- Dar nu pot. Vreau să spun, aceasta este plăcuța ta de identificare. Ai nevoie de ea.

- Nu, era importantă în luptă, ca să fiu identificat dacă mi se întâmplă ceva. Dar acum s-a terminat. Mai am două săptămâni de hârtii și formalități și am terminat. Nu se mai întâmplă nimic. Oricum, mă duc mâine la intenvență după ce pleci și îmi dau alt set. E bine?

Îmi pune lanțul la gât.

- Încearcă să te odihnești puțin, spune Paul blând, trăgând pătura în jurul nostru. Mâine te așteaptă un drum lung.

Încuviințez din cap. Mă simt brusc foarte obosită. Mă întorc pe o parte, cu spatele spre el, iar el se lipește de spatele meu. Îmi cuprinde picioarele cu ale lui. Îi simt obrazul aspru pe umăr. Ascult cum bate ploaia în geam, mă simt în siguranță și la căldură. O să fim așa, împreună, toată noaptea. Căsătoriți. Pleoapele îmi devin grele și cad într-un somn adânc, fără vise.

Deschid ochii tresărind speriată, încercând să-mi amintesc unde sunt. În lumina slabă a dimineții disting camera mică de hotel, sacoșa mea într-un colț. Parisul, îmi amintesc. Paul. Dintr-odată, evenimentele din seara precedentă - întâlnirea cu Paul, cererea în căsătorie, cum făcuserăm dragoste - toate acestea îmi revin în minte. Mă întorc și îl văd cum stă rezemat într-un cot și se uită la mine.

- Bună dimineața, spune Paul.

- Tu nu dormi niciodată?

- Am dormit puțin. Tu?

- Ca un prunc, răspund sincer. Se pare că dorm bine lângă tine. Dar câte ceasul? Adică, trenul meu...

- Este în ordine. Nu e nici cinci. Nu trebuie să pleci decât peste o oră.

Mă trage mai aproape. Un curent electric îmi străbate trupul când mâinile lui îmi alunecă pe șolduri. Se oprește în partea de jos a trunchiului și simte cicatricea aspră. Pe chipul lui se vede o expresie de îngrijorare.

– Ce s-a întâmplat?

– Nimic. Dar mă întreb de unde ai asta.

Îmi mușc buza. Nu vorbisem cu nimeni despre ce se întâmplase în noaptea aceea pe pod, nici despre evenimentele care ne duseseră acolo. Nici măcar cu Dava, nici cu Rose. Acum, când stau în brațele lui Paul, simt nevoia să-i spun totul. Dar o să se simtă oripilat, scârbit? Nu contează. Dacă ne căsătorim, trebuie să știe adevărul. Inspir adânc.

– La Cracovia, în timpul războiului, a fost...

Șovăi, încerc să găsesc cuvintele în engleză.

– O mișcare a evreilor din ghetou. O ripostă, cum se spune?

– Revoltă? sugerează Paul.

– Da. Ai auzit de ea?

Paul neagă din cap.

– Am auzit de cea de la Varșovia, nu de la Cracovia.

Atâtea lupte, atâtea morți. Și nu avem nici măcar o notă de subsol în istorie.

– Rezistența încerca să facă ceva împotriva naziștilor. Odată, noi am pus o bombă care a explodat într-o cafenea plină cu ofițeri SS.

– Noi? întreabă Paul.

Încuviințez din cap, iar el fluieră încet admirativ.

– Nu știam că ai fost partizană. Nu e de mirare că ești atât de neînfricăată.

Neînfricăată. Simt o căldură plăcută.

– De aceea te-au băgat naziștii în celula specială din închisoare, așa este?

Încuviințez.

– Voiau să le dau informații despre ceilalți. Nu le-am dat.

– Și ai fost împușcată în timp ce puneai bomba la cafenea sau s-a întâmplat mai târziu, când au încercat să te aresteze?

– De fapt, nici atunci, nici atunci. Mai era o fată în rezistență, Emma. Era cea mai bună prietenă a mea.

Și soția bărbatului pe care îl iubeam, așa cred. Dar încă nu am putere să-i povestesc lui Paul despre Jacob.

– Și Emma era evreică, dar trăia sub alt nume, ca ne-evreică.

Vorbesc rar, încercând să găsesc cuvintele englezești corecte ca să-i explic.

– Lucra pentru un nazist, un om foarte important, și ne făcea rost de diverse lucruri – permise de trecere, informații. S-a combinat cu el. Ca să obțină informații, am adăugat repede.

Nu vreau ca Paul să-și facă o părere proastă despre Emma și să se întrebe, așa cum m-am întrebat și eu de multe ori, de ce se încurcase cu comandantul Richwalder.

– A rămas însărcinată.

Paul face ochii mari.

– Comandantul voia s-o ia de la Cracovia și să se însoare cu ea, așa că a trebuit s-o scoatem din oraș. Eu am avut misiunea să o scot și s-o duc la soțul ei.

– Era deja căsătorită?

– Da, cu un alt membru din rezistență. Acesta fusese rănit în timpul acțiunii de la cafenea și stătea ascuns în afara orașului.

Dintr-odată, sunt înapoi la Cracovia, o aștept pe Emma în tufișurile din fața casei mătușii ei. Trebuia s-o iau de acolo în zori, dar știam că nu va pleca din Cracovia fără să-și ia rămas-bun de la tatăl ei. Curând după ce am ajuns, ușa casei s-a deschis și Emma s-a strecurat afară, cu un șal pe cap. Mergeam în tăcere în urma ei pe străzile întunecate, încă liniștite din ghetou, și mânia creștea în mine. Noi riscam cu toții atât de mult ca s-o ferim pe ea de primejdie, iar ea ne puna acum pe toți în primejdie în mod egoist.

– Marta, te simți bine?

Paul se uită la mine cu o expresie de îngrijorare pe față.

Clipesc de mai multe ori, ca să-mi limpezesc imaginea din minte.

– Sunt bine, scuze. Înainte să putem fugi, comandantul a găsit-o pe Emma și a descoperit că este evreică.

Îi povestesc cum mă ascunsesem în umbră și cum îl văzusem pe comandant acuzând-o pe Emma.

– Speram că Emma va reuși cumva să scape cu vorba. Omul părea să aibă sentimente sincere față de ea, așa că poate o va înțelege. Dar când și-a scos pistolul, a fost nevoie să fac ceva. L-am împușcat.

– O, Marta!

Paul îmi atinge obrazul.

– L-am ucis. Dar mai înainte a reușit el asta. Îmi ating cicatricea. Apoi a venit Gestapoul și m-a arestat și, ei bine, restul îl știi.

– Și Emma?

– A fugit. Când mi-am dat seama că fusesem împușcată, i-am spus să plece fără mine.

– Te-a părăsit?

Încuviințez din cap.

– Am obligat-o să plece. Nu voia, dar nu aveam încotro. I-am spus unde se ascundea Jacob, soțul ei. Planul nostru era să ne întâlnim și să trecem granița în Slovacia. Nu știu dacă au reușit. Oricum, așa am ajuns în închisoare unde m-ai găsit.

Se uită fix la mine cu o expresie de uimire.

– Nu știam că...

Înghit nodul care mi s-a oprit în gât.

– Dacă nu mă mai vrei, dacă asta te face să te răzgândești în privința mea, înțeleg, îi spun, încercând să-mi stăpânesc vocea, să nu mă prăbușesc.

– Cum? O, Dumnezeuule, Marta, nici vorbă!

– Vreau să spun, este greu de acceptat, înțeleg. Am ucis un om.

– Ai omorât un nazist, mă corectează el. Ca să-ți salvezi cea mai bună prietenă.

– Uneori nu simt așa, spun eu și izbucnesc în lacrimi.

Mă trage mai aproape. Îmi îngrop capul la pieptul lui.

– Este în regulă, șoptește Paul și îmi mângâie părul.

Câteva minute mai târziu, mă trag înapoi și mă șterg la ochi.

– Iartă-mă, îi spun și trag aer adânc în piept.

– Nu ai de ce să te scuzi. Și eu mai văd și acum chipurile nemților pe care i-am ucis. Era soldatul acela, de fapt, un băiat. Nu cred că avea mai mult de 20 de ani. Au mai fost și alții, desigur, dar acesta... eram la numai un metru și ceva de el.

Deși vorbește repede, reușesc să urmăresc.

– După ce l-am nimerit se uita așa de mirat. Cred că se așteptase să-l iau prizonier. Poate că ar fi trebuit. Dar unitatea lui tocmai îl ucisese pe prietenul meu cel mai bun, David. O grenadă în adăpostul nostru individual. M-ar fi ucis și pe mine dacă nu aș fi ieșit trei minute mai înainte ca să mă ușurez. L-am ținut pe David în brațe până a murit.

– Îmi pare rău.

Îmi strâng mai tare brațele în jurul lui.

– Și mie. Îmi pare rău pentru tot ceea ce a trebuit să îndurăm amândoi. Dar acum s-a terminat. Mai sunt două săptămâni.

Paul zâmbește.

– Abia aștept s-o cunoști pe mama. O să te iubească. Și ferma! Este un colțisor al terenului unde pâraul intră în pădure. Cred că acolo am putea să ne construim casa.

Casa noastră.

– Sună perfect!

– Apoi putem să o umplem cu, să zicem, douăzeci de copii, adaugă el.

Râd.

– Douăzeci de copii? Hai să începem cu unul.

Dintr-odată mă simt îngrijorată.

– Paul, promite-mi că o să ai grijă de tine.

– O să am.

Expresia lui este solemnă, dar în ochi îi licărește o lumină jucăușă.

– N-am să mănânc prea multe cornuri. Și n-am să dansez cu nici o pariziană, jur.

– Foarte amuzant!

Îi dau un pumn ușor în braț.

– Vorbesc serios. Războiul s-a terminat. Ai grijă de tine și vino repede la mine.

– Nu am să risc nimic, promite Paul. Nu acum. Nu când avem atât de mult de pierdut.

Privește peste umărul meu la ceas.

– Trebuie să plecăm acum ca să prinzi trenul.

Mă rostogolesc mai departe de el și mă ridic fără chef din pat.

– Rămâi aici.

Paul se așază pe pat.

– Vreau să te duc la gară.

Refuz cu un gest din cap.

– Acum e liniște în oraș. Nu pățesc nimic. Este mai bine așa. Te rog.

Era greu să-mi iau rămas-bun și voiam să trec cât mai repede peste momentul acesta.

– Ești sigură?

– Absolut. Singura gară în care vreau să te văd este cea din Londra, peste două săptămâni. Și oricum, vreau să te țin minte așa, adaug, arătând spre pat și încercând să par nonșalantă.

Se lasă o clipă pe spate, relaxat. Apoi se întinde după sacul lui, care stă pe jos lângă pat, scoate un blocnotes și un creion.

– Te rog să-mi scrii adresa din Londra unde vei fi.

Simt o undă de neliniște.

– În cazul că planurile tale se schimbă?

Neagă din cap.

– Nu se va schimba nimic. Dar vreau să-ți trimit o vedere.

Îmi scot hârtiile din sacoșă și copiez adresa de pe viză.

– Mulțumesc, spune Paul când îi înapoiez carnetul.

Mă îmbrac repede. Un minut mai târziu, mă așez alături de el pe pat.

– Ai destui bani? mă întreabă.

– Da, mint eu, dând repede din cap.

– Două săptămâni, repet solemn. Ai grijă.

– Nici un risc, promite el din nou. Nici tu.

Privește lung în ochii mei, apoi mă sărută apăsător. Închid ochii, iar eu inhalez mirosul lui, dorind să prelungesc acel moment la nesfârșit. Dar o secundă mai târziu clopotul unei biserici răsună în depărtare, bătând ora exactă.

– Trebuie să plec.

Mă ridic de lângă el fără chef, apoi mă îndrept spre ușă. Mă întorc și mă lupt cu lacrimile care îmi umplu ochii.

– La revedere, Paul!

Paul zâmbește.

– Pe curând. Te iubesc, Marta! Vom avea o viață minunată împreună.

Încuviințez, incapabilă să răspund fără să plâng. Apoi deschid ușa și ies.

Capitolul 10

Autobuzul oprește cu scârțâit din roți la terminalul feribotului. Cuvântul Calais este scris mare pe o placă de lemn în fața unei clădiri din cărămidă roșie, cu două etaje. O oră mai devreme, trenul meu sosise de la Paris la o gară cu același nume. Aerul de aici este diferit, mai dens și mai sărat. În spatele terminalului văd câteva vapoare înalte, care se conturează pe suprafața întinsă a apei scânteietoare. Mi se taie respirația. Nu mai văzusem niciodată oceanul. Dar nu e timp de admirat. Ceilalți pasageri se ridică și se îndreaptă spre capătul autobuzului. Îmi iau bagajul și îi urmez, coborând pe trotuar. Mulțimea merge spre clădire. Înăuntru sunt două cozi care duc la ghișeele unde se dau biletele. Ezit, căci nu înțeleg ce scrie deasupra lor. În coada din dreapta se află o femeie cu două valize mari, uzate și cu patru copii după ea. Au haine curate, dar desmerecheate, peticite cu cusături neîndemânatică în mai multe locuri. În stânga, călătorii sunt mai bine îmbrăcați, au bagaje mai mici. Un bărbat cu părul de culoarea nisipului, îmbrăcat într-un costum alb, cu dungi albastru-deschis, stă la capătul acestei cozi. Spre deosebire de femeie, nu-l recunosc din autobuz. Mă așez la coada din dreapta, cu călători mai ponosiți. Coada înaintează încet. Arunc o ocheadă spre cealaltă coadă și văd că se mișcă mai repede. Dar bărbatul în costum alb este tot în dreptul meu, își mută greutatea de pe un picior pe altul și bate din picior impacientat. Dintr-odată se întoarce și privirile noastre se întâlnesc. Zâmbește și își arată dinții mici, egali, apoi își rostogolește ochii albaștri. Întorc privirea.

Câteva minute mai târziu, femeia dinaintea mea ajunge în fața ghișeului, își pune jos valizele și îi dă bărbatului încruntat din spatele geamului un teanc de hârtii. Acesta le stampilează de mai multe ori, apoi i le dă înapoi.

– Puntea inferioară, îl aud spunând. Următorul!

Fac un pas înainte, îi dau biletul și viza. Omul studiază hârtiile, apoi vorbește repede în franceză și arată spre cealaltă coadă, ca și când aș fi

făcut o greșeală. Scutur din cap, sperând că nu mă va pune să mă duc înapoi la coadă și să aștept din nou. Feribotul va pleca în curând.

– Pașaport? spune el.

Neg din cap și inima îmi bate cu putere. Nu am pașaport. Apoi îmi amintesc de cardul de identificare pe care mi-l dăduse Dava. Bag mâna în sacoșă, scotocesc repede simțind privirile nerăbdătoare ale oamenilor care stau la coadă în urma mea. Apuc cardul cu mâna, îl scot și i-l dau omului cu degete tremurătoare. Îmi țin respirația în timp ce studiază cardul și documentele. O să pună la îndoială prelungirea, sau dacă sunt cu adevărat Rose? În cele din urmă, ștampilează biletul și îmi dă totul înapoi. Plec repede de la ghișeu, strângând hârtiile în mână și mă îndrept spre ușa din spate a clădirii, așa cum făcuseră și ceilalți călători.

Afară mă opresc. La douăzeci de metri în fața mea se află un șir de șase vase, unul mai mare decât altul. Zăresc apa verzuie din spatele vaselor și rămân cu gura căscată. Am crescut în Polonia de sud, la sute de kilometri de mare, și am văzut numai lacuri și râuri. Fusesem aproape de ocean numai o dată, în timpul războiului, când fusesem la Gdansk cu Jacob ca să luăm muniție de la o persoană de contact daneză. Dar era noapte și, deși ne-am întâlnit la docuri, n-am văzut oceanul, am auzit numai ecoul îndepărtat al valurilor care se loveau de țarm. Acum lumina soarelui scânteiază în apa care se întinde la nesfârșit până la orizont.

Îmi forțez ochii să se dezlipească de ocean și îi urmez pe ceilalți călători spre docul celui de-al treilea vas. Ezit. Dava și Jacob vorbiseră amândoi despre feribotul care traversează Canalul Mânecii. Dar acesta arată ca un vas oceanic, are câteva sute de metri. Are trei punți, fiecare ceva mai mică decât cealaltă, așezate ca straturile unui tort de nuntă. O sireună sună tare și prelung. Merg înainte cu ceilalți spre rampa care duce pe vas. Apoi, la baza rampei, mă opresc din nou, descumpănită. Mulțimea de pasageri mă împinge și trece pe lângă mine, nerăbdători să se imbarce. Tremur. De ce oare? Ar fi fost mult mai ușor să mă întorc la Paris, să aștept împreună cu Paul până se eliberează. Dar încăpățânarea crește în mine. Trebuie să mă duc la Londra. Pentru Rose. Dintr-odată este ca și când Rose ar sta lângă mine.

– Haide, o aud parcă spunând în timp ce își strecoară delicat mâna în mâna mea.

Trag aer adânc în piept și încep să urc rampa.

Sus, arăt biletul ofițerului de bord, care îl ștampilează și mi-l dă înapoi. Fac un pas înainte și mă opresc, ca să mă orientez. Chiar în fața mea,

puntea este plină, sunt mai ales muncitori, oameni cu înfățișare aspră. Văd că familia care stătuse în fața mea la coadă era acum lângă balustradă și pornesc spre ei.

– *Madame*, strigă ofițerul de bord în engleză.

Mă întorc și mă întreb dacă greșisem ceva.

– Biletul dumneavoastră este la clasa întâi. Două punți mai sus.

– Dar...

Mă uit la bilet. Dava nu putea să-și permită decât biletul cel mai ieftin și avea prea mult simț practic ca să cheltuiască banii lui Rose pe altceva. Paul, îmi spun. Probabil că el îmi cumpărase un bilet mai scump când schimbase rezervarea. Mă inundă un val de căldură.

– M-mulțumesc.

Urc un etaj, apoi încă unul și în final ajung la puntea superioară. Este o lume diferită față de puntea aglomerată de jos. Promenada de lemn ușor este deschisă și spațioasă. O structură cu geamuri mari de sticlă ocupă centrul punții; înăuntru se văd mai multe mese și scaune. Pasageri în costume frumoase și rochii de in stau pe șezlonguri sau în picioare, în grupuri mici în jurul punții, sorb cocteiluri și stau de vorbă. Umbrele mari îi feresc de soarele strălucitor. Simt priviri ațintite spre mine, îmi examinează rochia ponosită și pantofii de mână a doua. Roșesc. Locul meu nu este aici. Mă îndepărtez repede de ceilalți pasageri și merg spre prora punții.

Sub picioarele mele simt că vasul a început să se miște. Stomacul mi se strânge. Merg în Anglia. Acum câteva zile, aceasta ar fi însemnat totul pentru mine. Și sunt în continuare bucuroasă că pot să-mi țin promisiunea față de Dava și să-i dau vestea cea tristă mătășii lui Rose. Dar acum, această călătorie înseamnă să-l părăsesc pe Paul. Însă numai pentru două săptămâni, îmi amintesc. Totuși mă copleșește tristețea când mă uit înapoi, peste umăr, la țarm.

Privește înainte, îmi spun, amintindu-mi cuvintele asistentei. Mă forțez să mă întorc și să merg înainte spre prora vasului. Sunt ușurată să constat că aici puntea este pustie, poate pentru că nu sunt scaune sau pentru că vântul suflă puternic. Privesc înainte spre ocean. Apa este ceva mai agitată acum, suprafața verzuie este brăzdată de dungi de spumă albă. Pescărușii se scufundă în apă, apoi se reped din nou spre soare.

Vasul se smucește brusc, apoi se apleacă spre dreapta. Luată prin surprindere, mă împiedic. Măinile mi se proptesc în punte, oprind căderea.

– Ușurel aici, spune o voce deasupra mea în engleză.

O mână mă apucă de cot și mă ajută să mă ridic.

– Sunteți bine?

Mă îndrept, palmele mă ustură din cauza loviturii. În fața mea se află bărbatul blond pe care îl văzusem la cealaltă coadă de la bilete. Băutura portocalie pe care o ținea în mână s-a împrăștiat și pe țesătura fină a hainei se vede o singură pată. Dar se pare că nu observă. Buzele lui subțiri sunt strânse de îngrijorare.

– Sunt bine, răspund și îmi netezesc fusta în față.

– N-aș fi vrut să vă văd zburând peste balustradă, adaugă el cu mâna tot pe cotul meu.

– Mulțumesc.

Mă retrag încet, căci nu vreau să par nepoliticoasă. Privindu-l de aproape, văd că nu are mai mult de 30 de ani, deși părul subțire, pieptănat cu cărare într-o parte și mustața subțire îl fac să pară mai în vârstă. Este aproape la fel de înalt ca Paul, dar mai zvelt, cu un trup delicat, potrivit cu trăsăturile lui delicate, aproape feminine.

– Mă bucur să vă cunosc, Simon Gold, spune el și întinde mâna.

– Marta Nedermann.

În timp ce îi strâng mâna, mă întreb dacă ar fi trebuit să mă prezint ca Rose. Oricum, este prea târziu.

Dinții mici, egali, apar din nou când zâmbește.

– Încântat!

Îmi ține mâna câteva secunde. Are degetele reci și umede. Vasul se apleacă din nou și eu îmi retrag mâna ca să mă apuc de balustradă. Simon își mută ușor greutatea odată cu mișcarea vasului.

– Astăzi Canalul este cam agitat. Trebuie să ai picioare pentru mare.

Înclin capul.

– Picioare pentru mare?

Încuviințează din cap și își ține brațele perpendicular pe laturile corpului, aplecându-se dintr-o parte în alta.

– Știi, echilibrul.

– Echilibrul, repet eu lent. Îmi cer scuze, am învățat engleză recent.

– Serios? Înclină capul și mă cântărește din priviri. Vorbești cu atât de puțin accent, încât n-aș fi ghicit niciodată. Dar, dacă vrei să mai exersezi, ce-ar fi să intrăm înăuntru și să luăm un ceai?

Face un gest spre salonul cu geamuri. Ezit, omul este străin. Și nici nu am bani de ceai.

– Te rog să fii invitata mea, insistă el. Ne trece timpul mai ușor până ajungem la Dover. Ceilalți pasageri sunt îngrozitori de plicticoși, adaugă el, cu un mic zâmbet ciudat.

Nu pot să nu mă gândesc la Paul, la felul în care ridică pomeții obrazilor și clipește din ochi de fiecare dată când zâmbește.

– Haide, spune Simon și pornește spre cafenea.

De fapt, nu am acceptat invitația, îmi spun în timp ce îl urmez. Deschid gura să refuz, dar Simon deschide ușa și aroma de patiserie caldă umple aerul și îmi face stomacul să se agite. Pășesc înăuntru în timp ce Simon îmi ține ușa. Apoi mă opresc. Cafeneaua este atât de mare. Peste tot sunt măsuțe mici, acoperite cu fețe de masă albe de in, cu veselă de porțelan și tacâmuri de argint. Un bărbat în frac se apropie de noi și aproape mă aștept să-mi ceară să plec. Dar ne însoțește la o masă de lângă fereastră.

Un chelner se apropie de masă cu un ceainic și un platou cu biscuiți. În timp ce toarnă ceai, îl studiez pe Simon și încă nu sunt sigură dacă se cuvine să accept invitația unui bărbat pe care nu-l cunosc, mai ales acum, când sunt logodită. Decid că este numai prietenos.

– Și ce te aduce în Anglia? întreabă Simon după ce pleacă chelnerul.

Inspir adânc.

– O prietenă a mea s-a prăpădit.

Tot nu pot să văd în minte chipul lui Rose fără să simt cum îmi ard ochii.

– Merg la mătușa ei din Londra ca să-i dau această veste și lucrurile ei.

– Îmi pare rău!

Dau din cap. Mi se pare stânjenitor să vorbesc despre Rose cu acest străin.

– Și dumneata? întreb eu, dornică să schimb subiectul.

– Sunt britanic, răspunde el, luând un croasant de pe platoul dintre noi.

– Mi-am dat seama. Vreau să spun, ce ai făcut în Europa?

– Am fost câteva luni în Europa cu serviciul. Sunt diplomat.

Engleza lui Simon este total diferită de tot ce am auzit mai înainte, este limpede și precisă, nu este greu de înțeles.

– Am ajutat la refacerea ambasadelor noastre în diverse orașe unde fuseseră închise în timpul războiului.

Lucrează pentru guvern. Mă gândesc din nou îngrijorată că ar fi trebuit să mă prezint ca Rose, în cazul în care îmi va vedea documentele.

– Acum mă întorc la Ministerul de Externe, acolo am lucrat înainte de această călătorie, la departamentul Europa de Est.

Face un gest către platoul cu croasanți.

– Apropo, ar trebui să-i încerci pe aceștia, sunt delicioși.

Aleg un croasant.

– Eu sunt din Polonia, îl informez înainte să mușc din croasant.

Acesta este ușor și pufos, cu puțină ciocolată delicioasă înăuntru. Dar nu este la fel de bun, decid, precum cel de la Paris. Îmi amintesc patiseria, surpriza mea când l-am văzut pe Paul. De ce nu poate să fie el acum așezat aici, cu mine, în locul acestui bărbat?

– Serios? Așa m-am gândit și eu după accent, dar n-am vrut să întreb. Știi, dacă îți cauți de lucru după ce ajungi la Londra, așa avea nevoie de o secretară, una care să vorbească poloneză...

– O, nici vorbă, izbucnesc eu cu gura încă plină. Termin de mestecat și înghit. Vreau să spun, este foarte amabil din partea dumată, dar voi sta la Londra numai câteva săptămâni.

– Înțeleg.

Fruntea lui se încruntă pentru un moment.

– Și după aceea?

Ezit.

– Mă întâlnesc cu logodnicul meu și apoi mergem în America. Este soldat și va veni la mine imediat ce este lăsat la vatră.

Pe chipul lui Simon apare o expresie ciudată. Privesc în jos, la mâna mea.

– Nu văd nici un inel.

– A fost ceva de ultim moment, îi explic. Adică logodna. Nu am avut timp să oficializăm lucrurile înainte să plec în Anglia.

– Desigur.

Vocea lui este încordată. Avusese intenții romantice când mă invitase la ceai? Îi studiez fața, întrebându-mă dacă nu-i lăsasem o impresie greșită. Nu este un bărbat neatrăgător, cu trăsăturile lui fine și ochii albaștri. Dar când mă gândesc la înfățișarea robustă a lui Paul, la modul în care îmi taie respirația, nu încape comparație.

– Felicitări! spune Simon pe un ton indiferent.

– Mulțumesc.

Își drege vocea.

– Păcat!

Fac ochii mari. Poate fi chiar atât de nepoliticos?

– Vreau să spun, chiar aş fi avut nevoie de ajutorul dumitale la Ministerul de Externe, adaugă el repede.

– Ajutorul meu? Scuze, nu înţeleg.

– Situaţia din Polonia, din toată Europa de Est în momentul de faţă cere o deosebită atenţie.

– Ce vrei să spui?

Strâng şervetul în poală. Am auzit puţine ştiri cât timp am stat la Salzburg şi absolut nimic la Paris, doar că războiul s-a terminat.

– Ce se întâmplă?

Simon îşi şterge o firimitură de la gură.

– Aşa cum probabil ştii, sovieticii au eliberat o mare parte din Europa de Est.

Încuviinţez, aflasem despre asta de la alţi refugiaţi polonezi din lagăr. Simon continuă:

– Acum, când războiul s-a terminat, există semne că sovieticii nu se vor ţine de cuvânt şi se vor amesteca în treburile interne ale acestor ţări. Să luăm Polonia, de exemplu.

Vocea lui creşte în intensitate, expresia lui devenind mai intensă.

– Sovieticii deţin anumite teritorii în est, precum Lvovul, şi au recunoscut guvernul provizoriu din Lublin, care nu este decât un regim marionetă. Acelaşi lucru se întâmplă în toată Europa de Est.

Mă cuprinde îngrijorarea. Ideea tancurilor ruseşti huruind prin Cracovia nu este mai puţin înfricoşătoare decât ocupaţia nazistă.

– Şi de ce nu face Occidentul nimic?

– Încercăm. În timpul războiului, nimeni nu voia să-i supere pe sovietici, pentru că aveam nevoie de ei ca să lupte împotriva lui Hitler. Acum totul s-a terminat, dar sovieticii au pus piciorul practic în toate ţările din Europa de Est, fie direct, fie prin partide comuniste satelit.

Ascult cu atenţie, nu înţeleg unele cuvinte pe care le foloseşte, dar îmi dau seama ce încearcă să spună.

– Şi cum trupele lor ocupă toată zona, nu putem face mare lucru. Şi nu este vorba numai de Est – chiar şi în Germania comunistii au un sprijin politic puternic. Nu eşti supporter comunist, nu-i aşa?

Neg din cap. Fireşte, unii dintre cei din rezistenţă erau de stânga, credeau că idealurile socialiste sunt răspunsul. Jacob crezuse şi el în principiile socialiste, dar spunea că nu poate suporta modul în care le deformaseră sovieticii. Ascultasem discuţia fără să-mi formez o opinie personală. Simon continuă ridicând puţin vocea:

– Lupta cu comuniștii de abia urmează, Marta. Acesta va fi următorul mare război, poate chiar mai mare decât cel care s-a încheiat.

În ochii lui de un albastru-deschis strălucește o lumină. Mie mi se învâрте capul.

– Nu știam.

Vasul începe să se clatine mai tare.

– Probabil că ne apropiem de țarm, spune Simon.

Se uită pe fereastră. Urmăresc privirea lui și văd că la orizont a apărut o fâșie subțire de pământ.

– Trebuie să mă duc să mă aranjez puțin pentru sosire.

Împing scaunul și mă ridic de la masă.

– Mulțumesc pentru ceai.

– Mi-a făcut plăcere, răspunde el și se ridică în picioare. Nu vrei să te duc la Londra când ajungem? Șoferul meu mă așteaptă. Nu e nici un deranj.

Timp de o secundă reflectez la oferta lui. Ar fi așa de simplu să-l las să mă ducă în oraș. Dar este ceva în atenția pe care mi-o acordă, în felul în care se uită la mine care mă face să mă simt stingherită. Și nu-l cunosc suficient de bine ca să accept.

– Nu, mulțumesc. Mă așteaptă cineva la gară, inventez. Dar apreciez oferta dumitale.

Pe chipul lui Simon trece o umbră de dezamăgire. Bagă mâna în buzunar și scoate o cutiuță argintie.

– Cartea mea de vizită, spune el și îmi întinde un cartonaș dreptunghiular. În caz că ți se schimbă planurile.

– Nu se schimbă, răspund eu cu o voce fermă.

– Ei bine, atunci, în caz că ai nevoie de ceva cât timp ești la Londra.

Degetele noastre se ating când îmi dă cartea de vizită. Simt brusc dorința să plec.

– M-mulțumesc încă o dată.

Bag cartea de vizită în sacoșă și apoi mă întorc. Simt privirile lui Simon atinse asupra mea. Mă îndepărtez repede.

Traversez piațeta mărginită de copaci în aerul cu miros de cărbune și umezeală, îndreptându-mă spre șirul de case de la capătul îndepărtat. S-a făcut întuneric, lumina galbenă aruncată de lămpile de pe stâlpi fiind înghițită aproape imediat de ceața deasă londoneză. Pe plăcuța decolorată de la capătul pieței scrie Montpelier Place. Casele se înalță în spatele gardurilor înalte de fier. Intrările sunt ascunse vederii. Numărul

33, adresa înscrisă pe viza mea, se află la colțul cel mai apropiat, cu priveliște spre piațetă. Traversez strada și mă opresc în fața casei masive. Rose era așa de tăcută și de modestă, încât nu-mi imaginasem niciodată că familia ei este bogată. Îmi tremură picioarele. Îmi fac curaj, mă apropiu de poartă și mă uit printre zăbrele. În partea cealaltă, o grădină îngrijită se întinde de o parte și de alta a scării largi de marmură care duce la o intrare cu coloane. Mă uit la ferestre, toate sunt întunecate. Nu este frumos să vii în vizită atât de târziu, dar când trenul meu a intrat în gara Victoria nu am știut ce să fac. În afară de scurta mea întâlnire cu Simon Gold, nu cunosc pe nimeni la Londra și nu am bani de hotel. Așa că am găsit drumul înapoi, urmând indicațiile unei femei din tren. Am luat metrourul până la strada Sloane și apoi am mers pe jos câteva intersecții. Când mă uit acum la casa mare, îmi dau seama că a fost o greșeală. Apoi mâna mi se duce la sacoșă și imaginea lui Rose îmi apare în minte. Trebuie să fac asta de dragul ei.

Inspir adânc și apăs pe buton. Din interiorul casei se aude un sunet slab de sonerie. Nici un răspuns. Inima îmi bate mai tare. Poate că mătușa lui Rose e plecată în vacanță undeva. Apăs din nou pe buton.

– Da?

Se aude o voce de bărbat. Tresar, mă uit prin poartă, dar ușa casei este tot închisă.

– Ce este?

Observ că sunetul vine dintr-o cutiuță neagră cu câteva găuri, aflată chiar deasupra soneriei.

– Eu... o caut pe Delia, vreau să spun pe doamna LeMay.

– Aceasta este locuința doamnei LeMay, răspunde vocea rigidă. Dar doamna LeMay nu așteaptă vizitatori în seara aceasta.

– Dar... încep.

Vocea mă întrerupe.

– Este târziu, domnișoară. Reveniți mâine. Sau mai bine telefonați mai târziu.

Se aude un clic și cutia amuțește. Dau să plec. Obrajii îmi ard. Apoi mă opresc. Trebuie să fac asta. Sun încă o dată.

– Ce este? se răstește omul. Doar v-am spus...

De data asta vorbesc înainte să termine.

– Vă rog. Este extrem de important. Ați putea veni până la ușă?

Nu se aude nici un răspuns. Mă uit fix la cutie. Oare mi-a închis din nou? Privesc strada. Am să găsesc un loc unde să dorm, decid, și o să vin

din nou mâine. Când mă întorc să plec aud un clic de partea cealaltă a porții. Privesc în spate și văd o dâră de lumină care vine dinspre intrare.

– Ce dorești?

De data asta, vocea omului vine de la ușă.

– Dacă ați putea să deschideți poarta...

Omul nu răspunde, dar coboară treptele cu mare efort. Când iese din umbră văd că este chel, are numai un smoc de păr argintiu. Poartă un costum negru bine călcat și o eșarfă care pare foarte oficială, dată fiind ora târzie. Încerc să-mi amintesc dacă Rose mi-a povestit vreodată ceva de un unchi. Omul vine până la poartă, dar n-o deschide.

– Da?

Simt că mă fac mică sub privirile lui cercetătoare. Trag aer în piept și îmi aleg cuvintele în engleză cu grijă.

– Am... am venit s-o văd pe doamna LeMay.

Ridic o mână.

– Știu că este târziu. Ar fi trebuit să telefoniez mai înainte. Dar am venit de departe și trebuie să vorbesc cu ea. Este vorba de nepoata ei, despre Rose.

Chipul omului se luminează.

– Rose? repetă. Ce este cu Rose?

Ezit. Îmi vine să-i dau vestea și lucrurile lui Rose acestui om și să termin cu totul.

– Sunteți rudă cu ea?

– Nu, sunt valetul, Charles, răspunde el. Dar îi transmit mesajul dumitale doamnei LeMay.

Scutur din cap.

– Îmi pare rău, dar trebuie să vorbesc cu doamna LeMay personal.

Omul mă studiază câteva secunde, fără să spună nimic. Apoi deschide poarta.

– Intră și am să văd dacă doamna LeMay te primește.

În timp ce îl urmez pe treptele de la intrare, mă învăluie un parfum greu de caprifoi. Dintr-odată o văd pe Rose copil, cum se joacă în grădină. Mă cuprinde tristețea. Ar fi trebuit să fie și ea aici acum.

Îmi stăpânesc durerea și îl urmez pe valet înăuntru. Intru într-un hol mare, cu pardoseala din pătrate de gresie albă și neagră. Chiar în față, o scară duce sus, în întuneric.

– Așteaptă aici, spune ferm Charles, după care dispare pe o ușă din stânga.

Rămân stingherită în mijlocul holului. Din spatele ușii din dreapta se aud bătăile unui ceas care sparge liniștea. O clipă mai târziu aud pași deasupra capului meu. Se aprinde lumina în capul scărilor și o femeie în vârstă își face apariția.

– Bună seara, spune ea în timp ce coboară scara. Sunt Delia LeMay.

Mătușa lui Rose nu este deloc așa cum mă așteptasem. Abia dacă îmi ajunge până la umăr și pare la fel de lată pe cât este de înaltă. Are o față rotundă, dominată de obrajii plini, un coc enorm de păr alb, care pare gata să se desfacă din agrafe în orice clipă. Dar ochii ei violet sunt inconfundabil ochii lui Rose. Mă privește îngrijorată.

– Charles mi-a spus că ai venit în legătură cu nepoata mea.

– Da, numele meu este Marta Nedermann. Eu...

Pe față i se așterne un zâmbet larg care îi ridică atât de mult obrajii, încât aceștia amenință să-i ascundă ochii.

– Marta! exclamă Delia. Nu știam că ești dumneata!

Traversează holul mai repede decât pare să-i permită gabaritul, apoi se ridică și mă sărută pe obraji. Parfumul ei floral îmi gădilă nasul.

– Rose mi-a scris despre dumneata. Am trimis cererea ca să-i prelungesc viza și să-ți obțin și dumitale una.

Așadar, avusese dreptate. Rose dorea să merg cu ea în Anglia.

– Dar vă așteptam de abia peste o lună. Ce faci aici?

Ezit.

– Credeți că putem sta jos?

– Firește, cât sunt de nepoliticoasă! Probabil că ești epuizată după drum.

Mă conduce pe ușa din dreapta într-un salon. Mobila, o canapea și două fotolii sunt acoperite cu huse assortate cu flori roz. Pe măsuta de cafea, pe pervazul ferestrei și deasupra șemineului sunt mai multe fotografii înrămate.

– Charles, strigă Delia tare.

Valetul apare imediat.

– Două cești de ceai, te rog.

– Da, doamnă.

După plecarea lui, Delia face un gest spre canapea. Șovăi, căci nu vreau să murdăresc stofa fină.

– Vino, stai jos, mă îndeamnă Delia. Îmi pare rău că Charles a fost nepoliticos. Au venit foarte mulți oameni la poarta noastră în ultimele luni, mai ales cerșetori. Este rușinos ce a făcut acest război din viața

oamenilor. Încercăm și noi să ajutăm cum putem, firește, dar sunt și oameni neciopliți, huligani puși numai pe rele. Trebuie să fim atenți.

Când ne așezăm pe canapea, un motan mare, cenușiu îi sare în brațe.

– Acesta este Ruff, spune Delia, și îl scarpină între urechi. Are aproape cincisprezece ani. Rose i-a pus numele. Am încercat să-i spun că este un nume mai potrivit pentru un câine, dar era un copil foarte încăpățânat.

Încerc să mi-o imaginez pe Rose cea blândă și tăcută ca un copil încăpățânat. Probabil că războiul o schimbase. Observ un tablou deasupra șemineului, o fată tânără cu un chip delicat și părul blond.

– Este Rose?

– Da, zâmbește Delia. În verile când Rose nu venea aici, ne întâlneam la vila familiei noastre de pe malul mării, în apropiere de Triest. Un artist local i-a făcut acest portret când avea nouă ani. A fost întotdeauna preferatul meu.

Când văd cum îi dansează ochii în cap în timp ce privește tabloul, spaima crește în mine.

Charles reapare cu două cești de ceai, apoi pleacă din nou. Delia îmi întinde una din ele.

– Îmi pare rău, fără zahăr. Nu mai aveam cartelă de rație până săptămâna viitoare și se pare că nu este nici pe piață.

Îmi dau seama cu uimire că se referă la piața neagră. Nu mi-o imaginez pe o femeie ca Delia procurând bunuri la negru, dar tonul ei este foarte practic, ca și când aceasta ar fi fost ceva de rutină în viața ei din timpul războiului.

– Și ce mai face scumpa mea Rose? Și ce te aduce aici?

Amestecă în ceai.

– Vreau să spun, Rose mi-a scris că vei veni împreună cu ea. Nu se simte destul de bine ca să poată călători?

Sorb din ceai și mă forțez să înghit nodul care mi s-a pus în gât.

– Doamnă LeMay, știți că Rose era foarte bolnavă.

Pe fața ei trece o expresie sumbră.

– Da. Suferă de mai mulți ani de această boală a sângelui. Dar mi-a scris de la Salzburg că se simte mult mai bine, capătă tot mai multe puteri cu fiecare zi. Datorită dumatăle și asistentei, Dana sau cam așa ceva.

– Dava. A fost foarte bună cu noi amândouă.

Mă opresc.

– Rose chiar era mai bine.

– Era?

Delia vorbește rar, văd pe fața ei că începe să înțeleagă.

– Doar nu vrei să spui că...

– Îmi pare rău...

Chipul ei pălește.

– Ce s-a întâmplat?

– Acum câteva zile a făcut o febră puternică. Doctorii și surorile au făcut tot ce au putut pentru ea, dar febra era prea puternică pentru cât de slăbită era ea.

Delia privește fix înaintea fără să spună nimic. Întind mâna și îi iau ceașca din mâna care îi tremură.

– Să-l chem pe Charles?

Delia nu răspunde și își îngroapă fața în palme, alungând motanul din brațe. Spatele îi tremură în timp ce plânge în tăcere. Câteva clipe mai târziu ridică din nou privirile.

– Am rugat-o să vină să stea cu mine înainte de război. Dar tatăl ei era foarte bolnav și nu putea călători, iar ea nu voia să-l părăsească. Spunea că la Amsterdam este casa lor și că totul va fi bine.

Așa credeam cu toții înainte de război, voiam să-i spun.

– Nu pot să cred că s-a dus, șoptește ea. Era ca și copilul meu.

– Știu.

Întind mâna și îi ating brațul.

– Vorbea tot timpul despre dumneavoastră. Era așa de emoționată la gândul că va veni aici și va începe o viață nouă cu dumneavoastră.

– Era singura mea rudă.

Delia se șterge la ochi.

– Și... și a fost fericită? La sfârșit, vreau să spun.

– Foarte fericită. Era într-un loc frumos, bine îngrijită și înconjurată de prieteni.

Îi descriu palatul și grădina. Apoi bag mâna în sacoșă și scot lucrurile lui Rose.

– Uitați!

Îi arăt o fotografie pe care o făcuse Rose de pe terasă cu munții și lacul la apus.

– Este frumos!

Bagă mâna în teancul mic de lucruri ale lui Rose și scoate o scrisoare.

– Asta este de la mine.

– Știu. A păstrat toate scrisorile de la dumneavoastră. V-a iubit foarte mult.

Nu spune nimic câteva minute.

– Și ai făcut tot drumul acesta ca să-mi dai astea?

– Da. Dava mi-a spus să vin. Dar nu aveam viză, așa că am folosit-o pe a lui Rose. Sper că nu vă supărați.

– Bineînțeles că nu.

Delia se șterge la ochi și reușește să zâmbească.

– Este foarte drăguț din partea dumitale. Dar acum, ce ai de gând să faci? Intenționezi să te întorci pe continent sau să rămâi în Anglia?

Ezit. Mi se pare ciudat să vorbesc despre planurile mele de viitor așa de repede, după ce am informat-o că Rose murise.

– De fapt, nici una, nici alta, spun în cele din urmă. Îi povestesc repede despre Paul.

– Un soldat american! Ochii ei strălucesc. Este foarte romantic.

– Vine să ne întâlnim la Londra peste două săptămâni, adaug. Iar după aceea mergem în America împreună.

– Și până atunci ce faci?

– Nu știu, recunosc.

Mai am ceva din banii dați de Dava, dar nu sunt suficienți ca să mă țină două săptămâni, nici chiar în cea mai prăpădită pensiune.

– O să stai cu mine, spune Delia decisă.

Mă uit la ea surprinsă.

– Stau singură în casa asta mare și goală. Pot să-ți arăt Londra înainte să pleci.

– Dar nu vreau să vă deranjez...

Însă, chiar în timp ce rostesc aceste cuvinte, simt cum mă tolesc în confortul încăperii calde.

– Cătuși de puțin, insistă Delia. Voi fi încântată de compania dumitale. Și poți să-mi mai povestești despre Rose. O să fie o adevărată mângâiere, zău așa.

– Mulțumesc, ar fi minunat.

– Nu, eu îți mulțumesc că mi-ai adus vești despre nepoata mea și lucrurile ei. Unde sunt bagajele dumitale? Sunt la intrare sau le-ai lăsat la gară?

Mă foiesc stânjenită, apoi arăt spre sacoșă.

– Asta e tot.

Pe chipul ei apare o expresie de uimire care dispare imediat.

– Desigur, ce proastă sunt! Nu-ți face griji, adaugă și mă bate ușor pe mână. O să-ți dăm tot ce îți trebuie. Charles, strigă ea ridicând vocea.

Valetul apare din nou în ușă, ca și când ar fi așteptat să fie chemat.

– Domnișoara Marta este o bună prietenă a nepoatei mele.

Valetul dă din cap și îmi dau seama după expresia lui sumbră că ascultase conversația noastră și știe că Rose a murit.

– Va sta la noi câteva săptămâni. Te rog să o conduci în camera de oaspeți și să ai grijă să aibă tot ce îi trebuie.

Se întoarce și mă bate pe mână.

– Mai vorbim mâine-dimineață.

– Domnișoară?

Charles face un gest spre ușă. Mă ridic și îl urmez prin hol și apoi sus, pe scară. La capătul coridorului deschide o ușă și aprinde lumina, dezvăluind un dormitor spațios. Pe mijlocul peretelui îndepărtat se află un pat lat, cu căpătâi din fier forjat, acoperit cu o plapumă albastră, asortată cu perdelele. Pe un alt perete celălalt se află un dulap mare de stejar și o masă de toaletă. Camera miroase plăcut a flori uscate și a condimente. Este cea mai frumoasă cameră pe care am văzut-o vreodată.

– Baia este acolo, adaugă Charles, arătând spre o altă ușă. Vă rog să-mi spuneți dacă aveți nevoie de ceva.

– Am să vă spun. Mulțumesc.

După ce pleacă, mă așez pe pat și încerc să înțeleg tot ce mi se întâmplă. Am ajuns la Londra, am adus veștile. Și am și un loc frumos unde să stau. Dintr-odată mă simt foarte obosită. Îmi pun cămașa de noapte și mă în urc în pat, în cearșafurile curate. Mă gândesc la Paul. Oare ne luaserăm rămas-bun chiar în dimineața aceasta? Îmi doresc cu disperare să pot da timpul înapoi. Aș schimba bucuroasă camera asta mare cu patul îngust de la Hotelul Armatei ca să fiu cu el. Dar nu există cale de întoarcere, așa spusese Dava. Pun mâna la gât și îmi încheștez degetele în jurul plăcuțelor de identificare ale lui Paul. Îmi simt ochii grei și adorm, strângând în mână metalul rece și revăzându-i chipul în minte.

Capitolul 11

– Mulțumesc, spun în timp ce cobor pe trotuar din taxiul negru.

Închid portiera și, după ce taxiul pleacă, privesc clădirea masivă a gării King's Cross. Valuri de călători trec prin ușile deschise. Mă străbate un fior de emoție. În mai puțin de o oră, Paul va fi aici.

Mă alătur mulțimii și intru. Un hol lung cu magazine și chioșcuri se întinde spre dreapta. Spre stânga, perpendicular pe magazine, sunt șase rânduri de șine, separate prin peroane. Fiecare merge pe sub arcada deschisă până la capătul gării, apoi ia curba sau dispare la orizont.

Mă îndrept spre tabela mare de deasupra liniilor care anunță sosirile și plecările trenurilor. Paul nu a spus exact de unde va veni și nici nu a precizat trenul cu care va sosi. Studiasem harta Londrei cu câteva zile mai înainte acasă la Delia și fusesem surprinsă de ce alesese această gară: King's Cross este în partea de nord a orașului, acolo unde vin trenurile din centrul Angliei, nu dinspre Canalul Mânecii, așa cum mă așteptam. Dar Delia mi-a explicat că erau mai mult baze militare americane situate la nord de Londra, în Anglia centrală și de est. Probabil că Paul va veni cu avionul la unitatea lui, mi-a explicat ea, așa că va ajunge la Londra pe linia de la Cambridge care sosește la King's Cross.

Tabela arată că trenul de la Cambridge va sosi la peronul 3 la ora 7:15, adică peste 45 de minute. Trenul lui Paul. Mă trece din nou un fior. Bineînțeles, nu știu sigur dacă va fi în acel tren. Spusese ora șapte la întâmplare, așa cum estima atunci, dar planurile lui de călătorie nu erau sigure. Poate că a și sosit deja. Mă răsucesc și cercetez holul, sperând cu jumătate de inimă că am să-l văd cum stă și bea o cafea sau frunzărește revistele de pe rafturi. Dar nu este acolo. Încă nu este ora șapte, îmi spun și alung dezamăgirea. Plecasem devreme de acasă de la Delia ca să am suficient timp să traversez orașul cu metrul. Dar când mă pregăteam să plec, Delia s-a oferit să mă însoțească sau cel puțin să-l pună pe Charles să mă ducă cu mașina până la gară. Am refuzat politicos, căci doream ca

reîntâlnirea mea cu Paul să fie intimă, însă atunci a insistat să-mi cheme un taxi și mi-a dat bani să plătesc cursa.

Chipul plin și zâmbitor al Deliei îmi apare în minte. Fusese foarte primitoare, cu toată tristețea provocată de pierderea lui Rose.

– Am să-ți arăt tot ce este mai frumos la Londra, mă anunțase la micul dejun de după sosirea mea.

În următoarele două săptămâni, mă plimbam prin oraș cu o energie în contrast cu dimensiunile ei. Am luat ceaiul la elegantul Food Hall de la Harrods, am mers cu autobuzul cu etaj ca să vizităm Catedrala Westminster, turnul Big Ben și Parlamentul, am hoinărit printre magazinele cu produse de ocazie și tarabele de la piața din Portobello Road. Într-o după-amiază, când ploua prea tare ca să ne plimbăm prin oraș, m-a dus să văd *Henric V* cu Laurence Olivier în rolul principal la Cinema Odeon din Piața Leicester. Am stat mult de vorbă la masă și la plimbare, i-am povestit despre Rose și despre timpul petrecut împreună la Salzburg. Delia mi-a povestit despre călătoriile ei din tinerețe, când fusese în Italia, în sudul Franței, ba chiar și în Maroc. Printr-un acord tacit, am evitat să vorbim despre lucruri triste. Nu i-am povestit despre starea în care era Rose când ajunsese în lagăr și nici puținul pe care îl știam despre suferințele ei din timpul războiului. Și nu i-am spus nici că fusesem la închisoare. Iar Delia avea și ea poveștile ei nespuse despre necazuri, știam, despre nopțile lungi și înfricoșătoare pe care le petrecuse în timpul recentului război ghemuită în pivniță împreună cu Charles, când bombardierele naziștilor huriau pe deasupra capetelor. Era ca și când nici una dintre noi nu ar mai fi suportat alte necazuri acum și ne bucuram de compania celeilalte și de amintirile despre vremurile fericite.

Zilele cu Delia erau plăcute și îi eram recunoscătoare pentru generozitatea ei. Dar în fiecare seară când mă urcam în pat marcam încă o zi în minte: au trecut opt zile, mai sunt șase, au trecut nouă, mai sunt cinci și tot așa, numărând zilele până când îl voi revedea pe Paul. Cu două zile mai înainte promisem o vedere cu Turnul Eiffel. *Număr zilele până la revederea noastră*, scria el.

Revedere. Inima îmi tresare la cuvântul acesta. Am visat de atâtea ori la acest moment în ultimele săptămâni, încât aproape că nu mai pare real. Noaptea trecută nu am dormit aproape deloc, am stat trează și m-am agitat. Dacă lucrurile nu merg bine între noi și nu ține la mine atât de mult cât credea? Nu ne cunoaștem foarte bine. Privesc acum șinele și

alung aceste temeri. Cu Paul totul va fi minunat, așa ca întotdeauna. Dar întrebările mai practice persistă: Ce se va întâmpla după ce sosește? O să vină să stea în cea de-a doua cameră de oaspeți pe care mi-o oferise amabilă Delia, sau intenționează să stea tot la un hotel al armatei? Și mă întreb cât timp vom sta la Londra, ce trebuie să mai facem înainte să putem pleca în America.

Îmi șterg de fustă palmele transpirate și mă întorc să mă uit din nou spre hol. Este vineri seară și gara este plină de călători – bărbați în costume, cu serviete în mână, se întorc acasă de la lucru, familii cu bagaje și cu copii care merg în excursii de sfârșit de săptămână. Dar semnele războiului se văd peste tot. Un soldat britanic rănit merge anevoie prin gară sprijinit în cârje. La bufetul din gară, un grup de femei îmbrăcate în haine de fabrică stau de vorbă la o halbă de bere. Un afiș de reclamă pentru ultima modă de toamnă e lipit alături de o pancartă care atrage atenția că raționalizarea este încă în vigoare.

Privirea mi se oprește la chioșcul de cafea, unde patru soldați americani stau împreună la o masă în picioare. Privesc atent grupul. Poate că Paul a venit pe altă poartă, împreună cu prietenii lui. Dar nu este printre ei.

În spatele meu șuieră un tren. Mă răsucesc și o locomotivă mare, neagră apare la peronul 3. Trenul de la Cambridge! Când intră în stație, mă reped pe peron și mă împiedic. Imediat un conductor este lângă mine și mă apucă de cot ca să nu cad.

– Aveți grijă, domnișoară! spune el. Dați-vă înapoi, vă rog!

Mă conformez, roșie la față. Trenul intră în gară alunecând pe șine, roțile scrâșnesc zgomotos și apoi se oprește. Îmi netezesc repede părul. Ușile se deschid și pasagerii încep să se reverse afară. Studiez mulțimea, căutând nerăbdătoare chipul lui Paul. Dintr-odată, o uniformă gri oliv îmi atrage privirile. Un soldat american vine pe peron. Mă duc spre el cu inima bătând. Dar, când ajung mai aproape, mă opresc. Soldatul este prea scund ca să fie Paul și are părul blond. Șuvoiul pasagerilor se subțiază, oamenii se îndreaptă spre holul principal. Mă întorc cu spatele spre trenul acum gol, mă uit disperată la pasagerii care dispar în spatele meu. A trecut pe lângă mine? După ce și ultimul pasager pleacă de pe peron, mă întorc în hol și mă apropiu de conductorul care mă ținuse să nu cad.

– Când este următorul tren?

– De la Cambridge? Cam peste o oră. La același peron.

– Mulțumesc.

Cu siguranță că vine cu acela. Traversez indispusă holul principal. Stomacul începe să-mi chiorăie. Fusesem prea emoționată ca să pot mânca mai devreme, deși Delia încercase să mă convingă și mă certase că o să leșin de foame. Mă duc la chioșcul unde stătuse grupul de soldați câteva minute mai înainte și comand o cafea și un sendviș cu brânză.

În timp ce aștept mâncarea, îmi văd imaginea reflectată în oglinda din spatele tejghelei. Îmi petrecusem o mare parte din zi pregătindu-mă pentru întâlnire. Făcusem o baie lungă și îmi aranjasem părul. Port o rochie bleumarin cu tiv alb, una dintre cele trei pe care mi le dăduse Delia imediat după sosire. Mi-a spus că le cumpărase de la un magazin second-hand cu câteva luni mai înainte, dar, după țesătura fină, mi-am dat seama că sunt noi, iar după mărime, am înțeles că le pregătise pentru Rose, anticipând șederea ei aici. Timp de o secundă mi-am imaginat că este alături de mine și că vorbim în șoaptă emoționate despre sosirea lui Paul. Ar fi trebuit să fie aici, îmi spun pentru a suta oară cu un sentiment de vinovăție. Să locuiască cu Delia, să-și poarte rochiile. Alung acest gând și îmi privesc încă o dată imaginea reflectată. Buclele mele, pe care le făcusem cu atâta grijă, reveniseră la starea lor inițială de păr creț, stare agravată de umezeala din Londra. Paul mă văzuse și când arătam mai rău, știu asta. Dar vreau să arăt frumoasă pentru el, să-l fac să-i pară bine că luase decizia să se însoare cu mine.

Mesele din fața chioșcului sunt ocupate, așa că, după ce plătesc sendvișul și cafeaua, mă duc cu ele în holul mare și mănânc în timp ce privesc vitrinele magazinelor din gară. Porumbeli ciugulesc floricele de porumb în fața unui chioșc, un vânzător iese agitând o mătură și îi alungă spre tavan. Mă opresc la un stand cu ziare și privesc titlurile articolelor din *Times*. Delia primește acasă *The Guardian* și stau aproape în fiecare seară la masă cu ziarul și cu un dicționar, încercând să înțeleg cât mai mult. Dar astăzi nu am avut timp înainte să plec la gară. Termin sendvișul, mă șterg pe degete și iau un ziar. Înțeleg că articolul de fond este despre ocupația din Germania. Nu vreau să mă gândesc la naști, nu acum. Ochii îmi cad pe un alt articol din mijlocul paginii. Exilați polonezi avertizează asupra unui dezastru iminent. Apropii ziarul de ochi, încercând să înțeleg despre ce vorbește articolul. Nu înțeleg totul, dar îmi dau seama că sovieticii fac presiuni asupra guvernului polonez. Îmi amintesc discuția avută cu Simon Gold pe feribot. Lupta cu comuniștii va fi următorul mare război, spusese el. Chiar mai mare decât ultimul. Mă gândesc cu tristețe la Polonia, ocupată acum de sovietici în locul

naziștilor. Nu așa ne gândeam că se va întâmpla atunci când luptam pentru libertatea noastră.

– Ei bine, îl cumpărați? Întreabă omul din spatele standului. Aici nu e bibliotecă.

Pun ziarul la loc.

– Scuzați-mă.

Mă uit la ceasul mare de deasupra orarului. 8:10. Las la o parte ceașca goală de cafea și mă duc înapoi pe peron, unde tocmai sosește un alt tren. În timp ce îi cercetez pe pasagerii care coboară, îmi dau seama că este mai gol decât precedentul. La capătul îndepărtat al peronului văd un soldat care coboară din ultimul vagon. Paul! Pornesc spre capătul peronului aproape alergând, dar, când mă apropiu, mă opresc din nou. Nu este el. Timp de o secundă mă gândesc să-l întreb pe soldat dacă îl cunoaște pe Paul. Dar acesta aleargă pe lângă mine în brațele unei tinere blonde care așteaptă la capătul dinspre hol al peronului. Întorc privirile de la cei doi care se îmbrățișează și simt un junghi în stomac. Mă duc din nou la conductor.

– Următorul tren de la Cambridge?

Omul neagă din cap.

– Îmi pare rău, acesta a fost ultimul în seara aceasta.

Mă cuprinde panica. Paul s-a răzgândit? Sau poate că a întârziat și nu a fost eliberat din armată. Mă întorc în hol și mă așez pe o bancă. Mai sunt numai două trenuri pe panoul de afișaj, unul de la Edinburgh și altul de la Newcastle. Poate că nici nu vine cu trenul. Dar o să vină aici. Stomacul mi se strânge.

Mă uit prin holul aproape pustiu, neștiind ce să fac. Bag mâna pe sub gulerul rochiei și apuc plăcuțele de identificare ale lui Paul. Mângâi literele care alcătuiesc numele lui. Unde ești? Umerii mi se prăbușesc. Trece o jumătate de oră, o oră. Curând luminile chioșcurilor se sting. Un vânzător trage oblonul de metal peste ușa barului de unde luasem cafeaua.

– Doamnă?!

Mă întorc și îl văd pe conducătorul cu care vorbisem mai înainte, aplecat deasupra mea.

– Doriți să vă chem un taxi? Vreau să spun, nu avem voie să lăsăm oamenii peste noapte în gară. Știți, apar borfași și indivizi de tot felul.

Mă uit mirată la el, apoi mă întorc spre panou. Este aproape ora 10. Gara este pustie și toate trenurile au plecat.

– Nu este nevoie, spune o voce din spatele lui.

Paul, mă gândesc o secundă. Dar vocea este a unui bărbat mai în vârstă decât Paul, cu accent englezesc. Mă întorc și îl văd pe Charles în spatele meu.

– Mașina dumneavoastră vă așteaptă, domnișoară.

Conducătorul este surprins.

– Atunci, bună seara, spune el și pleacă târșâind picioarele.

– Bună seara, Charles!

Este greu să-mi ascund dezamăgirea că nu este Paul.

– Ce faci aici?

– M-a trimis doamna Delia să verific dacă este totul în regulă.

– Mulțumesc, sunt bine. Trenul lui Paul încă nu a venit, dar sunt sigură că a întârziat...

– Vă rog să mă iertați, doamnă, spune Charles blând, dar în seara aceasta nu mai sunt trenuri.

Arată spre panoul acum stins. Nu răspund.

– Pot să vă duc înapoi acasă.

– Trebuie să aștept aici.

Simt încăpățânarea din propria voce.

– Aici nu sunteți în siguranță atât de târziu, protestează Charles. I-ați dat domnului adresa noastră, nu-i așa?

Încuviințez din cap. Evident că Charles are dreptate. Paul o să mă găsească mâine. Privesc pentru ultima dată lung spre gară, apoi îl urmez pe Charles afară, la mașina parcată lângă trotuar. Îmi ține portiera. Mă urc amețită în spate. Îmi sprijin capul de geamul rece și umed și privesc fără să văd pe fereastră în timp ce străbatem străzile ude din nordul Londrei.

Luminile din salon sunt aprinse când tragem în fața casei. Delia ne iese repede în întâmpinare, traversând holul.

– Ce s-a întâmplat?

Scutur din cap.

– Domnul nu a sosit, răspunde Charles în locul meu.

– Sunt sigură că a întârziat, spune repede Delia. I-ai dat adresa noastră de aici?

Fac semn că da.

– Foarte bine, va veni aici de îndată ce va putea.

– Și dacă nu vine?

– Mergem la ambasadă. Adjunctul ambasadorului este bun prieten cu mine și sunt sigură că știe ce unități vin la Londra. Mergem chiar mâine-dimineață la prima oră, dacă nu sosește până atunci, îmi promite Delia.

Pare atât de sigură că mă simt ceva mai bine.

– Mulțumesc.

– Cu multă plăcere. Acum hai să stai jos și să mănânci ceva. Am ținut mâncarea la cald pentru tine.

Refuz cu un gest din cap.

– Mulțumesc, dar nu mi-e foame.

– Atunci, măcar un ceai, insistă Delia.

– Aș prefera să mă duc la culcare.

Îmi duc mâna la tâmpla care îmi zvâcnește.

– Sigur că da. Probabil că ești epuizată de atâta așteptare.

– Așa este.

Pornesc spre scări și apoi mă întorc.

– Mă treziți dacă...

– În clipa când sosește, promite Delia.

Ajunsă sus mă dezbrac și mă urc amorțită în pat. Cu cât voi adormi mai repede, cu atât dimineața va veni mai repede. Dar chipul lui Paul mă privește din întuneric. Unde ești? Te-ai răzgândit în privința mea? Chipul lui rămâne pasiv. Închid ochii și mă forțez să respir regulat, așa cum mă învățase mama să fac pe vremea când eram un copil neastâmpărat. Adorm curând, dar Paul mă urmărește și acolo. Visez că sunt pe peronul gării din nou. Un tren intră în gară și, în timp ce mă uit la cei care coboară, apare un chip cunoscut. Paul! Inima îmi tresaltă de bucurie și pornesc spre el. Dar el se întoarce și vorbește cu femeia din spatele lui. Acolo, ținându-l de mână este tânăra de la cafeneaua din Paris. Nu...

Mă trezesc. Lumina strălucitoare a soarelui își trimite razele pe fereastră. Evenimentele din seara trecută se năpustesc peste mine. Poate că Paul a venit în timpul nopții. Mă ridic repede din pat și îmi las picioarele pe podea. Dar, înainte să mă pot ridica, mă cuprinde o amețală. Ușurel, îmi spun. Iau carafa cu apă proaspătă pe care Charles o pune întotdeauna pe noptiera mea și îmi torn un pahar. Nu vreau să mi se facă rău tocmai când vine Paul. Simt cum crește în mine certitudinea. Astăzi va fi aici.

Înghit câteva guri de apă și stomacul mi se liniștește. Apoi mă spăl, mă îmbrac și cobor. Delia stă la masa din bucătărie. Ca de obicei, pe masă este un mic dejun englezesc complet: ouă ochiuri, slănină, roșii înăbușite,

fasole și pâine prăjită. Stomacul mi se agită din nou. Delia ridică privirile de la mormanul din farfuria ei.

– Bună dimineața, draga mea. Cum ai dormit?

– Presupun că nu există nici un semn de la...

– Nu, dar nu trebuie să-ți faci griji. Chiar dacă a sosit la Londra în timpul nopții, sunt sigură că este mult prea bine crescut ca să bată la ușa cuiva în toiul nopții.

Așa cum făcusem eu, îmi spun. Dar știu că în vorbele ei nu era o dojană.

– Așa cred.

– Ambasada se deschide la ora nouă și noi vom fi acolo. Acum vino și mănâncă.

Vreau să spun că nu mi-e foame. Am numai noduri în stomac, dar nu vreau să par nepoliticoasă. Mă așez fără chef și iau o bucată de pâine prăjită, o ung cu unt și Delia îmi toarnă o cană de ceai.

În hol se aud pași, urmați de foșnete. Apare Charles cu o sacoșă cu cumpărături.

– Bună dimineața, Charles! spune Delia. Micul dejun este delicios ca de obicei.

Charles nu răspunde, rămâne stânjenit în ușă și își mută greutatea de pe un picior pe altul.

– Ce este? întreabă Delia.

– Doamnă Delia, dacă pot să vă spun ceva...

Pe chipul Deliei apare o expresie de uimire.

– Scuză-mă, spune ea și îl urmează pe Charles în hol.

Văd cum Charles îi spune ceva în șoaptă cu capul foarte aproape de al ei. Nu este ceva obișnuit pentru Charles să șoptească așa de nepoliticos în prezența mea. Apoi scoate din sacoșă un ziar și i-l arată. Neliniștea crește în pieptul meu. Las pâinea prăjită deoparte și mă ridic în picioare.

– Ce este?

Charles tace și amândoi se uită șovăind la mine când mă apropii.

– Ce este? repet mai tare de data asta.

Simt asprimea din vocea mea, dar nu-mi pasă. Arăt spre ziar.

– Ce scrie?

– Marta, draga mea, spune Delia și face un pas spre mine. O ocolesc și, înainte să mă poată opri, smulg ziarul din mâna lui Charles. Titlul este atât de mare, încât acoperă aproape o jumătate din pagina întâi: *Un avion militar american s-a prăbușit în Canal. Toți cei aflați la bord au decedat.*

O stâncă mă lovește în piept. Privesc articolul cu respirația tăiată. Un avion militar care venea de la Paris la Londra avusese o defecțiune tehnică ieri deasupra Canalului Mânecii. Avionul se prăbușise și toți cei de la bord decedaseră. Spaima crește în mine. Delia îmi pune o mână pe umăr.

– Marta, probabil că nu este unitatea lui.

– Acum sunt mii de soldați americani care trec prin Anglia, adaugă și Charles.

Nu răspund și continui să citesc. Oamenii făceau parte din Unitatea de luptă 502, unitate care participase la toate bătăliile majore de după debarcarea în Normandia. Îmi amintesc că acesta era numele unității lui Paul. Simt un gust de fiere în gură. La sfârșitul articolului este o listă cu soldații morți în accident. Numele lui Paul nu este printre ei. Poate că nu mergea cu această unitate. Poate că primise permisie să plece mai devreme, știind că trebuie să vină să se întâlnească cu mine.

– Nu este pe listă șoptesc ușurată.

Apoi observ asteriscul de la sfârșitul listei de nume, urmat de cuvintele: „Soldat neidentificat“.

Mâna mi se duce la gât, la tăblițele de identificare. Paul îmi promisese că va lua un alt set. Este o greșală. Trebuie să fie o greșală. În mijlocul paginii este o imagine a unității, în fața unui tanc. Studiez chipurile, care seamănă foarte mult între ele, cu părul lor scurt și căștile pe cap. Privirile mi se opresc pe un chip cunoscut din rândul al treilea, capătul din dreapta. Ochii lui Paul privesc la mine fără să clipească. Acum știu de ce nu a venit la mine!

Ziarul îmi scapă din mână.

– S-a dus, rostesc cu voce tare.

Apoi un urlet pe care nu-l recunosc umple aerul. Pardoseala alunecă într-o parte și totul devine negru.

Capitolul 12

Stau în fața panoului din gara King's Cross și privesc spre peroane. Soarele strălucește viu prin acoperiș, reflectând imaginea trenurilor. Strâng nervoasă poșeta. Bineînțeles că am venit din nou prea devreme. Dar de data asta l-am lăsat pe Charles să mă aducă cu mașina și am acceptat recunoscătoare oferta lui să mă aștepte afară cu mașina până când vine Paul. Fusesse o greșeală, spunea telegrama care sosise în dimineața aceasta. Paul pierduse avionul, cel care se prăbușise. Va veni astăzi. La capătul peronului 3 apare un tren. Pornesc înainte, cuprinsă de emoție. Apoi mă opresc. Ceva nu este în regulă, trenul nu încetinește când intră în gară, se năpustește înainte cu toată viteza spre capătul peronului. O să se zdrobească. Mă întorc și încep să alerg din fața lui. O secundă mai târziu se aude o explozie puternică, urmată de un val de aer fierbinte care mă aruncă la pământ. Când ridic capul și privesc peste umăr, trenul a dispărut, înghițit de o minge de foc.

– Nu! strig cât pot de tare.

Deschid ochii larg. Unde sunt? Recunosc casa, pereții bleu. Mă ridic în capul oaselor și încerc să-mi recapăt respirația. La picioarele patului, lumina dimineții dansează pe modelele de pe plapumă. Vocile copiilor care merg la școală răzbat de jos, când strigă unul la altul. Mirosul de transpirație, de nespălat, se amestecă cu cel de ouă prăjite, lăsate pe noptieră în timp ce dormeam.

Paul e mort. A trecut peste o săptămână de când am citit în ziar despre prăbușirea avionului și l-am văzut privind la mine din fotografie. Nu-mi amintesc când scăpasem ziarul și mă prăbușisem, nici cum ajunseseam aici. Delia stă așezată lângă mine.

– Bună, draga mea.

Se apleacă peste mine și mă îmbrățișează.

– S-a dus.

Rostesc cuvintele, dar parcă nu-mi vine să cred.

– Știu. Îmi pare rău.

Mai întâi Rose, acum Paul. Războiul s-a terminat. Nu trebuia să se întâmple așa. Mă copleșește un sentiment de vinovăție; Paul venea la Londra pentru mine. Dacă nu aș fi fost eu, acum ar fi fost în viață. În adâncul sufletului știu că nu este adevărat, toată unitatea lui Paul fusese în același avion. Dar ideea aceasta se potrivea cu durerea mea, împunsăturile ei erau bine-venite prin amorțeala mea. Dintr-odată, am simțit că o urăsc pe Delia, casa asta, tot ce era legat de Anglia.

– Vreau să fiu lăsată în pace, am izbucnit.

Pe fața ei se vede că este jignită.

– Vreau să spun, sunt foarte obosită.

– Desigur.

Delia se ridică repede în picioare.

– Sună când ai nevoie de ceva.

Mă întorc cu spatele și închid ochii din nou.

Din ziua aceea nu am mai vorbit cu nimeni, nici nu m-am mai dat jos din pat, decât ca să mă duc la toaletă. Am dormit mai tot timpul, ziua și noaptea, încercând să fug de durere. Dar nu avea rost – îl visam mereu pe Paul, îl vedeam în mii de feluri diferite, împușcat de naziști în închisoare când încerca să mă salveze, înecat în lacul de la Salzburg. O dată am visat că eram din nou pe podul din Cracovia, iar alături de mine era trupul mort al lui Paul, în loc de al comandantului. I-am visat și pe ceilalți care muriseră, pe părinții mei, pe Rose. Dintr-odată mi se părea că eu sunt de vină și pentru moartea lor.

În fiecare dimineață, când mă trezeam, realitatea mă copleșea din nou. Paul este mort. Durerea era sfâșietoare, proaspătă, ca și când aș fi auzit vestea pentru prima dată. Zăceam ore întregi în semiîntuneric văzând chipul lui Paul. Îmi readuceam în minte amintirile plăcute: Salzburg, Paris, chiar și prima noastră întâlnire din închisoare – toate mi se depăneau în minte ca scenele dintr-un film iarăși și iarăși, până adormeam din nou. Și zilele treceau în felul acesta, una după alta. Delia mi-a respectat dorința și nu m-a mai vizitat niciodată, adică cel puțin nu atunci când eram trează. Dar știam că stă cu ochii pe mine prin Charles, care îmi aducea mâncare de tot felul, tocănițe gustoase care rămâneau nemâncate, fructe care se făceau maronii, înghețată care se topea în bol. Bătea încet la ușă de fiecare dată, aducea tava și o pune pe noptieră, fără să încerce să lege o conversație cu mine. De data asta, probabil că Charles venise când dormeam, căci m-a trezit aroma de slănină prăjită. Stomacul îmi chiorăia. Îmi este foame pentru prima dată după atâtea zile. Mă așez

pe pat și dau la o parte șervetul de pe tavă. Iau o bucată de pâine prăjită. În timp ce mușc din ea, îmi văd imaginea reflectată în oglinda toaletei. Părul mi s-a lipit de frunte. Pielea este unsuroasă, am cearcăne sub ochi. Sunt nespălată și morocănoasă, nemâncată. Este ca și când m-aș fi întors la închisoare, îmi spun rușinată. Ca și când tot ce se întâmplase după eliberarea mea nu ar fi însemnat nimic.

Termin de mâncat pâinea, iau câteva înghițituri din ouăle cu șuncă. Apoi mă ridic și mă duc la toaletă să mă spăl. Când mă dezbrac, plăcuțele lui Paul se lipesc reci de pieptul meu. Le privesc cu tristețe. Fiecare pas pe care îl fac mă duce mai departe de Paul și de timpul pe care îl petrecuserăm împreună. Mă simt brusc copleșită de dorința de a mă culca din nou în pat. Dar el nu ar fi vrut asta, îmi spun, amintindu-mi cum îl dojenisem pentru că își plângea de milă. Termin repede cu spălatul înainte să mă răzgândesc și mă întorc în dormitor. În dulap, hainele mele atârnă proaspăt călcate. Probabil că Delia le dăduse la curățat. Fusesem un oaspete atât de nerecunoscător! Mă îmbrac repede cu una dintre rochiile pe care mi le dăduse ea, verde cu un model floral delicat.

Jos, bucătăria este pustie, vasele de la micul dejun sunt strânse. Scriu în grabă un bilet și îl pun pe tăblița care atârnă lângă telefon. Îi spun Deliei că am plecat în oraș. Apoi mă îndrept spre ușa din față și ies pe verandă. Este o dimineață luminoasă de septembrie, aerul este plăcut și răcoros. Pe partea cealaltă a străzii, frunzele copacilor din piațetă sunt tot verzi, dar foșnetul lor este mai aspru decât cu câteva săptămâni în urmă. Închid poarta în urma mea și traversez piațeta. Pe măsură ce înaintez prin cartierul rezidențial, casele devin tot mai mari și mai impresionante decât casa în care stau, intrările lor sunt ferite de privirile trecătorilor prin garduri înalte.

Ajung curând pe Kensington Road. Mașini trec grăbite în ambele sensuri. La capătul îndepărtat al străzii este o insulă mare de verdeață, care desemnează marginea Hyde Park. Îmi amintesc că mă plimbasem pe aleile lui împreună cu Delia și că plănuisem să-l duc acolo și pe Paul când sosește. Vederea îmi este brusc blocată de un autobuz cu etaj care se oprește scrâșnind în fața mea.

– Urcați, doamnă? întreabă șoferul.

Privesc la el și îmi dau seama că stăteam într-o stație de autobuz. Ezit. Am luat autobuzul numai de câteva ori împreună cu Delia, niciodată singură. Dar simt brusc nevoia să merg cât mai departe de aici.

– Da, mulțumesc.

Mă urc în autobuz și scot din buzunar o monedă de trei penny ca să plătesc șoferului. Autobuzul se smucește și pornește, iar eu mă apuc de cea mai apropiată bară ca să nu cad. Când autobuzul oprește la următorul semafor, urc scările, ținându-mă de balustradă. Sus nu este decât un singur pasager așezat în spatele autobuzului. Citește *Times*. Îmi amintesc brusc de titlul din ziar ce anunța moartea lui Paul, de chipul lui care se uita la mine din fotografia de ziar. Mă forțez să alung viziunea din minte și mă așez pe un scaun din față.

Privesc afară pe fereastră, autobuzul ajunge la colțul Hyde Park și o ia la stânga. Copacii dispar și strada se aglomerează. Apar clădiri înalte și panouri. Piccadilly, recunosc din excursiile făcute împreună cu Delia. Trecem de Simpson's, magazinul universal unde insistase Delia să mă ducă să-mi cumpere pantofi, apoi de hotelul Ritz. Aici se circulă lent, trotuarul este plin de pietoni care se strecoară printre magazine. Autobuzul se oprește la fiecare câteva minute. Aud vocile pasagerilor de jos, care se urcă în autobuz. Dar aceștia sunt navetiști, oameni care ignoră priveliștea și nu vin sus. Curând ajungem la Piccadilly Circus. Clădirile de aici sunt acoperite cu panouri uriașe care prezintă tot felul de produse: Guma de mestecat Wrigley, crema Bryl, Gin Gordon. *Guinness este bun pentru tine, îți dă putere*, spune una dintre reclame. Autobuzul se oprește din nou. În față, traficul e blocat. Dintr-odată simt nevoia să merg pe jos. Cobor scările și părăsesc autobuzul.

La colț mă opresc, căci nu știu ce să fac. Mulțimea mă înconjoară din toate părțile. Mă las dusă de val. Aici nimeni nu știe și nimănui nu-i pasă de necazurile mele. Timp de câteva minute pot să mă prefac că sunt la fel ca toți ceilalți. Îmi închipui că sunt o tânără englezoaică în drum spre serviciu, poate la unul dintre magazine. Soarele este sus și aerul miroase din nou a vară. Pielea mi se umezește pe sub rochie în timp ce merg.

Pe neașteptate, mulțimea se rărește, căci strada se termină într-o piață uriașă. În mijlocul ei se înalță un obelisc: Piața Trafalgar. Ochii mei se plimbă de la coloana înaltă la cei patru lei care îl străjuiesc și la fântânile din apropiere. Fusesem aici o dată cu Delia când mă dusesese la un spectacol din Cartierul de Vest. Atunci, ca și acum, mi se păruse mare și intimidantă, cu totul altă lume față de străzile liniștite din South Kensington. Nu-mi imaginasem că voi ajunge singură atât de departe. Simt cum crește în mine un val de încredere și îmi fac drum printre pietoni și porumbei spre centrul pieței.

Cotesc la dreapta spre Whitehall. Pe ambele laturi ale bulevardului larg sunt clădiri guvernamentale, mari și impunătoare. Ajung curând la intersecție. În stânga se ridică clădirea galbenă a Palatului Westminster, iar Big Ben se înalță în fața lui. Privesc clădirea uriașă a Parlamentului și mi-i imaginez pe politicienii din interiorul lui luând decizii care afectează întreaga lume. Dintr-odată îmi amintesc cum Occidentul a stat pasiv în timp ce naziștii mășăluiau prin Europa și mă cuprinde mânia. De ce nu a făcut ceva mai devreme? Ceasul din turnul Big Ben sună. Ora 11. Au trecut aproape două ore de când am plecat de acasă de la Delia. În fața mea este Catedrala Westminster, cu turlele ei care se ridică deasupra copacilor. Traversez strada lată spre parcul plin de iarbă din fața catedralei. Un vânzător de înghețată stă la colț. Ezit. Nu ar trebui să-mi cheltuiesc banii, dar parcă simt deja gustul de ciocolată. Cumpăr un cornet mic, încep să-l ling chiar în timp ce mă îndrept spre cea mai apropiată bancă liberă.

Savurez ciocolata gustoasă și văd două verigi care se joacă în iarbă. Atunci mă întorc și mă uit în spate, peste stradă, la Whitehall și la pietoni, bărbați în costume și puține femei. Merg cu o țintă, la serviciu sau în alte locuri importante din viața lor. Cum stau așa pe bancă cu înghețata în mână, mă simt dintr-odată neajutorată și stupidă. Acum ce voi face cu viața mea? Este o întrebare la care până acum nu fusesem nevoită să răspund. Crescusem într-un sat și viitorul meu era previzibil; căsătorie cu cineva de teapa mea, din clasa de jos, evreu, poate ceva mai înstărit dacă aveam noroc. Apoi copii, oricât de mulți puteam face. Dar totul se schimbase atunci când veniseră naziștii. Chiar și după război, tot nu avusesem un plan; fusesem de acord să vin la Londra la insistențele Davei, apoi acceptasem propunerea lui Paul de a mă căsători cu el și de a merge în America.

Acum era pentru prima dată când nimeni nu-mi spunea ce să fac și nu îmi oferea nici un plan. Stăteam în casa Deliei de aproape o lună, mai întâi îl așteptasem pe Paul, apoi îl jelisem. Nu pot să profit la infinit de ospitalitatea ei. Dar unde să mă duc? Nu mai am nimic în Polonia, nici în Salzburg și nici în altă parte. Aș putea să cer o viză pentru Palestina. Sau pentru America. Îmi imaginez că mă duc la familia lui Paul și le aduc un omagiu. Dar nu am bani pentru călătorie, nici din ce trăi dacă ajung acolo. Iar familia lui Paul nu va primi o tânără străină imigrantă, chiar dacă poartă tăblițele de identificare ale fiului lor mort. Ne logodiserăm atât de repede, încât mă îndoiesc că apucase să le spună despre mine.

Pentru cei care îl iubesc și își vor aminti de el, eu nu am existat niciodată. Ochiul îmi ard și se umplu de lacrimi.

Destul. Nu mă pot gândi acum la asta. Cel mai logic este să rămân în Anglia, unde am un acoperiș deasupra capului. Dar trebuie să-mi găsesc de lucru, să câștig și eu niște bani ca să pot să-mi plătesc camera și masa. Nu va fi ușor. Știu din ziare și din discuțiile cu Delia că, dat fiind faptul că soldații se întorceau acasă și economia se refăcea greu, era mai dificil pentru femei să-și găsească de lucru acum, mai ales dacă era vorba de fete care vorbeau engleza cu accent străin și nu aveau experiență. Dar Delia cunoștea lumea, putea să se intereseze pentru mine. Un post într-un magazin. Să stau la Delia. Capul mi se învâрте. Nu este viața pe care o speram. Dar este o viață.

Dincolo de parc văd un grup de soldați americani care fac fotografii cu Catedrala Westminster. Pentru o clipă, inima îmi tresare. Dacă unul dintre ei este Paul, dacă ne-am regăsi ca prin minune, așa, ca în ziua aceea la Paris? Dar firește că este imposibil. Privesc la cornetul de înghețată, dintr-odată dezgustată de gustul ei dulceag. Mă duc la cel mai apropiat coș de gunoi și dau să o arunc.

– Știți, asta este totuși o mare risipă, spune o voce de bărbat din spatele meu.

Încremenesc, întrebându-mă pe moment dacă visul meu nu se adevărase cumva, dacă nu este cu adevărat Paul. Dar vocea are accent britanic.

Mă simt brusc furioasă. Este cornetul meu de înghețată. Cum îndrăznește un străin să-mi spună ce să fac?

– Nu este treaba...

Mă întorc să-l înfrunt pe străin. În spatele meu stă Simon, diplomatul de pe feribot.

– O!

– Simon Gold, spune el.

Face un pas înainte și, până să apuc să reacționez, îmi ia mâna liberă și mi-o sărută.

– Ne-am cunoscut pe feribot.

– Desigur, răspund eu luată prin surprindere.

Îmi amintesc de discuția avută la ceai, când îi povestisem despre logodna cu Paul. Parcă era acum un milion de ani.

– Biroul meu este chiar după colț.

Face un gest vag către Whitehall.

– Am ieșit numai pentru dreptul meu zilnic constituțional.

Înclin capul, căci nu cunosc expresia.

– Vreau să spun, ca să mă plimb.

– O!

Simt ceva rece și lipicios care îmi alunecă pe mână. Înghețata începuse să se topească.

– Încercam numai să spun că înghețata de casă Mitchell este prea bună pentru a fi risipită.

Dau afirmativ din cap, prea uimită ca să răspund.

Întinde mâna și îmi ia cornetul. Îl ține cu brațul întins ca să nu picure pe costumul lui gri deschis și îl aruncă în coș.

– Așteaptă aici!

Privesc în urma lui cum se duce repede la vânzătorul de la care cumpărasem cornetul de înghețată. Îmi dau seama cu uimire că mă bucur să-l văd. Un chip cunoscut. Un minut mai târziu se întoarce cu două cești din care ies aburi.

– Uite, spune Simon și îmi întinde un șervețel.

Mă șterg pe mâini.

– M-am gândit că poate înghețata este prea rece și mi-am permis să iau niște ceai.

– Mulțumesc.

Iau una dintre cești din mâinile lui.

– Hai să stăm puțin jos!

Îl urmez spre banca unde stătusem cu câteva minute mai înainte. Țin cu grijă ceaiul ca să nu-l vărs.

– Trebuie să spun că sunt surprins să te găsesc tot aici. Credeam că ai plecat de mult în America cu logodnicul dumitale.

Inspir adânc.

– A murit.

Este pentru prima dată când rostesc aceste cuvinte din dimineața când aflasem de accident.

Simon deschide gura.

– Îmi pare rău. Ce s-a întâmplat?

– Avionul care s-a prăbușit în Canalul Mânecii.

Îmi înfig unghiile în bancă, nu vreau să plâng.

Simon strânge din buze.

– Am citit despre el în ziar. Cumplit! Toți soldații aceia viteji s-au dus. Încă o dată, îmi pare nespus de rău.

– Mulțumesc.

Întorc capul. Ne bem ceaiul în tăcere. Lângă noi, pe iarbă, copiii joacă fotbal. Strigătele și râsetele lor răsună peste tot.

– Și acum ce faci? Întreabă Simon câteva minute mai târziu.

Iau o înghițitură de ceai.

– Încă mă mai gândesc. Probabil că am să rămân la Londra. În Polonia nu mai am rude și nici în altă parte. Cel puțin aici am un loc unde să stau împreună cu mătușa prietenei mele, Rose. Dar trebuie să-mi găsesc de lucru.

– Știi, tot mai caut o asistentă.

Îmi amintesc că Simon îmi oferise un post când eram pe feribot.

– O, Doamne, nu făceam nici o aluzie!

– Știu, dar ți-am spus încă de pe vas că aș vrea să vii să lucrezi pentru mine. Oferta mea este în continuare valabilă.

– Serios?

Simon dă afirmativ din cap. Mă uit mirată la el. Crezusem că oferta aceea fusese numai așa, de dragul conversației. Nu mă gândisem că poate fi ceva serios.

– Dar nu am pregătire pentru munca de birou.

– Asta se poate învăța. Vorbești poloneză, ceea ce este un mare avantaj pentru munca mea. Și probabil că înțelegi și alte limbi slave, nu-i așa?

– Da, cehă și altele. Și puțină rusă, spune gesticulând.

– Avem o mulțime de traducători de rusă. Mă interesează mult mai mult poloneza ta. Avem și pentru poloneză traducători, dar este foarte greu să te bazezi pe ei în munca de zi cu zi, căci durează foarte mult timp. Dacă aș avea o asistentă care înțelege direct, aș economisi o grămadă de timp.

– Înțeleg și germană, adaug.

– Iar engleza dumitale s-a îmbunătățit simțitor. Deci ce spui?

Șovăi. Aproape că uitasem de oferta făcută de Simon pe feribot și nu eram pregătită să mă gândesc acum la ea.

– Nu știu.

– Uite ce este, Marta...

Simon se apleacă spre mine și coboară vocea.

– Adevărul este că mi-ai face un serviciu uriaș. Când am stat de vorbă pe vas, ți-am spus că intenționez să combatem comunismul în Europa Răsăriteană. Nu pot să spun mai mult până nu te angajezi și nu primești

avizul de securitate. Dar pot să-ți spun că, în ultimele săptămâni, situația s-a agravat.

Ochii lui ardeau cu aceeași intensitate pe care o văzusem pe vas.

– Avem o nevoie disperată de oameni buni, de oameni ca dumneata, ca să ne ajute. Așa că nu numai că ți-ai câștiga existența, dar ai ajuta și Anglia și patria dumitale. Cum poți respinge o asemenea ofertă?

Îmi mușc buza.

– Pot să mă mai gândesc?

Pe chipul lui Simon se așterne o expresie de uimire, ca și când nu ar fi fost obișnuit ca oamenii să nu accepte imediat cererile lui.

– Desigur.

Vrea să-mi ofere o carte de vizită.

– Am deja una. De pe vas, ții minte?

Pune cartea de vizită înapoi în buzunar.

– Desigur. Dar nu doream să fiu prea arogant și să-mi închipui că ai păstrat-o. Sună-mă indiferent ce ai hotărât. Și nu aștepta prea mult, trebuie neapărat să angajez pe cineva pentru postul acesta.

Atunci de ce nu ai angajat până acum? mă întreb, în toate săptămânile de când am vorbit. Cu siguranță că sunt o mulțime de imigranți polonezi în Londra care caută de lucru. Mă ridic și îmi netezesc fusta.

– Trebuie să plec.

Simon se ridică în picioare și îmi ia mâna.

– Mi-a făcut plăcere să te revăd.

Fac un pas înapoi, înainte să apuce să-mi sărute mâna.

– La revedere!

Mă îndepărtez repede de parc, dornică să plec de acolo. Sunt tulburată de revederea neașteptată cu Simon și de oferta lui de a mă angaja. În timp ce merg pe lângă Whitehall și trec pe lângă clădirile guvernamentale impunătoare mă năpădesc îndoilele. Eu, să vin la lucru aici în fiecare zi? Ideea de a avea un post la Londra este destul de înfricoșătoare. Îmi imaginasem ceva simplu, un post de vânzătoare într-un magazin nu departe de casa Deliei. Acum câteva săptămâni, nici nu știam dacă voi putea ajunge în Anglia. Ideea de a veni în centrul Londrei și de a lucra la Ministerul de Externe în fiecare zi mi se pare de neînțeles. Nu vorbesc suficient de bine engleză. Nu am pregătire pentru munca de birou. Simon a spus că asta nu contează. Dar adevărul este că îndoilele mele sunt de altă natură. Mi se pare prea curând. Nu sunt pregătită să mă trezesc din amintirile despre Paul, să renunț la doliul meu.

Refac drumul prin Piața Trafalgar, mă întorc în Piccadilly Circus și iau un autobuz care merge spre South Kensington. Plătesc șoferului, apoi mă așez, fără să mă mai obosesc să urc la etaj. Când autobuzul pornește din loc, mă gândesc din nou la oferta lui Simon. O șansă să ajuți, spusese el. Mă gândesc la Emma cu un sentiment de vinovăție, căci rămăsese acolo, în Europa de Est. Ce fel de viață duce acum? Dacă aș lucra cu Simion, aș putea să schimb ceva. Mă străbate un fior și îmi amintesc ca într-un vis îndepărtat sentimentul pe care îl aveam atunci când lucram în rezistență sau luptam pentru ceva care conta. Poate să mă pierd în această provocare este chiar ceea ce îmi trebuia. Și cu siguranță că voi câștiga mai mult decât într-un magazin. Decid că am să o întreb pe Delia ce părere are când ajung acasă.

Privesc afară pe fereastră la magazine în timp ce înaintăm pe Piccadilly. Câteva clipe mai târziu, când ajungem la colț cu Hyde Park, mă copleșește epuizarea. Probabil pentru că am mers atât de mult pe jos după ce stătusem numai în pat atâtea zile, îmi spun cu umerii căzuți. Șoferul apasă pe frână și autobuzul se oprește brusc. Ridic mâna ca să nu fiu aruncată pe scaunul din față.

– Scuze, domnilor, un câine a traversat strada.

Când mă îndrept, mă cuprinde brusc un val de amețală. Sar de pe scaunul meu și alerg spre ușa din față a autobuzului.

– Trebuie să cobor, îi spun șoferului cu o voce slabă.

– Dar, doamnă, suntem în mijlocul traficului. Nu am voie să vă las să coborâți unde nu este stație.

– Vă rog, mi-e tare rău!

Șoferul clatină din cap, iar eu alerg pe scări și mă năpustesc grăbită în trafic. Claxoanele sună. Traversez strada și ajung la tufișurile din capătul îndepărtat al parcului exact la timp ca să-mi ascund capul între ele. Vomit violent, dau afară înghețata și ceaiul, apoi micul dejun de dimineață. Un minut mai târziu, când stomacul mi s-a liniștit, ridic privirile. Pe iarbă și pe băncile din apropiere sunt oameni care mănâncă, stau de vorbă sau citesc. Nici unul nu pare să fi observat că îmi este rău. Mă șterg cu mâneca la gură, apoi mă îndrept spre cea mai apropiată bancă. Pe frunte îmi apare sudoare rece. Ce este cu mine? Nu-mi pot permite să mă îmbolnăvesc acum. Poate este o intoxicație alimentară. Dar mi-a fost greață și a doua zi de dimineață după ce îl așteptasem pe Paul și nu venise, iar asta fusese acum o săptămână. Paul! Dintr-odată îi văd chipul deasupra mea în camera de hotel de la Paris, conturată în

lumina lunii. Trecuse aproape o lună de când petrecuserăm noaptea împreună. Mă cuprinde un sentiment de neliniște.

Imposibil, îmi spun, nu se poate să fiu însărcinată, nu după o singură noapte. Dar ideea mă obsedează. Îmi amintesc că am avut ultimul ciclu la Salzburg și număr zilele. Întârziase cu câteva zile. Îmi dau seama pentru prima dată. Preocupată de moartea lui Paul, nu mă mai gândisem la asta. Mă îngrozesc. Îmi spun disperată că probabil mi-a întârziat ciclul din cauza stresului și a întâmplărilor prin care am trecut. O să apară dintr-o zi în alta. Dar neliniștea persistă când mă ridic și mă îndrept din nou spre stradă.

Treizeci de minute mai târziu pășesc pe ușa din față a casei. O găsesc pe Delia în bucătărie, cu mânecele suflecate, frământând aluat. Parcă ar fi explodat un sac de făină – blatul de gătit, aragazul și pardoseala sunt acoperite de un strat alb.

– Bună, draga mea, spune Delia ridicând privirile. Vreau să fac niște biscuiți.

Zâmbesc. Deși Charles gătește aproape totul, Deliei îi place să facă prăjituri. Sau încearcă. Nu o dată l-am văzut pe Charles cum așteaptă răbdător să-și pună creațiile în cuptor, apoi face curat după mizeria lăsată de ea. Ulterior va arunca mulți biscuiți și îi va spune că fuseseră atât de delicioși că nu se putuse abține și îi mâncase.

Mirosul de mâncare îmi agită din nou stomacul.

– Miroase frumos, mint eu și mă așez pe un scaun de bucătărie. Îmi cer suze că am lipsit atât de mult.

– Am văzut biletul tău. M-am bucurat că te-ai ridicat din pat. Unde ai fost?

– M-am plimbat, spun eu și îi descriu ruta. M-aș fi întors mai devreme, dar m-am întâlnit cu o persoană pe care am cunoscut-o pe feribot când am venit înapoi.

Îi vorbesc despre Simon și despre activitatea lui de la Ministerul de Externe. Apoi fac o pauză.

– Mi-a oferit un post.

Delia ridică ochii uimită.

– Nu înțeleg.

– Lucrează la Departamentul pentru Europa de Est de la Ministerul de Externe și a spus că are nevoie de o asistentă care să vorbească poloneză. Mi-a făcut aceeași ofertă și când eram pe feribot.

Înghit în sec.

– Firește, atunci mă gândeam că voi pleca în America peste câteva săptămâni, dar acum...

– Asta înseamnă că ai intenția să rămâi permanent în Anglia?

Ezit.

– Da, răspund rar. Păi... unde să mă duc? Nu am pe nimeni și nimic în Polonia. Și nici în America.

Mă silesc să înghit nodul care mi s-a format în gât.

– Evident, am să-mi găsesc o locuință. Nu vreau să stau pe capul tău pentru totdeauna.

– Dar îmi place să te știu aici! exclamă Delia. Nu vezi? Nu suntem decât eu și Charles în toată casa asta mare și veche. Prezența unei persoane tinere aici îi dă un suflu nou.

Îmi dau seama după vocea ei că este sinceră. Privesc în sus spre plafon și observ pentru prima dată locurile în care tencuiala s-a desprins din cauza bombardamentelor. Și ei au suferit aici. Poate că nu la fel ca noi, acasă, dar nimeni nu a scăpat fără vreo cicatrice din acest război.

– Înțeleg că o femeie tânără dorește să aibă un spațiu numai al ei, continuă Delia, dar te rog foarte mult să te gândești la posibilitatea de a locui cu noi.

Privesc în jur și mă mir cât de mult am ajuns să consider casa asta drept căminul meu.

– Aș fi încântată să rămân aici!

Pe fața ei se întinde un zâmbet larg.

– Minunat!

– Dar nu pe gratis. Imediat ce voi începe să lucrez, am să pot să plătesc pentru cameră și masă.

– Nu este nevoie, spune Delia repede.

– Știu, dar vreau. Mă voi simți mai bine.

– Discutăm mai târziu despre asta, cedează Delia. Deci ce i-ai spus? Adică domnului Gold? Te gândești serios să accepți postul?

– Nu știu. Este un pas important. Inițial, mă gândisem la ceva pe aici, prin apropiere, la un post într-unul dintre aceste magazine. Dar cred că acela este mai bine plătit și mai interesant.

– Acest domn Gold este căsătorit?

– O, Delia, spun eu neștiind răspunsul.

Îmi amintesc cum se uitase la mine când îmi sărutase mâna.

– Nu mă gândesc la așa ceva. Este prea curând.

Adevărul este că nici nu-mi imaginez că mi-aș dori să fiu cu altcineva. Timp de o secundă mă gândesc să-i mărturisesc teama mea că sunt însărcinată. Dar sunt prea stânjenită. Probabil că nu este nimic.

- Cred că are pur și simplu nevoie de o asistentă.
- Și ești sigură că ești pregătită să te duci la lucru?
- Nu știu, recunosc. Dar are nevoie de cineva care să înceapă imediat. S-ar putea să fie un lucru bun, să fiu ocupată, să-mi găsesc din nou un scop în viață. Dacă stau așa și mă tot gândesc cum ar fi fost dacă aș fi fost împreună cu Paul pot să mor.

- Se pare că te-ai decis deja, spune Delia și știi că așa este.

Face un gest spre telefonul de pe peretele din bucătărie.

- De ce nu-l suni pe domnul Gold să-i spui că accepți postul?

Capitolul 13

„Ambasada de la Budapesta a dat un comunicat oficial în care protestează față de abordarea unor chestiuni legate la repatrierea minorităților etnice...” Ian St. James, ministrul adjunct cu părul alb, citește privind însemnările pregătite de asistentul lui și pe care le ține aproape de ochelari. Vorbește de peste o oră despre situația politică din Ungaria și tot nu știu sigur ce vrea să spună. Are o voce monotonă și nazală, un ritm neschimbat, indiferent că vorbește despre război sau despre vremea de afară. Îmi imaginez că anunțase debarcarea Aliaților în Normandia cam în același fel.

Îmi încrucșez și îmi depărtez picioarele, îndoii tălpile înainte și înapoi ca să scap de crampele pe care le fac întotdeauna dacă stau prea mult pe scaunele rigide de lemn. Mă frec la ochi pe sub ochelari, apoi îi așez la loc și examinez masa lungă de conferință care ocupă cea mai mare parte a încăperii. Oamenii care stau în jurul ei – bărbați de vârstă mijlocie, în costume de culoare închisă, palizi toți până la unul – sunt șefii Direcției Europa sau, în cazul unor departamente mai mari, adjuncții acestora. Unii răspund de un grup de țări sau de câte o țară („Eu sunt Benelux“, l-am auzit pe unul spunând o dată la o petrecere, iar Simon îmi explicase după aceea că omul răspundea de Belgia, Olanda și Luxemburg.) Alții lucrează în zonele tropicale, la recuperarea economică sau politico-militară. Câțiva dintre ei, printre care și Simon, sunt specializați în informații. Îl ascultă pe ministrul adjunct cu grade diferite de interes, unii par să se agațe de fiecare cuvânt pe care îl rostește, alții răsfoiesc hârtiile din fața lor, parcurgându-le superficial. Cineva pe care nu-l cunosc doarme cu ochii închiși și gura căscată. În încăperea mai sunt și alte femei, secretare ca și mine, cu fuste închise de culoarea grafitului și bluze cu mânecă lungă. Nu lasă să se vadă dacă sunt plictisite, stau cu spatele drept, cu capul plecat și notează sârguincioase în timp ce vorbește domnul ministru adjunct.

Îmi mut greutatea și mă întind. Privirile mele se plimbă de-a lungul șirului de bărbați până la Simon, care stă aproape de capul mesei. Este încruntat și o clipă mă întreb dacă a observat că mă foiesc și din cauza asta este nemulțumit. Îmi prinde privirea. Un zâmbet obosit, ca un ecou al propriilor mele sentimente de plictiseală și nerăbdare, trece atât de repede pe fața lui, încât mă întreb dacă nu cumva îmi imaginasem. Apoi privește din nou la ministrul adjunct, cu aceeași expresie impasibilă.

Simon. Privirea mea zăbovește pe chipul lui. Soțul meu. Deși suntem căsătoriți de peste doi ani, tot nu-mi vine să cred. Simon mă invitase în oraș la câteva zile după ce începusem să lucrez pentru el la Ministerul de Externe. Mă abordase precaut și modest: o invitație să bem împreună un pahar după lucru.

– Nu trebuie să te simți obligată să accepți, spusese el repede. Este numai în cadrul relației noastre profesionale.

La început refuzasem. Trecuseră numai câteva săptămâni de la moartea lui Paul și nu mă interesa să mă amuz. Dar Simon insistase, a doua zi mă invitase să-l însoțesc la dejun. Îmi amintesc cum stătea aplecat peste biroul meu, cu ochii lui albaștri plini de speranță.

– Foarte bine, cedasem eu.

După ce acceptasem prima invitație, se mișcase repede. Mă invita la cină sau la teatru de câteva ori pe săptămână. Odată l-am însoțit la o petrecere organizată în casa lor elegantă din Notting Hill de un diplomat și de soția acestuia, care tocmai se întorseseră din India. Am mâncat un curry condimentat care m-a făcut să-mi dea lacrimile, apoi am sorbit dintr-un cocteil exotic numit kir.

– Sunt mândră de tine, Marta, spusese Delia o dată. Te-ai mișcat atât de repede și curajos și ai mers mai departe după... ei bine, după băiatul acela american...

– Mm, răspunsesem eu vag.

Firește, nu mersesem mai departe. Compania lui Simon era foarte plăcută. Vorbea cu pasiune despre politica internațională, relata povestiri fabuloase din călătoriile pe care le făcuse în Europa de Est pe când era student și care îmi aminteau de copilăria mea de acasă.

Ieșirile noastre în oraș erau o variație bine-venită, când scăpam de serile lungi de la Delia, unde mă bântuia amintirea lui Paul. Și îi eram recunoscătoare lui Simon, firește, pentru locul meu de muncă. Dar felul în care mă târa la dineuri și la petreceri mă făcea să mă simt uneori vinovată. Îl induceam cumva în eroare? Simon știa de logodna mea cu

Paul și de pierderea recentă, dar părea dornic să-mi facă curte. Totuși nu mă gândisem prea mult la asta și am fost de-a dreptul uluită când, după numai patru săptămâni de când mă invitase pentru prima oară în oraș, Simon m-a cerut în căsătorie.

Făcusem o călătorie de o zi la Brighton și ne plimbam pe malul mării, când Simon s-a întors spre mine și a scos o cutiuță de catifea din buzunar.

– Știu că ne cunoaștem numai de scurt timp. Dar țin foarte mult la tine, Marta, și cred că putem avea o viață frumoasă împreună.

Nu am răspuns imediat, am privit peste Canalul Mânecii. Auzind cererea lui formală, nu puteam să nu mă gândesc la Paul, care se lăsase în genunchi pe trotuarul ud din Paris și mă ceruse de soție cu ochii aruncând flăcări. Nu mă gândisem să mă căsătoresc cu nimeni altcineva. Simon nu era Paul. Nu voi putea să-l iubesc niciodată în același fel. Dar Paul se dusesese. M-am uitat din nou la Simon, care scosese inelul din cutiuță și îl ținea îndreptat spre mine. Nu era un bărbat lipsit de atractivitate și știam de la celelalte secretare că, fiind singurul bărbat necăsătorit din departament, era considerat o partidă foarte bună, deși oarecum enigmatic.

– Bine, am spus și mi-am dat seama prea târziu că nu era cel mai frumos răspuns. Adică mi-ar face mare plăcere să mă mărit cu tine.

Un rabin care ne cunoștea ne căsătorise în cadrul unei mici ceremonii în salonul Deliei, o săptămână mai târziu. Se pare că nici unul dintre noi nu dorea o logodnă lungă și nici o nuntă mare. Simon nu avea frați, iar părinții lui erau amândoi decedați, mama lui de tânără din cauza unui cancer, iar tatăl suferise un atac de inimă la puțin timp după ce Simon terminase colegiul. Iar eu, firește, nu aveam rude. Așa că la nuntă au fost Delia și Charles din partea mea și câțiva colegi din partea lui. Simon nu putuse să-și ia concediu ca să mergem în luna de miere, dar îmi promisese că vom face o călătorie lungă în vacanța de iarnă.

Însă luna de miere nu mai avusese loc. La câteva săptămâni după ce ne căsătoriserăm, greața pe care o simțisem în parc se accentuase, adesea îmi era greu să mă scol dimineața și să merg la lucru. Doctorul la care Simon insistase să mă duc îmi confirmase bănuielile: eram însărcinată. Șapte luni mai târziu dădusem naștere unei fete, Rachel.

Vocile din jurul mesei de conferință mă smulg din reverie. Ministrul adjunct spusese că terminase pentru astăzi, iar acum oamenii se ridică de la masă, își răsfoiesc hârtiile și vorbesc unul cu altul. Icnesc. Sperasem că

ședința se va termina într-o singură sesiune, chiar dacă ar fi însemnat să lucrăm până mai târziu. Însă ședința se va relua mâine-dimineață. Nu mă încântă perspectiva de a sta trează încă o zi ascultând glasul tărăgănat al ministrului adjunct. Când mă ridic, întâlnesc din nou privirea lui Simon. Poate că găsesc un pretext să sar peste sesiunea de mâine, să spun că am multă corespondență de bătit la mașină. Dar Simon este prins într-o conversație cu cineva vizavi de el peste masă și nu-i întâlnesc privirea. Am să-l întreb diseară, dacă nu ajunge prea târziu acasă. Îmi iau carnetul de notițe și ies din sala de ședințe pornind spre ascensor. Apăs butonul de mers în jos. Simon și câțiva bărbați merg pe coridorul din spatele meu, continuând să discute despre Ungaria. Ascensorul se oprește. Intru, dar bărbații nu mă urmează. Când se închide ușa, mă uit încă o dată în direcția lui Simon, dar el nu observă, prins în conversație.

Ce s-a întâmplat cu bărbatul care mă curtase cu atâta atenție? mă întreb în timp ce ascensorul coboară la etajul trei. La capătul holului deschid ușa biroului și intru în zona mică de recepție unde se află biroul meu. La stânga, o altă ușă închisă dă spre biroul lui Simon. Păru-se atât de încântat în ziua când acceptasem cererea lui în căsătorie. Dar lucrurile se schimbaseră rapid după căsătorie. Pun jos carnetul de notițe și îmi iau poșeta din spatele biroului. Îmi pun haina și mă îndrept din nou spre ascensor.

Traversez holul și ies în stradă. Pătrund în șuvoiul de funcționari guvernamentali care se îndreaptă spre autobuzele din Piața Trafalgar. Este aproape întuneric și aerul umed a devenit răcoros, este mai mult iarnă decât toamnă. Câteva minute mai târziu mă urc în autobuz și continui să mă gândesc la Simon. Nu că ar fi nepoliticos. Este în continuare plăcut și în rarele ocazii când îl rog să facă ceva prin casă sau să meargă undeva cu mine și cu Rachel îmi face imediat pe plac. Dar în restul timpului trăiește în lumea lui, petrece mult timp la serviciu, iar uneori doarme în biroul lui.

În timp ce autobuzul înaintează încet prin străzile aglomerate, mă gândesc că parcă îmi doresc o ceartă furtunoasă. Aș vrea să aibă o reacție în prezența mea. Dar aceasta i-ar consuma mai multă energie decât este dispus să ofere. În exterior, face impresia unui soț foarte atent, mă ține de braț și ascultă ce spun. Odată, la un eveniment social al Departamentului, am auzit cum vorbește despre mine spunând „iubita mea soție“, cu o înclinație a capului care sugera afecțiune. Dar în momentul în care intrăm pe ușă în casă, toate semnele de interes dispar.

Este ca și când i-ar plăcea ideea că are o soție, ca și când ar fi achiziționat ceva, o mașină elegantă sau un tablou.

Cincizeci de minute mai târziu, cobor la Hampstead High Street și îmi ridic gulerul paltonului ca să mă apăr de vânt. Trec pe lângă magazinele care închid și cotesc pe strada rezidențială, cu case înalte. Casa noastră este a doua pe dreapta din capăt. De la distanță arată precum celelalte, cu ferestre mari, cu o pajiște îngrijită în față. Numai când te apropii vezi deosebirile: coloana din stânga intrării pare că stă să se prăbușească, treptele sunt crăpate. Simon, care moștenise casa de la părinții lui și locuise aici singur peste 15 ani, pare să nu observe deteriorarea. În primele luni de căsătorie am încercat să schimb înfățișarea casei. Am îngrijit grădina și am plantat flori, am vopsit în alb ușa de la intrare care se cojise. Dar, pe măsură ce sarcina avansase, nu am mai putut face mare lucru, iar apoi, când s-a născut Rachel, am fost prea ocupată ca să-mi mai pese.

Poate că aș fi făcut mai mult dacă Simon ar fi observat. Urc treptele de la intrare și iau o minge lăsată în fața ușii, pe care o duc înăuntru. În aer plutește o aromă plăcută.

– Bună!

Delia intră în hol ștergându-și mâinile.

– Bună, șoptește ea.

Mă sărută pe obraz și face un semn în sus, arătând că Rachel doarme.

– Tocmai am culcat-o.

– Te-ai apucat de gătit?

Delia râde încetișor.

– Eu? Nu, Charles ți-a trimis o plăcintă cu carne. Tocmai o încălzeam.

– Mulțumesc, răspund eu.

La câteva luni după ce născusem, când am anunțat că mă întorc la lucru la minister, Delia se oferise imediat să aibă grijă de Rachel. Eram îngrijorată că putea fi prea greu pentru Delia să aibă grijă de un copil, dar insistase și căzuserăm de acord cu acest aranjament. Funcționa admirabil – Deliei îi place să stea cu Rachel și abia o pot face să plece la sfârșitul zilei.

Iar fetița o adoră pe Delia. Uneori, când mă uit la ele, mă copleșește tristețea că Rachel nu-i va cunoaște niciodată pe părinții mei, care muriseră la atâția kilometri depărtare.

– Dar nu trebuie să încălzești toată mâncarea, adaug eu după ce îmi scot paltonul. Cred că Simon va veni târziu în seara aceasta.

Delia strânge din buze și pe frunte îi apare o cută adâncă. Deși este prea politicoasă ca să spună ceva, știe că Simon lucrează până târziu și petrece foarte puțin timp acasă.

- Atunci am să-i las o farfurie în răcitor. Să stau cu tine cât mănânci?
- Nu este nevoie, spun.

Îmi place compania ei, dar știu că dorește să ajungă acasă, la Charles.

După ce pleacă, intru în bucătărie. Aceasta este spațioasă, cu blaturi de marmură și dulapuri de stejar, care fuseseră de cea mai bună calitate la vremea lor. Dar acum mobila este veche, iar robinetele și mânerele uzate. Îmi pun o farfurie, apoi mă duc cu ea în salon. Casa aceasta fusese cândva măreață, îmi spun în sinea mea. Și nu pentru prima oară: un salon mare și o sufragerie pentru musafiri, plafoane înalte, elegante, ornamentate cu detalii. Dar mobila este acum decolorată, podeaua are crăpături.

Mă așez pe canapea și o fotografie înrămată de deasupra șemineului îmi atrage privirea. Este o fotografie a lui Rachel jucându-se lângă heleșteu în primăvara trecută. Rachel, îmi spun și simt o căldură lăuntrică. Rachel Hannah Gold. Înainte de a se naște, șovăisem. Doream să-i pun numele Rose. Dar tradiția evreiască este să-i dai copilului numele cuiva care avusese o viață lungă și sănătoasă, iar Rose nu avusese așa ceva. Așa că i-am spus Rachel, și onorasem memoria mamei mele, Hadassah, cu al doilea nume al lui Rachel.

Simon propusese să folosim aceeași inițială și în engleză și să-i dăm un nume evreiesc, Rivka, cu aceeași inițială ca și numele lui Rose. Și Simon este evreu, cel puțin cu numele. De două ori pe an ne gătim frumos și mergem la sinagogă, dând din cap spre fețele pe care le recunoaștem numai din anul precedent. Sinagoga mare, impunătoare, arată cu totul altfel decât micuța noastră *shul*² din sat. Îmi este dor de ritualul nostru săptămânal al mersului la sinagogă, de căldura care mă înconjura când îi vedeam pe oamenii pe care îi cunoșteam de o viață. Dar pentru Simon, pelerinajul obligatoriu de două ori pe an este suficient. O dată am încercat să aduc puțin căldură în casă și am pregătit o cină de sabat. Simon a privit rece când am aprins lumânările și am tăiat *challah*³ pe care o pregătisem singură. A mâncat politicos, apoi s-a scuzat și s-a retras în biroul lui.

Înghit o gură întreagă de cartofi și continui să privesc fotografia lui Rachel. Sperasem că, odată ce se va naște Rachel, Simon va fi mai prezent acasă. Face gesturi mici de suprafață, îi ține fotografia pe birou și merge conștiincios cu toată familia duminica în parc sau la grădina zoologică.

Dar, dincolo de asta, este la fel de indiferent față de ea ca și față de mine. Atunci când o ține în brațe este atent, dar distant, ca și când copilăria ar fi contagioasă, o boală care se poate lua. Nici nu pare să fi observat cât de repede apăruse Rachel după ce ne căsătoriserăm.

– Prematură! a exclamat Delia, ca și când chiar așa ar fi crezut, când a venit să ne vadă la spital.

Studiase chipul lui Simon când ridicase copilașul în brațe ca să-l arate Deliei. Oare bănuia ceva? Dar Simon părea să accepte sosirea timpurie a lui Rachel fără să-și pună întrebări. Respectabilitatea pe care i-o asigura familia era bună pentru cariera lui.

Termin de mâncat și mă duc cu farfuria la chiuveta din bucătărie. O spăl și mă uit la ceas. Încă nu este ora opt, ceea ce înseamnă că Simon nu va fi acasă cel puțin o oră. Mă simt singură. Ziua sunt ocupată, dar seara este cel mai greu. Pun ceainicul pe foc. Și la ce mă așteptam? mă întreb câteva minute mai târziu, când îmi duc ceașca și farfurioara înapoi în salon, pășind încet ca să n-o vărs. Ar trebui să fiu recunoscătoare că am o casă frumoasă, un soț care vine acasă în fiecare noapte. Dar îmi imaginaseam căsnicia ca pe ceva mai mult. Priviri intime aruncate într-o încăpere aglomerată, glume rostite în șoaptă noaptea, pe întuneric. Oare căsnicia cu Paul ar fi fost altfel? Alung repede gândul. Știu că nu este corect să compar viața de zi cu zi alături de Simon cu o fantezie încremenită în timp. Și nu are rost să mă gândesc la ceea ce nu pot avea, ca să mi se pară căsnicia încă și mai searbădă prin comparație. Dar este prea târziu. Simt o durere surdă în stomac când îmi imaginez că străbat America într-o mașină decapotabilă alături de Paul, că vedem lumea și râdem. Căsnicia cu Paul nu ar fi fost la fel.

Mă așez din nou pe canapea și mă forțez să revin cu gândurile la Simon. Știu că nu trebuie să iau comportamentul lui ca pe ceva personal. Simon este distant față de toată lumea. Nu are alte rude decât niște verișori de care a pomenit, spunând că sunt împrăștiați prin nordul țării. Și vorbește puțin despre părinții lui. Fotografia lor de la nuntă, o imagine sepia granulatată așezată deasupra șemineului, este singura lui amintire de la ei. Mai este un cufăr în pod cu lucrurile lor, spusese Simon odată. Când am insistat, mi-a promis că mi-l va arăta într-o zi. Vreau să mă uit în cufăr să văd dacă sunt amintiri de familie pe care să i le dau lui Rachel, din moment ce eu nu le am pe ale mele.

Și curând după căsătorie am mai descoperit că Simon nu avea prieteni. Vârtejul de întâlniri și evenimentele sociale pe care le trăisem în scurta

perioadă cât îmi făcuse curte dispăruse după nuntă. Cu excepția evenimentelor obligatorii din cadrul departamentului, ieșeam foarte rar în oraș. La început mă gândisem să încerc să-mi fac propriii prieteni. Dar cum? Vecinii noștri, obișnuiți cu viața retrasă a lui Simon, se țin la distanță. Celelalte secretare, femei necăsătorite, fără soți sau copii, se uită la mine cu ostilitate, așa cred, căci îndrăznesc să am și soț și un serviciu. Iar Delia locuiește la celălalt capăt al Londrei, prea departe pentru vizite scurte. Așa că îmi petrec serile rătăcind prin casa veche, scârțâitoare, când nu mai am răbdare să citesc sau să ascult radio. Este mult mai bine când Simon este aici? În serile de weekend, când luăm masa împreună, nu este neplăcut. Simon mă informează despre unele ședințe de la serviciu la care nu am participat, eu îi povestesc despre Rachel. Săptămâna trecută, când îi povestisem cum se jucase în baie, chiar râsese. Dar aceste momente sunt rare, o imitație palidă a ceea ce ar trebui să fie o căsnicie. Iar după aceea se retrage repede în biroul lui. Simon și cu mine suntem precum copiii pe care îi văd cum stau unul lângă altul la groapa cu nisip din parc, dar se joacă fiecare de unul singur, fără să interacționeze. Doi oameni care duc vieți separate într-un spațiu comun.

Când ceasul de deasupra șemineului arată ora nouă, îmi duc ceașca goală de ceai în bucătărie. Merg în vârful picioarelor pe lângă biroul lui Simon, mă opresc la ușa camerei lui Rachel. Îmi înving dorința de a mă duce s-o văd și s-o iau în brațe, dar mă opresc să-i ascult câteva minute respirația liniștită, regulată. Intru în dormitorul nostru, apoi în baie ca să mă spăl și să mă schimb. Îmi studiez imaginea din oglinda de deasupra chiuvetei. M-am schimbat în comparație cu femeia căreia Simon dorea să-i facă curte și cu care voia să se însoare? Linia maxilarului s-a înmuiat puțin și văd câteva fire de păr devenit alb prematur, trăsătură pe care am moștenit-o de la mama. Știu că și silueta mea este ceva mai plină decât înainte, căci am păstrat câteva kilograme după naștere. Poate că dacă scap de ele... dar chiar în clipa în care mă gândesc la asta îmi dau seama că nu va însemna nimic și nu-i voi recâștiga interesul lui Simon.

Dar îmi pasă? Mă gândesc la asta în timp ce mă urc în pat și sting lumina. Lucrurile sunt așa de prea mult timp. Și nici nu am avut vreodată sentimente pătimase, așa cum avusesem pentru Paul. În primele zile ale căsniciei, lipsa lui de interes fusese aproape o ușurare, căci se potrivea cu ambivalența mea. Dar dezinteresul lui aproape constant îmi rănește orgoliul și în adâncul sufletului tânjesc după afecțiune.

Gândurile mele sunt întrerupte de un zgomot care vine de jos. S-a deschis ușa de la intrare. Simon a venit acasă. Îl aud cum intră în bucătărie, deschide răcitorul și îl închide din nou. Apoi se aud pași pe scară. Mă ridic în capul oaselor. Nu îndrăznesc să sper că voi avea parte de atenția lui fizică; facem amor superficial și programat: treizeci de minute sâmbăta seara, după ce am terminat masa și după ce bea două pahare de gin tonic. Dar poate că îmi va povesti ce a făcut astăzi, iar după aceea aş putea să-l întreb dacă pot să lipsesc de la ședința de mâine. Aud cum deschide ușa de la birou și o închide apoi în urma lui. Inima mi se strânge și mă culc la loc. Închid ochii și mă forțez să adorm.

În dimineața următoare, la 8:25, îmi iau carnetul de însemnări și mă duc jos, în sala de ședințe. Cele mai multe secretare sunt deja adunate acolo. Bărbații s-au așezat în jurul mesei și stau de vorbă. Conversații ale diplomaților, știu, cordiale, profesioniste. Dar sub aceste aparențe este competiția acerbă și politica. Cine are cele mai relevante informații? Al cui punct de vedere va avea cea mai mare influență în ochii ministrului adjunct? Ar trebui să ne concentrăm cu toții asupra unui scop comun, dar disputele sunt meschine, iar jocurile, personale.

Ministrul adjunct intră în încăpere și oamenii își ocupă repede locurile.

– Să trecem la București, începe el, ca și când nu am fi luat decât o scurtă pauză și nu ar fi trecut o zi. Privesc în jos la carnetul meu de însemnări și îmi dau seama că nu notasem nimic din discuția de ieri cu privire la Ungaria. Îmi storc memoria, încercând să-mi amintesc ce se spusese, dar este zadarnic. Ar trebui să fiu atentă, știu. Simon o să mă pună să pregătesc un memoriu.

Dar privirile mele se îndreaptă spre fereastra sălii de conferințe, unde soarele dimineții strălucește viu printre ramurile goale ale copacilor. Delia o va duce pe Rachel în parc astăzi. Știind că Delia se ocupă de Rachel, mi-a fost mai ușor să mă întorc la lucru, decizie care fusese o sursă de controverse între mine și Simon. La început refuzase.

– Nici una dintre celelalte soții ale diplomaților nu lucrează. Cu atât mai puțin dacă au un copil mic. Iar acum, când ai un copil, ar fi ceva nemaiauzit.

– Dar munca mea este importantă pentru mine. Ții minte că mi-ai spus că ai nevoie de mine atunci când ne-am cunoscut prima dată?

Simon nu a răspuns, dar în cele din urmă a fost de acord, așa cum știam că se va întâmpla. Adevărul este că aveam nevoie de bani. Familia lui Simon fusese înstărită, aveau bani pe care și-i transmiteau din

generație în generație, fără să fie nevoie să muncească pentru ei, îmi spusese Delia. Dar tatăl lui Simon pierduse aproape totul la bursă și îi lăsase lui Simon numai casa și puțini bani pentru întreținerea ei. Mai era și suma imensă de care era nevoie pentru a o încălzi iarna. Salariul lui Simon de la guvern abia dacă era suficient pentru a ține casa cât timp fusese necăsătorit. Am descoperit curând după căsătorie că nu ar fi fost suficient pentru a întreține o soție și un copil, așa că am continuat să lucrez la Ministerul de Externe, deși în multe zile, ca aceasta de astăzi, aș fi preferat să stau acasă și să mă joc cu Rachel.

Firește, o parte din mine dorește să lucreze, încă mai crede în ceea ce încercăm să facem. Dar este din ce în ce mai greu să găsim această parte. Toate zilele mele de la Ministerul de Externe sunt ca asta, iau notițe la ședințe fără sfârșit, apoi dactilografiez notițele sau pregătesc corespondența după dictarea lui Simon. Nimeni nu pare să facă nimic altceva decât să vorbească. Observând această birocrație, este ușor de înțeles cum de putuse Hitler să străbată Europa, în timp ce Occidentul moțăia. Iar între timp, țările din Europa de Est cad una după alta: România, Bulgaria, Ungaria. Simon are la birou o hartă a Europei și înfige stegulețe roșii în fiecare țară care cade. Știu că împărtășește frustrarea mea în fața incapacității noastre de a opri procesul.

Gândurile îmi sunt întrerupte de o bufnitură. Ridic privirile și văd cum ușa sălii de ședințe este dată de perete. Ministrul adjunct se oprește și toate privirile se îndreaptă spre ușă. Ședința este secretă. Toți cei care trebuiau să fie aici sunt deja prezenți și întreruperile nu sunt permise. Un tânăr în care îl recunosc pe unul dintre curieri se oprește în ușă.

– Îmi cer scuze, murmură el.

Apoi se îndreaptă direct spre capul mesei, fără să privească nici în stânga, nici în dreapta. Îi dă o bucată de hârtie ministrului adjunct. Acesta parcurge hârtia cu privirile și strânge din buze.

– Trimite răspuns că voi fi acolo într-o oră.

Curierul dă din cap și iese din încăpere la fel de repede cum intrase. Ministrul adjunct se întoarce din nou către bărbații adunați în jurul mesei.

– Îmi pare rău, dar va trebui să punem capăt aici ședinței. Rămân pe loc responsabilii cu informațiile, vă rog!

Se aud scaune târâte și cam jumătate dintre bărbații de la masă se ridică și părăsesc încăperea, cu secretarele după ei. Cealaltă jumătate,

inclusiv Simon, se apropie de capul mesei. După ce ușa se închide din nou, ministrul adjunct se adresează celor rămași:

– Vești proaste, îmi pare rău. Unul dintre cetățenii noștri de origine străină a fost ucis.

Un murmur se aude în jurul mesei.

– Unde, domnule? Întreabă unul dintre cei prezenți.

– La Sankt Petersburg. Trebuia să se întâlnească cu persoana de contact, dar nu a apărut. A fost găsit mort în apartamentul lui, aparent în urma unui atac de cord. Este al treilea în șase luni.

– Al patrulea, dacă îl numărăm și pe Tersky, spune Simon.

Îmi amintesc că auzisem acest nume, o persoană de contact din Odesa, care supraviețuise unui atac, dar rămăsese în comă permanentă.

– Cred că nu mai putem evita adevărul. Avem o scurgere de informații din interior. Cineva le dă de știre rușilor, le dă numele persoanelor noastre de contact, locul întâlnirilor. Trebuie să aflăm cine face asta. Până atunci, operațiunile noastre de informații vor fi îngreunate.

– Dar cum rămâne cu lista? Întreabă unul dintre cei prezenți.

Deși nu auzisem discuțiile de la ședințele anterioare, Simon menționase o listă care fusese interceptată la sediul nostru din Viena luna trecută și se crede că aceasta conținea numele celor care lucrau pentru ruși. Ministrul adjunct clatină din cap.

– Până acum, nimeni nu a reușit să descifreze codul. Criptografia lucrează la el, dar spun că va mai dura ceva timp. Dar noi nu avem timp.

– Trebuie să punem mâna pe cifru, spune Simon.

Cei din jurul mesei încuviințează.

– De acord, dar cum? Nici unul dintre contactele noastre de la Moscova nu este bine plasat pentru a avea acces la el și chiar dacă ar fi, trebuie să presupunem că identitățile lor au fost compromise.

– Dar ce ziceți de Jan Marcelitis? Întreabă o voce de la capătul mesei.

Toate capetele se întorc spre Roger Smith, cel mai tânăr dintre ofițerii de informații. Jan Marcelitis. Un fior străbate încăperea. Nu pot să nu mă cutremur. Alek și Jacob vorbeau despre Marcelitis aproape cu venerație, pentru felul cum trecea liniile și strângea informații pentru Aliați și am auzit din nou de el curând, după ce am început să lucrez la Ministerul de Externe. Cu toate acestea, se pare că nimeni nu-l cunoscuse și nici măcar nu-l văzuse pe Marcelitis. Discuțiile despre el au întotdeauna o aură de mit și legendă, relatările sunt pe cât de incredibile, pe atât de contradictorii. În timpul războiului, învinsese de unul singur o întreagă

unitate SS. Este, de fapt, american. Este, de fapt, comunist. Auzisem recent că Marcelitis își pierduse încrederea în Occident în timpul războiului, iar acum lucra independent și organiza opoziția împotriva comuniștilor de la bază.

– Vreau să spun, continuă Simon, nu-i așa că, atunci când Dicenko a dispărut din spionajul sovietic acum câteva săptămâni, unul dintre cifruri a dispărut odată cu el și a ajuns în Occident? Cu siguranță că i l-a dus lui Marcelitis.

– Este un zvon, răspunde cineva. Dicenko este probabil pe fundul râului Moscova și cifrul, dacă l-a luat, este tot acolo.

Tânărul neagă din cap.

– Am auzit că l-a văzut cineva la Riga acum două săptămâni când se ducea să-l vadă pe Marcelitis.

– Unde l-a văzut pe Marcelitis? Întreabă o voce din fundul sălii. Nu avem nici cea mai vagă idee cum să dăm de el.

– Este ca o fantomă, este de acord ministrul adjunct.

Capetele din jurul mesei încuviințează. Autoritățile comuniste din diverse țări încercaseră de mult să-l aresteze, așa cum făcuse și Gestapoul înaintea lor. Drept urmare, Marcelitis opera din spatele scenei, fără să aibă o adresă permanentă și fără să stea prea mult timp în aceeași țară. Îmi amintesc că Alek spusese odată că Marcelitis era capabil să facă ceea ce făcea pentru că nu avea nici un fel de legături, nici soție și nici rude care să-l țină într-un singur loc.

– Am auzit că s-ar putea ca Marcelitis să fie la Praga, spune Roger. Ar fi logic, ținând seama de tot ce se întâmplă acolo.

Știam de la ședințele anterioare că Cehoslovacia reușise să reziste dominației sovietice, în guvernul ei era un echilibru delicat între comuniști și necomuniști. Dar situația devenise din ce în ce mai instabilă pentru că ministrul de interne comunist, sprijinit de poliție, încerca să-i dea afară pe miniștrii cu vederi prooccidentale. Se vorbea despre o posibilă lovitură de stat.

– Dar dacă Marcelitis este acolo și are cifrul lui Dicenko, asta încă nu înseamnă că va coopera, adaugă Simon.

– Poate că nu, admite ministrul adjunct, dar trebuie să încercăm. Marcelitis este cea mai bună opțiune a noastră, de fapt singura noastră opțiune pentru a pune mâna pe cifru.

Privește în jos la însărcinatul cu afaceri, care stă chiar în stânga lui.

– Johnson, care sunt persoanele noastre de contact de la Praga, cine poate avea acces la Marcelitis?

Johnson caută printre hârtii.

– Nu sunt prea mulți, Karel Hvaný ar fi unul...

Din capătul mesei se aude o voce.

– Îmi cer scuze, dar Hvaný a fost arestat acum două săptămâni.

Johnson continuă să citească.

– Demaniuk, tipul de la țară.

– Avem motive să credem că a fost compromis, spune Simon.

Ministrul adjunct ia hârtia din mâna lui Johnson și o parcurge cu privirile.

– Și Stefan Bak a murit acum șase luni.

Aruncă hârtia.

– La naiba! Trebuie să fie ceva.

Câțiva dintre oamenii de la masă schimbă priviri pe furiș, surprinși de izbucnirea nefirească a ministrului adjunct. Johnson ia hârtia de pe masă și o parcurge încă o dată.

– Mai este o posibilitate. Un tip pe nume Marek Andek.

Marek Andek. Parcă mi-ar fi dat cineva un pumn în stomac și mi-ar fi scos aerul din mine. Marek Andek. Îmi repet numele în gând și mă întreb dacă am auzit bine.

– Ce știm despre Andek? Întreabă ministrul adjunct.

Inima mi se oprește în piept pentru o secundă și apoi începe să bată foarte repede. Marek era unul dintre liderii din rezistență, al doilea după Alek.

– Nu prea multe, răspunde Johnson. A fost funcționar public și afiliat oarecum cu conducerea opoziției. Se știe că Andek s-a dus la Berlin să-l vadă pe Marcelitis acum câteva luni. Problema este că nu avem pe nimeni care să-l cunoască.

– Îl cunosc eu, spun cu voce tare.

Toate capetele se întorc spre mine.

– Scuzați, spune Johnson, cu o voce în care se amestecau enervarea și neîncrederea. Ați spus ceva?

Trag adânc aer în piept.

– Da, am spus că îl cunosc pe Marek Andek.

Capitolul 14

În încăpere s-a făcut liniște. Privesc în jos și îmi doresc cu disperare să se deschidă podeaua și să mă înghită. Văd cu coada ochiului expresia buimăcită a lui Simon. Secretarele nu au voie să vorbească nici la ședințe. Să facă acest lucru aici, în prezența ministrului adjunct, este ceva inimaginabil.

– Dumneata îl cunoști pe Andek? repetă ministrul adjunct nevenindu-i să creadă.

Ezit și mă gândesc dacă nu trebuie să retractez, să spun că ieșirea mea fusese o greșeală. Dar este prea târziu să mă opresc.

– D-da, răspund cu voce tremurătoare.

Un murmur străbate încăperea.

– Marta, mă avertizează Simon cu voce scăzută, apoi se ridică, uitându-se spre ministrul adjunct.

– Domnule, îmi cer scuze pentru această întrerupere. Se pare că asistenta mea a uitat unde se află.

Asistenta, nu soția lui.

– Nu are de unde să-l cunoască pe acest om, cu siguranță este o greșeală.

Deschid gura să spun că nu e nici o greșeală, dar văd expresia furioasă a lui Simon, așa că tac.

Ministrul adjunct își mută privirea când la Simon, când la mine.

– Foarte bine.

Se întoarce spre masă.

– Căutați în continuare contacte la Praga care...

Stau nemișcată, incapabilă să aud ce spune, atât de tare îmi vâjâie urechile. Fața grăsuță al lui Marek, cu ochii mijiți, îmi apare în minte. Nu mi-a plăcut niciodată Marek. Era plicticos, nu avea nimic din farmecul lui Alek sau din istețimea lui Jacob. Îl văzusem pe Marek pentru ultima dată într-o căsuță de lângă Cracovia, care ne servea drept ascunzătoare, a doua zi după ce rezistența aruncase în aer Cafeneaua Varșovia din

Cracovia. Spunea că se duce spre frontiera cu Slovacia, ca să încerce să stabilească legătura cu alte grupuri de rezistență. Mă uitam la el cum stătea în ușa căsuței și își strângea în brațe rucsacul și am fost cuprinsă de neîncredere. Rămăsese singurul care putea să conducă grupul nostru, atunci cum de pleca? Alek nu ne-ar fi părăsit niciodată dacă ar fi rămas în viață. Dar Marek fugise și ne lăsase pe toți să ne apărăm singuri. În câteva zile, ce mai rămăsese din rezistență se dezintegrase.

Sunt sigură că este același Marek Andek. Probabil că supraviețuise și trecerii frontierei, și războiului, apoi stabilise cumva o legătură cu Marcelitis. Îi văzuse sau auzise de Emma și de Jacob? Mi-am înfipt unghiile în palme și m-am străduit să fiu atentă din nou la ședință. Ministrul adjunct trăgea concluziile și puneu punct întâlnirii mult mai devreme decât anticipasem. Oare încheierea grăbită era legată de mesajul primit de la ministru? Sau de ieșirea mea?

Când se termină ședința, mă strecur repede afară din încăpere, căci nu vreau să dau ochii cu Simon. De regulă este foarte calm și stăpânit, îmi spun în timp ce merg pe coridor. Dar împrejurările și aparențele, poziția lui în Departament înseamnă totul pentru el. Nu e de mirare că s-a înfuriat. Mă opresc la toaleta pentru doamne. Mă spăl pe mâini la chiuvetă și mă dojenesc în sinea mea. Nu ar fi trebuit să vorbesc așa. Nu-i povestisem niciodată lui Simon despre munca mea din rezistență. Fusesse nevoie să-i spun adevărul despre faptul că venisem în Anglia cu viza lui Rose, ca să poată să-mi obțină documentele necesare când am făcut cererea pentru dreptul de reședință și pentru licența de căsătorie. Pe lângă aceasta, mai știa că fusesem eliberată din lagăr. De ce nu-i spusese nimic? Mi-era teamă că adevărul ar fi fost prea mult, că Simon n-ar mai fi vrut să lucrez pentru el, căci trecutul meu ar fi putut ieși la lumină și ar fi aruncat o umbră asupra carierei lui. Iar după aceea ne căsătoriserăm și mi se părea că ar fi trebuit să-i spun mai înainte, că faptul că nu-i spusese era o problemă mai mare decât secretul în sine. Iar în vremea din urmă devenise o parte din trecutul meu îndepărtat la care mă gândeam foarte rar, ceva care nu mai conta de mult. Până astăzi.

Când mă întorc în birou, Simon stă în fața mesei mele, cu brațele încrucișate.

– Ce a fost în capul tău? spune el.

Alarmată, mă dau doi pași înapoi, încercând să ajung cât mai departe de el în zona îngustă de recepție, fără ferestre.

– Încerci să-mi distrugi cariera?

Spaima crește în mine. Nu l-am văzut niciodată așa de furios.

– Simon, îmi pare așa de rău, încep, nu am vrut să...

– Nu ai voie să uiți care îți este locul, să mă faci de râs, numai pentru că ești soția mea!

Nările îi freacă.

– *Mai ales* pentru că ești soția mea. Și ce te face să crezi că îl cunoști pe omul acesta? Sunt sigur că există o mulțime de Marek Andek în toată Europa de Est!

– Dar... șovăi.

Sunt sigură că este vorba de același om, dar nu pot să-i spun aceasta lui Simon fără să-i explic tot trecutul meu.

– De ce crezi că îl cunoști pe Marek Andek? întreabă Simon.

– Asta este ceva ce aș dori să știu și eu, spune o voce din spatele lui Simon.

Ne întoarcem și îl vedem pe ministrul adjunct care s-a oprit în ușă.

– Domnule, spune Simon, și surpriza ia locul mâinii din vocea lui.

Sunt și eu uimită. Este pentru prima dată când ministrul adjunct vine în biroul lui Simon. Ministrul se uită peste umăr în spate, pe hol, apoi din nou în încăpere.

– Poate că ar fi mai bine să intrăm în biroul dumitale să stăm de vorbă.

Se uită la noi amândoi, iar eu iau un carnet de însemnări și îi urmez pe cei doi bărbați în biroul lui Simon. Acesta are cam trei pe patru metri, este de două ori mai mare decât zona de recepție și are o fereastră mare care dă spre o peluză. Masa de lucru a lui Simon este neagră și complet goală, cu excepția unei fotografii a lui Rachel în colțul din stânga. Pe perete este atârnată harta Europei, diploma lui de la Cambridge și câteva certificate de recunoaștere a meritelor de la diverse oficialități guvernamentale.

– Domnule, îmi cer scuze încă o dată pentru ieșirea asistentei mele, spune Simon după ce închide ușa în urma mea.

Din nou, asistenta lui.

– Tocmai îi spuneam Martei că numai pentru că știa pe cineva în Polonia care se numea Andek, nu este un motiv să creadă că este vorba de același om.

Ministrul adjunct se întoarce spre mine.

– Dumneata ce crezi?

Înghit în sec, nu sunt obișnuită să fiu întrebată.

– Cred că poate fi el.

– Dar este imposibil, intervine Simon. În primul rând, Andek este ceh, nu polonez.

– De fapt, nu este, răspunde ministrul. Din informațiile noastre reiese că a fugit din Polonia în timpul războiului.

Încuviințez din cap.

– Ultima dată când l-am văzut, mi-a spus că se duce la frontiera de sud. Ministrul traversează încăperea și se apropie de mine.

– Descrie-l!

– Este cam așa de înalt. Ridic mâna deasupra capului. Are părul castaniu și o cicatrice mare aici. Descriu cu mâna un semicerc sub ochiul drept, amintind de rana pe care o suferise când bomba pe care o construia explodase pe neașteptate.

– Este evreu, adaug. A făcut parte din rezistența antinazistă.

– Și tu de unde știi?

– Pentru că am fost și eu membră a rezistenței.

Câteva secunde se face liniște.

– Rezistență? repetă Simon fără să-i vină să creadă.

Dau din cap că da.

Ministrul adjunct trage două scaune în fața biroului lui Simon.

– Povestește-ne totul!

– Locuiam în ghetoul din Cracovia împreună cu mama, când am fost recrutată în rezistență, încep.

Ministrul adjunct se uită la Simon.

– La Cracovia? Credeam că rezistența a fost la Varșovia.

– A existat și o mișcare de rezistență la Cracovia, răspunde Simon. Îmi amintesc că am citit despre asta într-o telegramă. Mai mică, nu așa de importantă.

Cuvintele lui sunt ca niște împunsături de pumnal.

– Continuă, spune ministrul.

– Am fost curier pentru rezistență, călătoream prin regiune și strângeam informații și arme.

Privesc pe fereastră și le povestesc despre bomba de la Cafeneaua Varșovia și cum fusese decimată rezistența după aceea. Nu le povestesc despre prietenia mea cu Emma, nici cum îl ucisesem pe comandantul Richwalder ca s-o salvez pe ea și nici despre Jacob.

– Și așa, după bomba de la cafenea, cei mai mulți membri din conducerea rezistenței au fost uciși. Sau arestați, ca mine. Dar Andek nu a

fost nici ucis, nici arestat, mi-a spus că se duce la granița cu Slovacia ca să stabilească legătura cu partizanii de acolo.

Când termin, ridic privirile. Simon se uită la mine năucit. Ministrul adjunct se întoarce spre el.

– Nu ai știut nimic?

Simon neagă din cap.

– Am făcut o verificare de bază din motive de securitate când a început să lucreze aici, firește, dar este greu de obținut informații. Toate documentele au fost distruse în timpul războiului.

– De ce nu ai spus nimic? mă întreabă ministrul.

– Mi-a fost frică, răspund sincer. Am venit aici cu viza altcuiva. Mă gândeam să nu mă trimită înapoi. Și apoi, am stat mult timp într-un lagăr nazist.

Omit închisoarea, de teamă să nu provoc alte întrebări.

– Am încercat să uit acea parte din viața mea.

– Ești foarte vitează, spune ministrul. Ar trebui să fii onorată pentru ceea ce ai făcut. Și sunt sigur că biroul nostru pentru crime de război ar dori să stea de vorbă cu dumneata pentru a se informa în anumite chestiuni. Dar acum avem chestiuni mai presante. Sunt sigur că nu este nevoie să-ți spun din nou cât de important este să obținem cifrul de la Marcelitis.

– Nu, domnule, am înțeles.

– Și se pare că singura speranță să facem acest lucru este să ajungem la Andek. Face o pauză. Vrei să ne ajuți?

Ezit, căci nu știu cum pot fi de folos.

– Voi face tot ce pot.

– Domnule, intervine Simon. Ce intenții aveți? Aveți idee cum putem ajunge la Andek de aici?

Ministrul scutură din cap.

– Din păcate, este imposibil. Nu avem nici o linie telefonică sau telegrafică sigură ca să ajungem la el. Și nu avem timp să trimitem un curier acolo și înapoi. Nu, cred că singura noastră speranță este ca Marta să stea de vorbă cu el față în față.

Simon se uită la el cu gura căscată.

– Sunt sigur că nu sugerați...

Ministrul adjunct își trage scaunul mai aproape de mine.

– Te întreb dacă vrei să te duci la Praga să vorbești cu Andek direct.

Sunt prea surprinsă ca să reacționez. Timp de o secundă mă întreb dacă nu cumva ministrul a vrut să spună altceva.

– Eu? întreb în final. Vreți să mă duc la Praga?

– Domnule, cu tot respectul... intervine Simon.

Nu l-am văzut niciodată atât de supărat, cu atât mai puțin în fața șefului său.

– Nu puteți vorbi serios.

Ministrul adjunct se întoarce spre Simon.

– Vorbesc cât se poate de serios, Gold. Andek este singura noastră legătură cu Marcelitis, iar Marta este singura care poate ajunge la Andek.

– Dar nu este spioană, pentru Dumnezeu! Nu este nici măcar diplomat. Este secretară!

– A fost membră a unui grup insurgent.

Nu mai auzisem niciodată această denumire pentru rezistență.

– Are experiență în acțiunile sub acoperire, cu armele de foc. Sincer vorbind, este mult mai calificată decât mulți bărbați.

Prin toată confuzia, simt cum crește mândria în mine. Luptasem alături de Alek, de Jacob și de ceilalți bărbați. Mă bucur că nu mai trebuie să mă ascund.

Dar Simon nu se lasă.

– Este soția mea. Avem un copil mic și...

– Ce doriți să fac? îl întrerup curioasă.

– Vrem să te duci la Praga. Putem să creăm o acoperire pentru deplasarea dumatile, să zicem că mergi acolo pentru niște întâlniri de la ambasadă. Avem câțiva oameni foarte buni pe teren care te pot ajuta să dai de Andek.

– Și după aceea? Adică dacă îl găsesc?

– Îl rogi să te lase să vorbești cu Marcelitis. Nu-i explica prea mult lui Andek – nu avem informații despre el și nu știm dacă putem avea încredere în el. Profită în schimb de faptul că vă cunoașteți ca să-i câștigi încrederea și să te conducă la Marcelitis. Am să-ți dau ceva scris oficial din partea ministrului de externe, în care se cere cifrul.

– Asta este tot, domnule?

– Ce vrei să spui?

– Vreau să spun, ce îi oferim lui Marcelitis în schimbul cifrului?

Simt privirea uluită a lui Simon. Este inimaginabil ca o secretară să-i pună astfel de întrebări ministrului adjunct. Acesta se gândește puțin, ca și când nu i-ar fi trecut prin minte această idee.

– Asigurări, așa presupun. Că Anglia îi sprijină și nu va permite sovieticilor să subjuge Cehoslovacia.

Inspir adânc, încurajată de rolul pe care mă roagă să-l joc.

– Nu va fi suficient, domnule.

– Cum adică? De ce?

– În primul rând, înainte de război, poporul ceh a crezut în Occident. Cu toții am crezut. Dar Occidentul a stat cu brațele încrucișate când nemții au luat Regiunea Sudetă⁴ și au ocupat Praga. Oamenii au mai fost amăgiți cu promisiuni deșarte și, din câte înțeleg, Marcelitis, în mod special, este bănuitor. Dacă vrem să-l convingem să ne dea cifrul, trebuie să-i oferim ceva concret.

Ministrul se plimbă înapoi și încolo și își mângâie favoriții.

– Este o observație corectă. Va trebui să alcătuim un pachet, să-i oferim ceva ca dovadă a bunei credințe. Am să încep să lucrez la autorizațiile necesare și după aceea...

– Dar este o nebunie! explodează Simon.

Mă întorc spre el, uluită de vehemența tonului pe care îi vorbește ministrului adjunct. Obrajii i-au devenit stacojii de furie.

– Propuneți să o trimiteți pe soția mea înapoi în Europa de Răsărit, într-o țară care ar putea să cadă în mâinile sovieticilor în orice moment? Pentru Dumnezeu, era să moară acolo acum trei ani!

– Nu avem nici un motiv să credem că se va întâmpla ceva iminent cu guvernul ceh. Miniștrii din coaliție nu vor să-și dea demisia și asta îi va ține pe comuniști ocupați câteva săptămâni. Și, chiar dacă au succes, va mai dura câteva luni până când vor putea forma un nou guvern. Nu se va întâmpla nimic înainte de următoarele alegeri din iunie.

– Cât timp? întreb. Vreau să spun, cât timp va trebui să fiu plecată?

– Câteva zile, răspunde repede ministrul adjunct. Cel mult o săptămână. Și mai puțin, dacă reușești să-l găsești pe Andek și să ajungi repede la Marcelitis.

– Marta, doar nu te gândești serios la așa ceva! intervine Simon.

Mă întorc spre ministru.

– Domnule, pot să vorbesc între patru ochi cu soțul meu?

– Desigur, dar mi-e teamă că trebuie să vă rog să fiți scurți. Trebuie să mă duc la biroul ministrului chiar acum și va dori să știe cum intenționăm să rezolvăm situația.

Iese din încăpere și închide ușa în urma lui.

Mă întorc spre Simon.

– Rezistența, rostește el lent, iar în vocea lui este un amestec de mânie, de jignire și de neîncredere. Ai fi putut să-mi spui, Marta.

– Am vrut, răspund.

Mă simt vinovată pentru multe alte lucruri pe care nu le știu.

– Dar este o parte atât de dureroasă a trecutului meu. Mi-a fost teamă.

Simon străbate încăperea și se lasă în genunchi în fața scaunului meu ca să mă privească în ochi.

– Marta, ideea ministrului este o nebunie. Te rog să-mi spui că nu te gândești serios la așa ceva.

Nu răspund, dar studiez chipul lui Simon. Îmi dau seama că este prima dată când manifestă interes pentru mine de când ne-am căsătorit. Pentru o clipă mă întreb dacă este invidios pentru că pot face ceva ce el nu poate. Dar îngrijorarea din ochii lui este sinceră. Simt o strângere de inimă. Atâta vreme parcă a privit prin mine fără să mă vadă. E oare posibil să-mi simtă lipsa dacă plec? Mă ridic și mă duc la fereastră, reflectând la cererea ministrului adjunct. Praga. Europa de Răsărit. Tresar. Acea parte a lumii fusese cândva patria mea. Dar acum, când sunt în siguranță la Londra, mi se pare întunecată și dezolantă, locul atâtor mii de amintiri dureroase și de visuri sfârșimate. Cum să mă întorc acolo? Dincolo de parc văd clădirea Parlamentului. I-am învinovățit pe britanici că nu au făcut nimic în timpul războiului. Cum pot să fac acum același lucru? Mă întorc și încerc să-l conving:

– Simon, sunt cu adevărat singura care poate să ajute...

– Și fetița noastră? Întrebă Simon, arătând spre fotografia de pe colțul biroului său.

Îmi îndrept privirea spre fotografia cu Rachel făcută în grădină, primăvara trecută. Ideea de a o părăsi, chiar și numai câteva zile, este aproape de neconceput.

– Mă gândesc la ea, Simon. Rachel are norocul să crească într-un loc unde este în siguranță. Deocamdată. Dar știu din experiență cât de repede se pot schimba lucrurile. Ai spus chiar tu că amenințarea comunistă este reală și la fel de periculoasă ca și nazismul...

– Rachel este în siguranță.

Simon vine spre mine și își pune mâinile pe umerii mei. Mâinile lui mi se par aproape străine. Simon mă atinge foarte rar. Acum s-a apropiat, încercând să mă facă să-l ascult. Îmi mut privirile de la mâinile lui la expresia rugătoare. Chiar și acum, în atingerea lui nu este afecțiune, îmi dau seama cu tristețe, este numai un instrument de convingere.

– Rachel va fi întotdeauna în siguranță aici.

– Poate că da.

Dar nu mă gândesc numai la Rachel. Îi văd în mintea mea pe Emma și pe Lukasz, fiul orfan al rabinului de care avusese grijă în timpul războiului. Îl luase cu ea peste tot pe unde fugea și îl creștea fără îndoială ca pe propriul fiu, alături de copilul pe care îl aștepta ultima dată când o văzusem. Probabil că sunt pe undeva, prin Europa de Est, în timp ce eu trăiesc aici. Cum arată viețile lor? Mă copleșește un sentiment de vinovăție.

– Trebuie să încerc, Simon.

Privesc în ochii lui, rugându-l să înțeleagă.

– Nu pot să stau deoparte fără să fac nimic. Este o călătorie scurtă, cel mult câteva zile. Îmi pare rău, adaug.

Simon își retrage mâinile ca și când l-ar fi ars ceva. Îngrijorarea dispare din ochii lui și reappare mânia de mai înainte.

– Și mie, răspunde el rece.

Înainte să mai pot spune ceva, se întoarce și iese din încăperea.

– Simon, stai...

Dau să merg după el, dar mă opresc. Este supărat, înțeleg, pentru că este sfidat. Dar nu este decizia lui. O secundă mai târziu, ministrul adjunct apare în ușă.

– L-am văzut pe soțul dumitale plecând...

– Nu este mulțumit de decizia mea.

– Asta înseamnă că te duci?

Ezit, apoi dau din cap că da. Ministrul adjunct traversează încăperea.

– Este o veste minunată.

– Cu o condiție. Am o fetiță. Nu-mi pot permite să stau departe de ea mai mult de o săptămână.

– Nu va fi o problemă. Nu avem nevoie decât să vorbești cu Andek și să-l convingi să te pună în legătură cu Marcelitis ca să iei cifrul. Asta va dura o zi, cel mult două.

– Și dacă nu vrea să mi-l dea?

– O să ți-l dea. Trebuie. În timp ce dumneata și Simon stăteți de vorbă, am dat câteva telefoane. Se elaborează un pachet pe care îl vei lua cu dumneata. Conține contactele noastre cheie din țările Europei Centrale, o informație valoroasă pentru Marcelitis în munca lui. Și îi vom oferi și niște fonduri importante într-un cont bancar din Elveția, cu care își va finanța operațiunile un timp. Dar nu primește nimic dacă nu-ți dă

dumitale cifrul. După ce îl obții, o să fie cineva pregătit să te extragă de acolo.

– Să mă extragă? repet.

Cuvintele sună de parcă ar urma să fie dificil să plec.

– Este o expresie, spune el repede.

Pe chipul ministrului adjunct trece o expresie ciudată, care dispare atât de repede încât mă întreb dacă nu cumva mi-am imaginat eu.

– Atunci, ne-am înțeles? insistă el.

Înghiț în sec, alungându-mi temerea.

– Da.

– Excelent. Ar trebui să-ți iei liber restul zilei, ca să te duci acasă să te pregătești. Voi finaliza toate aranjamentele când mă întorc și îți trimit detaliile prin Simon mai târziu în seara aceasta.

Simon. Îmi amintesc expresia de mânie de pe chipul lui când a ieșit ca o furtună din birou.

– Va veni o mașină după dumneata mâine-dimineață la ora șase, adaugă ministrul adjunct.

Mâine-dimineață! Nu mi-am imaginat că va fi atât de curând. Dar cu cât plec mai curând, cu atât voi fi mai curând înapoi acasă.

– Voi fi gata.

– Mulțumesc, Marta, spune el solemn. Îți datorăm mai mult decât îți imaginezi.

Apoi îl privesc cum se întoarce și iese din birou și mă întreb dacă nu cumva tocmai făcusem cea mai mare greșală din viața mea.

Capitolul 15

Merg în vârful picioarelor pe scările vechi de lemn care scârțâie și traversez holul cufundat în întuneric. În casă este liniște, se aude numai tic-tacul ceasului de deasupra șemineului. Arată 5:50, mai sunt zece minute până la ora plecării. Mă duc la fereastra din față și mă uit afară, pe strada pustie de dinaintea zorilor. În aer stăruie mirosul de biftec de aseară.

Mă întorc și mă uit în sus, luptând cu dorința de a mă duce s-o văd încă o dată pe Rachel. Ceva mai înainte stătusem în ușa camerei ei și îi ascultasem respirația ușoară, egală, punctată de un gângurit neinteligibil când visa. M-am furișat până la pătuțul ei copleșită de un sentiment de vinovăție. Cum pot să o părăsesc? Dar mă întorc în câteva zile, mi-am spus. Nici nu va ști că am fost plecată. Și într-o zi, când va fi suficient de mare, am să-i pot spune ce am făcut și de ce. M-am aplecat și am sărutat-o, inhalând adânc mirosul ei de pudră ca să-l iau cu mine.

Îmi abat cu greutate gândurile de la Rachel, mă duc spre valiza mea mică de lângă ușă. Nu știam sigur ce să iau, am pus două schimburi de haine și câteva obiecte de toaletă. Îmi iau poșeta care stă pe valiză, o deschid și verific dacă hârtiile pe care le pusesem acolo mai sunt la locul lor. Simon mi le dăduse seara trecută când se întorsese de la serviciu.

– De la ministrul adjunct, a spus el rece și mi-a dat plicul în bucătărie.

Am luat plicul nesigură. Oare trebuia să-l deschid?

– Simon, te rog. Știi că ești supărat pentru că plec, dar chiar am nevoie de ajutorul tău.

M-am uitat la chipul lui în timp ce reflecta la cuvintele mele și expresia i s-a mai îmblânzit.

– Conține o listă cu contacte-cheie pentru Marcelitis, dacă este de acord să ne ajute, mi-a explicat. Cetățeni străini care lucrează pentru noi în Cehoslovacia, Ungaria, Polonia și Germania.

– Și chiar au fost de acord să-i dea așa ceva?

- Ai spus că trebuie să-i oferim ceva real, dacă vrem să-i câștigăm încrederea. Asta este ceva real. Cu această listă, Marcelitis va putea să stabilească legături în regiune, să-și întărească rețeaua.

Am încuviințat din cap fără să rostesc vreun cuvânt. Nu mă gândisem că voi duce informații atât de importante.

- Mai este și numărul unui cont bancar din Elveția în care se află o jumătate de milion de dolari. Am putea să-l luăm chiar noi și să fugim cu el, a adăugat Simon.

Timp de o secundă m-am întrebat dacă vorbea serios.

- Firește, nu primește nimic din toate acestea până nu-ți dă cifrul.

- Bineînțeles.

Am ridicat plicul.

- Pot să-l deschid?

Simon a dat afirmativ din cap. Înăuntru era o scrisoare adresată cuiva numit unchiul George, în care se vorbea despre o vacanță.

- Nu înțeleg.

- Lista este codificată, mi-a explicat Simon.

- Și Marcelitis știe codul?

Simon a negat.

- Nu, va trebui să se ducă la ambasadă și să se întâlnească cu ofițerul nostru de la informații, George Lindt, care îi va da cheia. Așa ne vom asigura că va coopera cu noi.

M-am întrebat dacă Marcelitis va avea suficientă încredere în noi ca să facă asta.

- Iar asta este de la mine.

A scos din buzunar un pistol mic.

M-am dat înapoi.

- Nu... nu știu... am început eu.

- Să nu-mi spui că nu știi să-l folosești, mi-a retezat-o Simon.

Mi-am dat seama din tonul lui că se gândea la trecutul meu din rezistență recent dezvăluit și se întreba ce altceva nu mai știa. Dar șovăiala mea era sinceră. Ultima dată când ținusem o armă în mână fusese în noaptea când îl împușcasem pe comandant.

- Nu... nu pot să iau asta.

- Mă îndoiesc că vei avea nevoie de el, a răspuns Simon. Dar mă va face să mă simt mai bine.

Am luat pistolul din mâna lui, presupunând că era modul lui Simon de a-și manifesta îngrijorarea.

– Tot aş vrea să te mai gândeşti, a adăugat.

– Simon, am mai discutat asta. Ştii de ce mă duc, de ce nu pot da acum înapoi.

Am făcut un pas spre el, dorind să-l fac să înţeleagă. Dar, înainte să apuc să spun ceva, s-a întors cu spatele şi a pornit în sus pe scară.

Privesc acum la scara cufundată în întuneric şi îmi doresc să-l văd coborând ca să-mi spună la revedere. Îmi dădusem seama după respiraţia lui superficială în timp ce mă îmbrăcam, că se prefăcea că dormea. Înţeleg că este sincer supărat. Dar este numai îngrijorat pentru siguranţa mea? O parte din mine încă se mai întreabă dacă nu cumva este invidios pentru că eu pot face ceva să ajut, iar el nu poate.

Arunc o ultimă privire prin casă, îmi iau valiza, deschid uşa din faţă şi păşesc pe verandă. Tremur şi strâng mai bine în jurul meu pardesiul, ca să mă apăr de aerul rece de toamnă târzie. Crengile golaşe ale copacilor zgârie faţada casei, aplecate de vânt. Observ că vopseaua s-a cojit din nou în jurul cadrului uşii. Îmi pusesem în gând să mă ocup de asta înainte să se răcească vremea.

În spatele meu scârţâie o scândură din podea. Mă întorc şi îl văd pe Simon în cadrul uşii, cu halatul peste pijama.

– Simon...

– Ai uitat astea.

Îmi întinde o pereche de mănuşi gri de lână.

– Acolo este mult mai frig decât aici.

Iau mănuşile, sensibilizată de grija lui. Aproape uitasem cât de aspre sunt iernile în Europa Răsăriteană. Cât de curând va începe să ningă. Dintr-odată, amploarea acţiunii ameninţă să mă copleşească.

– Simon, eu...

– Când o să vină astăzi Delia aici, am să-i explic că ai fost chemată urgent undeva, pe neaşteptate, pentru o săptămână ca să ai grijă de o rudă bolnavă din familie, spune el.

Simt neliniştea din vocea lui. Plecarea mea, chiar şi numai pentru câteva zile, îl nelinişteşte, este o schimbare în rutina imuabilă a vieţii lui zilnice. În absenţa mea, trebuie să se gândească la un copil, să facă aranjamente.

– Mă gândesc că o mătuşă din Yorkshire ar fi cel mai bine.

Dau din cap afirmativ. Delia ştia că nu am rude. Detest să o mint. Ieri, când mă întorsesem acasă de la serviciu, o găsisem făcând prăjituri împreună cu Rachel care jubila, plină toată de făină. Doream enorm să-i

povestesc despre deplasare. Dar nu se pune problema să împărtășesc cuiva informații atât de secrete, nici măcar ei.

Aud în spatele meu hurelele unui motor de mașină care devine din ce în ce mai puternic. Mă întorc și văd o mașină neagră, care oprește în fața casei.

– E timpul să pleci, spune Simon.

Mă întorc din nou cu fața spre el, căci vreau să înțeleagă.

– Simon, eu...

Simon ridică o mână.

– E timpul să pleci, repetă.

Se apleacă și mă sărută scurt pe buze.

– Ne revedem curând. Ai grijă.

– La revedere.

Mă întorc și cobor încet treptele, apoi pășesc spre poartă. Un bărbat în costum negru, pe care nu-l cunosc, stă lângă portiera din spate deschisă.

– Bună ziua, îi spun și mă urc în mașină.

Omul nu răspunde, îmi ia valiza și închide portiera.

Mașina se îndepărtează de bordură, apoi cotește la dreapta de pe strada noastră pe Hampstead High Street. Îmi dau seama brusc că nu știu unde mergem. Bat în peretele de sticlă întunecată care desparte compartimentul șoferului de locurile din spate. Șoferul deschide o fereastră.

– Doamnă? spune el fără să se întoarcă.

Mă aplec în față.

– Unde mergem?

– La baza aeriană Northholt.

Închide geamul înainte să mai pot întreba ceva.

Un aeroport. Merg cu avionul la Praga. Mă las din nou pe spate, absorbind această informație în timp ce străzile din Londra dispar în spatele ferestrelor mașinii. Nu știu de ce sunt surprinsă, dar nu avusesem timp să mă gândesc cum voi ajunge la Praga. Este logic; dată fiind urgența misiunii mele, un feribot lent și o călătorie cu trenul ieșeau din discuție.

Trecem de depozitele industriale de la periferia orașului. Apoi clădirile dispar și drumul devine pustiu și întunecos. Fusesem la nord de Londra o singură dată, atunci când Simon mă dusese într-o excursie de o zi ca să-mi arate orașul Cambridge, unde fusese student. Atunci luasem trenul și în timp ce străbăteam câmpiile joase pline de verdeață, care păreau să se

întindă la nesfârșit până la orizont, Simon îmi explicase că acestea erau așa-numitele ținuturi umede din estul Angliei. Îmi imaginez cum arată acestea acum, deși nu văd dincolo de marginea drumului.

Ceva mai târziu, mașina cotește în fața unei porți pe care nu scrie nimic. Ne oprim și îl aud pe șofer vorbind cu gardianul încet, după care acesta deschide poarta și ne continuăm drumul. Din întuneric apare un avion, apoi altul, un șir întreg de uriași adormiți. Nu mai văzusem niciodată un avion de aproape și nu-mi dădeam seama că este așa de mare. În cele din urmă, mașina oprește lângă un avion.

– Am ajuns, spune șoferul și îmi deschide portiera.

Cobor și șovăi privind avionul uriaș. Îmi vine în minte chipul lui Paul. La ce se gândise, oare, când se urcase în avionul pentru Anglia, în ultimul lui zbor fatal? Îmi imaginez că râdea, glumea cu ceilalți băieți. Sunt sigură că nu era îngrijorat. Zburase de zeci de ori, sărise din avion în focul inamicului. Zborul înapoi spre Anglia nu putea fi mare lucru, primul pas din drumul spre casă. Poate că visa cu ochi deschiși la revederea noastră.

– Doamnă?

Șoferul este acum alături de mine și strigă ca să se facă auzit peste zgomotul elicei care se rotește. Îmi dă valiza.

– Avionul este gata de plecare. Trebuie să vă grăbiți și să urcați la bord.

Alung imaginea lui Paul din minte și străbat pista. Când mă apropii de scara avionului, jetul de aer de la elice devine mai puternic și îmi lipește părul de față. În capul scării, o femeie într-un taior bleumarin stă în ușa deschisă și ține în mână o listă. În spatele ei îi văd pe piloții așezați în cabină, cu cadrane și lumini în fața lor. Simt că mă ia cu ameteală.

– Domnișoara Nedermann? întrebă femeia.

Dau afirmativ din cap, surprinsă să-mi aud numele de fată.

– Eu sunt Nancy, însoțitoarea de bord. Pot să vă iau bagajul?

Îi dau valiza și Nancy o pune într-un dulap mic din partea anterioară a avionului, apoi mă conduce de la cabina piloților spre cabina pasagerilor. Cinci scaune stau aliniate de o parte și de alta.

– Luați loc aici, vă rog!

Arată spre singurul loc liber, al doilea din dreapta.

– Și nu uitați să vă fixați centura.

Trece pe lângă mine mai departe pe interval.

După ce mă așez, privesc în jur la ceilalți pasageri. Cei mai mulți sunt bărbați tineri; câțiva dintre ei poartă uniforme militare. Cine sunt oamenii aceștia și de ce merg în Europa Centrală? Gândurile îmi sunt

întrerupte de o bufnitură zgomotoasă când stewardesa închide ușa avionului. Îmi vine să mă ridic și să o iau la goană. Dar este prea târziu. Îmi tremură mâinile când fixează centura în jurul taliei. Vitează ca Paul, îmi spun. Dar nu mă pot gândi la el fără să văd accidentul cumplit. Mă străduiesc să mi-o imaginez, în schimb, pe Rachel, cum doarme liniștită în pătuțul ei.

Motoarele fac și mai mult zgomot pe măsură ce avionul ia viteză și mă presează în spătarul scaunului. Simt o zguduitură, apoi încă una. Mi se oprește respirația când simt că pământul dispare de sub noi. Avionul pare să planeze deasupra solului câteva secunde, apoi începe să urce. Uit de teamă și privesc afară pe fereastră spre cer, care începe să capete o nuanță de roz la orizont.

– Ceai?

Nancy stă în dreptul meu cu o tavă în mână. Șovăi, descumpănită. Nu știam că pe avion sunt și chelnerițe.

– Îmi puteți da puțină apă?

– Sigur.

Toarnă apă într-un pahar mic și mi-l întinde.

– Zborul nostru până la München va dura cam patru ore, fără să calculăm și diferența de fus orar.

– Mulțumesc.

Mă întorc și mă uit din nou pe fereastră. München. Mă trece un fior. Nu mă gândisem că vom ateriza în Germania. Dachau era aproape de München. Nu te mai gândi, îmi spun, dar este prea târziu. Simt pardoseala de ciment a închisorii sub capul meu. Mă cuprinde panica și nu mai pot respira. Îmi înfig unghiile în palme. Nu pot să mă întorc acolo. Este prea mult. A fost în altă viață, îmi spun, silindu-mă să respir. Naziștii s-au dus acum. Dar tot mi se pare de neconceput că peste câteva ore voi fi din nou în Germania. Arunc din nou o privire prin cabină. Unii pasageri au scos niște perne mici și pături de sub scaune. Eu abia dacă apucasem să dorm înainte să sune ceasul deșteptător. Ar trebui să încerc să dorm puțin. Las capul pe spate și închid ochii, legănată de torsul blând al motoarelor.

Dintr-odată se aude o bufnitură surdă. Deschid ochii mari. S-a întâmplat ceva cu avionul? Îndrept spatele. Ceilalți pasageri nu par speriați, dar își strâng bagajele și se încheie la nasturi.

– Bine ați venit la München! spune Nancy din fața cabinei. Când coborâți, vă rog să mergeți la Vamă și Imigrare.

Probabil că am dormit tot timpul zborului. Privesc pe fereastră și văd iarba de lângă pistă acoperită de zăpadă. Avionul străbate toată pista, apoi se întoarce și mai merge câteva minute. În cele din urmă, se oprește și ușa se deschide. Îi urmez pe ceilalți pasageri, îmi iau valiza de la Nancy, apoi cobor treptele. Aerul este rece și înțepător. Pare că o să mai ningă.

– Pe aici, vă rog.

Nancy, care a coborât între timp pe scară, conduce grupul spre o clădire dărăpănată cu trei etaje. Brusc, cineva se izbește de mine din stânga. Sar într-o parte surprinsă.

– Scuzați, șoptește o voce de femeie.

Când mă întorc, cineva mă apucă de braț. Mă trag instinctiv înapoi. O femeie mică de statură, cu un costum bărbătesc de culoare închisă și pălărie cu boruri mari, stă alături de mine. Nu o recunosc din avion.

– Marta?

Nu așteaptă să-i răspund.

– Eu sunt Renata, de la ambasadă.

Cum de m-a recunoscut? Îmi dau seama că, în afară de Nancy, eu eram singura femeie din avion.

– Mă bucur să vă cunosc.

Întind mâna, dar Renata mă trage mai aproape, într-un nor de parfum și miros de țigară. Mă sărută pe obrazul drept, apoi pe cel stâng.

– Poartă-te ca și cum ne-am cunoaște, îmi șoptește ea la ureche într-o engleză cu accent străin. Trebuie să-ți spun acum, căci în mașină presupun că orice conversație este ascultată, poate chiar înregistrată. Am fost trimisă să te întâmpin. Știu de ce ai venit și sunt aici ca să te ajut.

Sunt prea surprinsă ca să răspund. Renata mă trage afară din grup.

– Vino, ne așteaptă un drum lung.

Observ pentru prima dată o mașină neagră asemenea celei care mă luase de acasă, care stă parcată lângă avion. Mă conduce spre ea și deschide portiera din spate. Se apleacă spre șofer și îi spune ceva, apoi se așază și își scoate pălăria, dezvăluind o claie de păr negru. Are obraji ca ciupiți de vărsat, cicatrice de la o acnee din trecut, dar trăsăturile ei sunt frumoase, ochii căprui închis.

– Cum a fost zborul? Întreabă ea tare când mașina se pune în mișcare.

Îmi dau seama că face conversație banală pentru cei care ar putea asculta.

– Foarte bine, îi răspund.

Scoate un pachet de țigări și îmi întinde și mie. Refuz cu un gest din cap.

– Ai noroc că vremea nu este mai proastă, observă Renata.

Scoate o țigară din pachet și o aprinde cu o brichetă mică de argint.

– A nins devreme.

Deschide puțin geamul ca să nu vină fumul spre mine. Nu spunem nimic când mașina cotește de la aeroport și intră pe drumul principal. Privesc afară pe fereastră. În depărtare văd munții acoperiți de păduri de pin din Bavaria, conturați pe cerul cenușiu palid. Mă trece un fior și îmi strâng haina mai aproape de trup. Cum a putut să iasă atât de mult rău dintr-un loc atât de frumos?

– Ți-e frig? întreabă Renata.

Neg din cap.

– Ajungem imediat la graniță. Ți-am adus documentele de la ambasadă. Ai pașaport?

Fac semn că da, îl scot din sacoșă și i-l întind. Simon mi-l dăduse ieri împreună cu documentele. Era la fel ca toate celelalte pe care le văzusem la Ministerul de Externe – cu copertă neagră în loc de roșie, precum cele normale, și pe copertă este gravat cuvântul *diplomatic*. Dar când l-am răsfoit am fost surprinsă. Data eliberării era cu opt luni în urmă, paginile lui sunt uzate și pline de ștampile.

– Vrem să lași impresia că ești atașat cultural sezonier, îmi explicase Simon. Ca să nu trezești suspiciuni.

Am studiat uluită ștampilele din zeci de locuri în care nu fusesem niciodată, încercând să le memorez în caz că voi fi întrebată.

Timp de câteva minute, mașina urcă un deal, apoi altul, parcă nu mai coboară niciodată. Curând ajungem la punctul de frontieră. Renata lasă geamul în jos.

– *Guten Tag*, îi spune ea în germană gardianului singuratic și îi întinde pașapoartele noastre.

Omul nu răspunde, răsfoiește pașapoartele, apoi se uită în mașină. Îmi țin răsufierea, o să-mi pună întrebări? Dar dă numai din cap afirmativ, apoi ștampilează pașapoartele și i le dă înapoi Renatei. Parcă aș fi altcineva, îmi spun în gând, când mașina se pune din nou în mișcare. Dintr-odată, îmi vine în minte Emma. După ce fugise din ghetou la mătușa lui Jacob, fusese nevoită să-și ia o nouă identitate, Anna, neevreică. Și ca și cum asta nu ar fi fost de ajuns, trebuia să se ducă în fiecare zi la sediul naziștilor și să lucreze pentru comandant. Pe atunci o

disprețuiam foarte tare: cum de putuse să se apropie de un om ca acela? Probabil că îi fusese foarte greu și se temuse în fiecare clipă că secretul ei va fi descoperit. Mă întreb dacă este bine, dacă ea și Jacob au reușit să fugă. Poate că, dacă îl găsesc pe Marek, o să-mi dea vești despre ei.

Urcăm șoseaua mărginită de copaci și vârfurile munților acoperiți de zăpadă apar în fața noastră. Simt un junghi, căci îmi amintesc de prima dată când mă treziseam la Salzburg și văzusem munții. Suntem la nord de Austria, știu. Salzburg și palatul sunt la câteva sute de kilometri de aici. Dar nu pot să nu mă gândesc la Dava. Am încercat o dată să-i scriu după ce mă căsătorisem cu Simon, am pus și bani ca să-i înapoiez ceea ce îmi împrumutase. Dar plicul venise înapoi, căci scrisoarea nu putuse fi livrată. Câteva luni mai târziu citisem în ziare că lagărele se închiseseră și toți rezidenții fuseseră relocați în alte țări. Mă întreb unde este acum.

– Mai sunt câteva ore până ajungem la Praga, spune Renata ceva mai târziu. Poți să tragi un pui de somn, dacă te simți obosită.

– Mă simt bine, am dormit în avion. Și m-am obișnuit să dorm mai puțin de când am născut fetița.

Simt o căldură lăuntrică când mă gândesc la Rachel.

– Câți ani are?

– Optsprezece luni. Ai copii?

Renata neagă din cap.

– Am fost însărcinată o dată, dar am pierdut copilul. În timpul războiului.

– Îmi pare rău. Dar poate mai încerci.

Renata își dregă vocea.

– Mulțumesc, dar mi-e teamă că este imposibil.

Neștiind ce să spun, privesc din nou afară pe fereastră. Ajungem curând într-un orașel. Casele îmi amintesc de cele din satul meu, așezate chiar lângă drum și cu acoperișuri înalte, înclinate. Când ne apropiem de centrul orașelului, mașina încetinește ca să lase să treacă un grup de băieți de școală. La o intersecție văd o casă cu perdele albastre. O amintire îmi străfulgeră prin minte: am avut și noi asemenea perdele în copilărie, în casa părintească. Mai țin minte și acum cum se chinuia mama să vopsească materialul și apoi să coasă perdelele, iar tata clătina din cap, căci culoarea vie era prea îndrăznească. Timp de o secundă, îmi imaginez că aceea este casa părinților mei și că, dacă m-aș duce și aș bate la ușă, aș putea s-o găsesc înăuntru pe mama făcând prăjituri. Și atunci ușa se deschide și apare o femeie greoaie, cu părul cărunt strâns într-un

coc, având în mână o mătură. Observă că o privesc, examinează mașina din ochi câteva secunde, apoi se întoarce cu spatele și începe să măture în fața intrării. Mașina se pune în mișcare, depășind un om prost îmbrăcat, într-o căruță trasă de un cal, plină cu iarbă cosită. Dintr-odată, satul mi se pare străin și străvechi, ceva dintr-un vis demult uitat.

Prindem viteză și casele dispar, iar drumul îngust se transformă într-o șosea netedă, asfaltată.

- Drumurile sunt foarte bine întreținute.

- Unul dintre puținele avantaje oferite de vecinii noștri, încuviințează Renata.

Știu că vorbește despre sovietici.

- Industria cehă este esențială pentru economia lor, așa că o mențin într-o stare foarte bună. Și căile ferate sunt la fel. Evident, Occidentul face același lucru în Germania cu Planul Marshall și toate celelalte. Numai dacă s-ar putea întâlni cumva.

- Nu înțeleg.

- Occidentul construiește. Sovieticii construiesc. Dar nu împreună. Să luăm, de exemplu, zona de frontieră. Aici, drumurile sunt îngrozitoare în fașia de douăzeci de kilometri de o parte și de alta a frontierei, pentru că nici una dintre părți nu dorește să construiască nimic prin care să ajute partea cealaltă. La fel este și cu trenurile. Sovieticii construiesc căi ferate cu alt ecartament decât restul lumii. Dacă vrei să mergi la Moscova, trebuie să schimbi trenul la granița României cu URSS.

- Înțeleg.

Mă întreb dacă a uitat avertismentul pe care mi-l dăduse chiar ea, să nu vorbesc deschis. Ori poate ceea ce spune este atât de banal, încât nu-i pasă dacă ne aude cineva.

Peisajul de afară începe să se schimbe, câmpul lasă locul depozitelor industriale și fabricilor. Coșurile înalte aruncă nori de fum spre cer. În spatele fabricilor, dealurile au fost curățate de copaci și de iarbă. Exploatări miniere de suprafață, îmi dau seama cu tristețe. Terenul, cândva frumos, bogat în cărbune, este jefuit. Poluarea provenită de la fabrici trebuie să fie îngrozitoare. Las capul pe spate, căci mă simt brusc obosită. Apoi închid ochii, mă las legănată de mașină și moșăi, pe jumătate adormită.

- Uite!

Renata mă atinge pe braț și mă trezește. Îmi arată ceva prin parbrizul mașinii. Văd în depărtare acoperișurile caselor, printre ele mai multe

turle ascuțite de biserici.

– Ne apropiem de Praga.

Clipesc de mai multe ori. Cât am dormit? Șoseaua urcă pe vârful unui deal. Jos se desfășoară panorama orașului ca o carte poștală ilustrată, o mare nesfârșită de acoperișuri roșii. Un râu lat și curbat împarte orașul în două.

– Castelul Hradčany, spune Renata, arătând o structură masivă, cu turle, în vârful unui deal de pe malul celălalt. Îmi amintește de castelul Wawel din Cracovia, dar este mai mare.

– Și la poalele lui este Malá Strana, sau Cartierul Mic. Acolo este ambasada noastră.

Mașina începe să coboare dealul pe străzi înguste și întortocheate. Clădirile sunt vopsite în nuanțe de bleu, roz și galben, dar strălucirea lor este acoperită de un strat de funingine.

– Iar în partea aceasta este Orașul Vechi. O să stai aici, la Excelsior. Este foarte aproape de Piața Orașului Vechi.

– Foarte frumos, spun eu jucând șarada ei. O să-l vizitez cu siguranță.

De fapt, mă îndoiesc că voi avea timp să vizitez orașul. Viteza este esențială, îmi spusese Simon în seara de dinaintea plecării. Trebuie să-l conving pe Marek să-mi facă cunoștință cu Marcelitis și să obțin cifrul înainte să-și dea seama sovieticii că sunt aici.

Când ne oprim la un semafor, observ o clădire ornamentată cu ceva scris în ebraică.

– O sinagogă?

Renata încuviințează dând din cap.

– Suntem chiar la marginea cartierului Josefov, care este un cartier evreiesc. Sau a fost, se corectează. Praga a avut o comunitate însemnată de evrei înainte de război. Dar dintre supraviețuitori s-au întors aici numai cei care nu au avut unde să se ducă. Ceilalți au plecat în Israel, în Europa Occidentală sau în America.

Ca mine.

– Nu e vina lor că au plecat.

Seizez cât de defensiv sună vocea mea.

– Bineînțeles, răspunde Renata repede. Voiam numai să spun că este păcat că orașul a pierdut o parte atât de importantă a populației sale.

Studiez sinagoga. Se pare că structura a rămas intactă după război, dar este într-o stare deplorabilă, vitraliile de la ferestre sunt crăpate,

treptele de la intrare se prăbușesc. Văd în minte sinagoga micuță din satul nostru. A mai rămas cineva acolo să se roage în ea?

– Sinagoga a supraviețuit, adaugă Renata, dar este mai mult o cochilie goală. Coboară vocea. Comuniștii vor să creeze un muzeu evreiesc, dar este numai propagandă sovietică.

În spatele sinagogii văd un cimitir evreiesc mare, cu pietre de mormânt care parcă stau una peste alta. Mii de evrei, îmi spun. Sute de ani de istorie. Iar aceștia sunt fericiții care au murit înainte de război. Privesc pietrele de mormânt crăpate, printre care crește iarba. Nu au mai rămas evrei în Praga ca să îngrijească cimitirul sau sunt prea speriați ca să vină aici? Pentru evrei, îngrijirea cimitirului este o obligație morală, o modalitate de a aduce un omagiu strămoșilor. Îmi amintesc că tata se ducea conștiincios în fiecare săptămână la cimitir, chiar și când era vreme rea, ca să meargă la mormântul părinților lui și să spună Kaddish. Chiar și în timpul războiului se povestea că evreii din Cracovia se furișau noaptea în cimitire, sub amenințarea pedepsei cu moartea, ca să îngrijească mormintele care nu fuseseră complet distruse de naziști, lăsând sfidători câteva pietricele pe lespezile de mormânt⁵, ca să arate că fuseseră acolo. Mă doare inima când mă gândesc la părinții mei, căroro naziștii nu le permisese să fie îngropați conform ritualului evreiesc.

– Am ajuns, spune Renata câteva minute mai târziu, când mașina oprește în fața unui hotel.

Coborâm din mașină.

– Portarul o să-ți ia valiza, spune ea când mă îndrept spre portbagaj.

O urmez în interiorul hotelului, la recepție și rămân ceva mai în spate în timp ce ea vorbește în cehă cu funcționarul. Holul este mare și se vede că a fost cândva elegant. Dar covorul roșu este decolorat și uzat în unele locuri, mai multe becuri sunt sparte sau lipsesc din candelabrul care atârna deasupra noastră. În aer se simte un miros de mărar care a fiert prea mult. Un minut mai târziu, Renata se întoarce de la recepție și îmi dă o cheie.

– Ei bine, sunt sigură că ești obosită, așa că sper să dormi bine la noapte.

Mă uit la ea mirată. Mă trage mai aproape și mă sărută pe obraz așa cum făcuse și la aeroport.

– Du-te sus și lasă-ți bagajele! Așteaptă zece minute. În capătul coridorului ai să găsești scara de serviciu. Coboară pe ea și ai să ajungi la alea din spate. Te aștept acolo.

Îmi dă drumul și traversează holul cu pași repezi.

Capitolul 16

Ajunsă sus, descui ușa camerei de hotel și răsucesc întrerupătorul. Becul golaș din tavan prinde viață. Apoi se aude un pocnet și camera se cufundă din nou în întuneric. Merg pe pipăite de-a lungul peretelui, găsesc o lampă pe masă, o aprind și văd o cameră mică, triunghiulară. Un pat este înghesuit într-un colț, acoperit cu o plapumă cu flori roz. În stânga patului, sub geam, este un scaun cu o husă aurie uzată. În cameră stăruie un miros de igrasie, ca și când ar fi o scurgere pe undeva.

Pun valiza pe pat și mă duc la toaletă să mă ușurez după călătoria atât de lungă. Robinetul de la chiuvetă este ruginit, gresia de pe jos crăpată, în locul mortarului se vede mucegaiul. Este și o cadă pe picioare cu gheare, ispititoare și adâncă. Îmi amintește de cada de lemn din casa noastră de la țară, mare și rudimentară, pe care mama o umplea în fiecare săptămână cu apă fierbinte pentru fiecare dintre noi. Mă spăl pe mâinile uscate, apoi mă întorc în camera principală. Renata a spus să aștept zece minute, dar mă duc spre ușă, nerăbdătoare să-l găsesc pe Marek. Arunc o privire pe coridor, mă uit și într-o parte, și în alta, apoi ies pe ușa de la capătul coridorului pe care nu scrie nimic. La capătul scărilor, așa cum spusese Renata, este o ușă care dă într-o alee. Afară, soarele se apropie de apus și este mai răcoare. Îmi strâng paltonul mai bine pe trup. Aleea este îngustă și pe ambele părți sunt clădiri de cărămidă lipite una de alta. Aerul are un miros greu de gunoi. Ceva foșnește la picioarele mele. Un șobolan. Simt un val de greață. Șobolanii erau peste tot în închisoare, zgâriau pereții, alergau noaptea pe podea. Erau la fel de mulți ca muștele din ghetou. Odată mă trezisem țipând, căci un șobolan alergase peste gâtul meu. Mama l-a alungat și l-a ucis cu mătura. Dar am fost atât de înspăimântată, că nu am mai dormit câteva zile.

Cineva mă apucă de braț.

– Hei! exclam eu și sar într-o parte.

– \$\$\$! șoptește Renata.

Mă țin de mână și mă conduce pe alee spre o străduță din spate.

– Ai grijă! adaugă Renata, arătând spre pietrele din pavaj ude și lunecoase.

În timp ce mergem, observ că Renata și-a schimbat hainele în cele câteva minute cât fusesem sus. Acum poartă o fustă scurtă, neagră și o bluză roz cu decolteu adânc, care lasă să se vadă ceva cu dantelă pe dedesubt. Pantofii comozi au fost înlocuiți cu pantofi cu tocuri cui, și-a dat cu fard de obraji și cu un ruj strălucitor. Este ca și când s-ar fi gătit pentru o seară în oraș și îmi dau seama că tocmai asta era ideea; mă simt dintr-odată jerpelită cu fusta mea din stofă de lână și jacheta de călătorie.

Mă conduce spre o mașină pătrătoasă, parcată în colț, atât de mică încât pare aproape o jucărie. Ușa din dreptul pasagerului scârțâie când Renata o deschide pentru mine. Mă înghesui în mașina umedă.

– Trebuie să ne grăbim, spune ea tare în timp ce răsuțește cheia. Mătușa Sophie o să-și facă griji dacă întârziem.

– Mătușa Sophie? șoptesc.

– Acum vorbește normal, îmi spune ea încet și îmi dau seama că vorbește pentru cei care ar putea să asculte.

– Abia aștept s-o văd pe mătușa Sophie după atâta timp, improvizez în timp ce ea se depărtează de bordură.

Jocurile astea de-a spionii mă derutează. Renata dă drumul la radio, din care se aude un amestec de muzică clasică și de paraziți.

– Îmi pare rău că nu am putut lua mașina ambasadei în seara aceasta. Fă cunoștință cu Wartburgul, mândria constructorilor germani de automobile.

Bate cu mâna în bord.

– Ai grijă să nu-ți cadă picioarele prin găurile din pardoseală.

Îmi vine să râd, dar mă uit la ea și văd că vorbește serios.

– Mergem departe?

Renata oprește mașina la semafor.

– Până la un bar din Nové Město.⁶ Este cam departe să mergem pe jos și e frig...

Se oprește și privește neliniștită în oglinda retrovizoare. Mă întorc să mă uit în spate.

– Ce este...

– Nu te uita! șoptește Renata și mă apucă de braț.

Mă întorc repede cu fața înainte, simțind cum îmi ard obraji. Când stopul se face verde, apasă brusc pe accelerație și mașina se năpustește înainte. O ia la dreapta, apoi imediat la stânga. Roțile derapează și ne aruncă înspre un stâlp de iluminat. Mă țin de scaun, pregătită de impactul care va urma. Dar Renata răsucesce volanul brusc în cealaltă direcție și ne readuce în centrul străzii. Un minut mai târziu încetinește și se uită din nou în oglinda retrovizoare.

– Scuze. Era o mașină suspectă în spate și m-am temut că ne urmărește, dar a plecat.

Nu pot să nu-mi spun că poate a exagerat.

– N-am vrut să mă răstesc la tine, spune ea. Dar, dacă te întorci, trezești suspiciuni.

Și dacă faci un accident, la fel, îmi spun în sinea mea.

– Îmi pare rău, n-am știut, spun eu.

– Nu ai făcut nici un curs pentru asta, nu-i așa?

Dau din cap că nu și mă simt tot mai stânjenită. Totul fusese făcut în ultimul moment. Simon se supăraseră, ministrul adjunct mă grăbise. Ce altceva ar mai fi trebuit să știu și uitaseră să-mi spună?

Câteva minute mai târziu, Renata oprește mașina într-un spațiu strâmt de lângă bordură, pe o stradă rezidențială laterală. Privesc pe fereastră în ambele direcții, dar nu văd nici un bar.

– Aici?

– Nu, dar este mai bine dacă mergem pe jos câteva străzi.

Dau să deschid portiera, dar mă apucă de braț.

– Stai puțin! Nu ai coroane, nu-i așa?

Ezit o clipă, apoi înțeleg că vorbește despre bani cehoslovaci.

Dau din cap că nu.

– Am vrut să schimb la hotel...

– Uite!

Îmi îndeasă câteva bancnote și monede în mână.

– Nu-ți face griji! spune Renata, oprindu-mă când dau să protestez. Îi recuperez de la ambasadă. Hai să mergem!

Cobor pe trotuar și o urmez în tăcere pe Renata pe străzile întunecoase, pustii. A început să plouă mărunț, ca o ceață fină, și simt cum mi se încrețesc buclele în jurul feței. Renata mă conduce până în fața unei clădiri pe care nu scrie nimic. Dinăuntru se aud muzică și voci.

– Ești gata? întreabă Renata.

Fac semn că da și înghit în sec. Zgomotul devine mai puternic când mă conduce în jos pe scări, apoi intrăm pe o ușă. Înăuntru, barul este de fapt o pivniță lungă de cărămidă. Pe bănci rudimentare de lemn, la mese aparent împrăștiate la întâmplare, stau mai ales tineri care joacă cărți și stau de vorbă, cu câni mari de bere brună în față. Câțiva dintre ei se uită la noi prin fumul des ca și când ar ști că locul nostru nu este acolo. Dar Renata pare să nu observe și scrutează încăperea cu o privire rece.

– Acolo, spune ea încet, făcând un gest ușor cu capul spre spatele barului.

Urmăresc privirea ei și văd un bărbat așezat la capătul unei bănci.

– Îl văd.

Marek. Adevărul este că nu l-aș fi recunoscut dacă nu mi l-ar fi arătat Renata. Cândva corpulent, arată de parcă ar fi slăbit cel puțin cincisprezece kilograme. Odinioară nu purta barbă, acum are mustață și cioc. Încearcă să semene cu Alek, îmi dau seama tresărind. Când îl văd, mi se strânge inima.

– Trebuie să-i atragem atenția, spune Renata.

Dau din cap, prea emoționată ca să răspund. Ce reacție va avea când mă va revedea? Dar Marek, prins în conversație cu bărbatul cărunț de lângă el, nu a ridicat privirile de când am intrat în bar.

– Cum? întreb eu un minut mai târziu. Nu pot să mă duc de-a dreptul la el.

– Așa este, spune Renata. Dar eu pot.

Scoate o bucată de hârtie și un creion din poșetă. Scrie ceva ce nu pot să citesc, apoi mototolește hârtia.

– Așteaptă aici!

Înainte să pot răspunde, pășește spre bar, culegând câteva priviri admirative cu fusta ei scurtă și cu tocurile înalte. Mă așez pe un scaun înalt de bar și văd cum trece de Marek, îl atinge în treacăt, destul de tare ca el să observe, dar nu și ceilalți de la masă. Apoi, fără să se oprească, lasă să cadă hârtia în poala lui. Marek ridică privirile surprins, dar Renata a dispărut deja pe ușa toaletei din spatele barului. Privesc cu respirația tăiată cum Marek citește biletul. Ridică ochii și privirile noastre se întâlnesc. Clipește de două ori în spatele ochelarilor, încercând să-și mascheze surprinderea. Apoi se apleacă spre bărbatul de lângă el și îi șoptește ceva, după care pornește încet spre bar. Înainte să ajungă la mine se oprește și se uită de parcă ar fi văzut o fantomă.

– Marta...?

– Cześć⁷, Marek, spun în poloneză, străduindu-mă să păstrez o voce egală.

– Ce faci...? se îneacă. Adică... credeam că ești...

– Ce ar fi să stăm jos? îi propun calm.

Deschide gura să spună ceva, apoi se răzgândește, o închide și se așază pe unul dintre scaunele înalte de la bar, lângă mine.

– Două beri, îi spune barmanului.

Nici unul dintre noi nu vorbește cât timp barmanul ne toarnă berea în halbe. Privesc peste umărul lui Marek și mă întreb unde a dispărut Renata. Bănuiesc că nu se va întoarce cât timp discut cu Marek. Și-a îndeplinit misiunea aducându-mă până aici. Mai departe este treaba mea.

Mă uit din nou la Marek. Prin minte îmi aleargă diverse imagini: Marek stă în capul mesei lângă Alek la masa de sabat din fiecare săptămână, râzând și vorbind. Mai târziu vor foșni hârtii în camera din spate, complotând în șoaptă. Apoi îl văd pe Marek din nou în ultima noapte la căsuță, când i-am cerut socoteală pentru că se pregătea să fugă. Ar fi trebuit să preia conducerea rezistenței după ce se dusesse Alek. Știam, firește, că nu mai era nimic de făcut. Mișcarea se destrămasese după bomba de la cafenea; nici chiar un mare lider ca Alek nu ar mai fi putut continua. Dar Marek ne părăsise atunci când aveam mai mare nevoie de el. Se simte și el vinovat – așa cum mă simt eu – pentru că supraviețuiserăm, în timp ce atâția alții pieriseră?

Destul, îmi spun, străduindu-mă să-mi potolesc mânia. Aștept până ce barmanul pune paharele în fața noastră și se întoarce la ale lui.

– Ai crezut că am murit. Asta voiai să spui, nu-i așa?

Face semn din cap că da.

– Podul... Am auzit că Richwalder te-a împușcat.

– M-a împușcat. Am supraviețuit și din asta, și din închisoarea nazistă.

În vocea mea este o urmă de mândrie. Marek nu fusese niciodată adeptul ideii ca femeile să lupte în rezistență altfel decât ca momeli ocazionale. Considera că suntem slabe, inconsecvente. Acum, când mă uit la expresia lui uimită, nu pot să nu mă simt mândră.

– Te-au interogat...?

– Despre rezistență? Bănuiau că fusesem implicată și m-au bătut luni de zile ca să stoarcă ceva de la mine. Nu le-am spus nimic, adaug repede.

Pe chipul lui se vede ușurarea, ca și când naziștii ar mai fi încă la putere și ar putea să-i facă rău dacă ar afla adevărul.

– Și acum? Sigur că nu te-ai întors în Polonia după tot ce s-a întâmplat.

- Nu. Locuiesc la Londra.
- În Anglia? Dar cum? Și ce faci aici?
- Este o poveste lungă.

Mă opresc și mă uit în jur după Renata. I s-a întâmplat ceva?

- Mi-e teamă că nu prea avem timp.

Fruntea lui Marek se încruntă.

- Nu înțeleg.
 - Marek... inspir adânc. Am fost trimisă aici ca să te găsesc pe tine.
- Face ochii mari.

- Trimisă? De cine?
- De guvernul britanic.

Marek mă privește mirat.

- Lucrez la Ministerul de Externe. M-au trimis pentru că te cunosc. Trebuie să-mi faci legătura cu un anumit lider al mișcării anticomuniste.

- Nu știu despre ce vorbești, mă întrerupe el rece. Sunt funcționar de stat. Nu m-aș asocia niciodată cu astfel de oameni.

Cobor vocea.

- Marek, nu avem timp de jocuri. Știm că ești implicat în mișcarea anticomunistă și avem mare nevoie să stabilim legătura cu un om pe nume Jan Marcel...

- Șșș! face Marek. Nu-i pronunța numele. Nu aici.

Întoarce capul spre ușă, ca și când s-ar aștepta ca poliția să dea năvală în orice moment.

- Trebuie să ajungem la el, deoarece are un cifru care este esențial ca să vedem care dintre agenții noștri lucrează în realitate pentru sovietici. Și, în schimb, oferim...

- Stop!

Ridică mâna și mă întrerupe din nou.

- Nu trebuia să vii aici, Marta. Nu pot să te ajut, este prea periculos, mai ales acum.

Se ridică și termină berea.

- Regret.

- Mark, te rog, nu înțelegi. Vrem și noi să vă ajutăm. Am informații prețioase, bani. Dar trebuie să ajung la omul acesta...

- Occidentul? Să ne ajute?

Obrajii lui Marek se înroșesc.

- Așa cum ne-au ajutat în 1939?

Șovăi. Îmi trece prin minte imaginea cerului privit din ghetou. Unde erau avioanele din Anglia și din America? De ce nu au bombardat lagărele sau cel puțin liniile de cale ferată care duceau spre ele, ca să oprească trenurile morții? Trag adânc aer în piept.

– Știu. Am fost și eu acolo. Aliații nu au venit când ar fi trebuit și, când au venit, era deja prea târziu pentru mulți oameni. Dar acum este altfel. De aceea sunt aici, Marek, mi-am lăsat familia ca să vin să mă întâlnesc cu tine. Ne-am riscat viețile împreună. Mă cunoști și ai încredere în mine. Ajutorul este real de data aceasta.

Cuvintele se rostogolesc unul după altul, o pledoarie pentru el ca să mă asculte.

– Am avut grijă de asta.

Mă uit la chipul lui și îmi dau seama cât de puțin plauzibil sună cuvintele mele, ideea că sunt în situația de a da asemenea asigurări.

– Cine este femeia care era cu tine? Întreabă Marek suspicios. Cea care mi-a dat biletul.

– Însoțitoarea mea de la ambasadă. Putem avea încredere în ea.

Marek lasă privirile în jos și își studiază unghiile.

– Regret, Marta, nu te pot ajuta. Aș vrea să pot. Știu că ai trecut prin infern ca să ne protejezi, cât timp ai stat în închisoare, și mă bucur că ai supraviețuit. Dar nu pot risca.

Îi pun mâna pe braț.

– Marek, te rog, vreau să ajut și eu.

Marek se retrage.

– Du-te acasă, Marta! Asta nu mai este lupta ta.

Aruncă pe tejghea câteva monede, apoi se întoarce și pleacă.

Rămân nemișcată și îi privesc spatele în timp ce se îndepărtează. Marek nu va vorbi cu mine. Mă ridic în picioare. Poate că, dacă încerc să mai vorbesc o dată cu el, am să-l pot convinge. Dar s-a întors la masa lui din fundul barului, unde stă împreună cu alți oameni, fără să ridice privirea. Dacă mă apropii de el, voi atrage prea mult atenția.

Mă îndrept spre ușa din față și urc treptele. Afară, Renata stă pe bordură și fumează.

– Mă întrebam unde ai dispărut, spun eu.

– Când m-am dus să-i las biletul, am crezut că am văzut pe cineva pe care îl cunoșteam din facultate. Nu voiam să fiu recunoscută sau să fie nevoie să răspund la întrebări de ce sunt aici. Așa că m-am strecurat afară pe ușa din spate.

Aruncă țigara și o strivește cu tocul.

– Ei, cum a mers?

– Foarte prost.

– Nu vrea să vorbească cu tine?

Fac semn din cap că nu.

– Nu mă miră.

– Sunt niște oameni foarte secretoși, mai ales în zilele astea.

– Dar dacă nu-l putem convinge să ne ajute...

– O să ne gândim la altceva, răspunde Renata. Hai să plecăm de aici!

O urmez pe Renata la mașină, cu umerii căzuți, înfrântă. Nici n-am apucat să-l întreb pe Marek dacă știe ceva despre Emma și Jacob sau despre ceilalți din rezistență.

Când ne apropiem de colțul străzii, de pe o alee apare, pe neașteptate, o siluetă întunecată. Înainte să pot reacționa, Renata mă apucă de braț și mă trage spre ea, făcând un pas înapoi. Un bărbat cu un trenchi de culoare închisă și pălărie stă în fața noastră și ne blochează drumul. Mă cuprinde teama și mă gândesc dacă vom fi jefuite.

– Ce dorești? întreabă Renata.

Observ o buclă căruntă ce iese de sub pălăria omului.

– Ești omul din bar, spun eu cu voce tare. Stăteai cu Marek.

Renata se întoarce spre mine surprinsă. Bărbatul încuviințează.

– Marek m-a rugat să transmit un mesaj. Vino în parcul Rieger mâine, la prânz.

Mă întorc spre Renata.

– Știi unde e asta?

– Da. Dar este un parc mare, îi spune ea bărbatului. Unde să ne întâlnim cu el?

– La fântână. Dar fără tine.

Face un gest spre mine cu capul.

– Marek a spus că trebuie să vină singură.

– Dar... începe Renata.

Bărbatul o întrerupe.

– Vino singură! îmi spune. Marek va fi acolo, dacă nu este nici un pericol.

Înainte să apuc să spun ceva, dispare din nou pe alee.

Capitolul 17

Dau la o parte perdeaua și mă uit afară, la strada udă de la ploaie. Trotuarul este aglomerat, oamenii merg grăbiți la lucru, strânși sub umbrele. Îmi imaginez cum pleacă Simon la birou, iar Rachel se uită după el pe fereastră. Astăzi este a doua zi fără mine. Deși știu că Delia are grijă de ea, mă doare inima la gândul că nu sunt lângă ea când se trezește.

Las perdeaua să cadă la loc, mă duc la oglindă și îmi studiez imaginea pentru a suta oară: fustă neagră, bluză crem. Abia dacă am putut să dorm în camera asta rece, străină. M-am trezit devreme, m-am spălat și m-am îmbrăcat. Mi-am prins părul într-un coc la ceafă. Voiam să arăt ca o persoană pe care Marek și, să sperăm, Marcelitis, o putea lua în serios. Dar ochii care mă privesc din oglindă sunt șovăielnici. Ce fac eu aici? Îmi netezesc încă o dată părul. Regret că nu m-am gândit să-mi iau o umbrelă. Apoi îmi pun paltonul și poșeta și ies din camera de hotel, încuind ușa după mine.

– Bună dimineața, doamnă! spune recepționistul în cehă când cobor scările și intru în hol.

Îl privesc bănuitoare. De ce vorbește cu mine? Omul face un gest spre restaurant.

– Nu vreți să serviți micul dejun în dimineața aceasta?

Ezit, simt mirosul de cafea și de ouă prăjite pentru prima dată. Dar stomacul meu este prea încordat ca să pot mânca.

– Nu, mulțumesc. Trebuie să plec.

Jos, privesc în ambele părți ale străzii înguste, întortocheate. Ploaia s-a oprit și cerul înnorat se limpezește, ca și când soarele ar urma să se arate peste câteva ore. Deocamdată nu se vede, vântul suflă tare, aruncă rafale de aer rece ca gheața în sus, împrăstie ziarele vechi care dansează pe trotuar. Îmi strâng gulerul paltonului și îmi aranjez fularul de lână. În depărtare, un ceas bate ora nouă. Mai sunt încă trei ore până la întâlnirea cu Marek, este prea devreme ca să plec spre parc, știu asta. Dar nu mai fusesem niciodată la Praga și, după ce îi transmit mesajul pentru

Marcelitis, am să plec din nou. Dacă totul merge bine, aş putea pleca acasă chiar mâine. Aşa că, în dimineaţa asta am singura şansă să văd oraşul.

Seara trecută, când mă lăsase la o stradă distanţă de hotel, Renata se oferise să mă ducă la întâlnire cu maşina.

– Marek a spus să vin singură, i-am amintit.

A dat din mână impacientată.

– Pot să te las la marginea parcului. Să aştept undeva, unde să nu mă vadă Andek.

– E foarte drăguţ din partea ta, dar nu cred că este necesar.

Renata s-a uitat mirată la mine.

– Eşti sigură?

Am dat afirmativ din cap.

– Singură înseamnă singură. Nu vreau să mă vadă din întâmplare cu altcineva.

– Dar parcul este tocmai la marginea oraşului!

– Eu sunt din această parte a lumii, ţii minte? Mai ştiu să merg cu autobuzul.

– Şi s-ar putea să fie singurul lucru pe care îl fac bine comuniştii, a răspuns ea, apoi a ridicat din umeri.

– Cum doreşti. Poţi să iei autobuzul C de la capătul celălalt al hotelului. Parcul este la penultima staţie, înainte de capăt.

– Mulţumesc. Autobuzul ăsta trece şi prin Malá Strana?

– Nu, trebuie să-l iei pe 16...

Renata şovăie.

– De ce? Unde intenţionezi să te duci?

– Nicăieri, răspund repede. Doar vreau să mă plimb puţin prin Oraşul Vechi înainte de întâlnire. S-ar putea să fie singura mea şansă de a vizita Praga.

– Nu-mi place ideea asta, Marta, dar nu pot să te opresc. Să rămâi în zone centrale publice, în Piaţa Wenceslas etc. Şi să nu vorbeşti cu nimeni.

Îmi amintesc acum harta pe care am consultat-o în camera de hotel cu o seară înainte. O iau la stânga spre piaţa Oraşului Vechi. Străzile înguste şi întortocheate din preajma hotelului freamătă. Furnizorii descarcă marfa în faţa magazinelor, femeile merg cu sacoşele la cumpărături. La colţul străzii este un om cu un cărucior de lemn care vinde gustări. Iau din poşetă câteva dintre monedele pe care mi le dăduse Renata şi cumpăr o cafea şi două cornuri împletite. Continui să merg şi pun unul dintre

cornuri în poșetă pentru mai târziu. Apoi mușc din celălalt și îl împing în jos pe gât cu o gură de cafea.

La următorul colț, o iau la dreapta, apoi mă opresc. Pe stradă sunt trei polițiști care privesc mulțimea. Pulsul mi se accelerează. Ușurel, îmi spun. Nu-i interesezi. Mă străduiesc să merg înainte pe stradă, ca și când aș fi localnică. Trecând pe lângă ei, arunc o privire cu coada ochiului. M-au observat? La următorul colț sunt alți doi polițiști. Poate că Renata avusese dreptate și plimbarea acesta nu fusese o idee bună. Privesc în continuare într-o parte spre polițiști și mă lovesc de ceva.

– Scuzați, spun în cehă.

Și, când mă întorc, văd că mă lovisem de o femeie care ieșea dintr-o brutărie cu un copil mic de mână. Mă aplec să-i ridic sacoșa care căzuse pe jos. Ochii ei nu se întâlnesc cu ai mei când i-o dau. Privește neliniștită când la mine, când la polițiști. Apoi, ia copilul de mână și îl trage după ea, de-a lungul străzii.

Privesc în urma femeii care dispare după colț. Este speriată. Așa cum eram și noi în timpul războiului. Îmi amintesc că văzusem cum Gestapoul scosese un om dintr-un magazin pe când traversam odată piața din Cracovia, ca să fac un comision. Fusese prins furând fructe, am aflat de la un trecător. Oamenii se grăbeau să se îndepărteze de locul agitației, nu se opreau și nu s-au uitat la polițiști, când aceștia l-au lipit pe om de zidul unei clădiri. În piață a răsunat o singură împușcătură. Mai târziu, când am trecut pe acolo în drum spre casă, m-am dus în locul acela. Omul zăcea nemișcat pe jos, iar sângele i se scurgea pe trotuar; strângea încă în mână mărul pe care îl luase. Mulțimea trecea pe lângă trupul fără viață, întorcea ochii, prea îngrozită pentru a conștientiza ceea ce se întâmplase. Îmi dau seama că așa este și aici. Oamenii nu vor să atragă atenția. Sunt terorizați. Continui să merg și, câteva minute mai târziu, strada se termină într-o piață mare, deschisă. Case gotice, înalte, cu acoperișuri ornamentate stau aliniate de o parte și de alta a pieței care are o formă ciudată. Pe a treia latură se află o clădire masivă de piatră, Primăria Veche. Pe fațada clădirii este un orologiu mare, frumos pictat. Privesc atentă modelul: un cerc de aur cu numere de la 1 la 24 pe marginea interioară, iar în mijlocul lui, un alt cerc mai mic, cu cifre romane.

– Acesta este ceasul astronomic, aud o voce în spatele meu.

Vorbește cehă, limbă suficientă de apropiată de poloneză ca să înțeleg.

Mă întorc și văd un bărbat înalt, cu o haină galbenă, lucioasă. Arată spre ceas.

– Cercul exterior funcționează ca un ceas obișnuit, dar cercul interior indică poziția pământului pe cer. A fost construit în Evul Mediu, dar a funcționat secole la rând. Nu mai merge de când a fost lovit de nemți în timpul războiului.

– O, spun eu, luată prin surprindere de atitudinea lui prietenoasă și de aceste informații oferite spontan.

Este tânăr, nu are mai mult de 25 de ani, așa zice, cu o față subțire și un cioc castaniu care îmi amintește de Alek.

– Este frumos.

– Apropo, eu sunt Hans, spune el și întinde mâna.

Ezit, amintindu-mi de avertismentul Renatei de a nu vorbi cu nimeni. Apoi îi strâng mâna.

– Marta.

– Nu ești de aici, observă el.

Neg cu un gest din cap.

– Accentul meu este chiar atât de evident?

– Accentul tău este foarte frumos. Nu sunt prea mulți oameni care să se uite la ceas. Cei care locuiesc aici au devenit imuni la farmecul lui. Și nu sunt prea mulți turiști zilele acestea.

Mă blestem în gând că ieșisem în evidență, sperând să nu mai observe nimeni altcineva.

– Sunt aici în interes de serviciu, spun rar, recurgând pentru prima dată la povestea mea de acoperire. Un proiect cultural de la ambasada britanică.

– Înțeleg.

Mă uit la el să văd dacă mă crede. Dar bărbatul privește peste umărul meu, distrat. Mă întorc, urmăresc privirea lui și văd într-o parte a pieței un grup care se adună în jurul unei statui.

– Scuze, trebuie să plec. Mi-a făcut plăcere să te cunosc.

Tânărul pleacă în direcția grupului.

– Stai... încep eu, dar el a ajuns deja la jumătatea pieței.

Pe măsură ce se apropie, grupul se mărește. Oamenii, cei mai mulți tineri și femei, vin din toate direcțiile până când se adună câteva zeci.

Grupul pornește pe una dintre străduțele care ies din piață. Ezit, căci ar trebui să mă întorc la hotel. Fiindcă sunt curioasă, traversez piața și mă iau după grup. În față îl văd pe Hans în fruntea mulțimii, căci haina lui

galbenă iese în evidență în marea de culori închise. Oamenii pornesc pe o străduță îngustă, apoi pe alta. Îmi dau seama că aici este ceva diferit. Magazinele sunt închise, cu grilajele de metal trase. La ferestrele apartamentelor de deasupra nu se vede nimic, obloanele sunt închise. În afară de oamenii care merg împreună cu Hans, pe stradă nu sunt nici cumpărători, nici pietoni. Îmi aduc din nou aminte de trecătorii care îl ignorau pe bărbatul din Cracovia, împușcat de naziști. Oamenilor le este frică. Nu vor să aibă nimic de-a face cu ceea ce se întâmplă aici. Ar trebui să plec și eu. Dar constat că mulțimea mă împinge înainte, fac parte din ea, sunt obligată să văd despre ce este vorba.

Un moment mai târziu, străduța iese într-o altă piață, mult mai mare decât cea precedentă. Este dreptunghiulară, îngustă la bază, pe unde am intrat, cu două laturi lungi care urcă spre o clădire mare, cu cupolă aurită. Este Muzeul Național, îl recunosc din ghidul de turism de la hotel, pe care îl răsfoisem noaptea trecută, când nu putusem să dorm. Trebuie să fie Piața Wenceslas. Grupul pornește și i se alătură sute de alți oameni în grupuri mici sau individual. Cei mai mulți par să fie studenți, dar văd și oameni mai în vârstă. Unii dintre ei poartă pancarte rudimentare făcute acasă, pe care scrie ceva, dar nu văd ce anume, căci sunt prea departe. Un protest. Grupul crește și înaintează spre muzeu. Pe treptele de sus ale clădirii stă un șir de polițiști, umăr la umăr, formând o baricadă. Rămân în urmă, deși mulțimea mă împinge din toate părțile. Nu-mi pot permite să fiu prinsă în așa ceva, nu acum.

„Democrație!” scandează protestatarii la nesfârșit. Fac un pas înainte și mă ridic pe vârfuri, ca să văd mai bine. Îmi dau seama că sunt exact oamenii pe care încercăm să-i ajutăm și cercetez din priviri mulțimea. Poate că este și Marek aici, sau chiar Marcelitis. Dar nu-l văd pe Marek și nu știu cum arată Marcelitis. Sunt, oricum, prea inteligenți ca să se lase prinși în ceva atât de periculos ca o manifestație publică. La câțiva metri în fața mea, cineva începe să cânte imnul național cehoslovac. Cântecul parcă aprinde o scânteie în mulțime, pentru că toți protestatarii cântă într-un singur glas extrem de puternic. Privesc la chipurile hotărâte din jurul meu și îmi amintesc de mișcarea noastră de rezistență din timpul războiului. Dacă am fi avut și noi un astfel de sprijin din partea poporului nostru, lucrurile ar fi stat altfel.

Când se termină imnul, protestatarii se apropie și mai mult de clădirea Muzeului, urcând scările.

– NU comunismului! scandează oamenii la unison.

– Democrație, acum!

Primele rânduri urcă treptele, ajung la baricadă. Câțiva protestatari fac un schimb de cuvinte înfierbântate cu polițiștii. Deși nu aud ce spun, mi se pare că cer să intre în clădire. Un polițist îl împinge brutal pe un tânăr, aruncându-l în jos pe trepte până pe trotuar. Mulțimea începe să strige. Începe încăierarea între demonstranți și polițiști. Ceilalți manifestanți, stârniți de conflict, împing înainte.

Dintr-odată, o împușcătură sfâșie aerul, apoi încă una. Încăierarea încetează și strigătele amutesc. Polițiștii probabil că au tras în aer ca să oprească luptele, îmi spun eu. Apoi zăresc în capul scărilor ceva galben strălucitor pe jos. Haina lui Hans. Acesta zace nemișcat, cu brațele deasupra capului, ca și când s-ar fi predat.

– Nu!

Rămân cu gura căscată. Îmi țin respirația, îmi înving dorința de a urla. Mulțimea, năucită de împușcături, stă nemișcată. Dar polițiștii i-au prins pe manifestanți cu garda jos și preiau inițiativa. Sar în față și agită bastoanele. Privesc îngrozită cum mai mulți oameni sunt doborâți la pământ. Alții sunt târați de polițiști. În fața mulțimii se ridică un nor de fum. Gaze lacrimogene, îmi dau seama, căci câțiva dintre manifestanți se freacă la ochi. Mulțimea se împrăstie, oamenii o iau la fugă, cu polițiștii pe urmele lor. Trebuie să plec de aici, îmi spun în sinea mea, în timp ce manifestanții trec pe lângă mine în direcția din care am venit. Dacă stau aici, voi fi arestată sau chiar mai rău. Mă răsucesc. Un camion al poliției a blocat strada pe unde am intrat în piață. Suntem prinși în capcană.

Cercetez din priviri capătul celălalt al pieței și zăresc o alee liberă. Mă duc repede spre ea, așteptându-mă în fiecare clipă să fiu înhățată de vreun polițist. Când ajung la adăpost, pe alee, o iau la fugă, traversez orbește străduțele dosnice, băjbâind spre piața Orașului Vechi. Plămânii îmi ard. În sfârșit, ajung în piață. Încetinesc și ridic privirile spre ceasul astronomic când traversez piața, gândindu-mă la Hans.

Dar nu am timp de zăbovit. Haosul demonstrației împrăștiată a început să se reverse și înapoi. Demonstranții, cu ochii lăcrimând din cauza gazelor, se reped în piață singuri sau în grupuri de doi sau trei. Un bărbat își apasă rana de pe tâmplă care îi sângerează. În depărtare urlă sirenele poliției, ca și când ar dori să le amintească demonstranților că răfuiala nu s-a încheiat.

Câteva minute mai târziu ajung la clădirea în care se află hotelul. Îmi zăresc imaginea reflectată într-o vitrină. Am obrajii îmbujorați de la

alergare, buclele au scăpat din coc. Ar trebui să mă duc sus să mă aranjez puțin. Mă uit la ceasul de deasupra intrării în hotel. Este ora 11, mai este o oră până la întâlnirea mea cu Marek și nu știu cât durează până ajung în parc. Nu mai este timp. Pornesc repede spre stația de autobuz din colț.

Autobuzul C sosește. Este gol, sunt numai câțiva copii de școală adunați în spate. Mă așez pe un scaun la câteva rânduri în spatele șoferului și mă uit pe fereastră. Când trecem prin Orașul Vechi, mă gândesc la brutalitatea cu care poliția i-a împrăștiat pe demonstranți. Mă străbate un fior. Știam că regimurile comuniste dominate de sovietici sunt violente, că reduc la tăcere orice idei contrare gândirii lor. Dar nu-mi imaginasem că vor deschide focul împotriva propriilor oameni. Nu sunt mai buni decât naziștii. Strâng mai tare poșeta. Dintr-odată, misiunea mea pare mai urgentă ca oricând.

Autobuzul iese din Orașul Vechi, oprește la fiecare câteva minute, în timp ce urmează cursul de sud al râului. La următoarea stație, copiii se dau jos și urcă două femei, care vorbesc repede în cehă despre prețul cartofilor. Una dintre ele are un coș plin pe jumătate cu produse de băcănie, cealaltă o găleată cu cărbune. Drumul este mai denivelat, clădirile mai îndepărtate una de alta, căci am părăsit centrul și străbatem periferiile Pragăi. Casele sunt mai mici, mai dărăpănate. Autobuzul se oprește din nou și femeile coboară, pășind apoi anevoie pe poteca de pământ. Câteva vaci jigărite privesc triste de după un gard.

Privesc de jur împrejur în autobuzul acum gol care pornește înainte.

– Parcul Rieger, strigă șoferul câteva minute mai târziu, ca și când ar vorbi cu un grup mai mare.

Privesc cu coada ochiului spre șofer. Oare se întreabă ce caut aici? Dar nu ridică privirile când cobor din autobuz. Ușa se închide în urma mea și autobuzul pleacă.

Stau pe loc și privesc parcul. Pajiști nesfârșite se întind în toate părțile, iarba este uscată și maronie. La câteva sute de metri spre dreapta se află un pâlc de copaci golași, sub care văd o fântână de piatră. Îmi strâng mai bine paltonul și mă îndrept spre fântână. Când mă apropiu, văd că este alcătuită din mai multe statui de copii mici, cu mâinile ridicate spre cer. În bazinul de marmură al fântânii zac împrăștiate frunze moarte. Privesc în jur. Parcul este pustiu, nu este nimeni în afară de un cârd de ciori, care ciugulesc pe sub copaci. Unde este Marek? Părea așa de neliniștit seara trecută. Mă întreb dacă va veni.

Este încă devreme, îmi spun, îndreptându-mă spre copaci. Ciorile mă privesc fără interes și nu se mișcă. La capătul celălalt al pâlcului de copaci este un loc de joacă pentru copii, cu leagăne și un tobogan de metal. Doi băieți se joacă la leagăne. La câțiva metri de ei, la marginea cea mai apropiată de mine a locului de joacă, o femeie stă lângă o bancă și îi supraveghează.

Studiez spatele femeii. Nu vreau să risc și să atrag atenția asupra mea, dar poate că l-a văzut pe Marek. Mă apropii de ea.

– Vă rog să mă scuzați, spun încet, dar nu pare să mă audă din cauza vântului.

Mă apropii. Încremenesc brusc și simt un nod în gât. Părul blond ca mierea al femeii are ceva cunoscut, la fel și felul în care atârână într-un coc lejer pe gâtul ei. Îmi străfulgeră prin minte imaginea părului Emmei, săltând în timp ce ea fugea de pe podul de cale ferată. Dar nu poate fi ea. Întind mâna și ating blând umărul femeii.

– Scuzați-mă, repet ceva mai tare de data asta.

Femeia tresare, apoi se întoarce încet cu fața spre mine. Inhalez aroma cunoscută de migdale și înțeleg că nu este nici o greșeală. În fața mea stă Emma.

Capitolul 18

– Bună, Marta, spune ea calm, privindu-mă ca de obicei, fără să clipească.

Mă uit la ea prea uluită ca să pot vorbi. Mintea îmi lucrează febril. Emma? Parcă nu este posibil. Face un pas înainte și mă sărută pe fiecare obraz, ca și cum am fi dat întâmplător una peste alta pe străzile ghetoului.

– Mă bucur să te văd.

– Emma?

Întind mâna și îi ating mâneca, să fiu sigură că este chiar ea.

– Eu sunt.

Mă apucă de degete și mi le strânge.

– Nu... nu înțeleg.

Nu mă pot opri să o privesc fix.

– Ce faci aici?

– Ce-ar fi să stăm jos?

Emma se îndreaptă spre bancă. O urmez năucită și mă așez alături de ea.

– Înțeleg că ești surprinsă să mă găsești aici, continuă Emma. Acum locuiesc aici, la Praga. Adică ajut și eu la activitatea politică. Așa cum făceam amândouă la Cracovia.

Așadar, ea și Jacob reușiseră să iasă din Polonia peste munți. Dar dacă Emma este aici, unde este Jacob?

– Dar trebuia să mă întâlnesc cu...

– Marek mi-a spus să vin să mă întâlnesc cu tine. Firește că m-am bucurat, adaugă ea. Când Marek mi-a spus că ești aici, că ești în viață, am sărit în sus de bucurie. Era prea riscant pentru Marek să vină chiar el. Credea că poate fi urmărit. Dar știa că nimeni nu va suspecta o femeie cu doi copii pe un teren de joacă. Aceștia sunt băieții mei.

Emma face un gest spre leagăne.

– Îl mai ții minte pe Lukasz, desigur.

Fac semn că da. Lukasz nu era, de fapt, al Emmei – era copilul rabinului pe care Emma și Krysia îl ascunseseră după ce tatăl lui fusese arestat și mama lui ucisă de naziști.

– Iar acesta – arată spre copilul mai mic, care are vreo șase ani – este Jake.

Jake. Mă uit fix la copil și îmi amintesc. Emma era însărcinată și acesta fusese motivul pentru care trebuise s-o scoatem urgent din Cracovia. Comandantul aflate și voia s-o trimită pe Emma în Austria ca să-i crească copilul lui acolo. *Copilul lui*. Deși nimeni nu vorbise niciodată deschis despre asta pe atunci, nu se cunoștea răspunsul la întrebarea: Jacob concepușe copilul Emmei în timpul singurei lor revederi înainte de bomba de la cafenea sau sarcina ei era rezultatul relației cu comandantul? Când mă uit acum la copil, nu am nici o îndoială – ochii lui cenușii ca oțelul sunt aproape identici cu cei care mă priveau fix fără viață de pe pod în noaptea când îl uciseseam pe comandant.

– Jake, repet cu voce tare.

Cel puțin copilul are numele lui Jacob. Dintr-odată mi se taie răsuflarea. Evreii își botează copiii cu numele celor morți.

– După Jacob...?

– Nu a supraviețuit, Marta, spune Emma și vocea i se frânge.

Durerea îmi sfâșie pieptul.

– Nu...

– După ce te-am lăsat pe pod, am găsit ferma Kowalczyk. Jacob mă aștepta acolo, așa cum ai spus.

Abia dacă aud ce spune, așa de tare îmi vâjâie urechile. Îmi vine dintr-odată să mă ridic și să-i trag o palmă, sau s-o zgâlțâi, s-o fac să tacă.

– Era foarte slăbit, dar știam că trebuie să plecăm, pentru că mă căuta poliția. Zăpada din munți era mult mai mare decât ne așteptaserăm. Jacob a făcut febră și s-a prăbușit, imediat după ce am trecut frontiera în Slovacia.

Îmi înăbuș dorința de a urla.

– Jacob, șoptesc, și îi văd chipul în minte.

– Am stat cu el, Marta.

Simt vinovăția din vocea Emmei, nevoia ei disperată de a se justifica.

– Am stat cu el până la sfârșit, până s-a dus.

Înghiț în sec, luptându-mă să găsesc cuvintele.

– Și după aceea?

– I-am acoperit trupul cum am putut mai bine, cu pietre și crengi. Pământul era înghețat. A fost tot ce am putut să fac. Nu voiam să-l las acolo, dar n-am avut de ales. Nu puteam să-l duc în brațe și nu puteam să rămânem acolo. Nu aveam mâncare. Lukasz ar fi murit, la fel și copilul din mine.

Copilul! Inima mi se umple de resentimente. Dacă nu ar fi fost copilul, Emma nu ar fi trebuit să fugă din Cracovia și Jacob ar mai fi încă în viață. Emma continuă:

– A fost așa cum mi-ai spus tu, Marta, în noaptea aceea pe pod. Cei care pot trebuie să plece.

Îmi amintesc cum insistasem ca Emma să plece și să mă lase așa rănită în seama naziștilor. Lucrurile s-ar fi schimbat dacă aș fi plecat și eu și m-aș fi salvat? Aș fi putut să-l salvez și pe Jacob?

– Așa că am traversat munții și am ajuns în Slovacia. Am auzit zvonuri că cei care supraviețuiseră din rezistență se aflau la Praga. Așa că am venit aici și l-am găsit pe Marek.

Emma este aici. Jacob e mort. Înghit în sec, încercând să înțeleg.

– Au mai fost și alții care au supraviețuit?

Emma neagă din cap.

– Nimeni din Cracovia. Toți au fost arestați sau uciși, în afară de mine și de Marek. Și tu, firește, dar asta nu știam. Apoi au mai venit și alții aici, de la Lodz și de la Lublin, și din alte țări. O mulțime de oameni, ca mine și ca Marek, care au luptat împotriva naziștilor și care acum luptă împotriva comuniștilor.

– Așadar, îl ajuți pe Marek?

– Da, dar...

Emma întoarce privirile spre parc.

– Mai trebuie să știi ceva. Nu numai că lucrez cu Marek.

Ezită, apoi ridică mâna și îmi arată un inel de aur.

– Este și soțul meu.

Mă las pe spate și mă simt de parcă aș fi primit un pumn în stomac.

– Marta, spune ceva, mă roagă Emma.

– Soțul tău? repet eu, căci nu-mi vine să cred.

– Nu s-a întâmplat imediat, spune Emma pe un ton defensiv. Când am venit la Praga eram singură, nu aveam nimic. Marek ne-a luat la el, a avut grijă de mine și de copii. Am devenit apropiați și atunci m-a cerut în căsătorie.

Încerc să înțeleg. În depărare, se aude un cârâit o cioară.

- Îl iubești? întreb în cele din urmă.
- Nici nu mai știu ce înseamnă asta, răspunde ea cu o voce pustiită.
- Dar Jacob...
- Jacob s-a dus, Marta!

Expresia ei este dură, necunoscută.

- Trebuia să gândesc practic, să fac ce e mai bine pentru copiii mei.

Urmăresc privirea Emmei care se îndreaptă spre leagănele unde se joacă Lukasz. Mă gândesc la Rachel. Când am început să lucrez cu Simon, bănuiam deja că sunt însărcinată cu ea. Și, cu toate acestea, sau poate tocmai de aceea, îl lăsasem să-mi facă curte. M-aș fi măritat cu Simon dacă Rachel nu ar fi fost pe drum? Este o întrebare pe care o evitasem mult timp.

Îmi amintesc brusc de o ceartă pe care o avusesem cu Emma pe stradă, în seara când explodase bomba de la cafenea. Cum de se putuse încurca tocmai cu Comandantul din moment ce susținea că îl iubește pe Jacob? Emma mă implorase să înțeleg că făcea ceea ce făcea ca să ajute rezistența. Pe atunci consideram că era greșit. Dacă Emma îl iubea cu adevărat pe Jacob, nu ar fi trebuit să se culce cu Comandantul. Pe atunci, lucrurile erau mult mai simple, căci singura iubire pe care o cunoscusem fusese atunci când mă îndrăgostisem de Jacob. Acum știu că lucrurile sunt mai complicate. O judecasem o dată pe Emma. Nu o voi judeca din nou.

- Înțeleg, spun în cele din urmă.

O strâng de mână. Degetele ei se încleștează în jurul degetelor mele. Suntem din nou două fete din ghetou care au încredere una în cealaltă. Se uită la mine.

- Chiar mă înțelegi?

Simțind ușurarea din vocea Emmei, dau din cap afirmativ.

- Da. Am și eu un copil.

- O, Marta, asta e minunat! Băiat sau fată?

- O fată. Are un an și jumătate. O cheamă Rachel.

- Atunci, ce faci aici? Marek mi-a spus că locuiești la Londra acum.

- Vreau să mă întorc la fetița mea cât mai curând. Dar a trebuit să vin aici. Știi, acum lucrez la Ministerul de Externe din Anglia. Amândoi lucrăm, și eu, și soțul meu. Trebuie neapărat să ajungem la Jan Marcelitis. Când guvernul a aflat că singura modalitate de a face acest lucru este prin intermediul lui Marek și că eu îl cunosc, m-au rugat să-i ajut.

- Și ai fost de acord?

- Am simțit că nu am de ales, căci trebuia să ajut cumva. E logic?
- Este. Dar trebuie să faci ce ai de făcut și să pleci imediat de aici.

Situația politică este complicată. În orice zi...

Emma se oprește și pe chip i se vede o expresie de teamă.

- Oricum, Marek m-a trimis să-ți spun că a aranjat o întâlnire cu Marcelitis. Trebuie să fii pe Podul Carol astăzi, la miezul nopții. Și a spus din nou că trebuie să te duci singură.

Inima îmi tresare de bucurie. Marek a aranjat întâlnirea. Am să-l văd la noapte pe Marcelitis și după aceea pot să mă duc acasă.

Mă uit la Emma.

- Dar tu? o întreb. Adică... am să te mai văd?

Emma ezită.

- Nu voi fi la întâlnirea de la noapte, dacă asta mă întrebi. Și după aceea ai să pleci și Dumnezeu știe ce va mai fi. Nu m-am așteptat să te mai revăd vreodată. Așadar, cred că trebuie să ne spun adio.

O lacrimă îi alunecă pe obraz.

- Vreau să-ți mulțumesc încă o dată pentru ce ai făcut pentru mine la Cracovia. Mi-ai salvat viața.

Îmi pun brațele pe umerii ei.

- Știi, nu-i așa, că nu trebuie să rămâi aici. Pot să aranjez să obțin documente pentru tine și pentru copii să veniți la Londra.

Emma își șterge ochii.

- Mulțumesc, nu. Casa noastră este acum aici. M-am măritat cu Marek și ne-am făcut jurămintele, Marta. Jurămintele pe care nu le voi încălca din nou.

Văzând vinovăția din ochii ei, înțeleg că vorbește despre faptul că îl trădase pe Jacob cu comandantul.

- Nu e vina ta că Jacob a murit, Emma.

- Asta îmi spun în fiecare noapte, șoptește Emma. Dar nu schimbă ceea ce s-a întâmplat, ce am făcut. Acum am un cămin aici, Marta. Locul meu este aici.

Se ridică în picioare.

- Lukasz, Jake, strigă ea spre terenul de joacă.

Băieții vin ascultători la ea. Apoi se întoarce spre mine.

- Acum trebuie să plec.

Mă ridic în picioare, iar Emma mă îmbrățișează blând.

- La revedere și Dumnezeu să te aibă în paza lui!

Deschid gura, dar, până să mai apuc să zic ceva, Emma se întoarce și pleacă.

O oră mai târziu, intru în camera mea de la hotel. Încui ușa, traversez încăperea și mă las greu pe patul care protestează scârțâind. Încă nu este ora două după-amiază. Mai sunt peste zece ore până la întâlnirea cu Marcelitis. Nu vreau să risc ieșind afară la plimbare ca să dau de vreo belea cu poliția. Și Renata spusese aseară, înainte să mă lase la hotel, că după-amiază va trece pe la mine ca să vadă cum a mers întâlnirea mea. Vreau să fiu aici dacă mă caută.

Stomacul îmi chiorăie, așa că scot din poșetă al doilea corn pe care îl cumpărasem dimineață. În timp ce mănânc, încerc să repet în minte tot ce aflasem. Emma este aici, măritată cu Marek. Jacob e mort. Acest ultim gând mă lovește din nou și simt iarăși durerea. Îmi amintesc de ultima dată când îl văzusem pe Jacob, intrase în cafeneaua naziștilor cu săculețul în mână, cu o expresie hotărâtă pe față. Insistase să pună chiar el bomba și spusese că nu are încredere în nici unul dintre subordonații lui că vor face treaba ca lumea și era mai important ca Alek și Marek să supraviețuiască și să conducă mai departe rezistența. Dar dispozitivul explodase mai devreme decât era prevăzut și îl aruncase pe Jacob pe fereastra cafenelei ca pe o păpușă de cârpă. Alek sărise din umbră, luase trupul fără cunoștință al lui Jacob de pe trotuar și îl dusesse de acolo înainte să sosească poliția. Reușise să supraviețuiască cumva rănilor. Dar la ce bun? Mă întreb acum. Ca să moară în munți câteva luni mai târziu? Cel puțin se reîntâlnise cu Emma, fusese cu ea până la capăt.

Înghit și ultima bucă de corn, apoi îmi scutur firmiturile de pe bluză. Mă întind din nou pe perna tare. Nu prea am altceva de făcut decât să trag un pui de somn ca să-mi treacă timpul. Închid ochii, îmi imaginez că sunt acasă și îi citesc lui Rachel o poveste înainte de culcare în camera ei plină de jucării.

O bufnitură puternică mă trezește din somn. Mă ridic în capul oaselor și un al doilea pocnet se aude de afară prin fereastră. Sar în picioare, traversez camera și mă uit afară pe după perdele. La început nu văd nimic, după aceea îmi apăs fruntea de geam și zăresc un grup mic de oameni adunați pe trotuarul din fața hotelului. Alți demonstranți? mă întreb. Deși nu-mi dau seama ce spun, vorbesc tare și sunt furioși. Se aude zgomot de sticlă spartă. În depărtare se aud sirenele din ce în ce mai tare. Fugiți, vreau să le strig oamenilor din stradă, fugiți până nu e prea târziu.

Mă îndepărtez de fereastră. Nu pot să mă amestec și să risc să pun în primejdie misiunea. Mă uit la ceasul de pe măsuta de toaletă. 5.15. Nu mi-am dat seama că dormisem așa de mult. Mă așteptam ca Renata să fi sosit până acum. Privesc nesigură de jur împrejur. O baie, decid. Intru în baie și dau drumul la robinet.

Când cada este aproape plină, opresc robinetul de apă caldă și mă dezbrac. Pun cu grijă un picior în apa fierbinte, apoi mă las încet în jos și simt cum mi se înroșește pielea. Sprijin capul de cadă și privesc în tavan, cu gândul din nou la Emma. Mi se pare mult mai bătrână și mai tristă. Ce s-a întâmplat? Mă simțisem întotdeauna ca o adolescentă naivă în preajma ei. Acum vreau să mă vadă ca pe o femeie matură și echilibrată. A părut surprinsă când i-am spus că sunt măritată și am un copil. În ochii ei voi fi întotdeauna un copil. Poate că ar fi trebuit să-i povestesc despre Paul.

Paul. Chipul lui îmi apare brusc în minte. Trag aer în piept, luată prin surprindere de această imagine. Mi-am îngăduit numai rareori să mă mai gândesc la el de când m-am măritat cu Simon. Amintirile se mai strecoară câteodată, firește, declanșate de anumite zile din calendar, cum ar fi comemorarea morții lui, o imagine a Parisului dintr-o revistă, ploaia răpăind pe acoperiș și care îmi amintește de noaptea petrecută împreună la Salzburg. De cele mai multe ori, amintirile sunt estompate, ca o fotografie ștersă sau ca un vis de care îți amintești doar pe jumătate. Dar acum chipul lui Paul îmi apare foarte viu în minte și mi se pare că, dacă scot mâna din cadă, pot să-l ating. Simt o durere lăuntrică.

Destul. Scutur din cap și alung imaginea. Nu-mi pot permite să mă gândesc acum la el. Ce este cu mine? Este probabil stresul provocat de misiune, de tot ce aflasem. Mă frec la ochi cu pumnii uzi. Este mai bine că nu i-am povestit Emmei despre Paul. Nu mai suntem prietene la fel ca altă dată. Și anumite secrete trebuie să rămână îngropate în trecut.

Se aude o bufnitură dincolo de baie. Mă ridic repede în capul oaselor și apa se revarsă peste marginea căzii. Este vorba de mulțimea din stradă? Nu, zgomotul se aude din nou, mai puternic și mai insistent, venind din hol. Cineva bate la ușă. Renata.

–Vin! strig eu și vreau să descui ușa.

Pun mâna pe clanță, apoi șovăi.

– Cine este?

– Renata.

Vocea cunoscută se aude prin ușă, joasă și insistentă.

– Haide, lasă-mă să intru!

Deschid ușa, Renata mă împinge la o parte și intră în cameră. Se uită înapoi pe hol, apoi încuie ușa.

– Renata, spun eu, am vești bune. Am stabilit să mă întâlnesc...

Mă opresc, căci văd că părul ei este în dezordine și respiră greu.

– Ce este? întreb. Ce s-a întâmplat?

– Vrei să spui că nu ai auzit?

Dau din cap că nu. Renata se uită în jur, ca și când ar mai fi putut să fie cineva aici. Apoi scoate un mic tranzistor din poșetă și îi dă drumul. Crainicul vorbește repede în cehă și este greu de înțeles din cauza paraziților.

– Ce spune? întreb.

Renata dă volumul mai încet.

– Poliția a anunțat că a descoperit un așa-numit complot al câtorva miniștri care conspiră cu Occidentul împotriva marelui nostru popor, spune ea, aproape în șoaptă. Miniștrii au fost siliți să-și dea demisia. Comuniștii au pus mâna pe putere.

Mă cuprinde neliniștea.

– Dar cu siguranță Beneš⁸... încep eu.

– Șșșș!

Renata face un semn cu capul într-o parte, amintindu-mi că în încăpere pot fi microfoane.

– Președintele este slab. Nu se va opune niciodată dacă nu are armata sau poliția în spatele lui.

Cobor vocea.

– Dar nu înțeleg. Ministrul nostru adjunct mi-a spus că nu se va întâmpla nimic aici până la alegerile din primăvară.

Renata zâmbește trist.

– Astea sunt informațiile pe care le are Occidentul. Fie n-a știut, fie te-a mințit.

Pentru că știa că nu aș fi venit dacă situația era periculoasă. Simon nu m-ar fi lăsat. Simt un bolovan în stomac.

– Dar, cu siguranță, oamenii... am văzut demonstrații astăzi mai devreme...

Renata scutură din cap.

– Numai câteva mii de studenți. Nu au nici o importanță dacă nu le vine populația în ajutor. Și nu va veni. Oamenii sunt prea înspăimântați.

– Nu...

Mă las pe marginea patului.

– Cu siguranță că trebuie să se poată face ceva.

– Nimeni nu mai poate face nimic pentru noi, spune Renata și se așază alături de mine. Și tu trebuie să pleci.

– Adică să plec din Praga? Să renunț și să mă duc acasă?

Renata încuviințează.

– Imediat. Granițele s-au închis.

S-au închis! Sunt alarmată, am sentimentul că sunt prinsă într-o capcană.

– Există un grup de occidentali, familii ale diplomaților în cea mai mare parte, care au primit permisiunea să plece cu avionul peste două ore. Am pus și numele tău pe listă și am venit acum să te iau ca să te duc la ambasadă.

Mă gândesc la ce a spus Renata.

– Dar...

Șovăi, mă uit la ceas.

– Am stabilit să mă întâlnesc cu Marcelitis la miezul nopții.

– Acum trebuie să te gândești la siguranța ta și la binele familiei tale. Trebuie să pleci cât mai ai posibilitatea.

Cuvintele Renatei îmi sună în minte. Trebuie să plec chiar acum. De dragul fiicei mele, trebuie să pun siguranța mea pe primul plan. Dar sunt atât de aproape de țintă, mai sunt numai câteva ore până mă pot întâlni cu Marcelitis. Mă ridic și traversez încăperea încă o dată până la fereastră. Mulțimea de jos a plecat. Mașinile poliției sunt parcate la cele două colțuri ale străzii, cu girofarurile aprinse. Mă întorc spre Renata.

– Ai primit vreo veste de la Londra? Întreb, gândindu-mă ce ar dori Simon să fac.

– Nimic. Acum comunicațiile merg prost. Guvernul a suspendat convorbirile internaționale și telegraful, așa că toate știrile trebuie să vină prin telegraful ilegal sau prin mesageri. Nu sunt sigură nici că au aflat despre lovitura de stat.

Așadar, trebuie să iau singură o decizie. Mă uit din nou pe fereastră și îmi amintesc de demonstrații din Piața Wenceslas, care cântau imnul național cehoslovac, de Hans care zăcea pe jos. Mă gândesc la Emma și la copiii ei, care vor trebui să trăiască în această țară, indiferent care va fi soarta ei.

Nu este lupta ta, îmi spune o voce din interior. Du-te la ambasadă, pleacă odată cu ceilalți. Ministrul adjunct va fi dezamăgit, dar va înțelege.

Și Simon la fel – de fapt, nu a vrut de la bun început să vin aici. Dar înverșunarea crește în mine și îmi blochează toate gândurile legate de plecare.

– Dar trebuie să mă întâlnesc cu Marcelitis. Este o cauză mai importantă decât Cehoslovacia. Aceste informații pot să ajute și alte țări. Regret, Renata, nu pot să plec. Nu acum.

Renata se uită fix la mine.

– Înțelegi că s-ar putea să rămâi blocată aici?

Dau din cap afirmativ.

– Și dacă se închide ambasada, nu va mai fi nimeni care să te ajute.

– Înțeleg.

Renata expiră zgomotos.

– Văd că ești hotărâtă. Înțeleg. Dar ce faci după întâlnirea cu Marcelitis? Adică după aceea o să pleci?

– Da. Imediat.

– Mai există o posibilitate, dar nu am vrut să-ți spun pentru că speram să fii deșteaptă și să te urci în avion împreună cu ceilalți. Dacă plecăm imediat după întâlnirea ta, pot încerca să te duc cu mașina până la granița cu Austria și să te ajut să treci dincolo cu pașaportul diplomatic. De acolo poți să iei un tren spre Viena. Nu pot să-ți promit nimic. O să fie foarte periculos și nu sunt chiar sigură că va merge.

– Va trebui să încercăm. Este singura noastră șansă.

– Totuși, aș vrea să te mai gândești și să mergi acum la ambasadă.

Dau din cap că nu.

– Trebuie să mă întâlnesc cu Marcelitis.

– Presupun că tot singură, nu-i așa?

– Da.

– Știi că aș putea insista să te urci în avion, spune Renata. Să vorbesc cu paznicii de la ambasadă sau chiar să mă duc la poliție.

– Știu. Dar mai știu că n-ai să faci așa ceva, pentru că înțelegi de ce fac acest lucru.

– Așa, vorbește ea rar. Am să spun că te-am căutat, dar camera era goală. Mă duc la ambasadă și le spun că nu te-am găsit la timp ca să prinzi avionul. Dar imediat după întâlnirea din noaptea aceasta cu Marcelitis, trebuie să te întâlnești cu mine. Cobori de pe pod, o iei la stânga pe strada Křížovnická și mergi apoi pe Platnéřská, până la prima intersecție mare. Ai să vezi o arcadă lângă un magazin cu antichități. Te aștept acolo cu mașina parcată într-un loc ferit. Să fii acolo până cel mai

târziu la 12:30, adaugă ea. Trebuie să fim sigure că ajungem la frontieră până dimineață, chiar dacă va trebui să ocolim. Înțelegeți?

– Asta înseamnă că trebuie să-mi fac bagajul și să-l iau cu mine?

– Numai pașaportul și documentele. Trebuie să lași totul aici. În felul acesta, poliția va crede că ești tot aici dacă te caută.

Simt un fior rece pe șira spinării.

– Nu înțeleg. De ce ar face așa ceva?

Renata se apropie de mine și mă ia de umeri.

– În seara această, toată lumea s-a schimbat, Marta. Acum comuniștii au pus mâna pe putere și oamenii vor începe să vorbească. Ar putea să fie scurgeri de informații de la ambasadă, de la mișcarea anticomunistă, de peste tot. De aceea doream să pleci cu avionul ambasadei. Lucrurile au devenit extrem de periculoase pentru noi toți. Nu mai există garanție că vei putea pleca în siguranță dacă rămâi aici. Înțelegeți?

Înghit în sec.

– D-da.

– Dar tot nu te-ai răzgândit, nu-i așa?

Mă uit la ea fără să clipesc.

– Nici eu nu credeam. Atunci, îmbracă-te și pregătește-te pentru întâlnire. Te aștept după aceea.

Pornește spre ușă și apoi se întoarce din nou spre mine.

– Fii cu băgare de seamă când pleci de la hotel! Sunt polițiști peste tot.

– Știu.

Fac cu capul un gest spre fereastră.

– Și au stabilit că circulația este interzisă după ora zece seara, așa că o să încalci această dispoziție. Trebuie să ieși pe ușa din spate ca să nu atragi atenția.

Deschide ușa și se uită în ambele direcții.

– Ai grijă! spune ea mișcând numai din buze, fără să scoată vreun sunet, în timp ce iese din cameră. Și noroc!

Apoi se întoarce și fuge pe coridor.

Capitolul 19

La ora 11:15 stau în ușa și examinez camera de hotel așa cum o lăsam. Valiza este deschisă și cămașa de noapte aruncată peste pat. Veioza de pe noptieră aruncă o lumină galbenă. Oricine ar intra aici cât timp sunt plecată va crede că mă întorc curând. Strâng în mână poșeta în care sunt hârtiile pentru Marcelitis și pașaportul și deschid ușa. Mă asigur că nu e nimeni pe coridor și mă strecor afară din cameră. Merg spre scara din spate și cobor în stradă. Ușa hotelului se închide cu un clic în spatele meu. Îmi amintesc de șobolanii din seara precedentă și ajung repede la capătul aleii. Mă uit pe stradă, care pare pustie. Inspir adânc și pornesc spre râu, mergând în umbra clădirilor și încercând să fac să nu-mi mai scârțâie tălpile de trotuar.

Mai devreme, după ce am închis ușa în urma Renatei, m-am rezemat de ea cu inima bătând să-mi spargă pieptul. Ce am făcut? Gândul că voi rămâne blocată aici, că nu voi mai putea pleca, mă îngrozea mai rău ca orice altceva. Mă luptam cu impulsul de a fugi după Renata ca să-i spun că plec imediat cu avionul, împreună cu ceilalți străini. Dar după aceea mi-am revenit; aceasta s-ar putea să fie singura șansă pentru noi să dăm de Marcelitis. Nu pot să renunț, când sunt atât de aproape de țintă. M-am îmbrăcat foarte hotărâtă și m-am plimbat prin cameră până când s-a făcut ora de plecare. Dar acum, când mă furișez pe străzile din Orașul Vechi, nu pot să nu mă întreb încă o dată dacă nu făcusem o greșală rămânând aici.

Merg pe o stradă pavată cu piatră cubică, apoi pe alta, până ajung în sfârșit la râu. Sus pe malul înalt se află Castelul din Praga, cu turnurile lui poleite de lumină galbenă. Podul Carol se arcuiește frumos peste râu, făcând legătura între Orașul Vechi și Malá Strana, sau Cartierul Mic. Statui de sfinți, luminate de razele lunii, se înalță pe ambele părți ale podului.

Mă apropiu de marginea podului, mă opresc o clipă și mă străbate un fior când îmi amintesc cum zăceam pe podul de cale ferată din Cracovia

cu trupul lipsit de viață al comandantului lângă mine. Și mai era și alt pod, îmi amintesc, alungând imaginea din minte. Văd Pont Neuf din Paris, îmi amintesc căldura lui Paul în spatele meu, brațele lui în jurul meu în timp ce priveam la Turnul Eiffel. Dinspre capătul îndepărtat al podului clopotele catedralei bat miezul nopții. Îmi alung din minte amintirile și scrutez tot podul pustiu. Emma nu-mi spusese unde anume va avea loc întâlnirea și dacă îl traversez s-ar putea să mă vadă cineva. Dar nu pot risca să ratez întâlnirea cu Marcelitis. Ies din adăpostul umbrei și merg pe pod. Sfinții se uită în jos solemn la mine, siluetele lor se conturează reci și negre pe cerul nopții.

Când mă apropii de mijlocul podului, o siluetă înaltă se desprinde din umbră la capătul celălalt al podului și pornește spre mine. Marcelitis. Îmi bate inima când înaintez spre el. Chiar înainte de a ajunge la el, mă opresc. Din toate povestirile pe care le-am auzit, mă aștept să văd un bărbat tânăr și vioi, ca Alek sau Jacob. Dar Marcelitis este mai în vârstă, iar capul lui chel lucește în lumina lunii.

– Marta?

Dau din cap afirmativ.

– Eu sunt Jan Marcelitis.

Studiez chipul lui palid și ochii cenușii injectați.

– Ți-a explicat Marek de ce sunt aici?

– Da. Dă-mi informațiile pe care le ai pentru mine. Cifrul se află într-o ascunzătoare sigură. Dacă informațiile pe care mi le oferi sunt acceptabile pentru mine, îți dau adresa.

Ezit. Ministrul adjunct spusese să-i dau informațiile lui Marcelitis numai în schimbul cifrului. Pot avea încredere că se va ține de cuvânt?

– Numai așa primești informațiile, adaugă el, simțind ezitarea mea.

Are dreptate, firește. Nu am de ales. Bag mâna în poșetă după hârtii. Tremur. Când vreau să le scot, Marcelitis întinde mâna nerăbdător, degetele lui palide, osoase, ies din mâneca hainei. Ceva auriu sclipește pe unul dintre degete. O verighetă! Dar Alek spusese că Marcelitis nu este înșurat. Ușurel, îmi spun. Alek îmi vorbise despre Marcelitis cu ani în urmă. Poate că se căsătorise de curând. Dar ceva pare totuși în neregulă. Ezit, nu știu ce să fac.

– Domnule Marcelitis, spun eu și îmi mut greutatea pe celălalt picior, încercând să câștig timp. Înțeleg că avem un prieten comun...

– Da, firește. Marek Andek.

– Nu numai pe el. Înțeleg că îl mai cunoști și pe un alt prieten, un lider al rezistenței din Cracovia, din timpul războiului.

– Despre cine vorbești? Întreabă el nerăbdător. Poliția poate să apară în orice clipă. N-am timp de ghicitori.

– Alek Landesberg.

– Da, desigur, Alek, răspunde omul repede.

Inspir adânc.

– Ai vești despre el în ultima vreme?

– L-am văzut luna trecută la Berlin, răspunde omul.

Dacă ar fi fost cu adevărat Marcelitis, ar fi știut că Alek e mort. Privesc la hârtiile din mâna mea. Inima îmi bate mai tare.

– O, îmi dau seama că sunt alte hârtii, spun eu și le pun la loc în poșetă. Trebuie să mă duc înapoi la hotel să le iau...

– Încetează cu jocurile astea, poruncește omul aspru. Dă-mi odată hârtiile!

Face un pas spre mine și, înainte să pot reacționa, mă apucă de umeri. Mă răsucesc, mă lupt să scap, dar strânsoarea bărbatului este prea puternică. Întinde o mână și îmi apucă poșeta. Nu trebuie să pună mâna pe hârtii! Simt cum urcă în mine un val de adrenalină. Ridic repede piciorul stâng și îl calc tare pe picior. Bărbatul geme și se dă înapoi, desface puțin strânsoarea. Mă smulg din toate puterile, mă eliberez și sar înapoi. Omul scoate un urlet și se năpustește asupra mea. Ridică mâna dreaptă și văd că ține ceva care strălucește argintiu în lumina lunii. Se repede cu cuțitul spre mine, dar acesta trece pe lângă umărul meu. Fac un pas înapoi, iar el, ridicând cuțitul, se pregătește să se repeadă din nou. Pistolul, îmi amintesc brusc și bag mâna în poșetă. Dar până să-l scot, omul face un salt înainte. Mă încordez și ridic piciorul drept. Când vine spre mine, îl lovesc cu toată puterea în fluierul piciorului.

– Aah! strigă omul și ridică piciorul.

Dar lovitura nu a fost foarte serioasă ca să-l oprească mult timp. Trebuie să acționez acum, cât este dezechilibrat. Întind ambele mâini și îl împing din toate puterile, aruncându-l cu spatele în jos. Apoi mă răsucesc și o iau la fugă spre capătul podului.

Îl aud în spatele meu cum se ridică și începe să alerge după mine. Nu privi înapoi, îmi spun în timp ce pașii lui se apropie. La capătul podului o iau la stânga și fug și mai tare. Simt că plămânii sunt gata să-mi explodeze. O iau repede la dreapta pe altă stradă, apoi mă las pe vine pe o alee. Examinez repede locul. Este pustie, complet expusă, este numai o

ușă la capătul celălalt și un container pentru gunoi. Disperată, alerg spre ușă și apăs pe clanță, dar ușa este încuiată și refuză să se deschidă. Aud pașii pe stradă din ce în ce mai puternici. Bărbatul chel, indiferent cine este, va fi aici în câteva secunde. Alerg spre containerul de gunoi și sar înăuntru. Sacii de gunoi îmi amortizează căderea de partea cealaltă. Duhoarea de gunoi este copleșitoare. Îmi țin respirația cât pot de mult, apoi, când nu mai rezist, respir numai superficial. Simt un nod în fundul gâtului. Îl înăbuș și mă forțez să mă ascund și mai adânc în gunoi, trăgând un sac peste mine.

Pașii bărbatului se aud în capătul aleii. Apoi, liniște. Stau nemișcată. Inima îmi bubuie. Trece un minut care pare o veșnicie, apoi aud din nou pași care se îndepărtează tot mai mult, dispărând pe stradă.

Timp de câteva secunde rămân încremenită în containerul de gunoi, prea înspăimântată ca să mă mișc. Mentea îmi lucrează febril. Omul de pe pod nu era Marcelitis, era un impostor care voia să pună mâna pe informații și era gata să mă ucidă pentru ele. Dar de unde știuse că voi fi aici? Mă gândesc la Marek, care aranjase întâlnirea. Mă trădase?

Îmi dau seama că trebuie să plec de aici. Dacă nu mă găsește pe stradă, s-ar putea ca omul să se întoarcă. Și mă așteaptă Renata. Mă cațăr și ies afară din container, scuturându-mă cât pot de bine. Mă furișez până la capătul aleii și mă opresc. Nu se aude nimic. Mă uit pe strada pustie și, de frică, mi se face pielea de găină. A plecat sau mă așteaptă ascuns undeva? Inspir adânc, ies în stradă, așteptându-mă parcă să-l văd cum sare de undeva și se năpustește spre mine din nou. Dar pe stradă e liniște. Expir și mă întorc în direcția din care am venit.

În timp ce merg, mă gândesc la bărbatul cel chel. Cine este? Și ce s-a întâmplat cu adevăratul Marcelitis? Nu am reușit să stabilesc legătura cu el și să iau cifrul. Timp de o clipă mă gândesc să renunț la întâlnirea cu Renata și să mă duc din nou la bar, să încerc să-l găsesc pe Marek și să-l rog să mă ajute încă o dată să ajung la Marcelitis. Dar, chiar când mă gândesc la asta, îmi dau seama că este imposibil. Nu știu nici măcar dacă ministrul adjunct ar dori să-mi continue misiunea în împrejurările actuale. Mă duc să mă întâlnesc cu Renata. O știe ce am de făcut.

Mă întorc la râu și de acolo pornesc conform indicațiilor ei. Ajung curând în strada Křížovnická și merg până la intersecția cu Platnéřská. Studiez trotuarul celălalt. Este o arcadă, așa cum spusese Renata, dar pare pustie. Probabil că am întârziat. Poate că Renata nu a mai putut să mă aștepte. Când traversez strada, aripa din față a mașinii Wartburg a

Renatei îmi apare în față și aud motorul. Ușurată, mă grăbesc spre mașină.

Îi fac semn cu mâna Renatei prin parbrizul aburit. Apoi deschid portiera din dreapta și mă urc în mașină.

– S-a întâmplat ceva, spun eu gâfâind. Omul cu care m-am întâlnit nu era Marcelitis. Era un impostor care...

Mă întorc spre locul șoferului și mă opresc. Renata este prăbușită cu capul pe volan.

– Renata?

Mă cuprinde groaza când întind mâna și încerc s-o sprijin de spătar. Are ochii închiși și gura pe jumătate deschisă; o dâră subțire de salivă i se scurge dintr-un colț al gurii pe bărbie. O scutur, dar nu reacționează.

– Renata?

Îmi apropiu capul de gura ei. Nu respiră.

Privesc trupul fără viață al Renatei. Simt că mă ia cu amețeală. Renata a murit. Dar cum? Nu se vede sânge și nici vreo rană. Privesc de jur împrejurul mașinii. Pe fereastra din dreptul șoferului sunt patru dungii, lăsate de degetele care au alunecat pe condensul de pe geam. Degetele Renatei care cerea ajutor. Altfel, nu se vede nici un semn de luptă în mașină.

Mă aplec s-o cercetez încă o dată pe Renata. Privind mai de aproape, văd o mică vânătăie pe gâtul ei, cam de mărimea unei monede. În mijlocul ei este o picătură de sânge uscat. Un ac. Cineva a ucis-o pe Renata cu o injecție. Mi-l imaginez pe bărbatul chel de pe pod, care se repezise la mine cu cuțitul. Sunt sigură că are legătură cu moartea Renatei. Oare o ucisese înainte să se întâlnească cu mine sau avusese un complice? Atacatorul putea să fie încă aici, îmi dau seama brusc alarmată. Mă răsucesc și mă uit pe bancheta din spate. Trebuie să plec cât mai repede. Dar poate să fie afară și să mă aștepte. Ezit, neștiind ce să fac. Aici, în mașină, sunt o țintă fixă, am mai multe șanse afară.

Mă uit încă o dată la trupul lipsit de viață al fetei. Ar trebui să sun undeva și să raportez decesul. Dar Renata spusese că poliția se află sub controlul comunistilor; s-ar putea să aibă legătură cu cei care făcuseră aceasta. Și nu știu pe nimeni la ambasadă și nici în altă parte unde aș putea să sun. Nu, trebuie s-o las aici, cel puțin deocamdată.

– Îmi pare rău, șoptesc și îi ating brațul rece.

Deschid portiera încet și privesc în întuneric. Aerul nopții este greu din cauza ceții, nu se vede la mai mult de un metru în față. Ascult atentă să

prind vreun semn că atacatorul ar putea fi în apropiere. Nu aud nimic, inspir adânc și mă strecor afară din mașină. Închid portiera încet în urma mea. Pornesc repede în direcția hotelului. Dar, în ceață, totul arată altfel, numele străzilor nu se mai văd și nu mai recunosc drumul pe care venisem cu câteva minute mai înainte.

În timp ce străbat străzile, mintea îmi lucrează febril. Cineva a asasinat-o pe Renata. Dar nu erau semne de luptă. Cum reușise atacatorul să se apropie atât de mult de ea și să-i facă injecția? Poate că acesta (dintr-un anumit motiv, presupun că Renata nu fusese ucisă de o femeie) se ascunsese pe bancheta din spate înainte să se urce Renata în mașină. Sau poate că era cineva cunoscut, care se urcase alături de ea fără să-i trezească bănuieli. Cineva pe care îl cunoștea. Mă opresc în loc. Îmi apare în minte imaginea lui Marek. Mă sprijin cu o mână de clădire. Mă obsedase de când fugisem de pe pod: Marek aranjase întâlnirea de pe pod și mi se părea aproape sigur că cel care o ucisese pe Renata avea legătură cu această întâlnire. Marek trimisese pe cineva s-o ucidă pe Renata, sau o asasinase chiar el? Și dacă Marek era agent dublu, cum era Emma?

Privesc strada încă învăluită în ceață. Trebuie să mă mișc repede. Dar unde să mă duc? Renata, ghidul meu, e moartă. Nimeni altcineva de la ambasadă nu știe cine sunt. Decid să merg la hotel. Este o opțiune riscantă. Cel care m-a atacat pe pod s-ar putea să știe unde stau. Dacă voia să mă atace în camera mea de hotel, ar fi putut face acest lucru mai devreme, în loc să mă aștepte pe pod. Cel puțin pot să mă schimb și să încerc să mă gândesc la ce este de făcut.

Douăzeci de minute mai târziu ajung pe strada unde se află hotelul. Mă opresc. A trecut mult de ora stingerii, sunt murdară și cu părul răvășit. Nu pot să traversez holul de la intrare fără să atrag atenția. Ocolesc clădirea și mă duc la intrarea de serviciu. Este încuiată. Inima îmi bate cu putere. Nu pot să rămân aici. Trebuie să ajung la mine în cameră. Dintr-odată aud pași de partea cealaltă a ușii. Mă las pe vine în spatele unei stive înalte de cutii de carton. Ușa se deschide. Un bărbat se apleacă în alee și pune jos un sac de gunoi. Aștept până intră înapoi înăuntru, apoi alerg la ușă și o apuc înainte să se închidă. Aștept câteva secunde, apoi mă reped pe ușă înăuntru și urc scara de serviciu.

Ajunsă sus, mă uit pe coridor. Nu este nimeni, numai un cărucior al femeii de serviciu la celălalt capăt. Străbat repede coridorul până la camera mea, descui ușa și pășesc înăuntru. Când o închid, aud ceva

foșnind în spatele meu. Este cineva aici. Sângele îmi îngheață în vine. Bag repede mâna în geantă, scot pistolul și mă întorc.

– Marta, nu! aud o voce cunoscută.

Brațul îmi încremenește în aer, pistolul îmi scapă din mână și se izbește de parchet.

– Emma! privesc fix la ea. Ce faci aici?

Emma nu răspunde, stă în mijlocul încăperii palidă, cu ochii larg deschiși. Mă sprijin ușurată de ușă.

– Credeam că ai...

Evenimentele din ultimele câteva ore îmi revin brusc în minte. Emma ar putea fi cea care mă trădase.

– Ce se întâmplă? întreb.

Îmi dau seama că vorbesc tare și că s-ar putea să ne asculte cineva, dar nu-mi mai pasă.

– M-am dus pe pod așa cum mi-ai spus că vrea Marek să fac. A venit un bărbat care spunea că este Marcelitis, dar nu era el.

– Bine, spune Emma calmă.

Sunt uluită.

– Cum poți să spui așa ceva? Era cât pe-aici să mă omoare.

– Nu asta am vrut să spun. Vreau să spun, e bine că nu a venit Marcelitis pentru că ar fi putut fi arestat sau și mai rău. Probabil că mesajul meu a ajuns la timp la el.

– Nu înțeleg...

– O, Marta...

Emma izbucnește brusc în lacrimi.

– Marek a fost arestat!

– Când? Ce s-a întâmplat?

– Astăzi, ceva mai devreme, după ce m-am văzut cu tine. A venit poliția acasă și l-au arestat pentru trădare. L-au bătut în fața mea și a copiilor, aproape că ne-au distrus casa înainte să-l ridice.

Pun mâna pe umărul Emmei și bănuielile îmi cresc.

– Îmi pare tare rău.

– Mi-am imaginat că arestarea lui este legată cumva de întâlnirea ta cu Marcelitis, continuă Emma printre lacrimi. Era prea aproape ca să fie o coincidență. Și știam că, dacă îl interogau, Marek nu va rezista și le va spune locul și ora întâlnirii. Marek este un om bun, Marta. Dar nu este puternic, așa ca Alek și Jacob. Sau ca tine. Dacă ar fi aflat de întâlnire, l-ar fi arestat pe Marcelitis. Așa că am reușit să-i trimit vorbă lui Marcelitis

pe anumite canale să nu vină. Am vrut să te previn și pe tine, dar n-am putut să ies din casă. Poliția a pus o mașină în față și m-au amenințat că băieții vor avea de suferit dacă le fac probleme. M-am strecurat afară imediat ce am putut, dar, când am ajuns aici, erai deja plecată.

– Înțeleg.

Mintea îmi lucrează febril. Așadar, Emma nu m-a trădat. Probabil că poliția l-a interogat pe Marek și acesta le-a spus despre întâlnire. Dar de ce l-au trimis pe bărbatul cel chel ca să se dea drept Marcelitis, în loc să mă aresteze direct? Și cine o ucisese pe Renata? Ceva încă nu se leagă. Îmi scot paltonul, mă îndrept spre pat și mă așez pe margine.

– Dar cum ai intrat în cameră?

Emma întoarce privirile.

– Îmi mai amintesc câte ceva din timpul rezistenței.

Îmi aduc aminte cât de periculos era rolul ei în timpul războiului, când se furișa în apartamentul comandantului și în biroul acestuia în căutare de informații. Și în noaptea aceasta riscase totul ca să vină să mă avertizeze. Fusesse întotdeauna mult mai puternică decât părea.

– Și acum ce ai să faci? mă întreabă.

Ezit. Dacă Marek a cedat și a vorbit, atunci poliția știe că sunt aici și de ce.

– Trebuie să plec din Praga.

Emma încuviințează.

– Pot să-ți arăt o scurtătură spre ambasada britanică. Știu că este târziu, dar poate îi explici gardianului...

– Nu mă duc la ambasadă, o întrerup cu fermitate. Trebuie să fac cumva ca aceste informații să ajungă la Marcelitis.

Emma lasă capul într-o parte nedumerită.

– Dar cum? Din momentul în care a aflat că Marek a fost arestat, că a apărut o breșă în sistemul de securitate, cu siguranță că a fugit. Oricum avea de gând să plece din țară imediat după întâlnirea cu tine. Toată lumea ridică miza.

– Să plece din țară, unde?

– Omul meu de legătură nu mi-a spus sigur, dar cred că se duce înapoi, la Berlin. Marcelitis are sediul acolo.

– Ai adresa lui? Sau a unei persoane pe care o pot contacta la Berlin?

Emma neagă din cap.

– Nu am, regret. Dar Marek a fost o dată la Berlin iarna trecută ca să-l vadă pe Marcelitis. Mi-a spus că Marcelitis locuiește în centrul Berlinului

de Est, deasupra unei librării. Este chiar vizavi de vestita clădire a sinagogii – Oranienburgerstrasse, așa cred că se numește strada. Îmi amintesc pentru că Marek spusese că este ciudat pentru un agent sub acoperire să locuiască chiar în centrul orașului. Dar eu îi spuseseam că exact așa făceam și noi în rezistență, ne întâlneam în cafenelele din piața centrală din Cracovia. Naziștii nu s-au gândit niciodată să caute chiar sub nasul lor, nu și-au imaginat că putem fi așa de îndrăzneți.

Dau din cap afirmativ, căci îmi amintesc.

– Dar de ce întrebi, Marta? Adică sper că nu ai de gând să te duci la Berlin să-l cauți, nu-i așa?

Nu răspund. Berlin. Întorc ideea în minte. Nu asta trebuie să fac. Ministrul adjunct mă trimisese la Praga pentru că îl cunoșteam pe Marek. Misiunea mea era să ajung la Marcelitis prin intermediul lui și după aceea să plec. Acum Marek este eliminat din peisaj. Trebuie să duc informațiile despre Marcelitis înapoi la Ministerul de Externe și să las pe altcineva să preia misiunea de aici. Ar trebui să mă întorc la munca mea liniștită de secretariat de la Londra, la fetița mea. Apoi mă uit la Emma, care mă privește întrebătoare. O să mă înțeleagă dacă mă duc direct acasă. Și ea este mamă. Dar, chiar când mă gândesc la asta, îmi amintesc de Hans, care zăcea mort pe treptele Muzeului, de Renata asasinată în mașină. Nu pot renunța. Nu am nici cea mai vagă idee cum voi ajunge la Berlin, nici ce voi face dacă ajung acolo. Dar trebuie să încerc.

– Trebuie să-l găsesc pe Marcelitis, răspund într-un final.

– Dar cum să te duci singură la Berlin? Este prea periculos.

– Nu este mai periculos decât ceea ce am făcut noi în trecut.

Emma nu răspunde, dar se crispează, căci o năpădesc amintirile despre comandant.

– Am să mă descurc, îi spun, încercând, totodată, să mă conving pe mine însămi că e adevărat.

– Aș merge cu tine dacă aș putea.

– Știu că ai merge, dar trebuie să te gândești la cei doi băieți ai tăi și, evident, și la Marek. Dar aș dori să te mai gândești la oferta mea, să vieni să locuiți în Anglia. Ați fi mai în siguranță acolo cu toții.

– Mulțumesc, răspunde Emma. Poate într-o zi. Dar nu pot să-l părăsesc pe Marek.

Dau să răspund, dar văd oboseala tristă din ochii Emmei. Aceasta este viața ei acum.

– Înțeleg.

Emma deschide ochii mari.

– Chiar înțelege?

Mă opresc. Nu avem timp, nu este momentul să ne facem confidențe. Dar nu știu dacă am s-o mai văd vreodată pe Emma.

– Da. Înainte să-l cunosc pe Simon, a mai fost cineva.

Pe chipul Emmei trece o expresie stranie.

– După război, mă grăbesc să adaug, ca să nu-și închipuie că mă refer la Jacob.

M-am întrebat întotdeauna dacă Emma își făcuse griji din cauza noastră, dacă se gândise că ar fi putut fi ceva între noi.

– Un soldat american pe nume Paul. Mi-a salvat viața, m-a scos din închisoarea naziștilor și ne-am îndrăgostit.

– Marta, dar asta e minunat. Ce s-a întâmplat?

– Trebuia să ne întâlnim la Londra și să ne căsătorim. Dar avionul în care era s-a prăbușit și n-am mai ajuns acolo.

– O, nu se poate!

Văd în durerea din ochii ei că re trăiește propria pierdere prin pierderea pe care o suferisem eu.

– Cu Paul, am înțeles în sfârșit ce înseamnă dragostea adevărată. Așa cum a fost între tine și Jacob. A meritat, chiar dacă a fost numai pentru scurt timp.

– Și soțul tău?

– L-am cunoscut pe Simon înainte să moară Paul, pe feribotul cu care m-am dus în Anglia. Dar am început relația cu el abia după ce am început să lucrăm împreună.

– Îl iubești?

Aceeași întrebare i-o pusesem eu despre Marek. Șovăi cu răspunsul.

– Simon este un om bun. Este bun cu mine și cu Rachel, așa cum este Marek cu tine și cu băieții. Dar genul de iubire pe care am cunoscut-o cu Paul...

– Aceasta apare o singură dată în viață, termină Emma propoziția în locul meu.

– Dar, cel puțin, Simon este tatăl copilului tău, adică așa cred, nu?

Întorc privirile și nu răspund.

– O, Marta!

Nu pot s-o mint pe Emma.

– Simon crede că este fiica lui. Nu am vrut să-l păcălesc. Dar s-a întâmplat totul așa de repede. Nu am fost sigură că sunt însărcinată

decât după ce ne-am căsătorit și nu m-a lăsat inima să-l fac să sufere. Nu am spus nimănui adevărul.

– Până acum. De ce îmi spui mie?

– Pentru că ești cea mai bună prietenă a mea.

Nu spun „ai fost“, îmi dau seama în timp ce rostesc cuvintele. Ești.

– Și ca să-ți demonstrez că înțeleg cum de ai făcut ceea ce ai fost nevoită să faci, deși îl iubeai pe Jacob.

Emma se șterge la ochi.

– Mulțumesc, Marta. Aceasta înseamnă pentru mine mai mult decât îți închipui.

Încuviințez din cap.

– Nu avem prea mult timp. Trebuie să te întorci la copii, iar eu trebuie să plec de aici înainte să vină poliția.

– Și cum ai de gând să ajungi la Berlin? întreabă Emma.

– Nu știu, recunosc.

– Știi, când Marek și alți câțiva camarazi de-ai lui mergeau la Berlin, luau un tren până într-o localitate din apropiere de frontieră. Coborau și traversau frontiera apoi pe jos prin pădure, după care luau un tren pe partea cealaltă.

Mă gândesc la sugestia ei. Probabil că frontiera este păzită încă și mai strict acum, după lovitura de stat. Dar este singura mea șansă.

– Pot să te ajut cu ceva? întreabă Emma.

– Nu, eu...

Dau să spun ceva, dar mă opresc. Trebuie să-i dau de știre lui Simon că mi-am schimbat planurile. Dacă își închipuie că am dispărut pur și simplu pe străzile din Praga, o să fie cumplit de îngrijorat. În felul acesta, poate că Ministerul de Externe va putea aranja să mă recupereze din Berlin.

– Emma, trebuie să duci un mesaj la ambasada britanică din partea mea.

Mă duc la noptieră, iau un creion și o foaie de hârtie.

Schimbare de planuri. Întâlnire cu Marcelitis la Berlin, Oranienburgerstrasse.

Îi dau Emmei hârtia.

– Întreabă de George Lindt de la secția consulară.

Și adaug, amintindu-mi mențiunea lui Simon cu privire la fostul lui coleg.

– Numai de el. Spune-i că mesajul este de la mine, că este strict secret și urgent. Că trebuie transmis imediat prin telegraful secret lui Simon Gold de la Ministerul de Externe.

– Se poate avea încredere în acest Lindt?

– Nu știu, recunosc. Dar nu am altă opțiune. Așteaptă până dimineată ca să-i transmiți mesajul. În felul acesta, chiar dacă spune ceva cui nu trebuie, voi avea un avans important. Și nu vei atrage atenția, așa cum s-ar întâmpla dacă te-ai duce la ambasadă în toiul nopții. O să poți pleca de acasă dacă te urmărește poliția?

– Mă descurc, răspunde Emma. Dacă scot copiii la plimbare în timpul zilei, nu vor suspecta nimic.

– Bine. Căci în nici un caz nu vreau să te pun și mai mult în pericol. Iar acum cred că trebuie să plecăm. Pleacă tu prima și eu o să te urmez peste cinci minute, ca să nu atragem atenția. Ieși tot pe scara de serviciu.

– Stai puțin, mai este ceva.

Emma traversează camera și dispare în baie. Apare un minut mai târziu, numai în chiloți.

– Ia astea, spune ea și îmi întinde hainele ei. Ale tale sunt prea occidentale. Ies în evidență.

Mă uit la hainele ei aspre, cenușii și la bluza mea de mătase. Firește că are dreptate. Îmi scot hainele, îmi trag rochia peste cap și parfumul cunoscut de migdale mă învăluie în timp ce închei nasturii din față. Apoi mă duc la dulap și iau de pe umeraș cea de-a doua rochie pe care o adusesem cu mine, o rochie verde.

– Uite!

Emma și-o trage pe ea fără un cuvânt.

– Este puțin cam scurtă pentru tine.

Din felul în care pipăie mâneca îmi dau seama că nu este obișnuită cu țesături atât de fine. Apoi se apropie de mine și scoate o basma.

– Trebuie să-ți legi și părul.

Nu rostim nici un cuvânt în timp ce îmi leagă basmaua pe care o înnoadă apoi sub bărbie.

– Acum e mai bine să te întorci la copiii tăi, îi spun.

Emma dă afirmativ din cap și face câțiva pași.

– Mulțumesc, Marta. Pentru tot ce ai făcut.

O sărut pe obraz.

– Nu, eu îți mulțumesc. Știu ce ai riscat venind înapoi. Acum, te rog, pleacă!

Emma se întoarce și părăsește camera în grabă, închizând ușa în urma ei.

Berlin, îmi spun în minte, întorcându-mă în mijlocul camerei. O să fiu în stare să mă descurc? E bine ce fac? Dar nu am timp să mă gândesc. Mă duc la dulap și încep să-mi pun hainele în valiză. Apoi mă opresc. Renata avea dreptate. Este mai bine să-mi las lucrurile aici, ca să nu știe nimeni că am plecat. Călătoresc oricum mai ușor fără ele. Iau pistolul de pe covor și îl pun în poșetă și mă asigur că pașaportul și documentele sunt acolo. Apoi îmi iau paltonul, arunc o ultimă privire în jur și ies repede din cameră.

Capitolul 20

Arunc o privire din toaletă spre gara pustie. Ceasul de pe peretele îndepărtat al gării arată 5:50. Am sosit acum aproape două ore după ce am traversat orașul pe jos, sperând că prind trenul de noapte. Dar panoul de afișaj era gol, peronul pustiu; nu era decât o familie de rromi, care își instalase tabăra în mijlocul unui peron. Tatăl, un om corpulent cu mustață, m-a informat că, întrucât circulația pe timp de noapte este interzisă, nu mai sunt trenuri până dimineța. Nu voiam să atrag atenția așteptând într-o gară pustie, așa că mă ascusesem în toaletă. La început, aproape că mi-a venit să vomit din cauza mirosului umed și fetid care îmi amintea atât de mult de închisoare. Apoi mi-am amintit cum să respir superficial pe gură, până când aproape că nu am mai simțit deloc mirosul.

Dinspre capătul îndepărtat al gării se aude un scârțâit puternic. Mă întorc și văd un bărbat care deschide grilajul de metal din fața unui chioșc, primul semn că gara se trezește la viață. Câteva minute mai târziu, observ o femeie în vârstă cu pantofi groși și o basma pe cap foarte asemănătoare cu cea pe care o port eu acum, care mătură unul dintre peroane. Primii călători încep să intre în gară.

Ies din toaletă, inhalez adânc ca să-mi curăț nările cu mirosul de cafea proaspăt prăjită, apoi mă îndrept spre panoul de afișaj cu plecările ca să citesc trenurile care tocmai au început să apară. În partea cealaltă a gării zăresc doi polițiști. Unul dintre ei ține în lesă un câine polițist. Încremenesc. Ușurel, îmi spun. Orașul este sub legea marțială. E normal să fie polițiști. Dar inima îmi bate mai tare în timp ce mă forțez să merg normal, privind la panoul de afișaj ca oricare alt călător. Este un tren expres spre Berlin la ora 6:45, deși nu îndrăznesc să-l iau. Un alt tren, cincisprezece minute mai târziu, merge la Dăcin, un oraș pe care îl recunosc de când venisem încoace împreună cu Renata cu mașina și știu că este aproape de frontiera cu Germania. Am să-l iau pe acesta, decid. Mă duc la casa de bilete și folosesc aproape toți banii pe care mi-i dăduse

Renata ca să cumpăr un bilet dus-întors ca să nu trezesc bănuiele. Apoi mă îndrept spre unul dintre chioșcurile care tocmai s-au deschis, cumpăr un ziar și o cafea. Mă așez la o masă și deschid ziarul, prefăcându-mă că citesc. Privesc pe deasupra ziarului și văd că polițiștii au plecat.

Mă relaxez puțin și privesc de jur împrejurul gării. Acum s-a aglomerat, călătorii se grăbesc în toate direcțiile spre trenuri. Privirile îmi sunt atrase de un bărbat într-un treni de culoare închisă care traversează gara. Este ceva în mersul lui stângaci, în părul negru cârlionțat care îmi amintește de Paul. Mă ridic ca să văd mai bine și aproape că vărs cafeaua. Dar omul dispare în mulțime. Privesc în urma lui. Dintr-odată nu mai sunt la Praga, ci la King's Cross și îl aștept pe Paul, privind atent călătorii care coboară din tren. Apoi observ că femeia de la masa învecinată se uită la mine, așa că mă așez la loc. Alung gândurile despre Paul. De ce văd acum fantome? Trebuie să fie din cauza faptului că sunt din nou pe continent, decid. Sau pentru că tocmai am vorbit despre el cu Emma.

Un minut mai târziu termin cafeaua. Mă ridic în picioare și duc paharul la un coș de gunoi din apropiere. Trenul de Dăcîn a fost afișat la peronul 4. Traversez gara și o cabină telefonică îmi atrage privirile. Să îndrăznesc să-i telefonez lui Simon? Renata spunea că acum comunicațiile sunt la pământ, dar pot să încerc. Apuc grăbită telefonul și spun în cehă:

– Convorbiri internaționale.

O secundă mai târziu, o telefonistă îmi răspunde în engleză și îi dau numărul. Telefonul sună o dată, apoi încă o dată. Răspunde, Simon, îmi spun. Răspunde până nu se trezește Rachel.

– Alo, se aude la capătul firului vocea somnoroasă a lui Simon.

– Convorbiri internaționale, spune telefonista. Acceptați convorbirea?

– Da, răspunde Simon trezindu-se imediat.

– Simon, eu sunt.

– Unde ești? Ești bine?

– Da, sunt încă la Praga. Dar Simon, în legătură cu Marcelitis...

– Am aflat despre lovitura de stat. Am încercat să luăm legătura cu ambasada, dar liniile nu funcționează. S-a alcătuit un grup de diplomați, speram că vei fi cu ei. Trebuie să pleci de acolo. Dacă poți să ajungi la Viena, aranjez să...

– Simon, mai este ceva.

Îi povestesc repede despre omul care se dăduse drept Marcelitis pe pod.

– Marcelitis nu a apărut, dar am o adresă din Berlin. Dacă ajung acolo, cred că îl pot face să ne ajute.

– Marta, asta e o nebunie! Nici nu știi unde să-l găsești.

– Am o adresă pe Oranienburgerstrasse.

– Dar nu ai nici un sprijin la Berlin. Nu avem un plan de recuperare...

– O să mă descurc, Simon.

Observ brusc un polițist care vine spre cabina telefonică și se uită la mine.

– Trebuie să plec. Spune-i lui Rachel că o iubesc și o să ne vedem curând.

Îl mai aud încă pe Simon vorbind când închid telefonul. Mă uit la polițist cu inima bătând tare. Din difuzor se aude o voce care anunță trenul meu.

Ies din cabină.

– Scuzați-mă, spun, încercând să vorbesc cât mai calm când trec pe lângă polițist.

Mă forțez să pășesc încet pe lângă el, privind drept înainte. Câteva secunde mai târziu, ajung la poartă și mă așez la coada pasagerilor care urcă în tren. Mă uit înapoi și văd că polițistul este în cabina telefonică și vorbește. Nu mă căuta pe mine. Mă sprijin ușurată de perna mucegăită a scaunului. Curând trenul se pune în mișcare. Exact când pornim, ușa se deschide. Tresar, gândindu-mă că este poliția. Dar nu este decât un om în vârstă cu o valiză mică. Face un gest cu capul din ușă spre rândul de locuri libere, cerând permisiunea să se așeze. Încuviințez din cap, omul își pune valiza în plasa de bagaje, apoi se așază în fața mea lângă ușă. Se uită o clipă la mine și mă simt îngrijorată că ar putea să vrea să înceapă o conversație. Ceha este destul de apropiată de poloneză ca să mă descurc, dar accentul mă va trăda că nu sunt nativă. Și nu-mi pot permite să ies în evidență, nu acum. Scot ziarul, sperând să-l descurajez. Omul își scoate propriul ziar și începe să citească. Îmi sprijin capul de fereastră, prea obosită ca să-mi mai pese că este murdar.

Tot trupul mi se înmoaie de oboseală. Este oare adevărat că am sosit la Praga numai cu o zi în urmă? Parcă îl văd pe bărbatul chel care mă atacă. Renata moartă în mașină. Demonstrații care fug. Realitatea mă copleșește, mă zdrobește.

Iau din nou ziarul și parcurg un articol despre guvern. Deși articolul nu spune, știu că implicațiile loviturii de stat sunt mult mai ample, nu se limitează la Cehoslovacia. Țara a fost întotdeauna un punct de echilibru între est și vest și s-ar putea ca victoria de aici să-i îndemne pe comuniști să încerce să dobândească mai multă putere și în altă parte. Îmi pipăi poșeta și mă gândesc la hârtiile din ea. Trebuie să ajung la Marcelitis.

Afară s-a luminat de-a binelea. Castelul Hradčany este scăldat în soare, indiferent parcă la suferința orașului de la poalele lui. Dacă ziarul controlat de stat este cât de cât corect, comuniștii vor deține puterea deplină în câteva zile. Privesc din nou linia orizontului, care se estompează și îmi cer scuze în gând locului pe care tocmai l-am părăsit.

Curând, orașul dispare și peisajul devine mai rural, clădirile mai rare și mai îndepărtate una de alta. Privesc în compartiment. Ochii bătrânului său închis și acesta sforăie ușor. Îmi dau seama cât de uscați și de grei sunt și ochii mei. Între întâlnirea ratată cu Marcelitis și fuga din oraș, nu am dormit deloc noaptea trecută. Clipesc repede, încercând să stau trează. Dar simt că devin tot mai somnoroasă, legănată și de mersul trenului. Un pui de somn o să-mi prindă foarte bine. Mai avem câteva ore până la frontieră. Închid ochii, strâng mai tare poșeta în brațe.

Mă trezește un scrâșnet puternic. Frânele, îmi dau seama amețită de somn. Mă străduiesc să-mi limpezesc mintea și ridic privirile spre omul din fața mea.

– Dăcîn?

Omul neagă din cap.

– Aici este Karlova. Mai aveți încă două stații.

Gara este mică, numai o clădire cu un singur etaj și peronul înconjurat de copaci. A căzut zăpadă proaspătă și tot locul este alb. Îmi apăs capul de fereastră și reușesc să disting un grup mic de pasageri care se urcă în tren. La capătul liniei, un bărbat înalt cu pălărie și un trenchi de culoare închisă îmi atrage privirile. Înainte să se urce în tren, se uită înapoi, prind sclipirea din ochii lui decolorați și mă cuprinde groaza. Este bărbatul chel care se dăduse drept Marcelitis. Rămân o clipă încremenită, neștiind ce să fac. Cum de mă găsisese? Trebuie să cobor din tren. Cu inima bătând să-mi spargă pieptul, mă ridic și pornesc spre ușa compartimentului. Privesc pe culoar. În stânga îl văd pe bărbatul chel intrând într-un compartiment în spatele altor pasageri. După felul în care se uită în ambele direcții, îmi dau seama că nu m-a văzut. Ies din compartiment și o iau la dreapta, cu capul în pământ.

- Scuzați, spun eu împinsă de pasagerii care urcă și mă strecor printre bagajele lor.

Ajung la capătul vagonului și trec în următorul, încercând să ajung cât mai departe de bărbatul chel. Nu vreau să mă vadă atunci când voi coborî pe peron. Privesc înapoi peste umăr. Nu-l mai văd, dar sunt sigură că este destul de aproape în spatele meu. Ajung la vagonul restaurant și îl traversez cât mai repede ca să nu atrag atenția. Acum, îmi spun, când ajung la capătul vagonului și mă apropiu de ușă. Coboară din tren acum.

Trenul se smucește și se pune în mișcare. Inima mi se strânge în timp ce gara rămâne în urmă. Sunt prinsă în capcană. Privesc peste umăr și jetul de aer rece îmi suflă în față. Bărbatul cel chel a intrat în vagonul restaurant. Privirile ni se întâlnesc. Fac un pas înainte și mă uit pe ușă la pământul acoperit de zăpadă care zboară din ce în ce mai repede pe lângă mine. Când bărbatul cel chel începe să traverseze vagonul restaurant îmi dau seama că nu am încotro. Inspir adânc, strâng bine poșeta și sar din trenul în mișcare în zăpada imaculată.

Mă izbesc de pământul acoperit de zăpadă cu un sunet înfundat, apoi mă rostogolesc de câteva ori în jos, pe terasamentul înalt. N-am pățit nimic, îmi dau seama, atâta doar că nu mai am aer în plămâni. Când mă ridic, văd o altă siluetă zburând din trenul care se îndepărtează. Bărbatul chel a sărit și el din tren. Încep să alerg cât mai departe de șine, peste câmp, spre pădurea de pini. Dar aici pământul este moale, este greu să alerg repede. Nu privi înapoi, îmi spun, dar nu mă pot abține. Bărbatul chel aleargă în jos pe deal și scurtează distanța dintre noi cu pași mari. Plămânii îmi ard pe măsură ce mă apropiu de pădure, mai am cincisprezece metri, apoi zece. Trebuie să alerg mai repede. Mă năpustesc în întunericul pădurii de pini, alerg orbește printre crengile groase. Dintr-odată, piciorul îmi alunecă într-o groapă. Durerea îmi săgetează în gleznă și mă prăbușesc la pământ. Mă chinuiesc să mă ridic, dar piciorul mi se îndoaie neputincios sub mine. Nu pot să merg mai departe. Privesc îngrozită cum bărbatul chel se apropie de marginea pădurii.

Pistolul, îmi amintesc, bag mâna în poșetă și îl scot. Cu mâinile tremurânde, ridic țeava în timp ce el coboară spre mine. Mă pregătesc să trag în trei, doi, unu... apăs pe trăgaci și în pădure se aude un pocnet. Bărbatul chel se oprește brusc în loc, cu gura căscată.

O a doua împușcătură răsună în pădure. Bărbatul chel cade la pământ. Mă uit uimită la pistol. Trăsesem încă o dată? Din spatele locului unde

căzuse apare dintre copaci o siluetă ținând în mână un pistol mai mare decât al meu. Este un bărbat într-un trenci lung, de culoare închisă. Are o căciulă împletită trasă atât de jos pe frunte, încât aproape că se unește cu fularul lat care îi acoperă fața. Poate că bărbatul chel are un complice, îmi spun, amintindu-mi cum o găsisem pe Renata moartă în mașină. Mă ridic în capul oaselor și îl ținesc pe cel de-al doilea bărbat.

Acesta aruncă arma la pământ și ridică mâinile, în semn de capitulare. Îmi dau seama că un complice nu l-ar fi împușcat pe bărbatul chel. Dar asta nu înseamnă că este prietenul meu.

– Cine ești? întreb în cehă.

Bărbatul scutură din cap, își ia arma de jos, apoi se apropie de mine și îmi ia pistolul din mână.

– Hei! strig eu.

Înainte să pot reacționa, bărbatul mă înhață de jos și mă aruncă peste umăr fără nici un efort, apoi începe să mă ducă spre adâncul pădurii. Sunt prea uimită ca să mă zbat. Minteă îmi lucrează febril. Cine este bărbatul acesta? Mă răpește? Este clar că nu lucrează pentru bărbatul chel, dar poate că mă urmărește și vrea informațiile pe care le dețin.

După ce înaintăm câteva sute de metri în adâncul pădurii, omul mă lasă jos pe pământ. Mă clatin, încercând să calc cu piciorul scrântit, apoi șchiopătez până la un bolovan mai mare. Suntem într-un fel de poiană, lângă o formațiune mare de stânci. Omul se întoarce și își pune mâinile pe genunchi, ca să-și recapete suflul. Mă răsucesc înapoi, spre direcția din care am venit. Să încerc să fug în timp ce omul nu privește înapoi? Dar cărarea este ascunsă de copaci și știu că nu voi reuși cu piciorul meu rănit.

– Cine ești? întreb din nou. Sau poate că poți să-mi spui ce dorești? Soțul meu are un post important în guvernul britanic și sunt sigur că se poate aranja tot ce dorești.

– În engleză, te rog, aud o voce cunoscută și rămân înmărmurită. Știi că stau prost cu limbile străine.

Omul se întoarce spre mine și își trage în jos fularul.

– O, Dumnezeu! mare! șoptesc și în acel moment sunt sigură că eu am murit, nu bărbatul cel chel.

În fața mea stă Paul.

– Bună, Marta, spune el.

– Marta..., o voce strigă în întuneric. Marta, trezește-te!

Deschid ochii încet și clilesc. Zac pe jos. Paul stă îngenunchat deasupra mea cu o expresie îngrijorată. Minte mea este în ceață. Sunt în închisoarea nazistă? Nu, îmi dau seama repede, observând crengile golașe ale copacilor care formează un baldachin aruncat pe cerul alb. Poate la Paris? Nu, asta a fost acum un an, înainte să moară Paul.

Dar Paul este aici și se uită la mine. Nu înțeleg. Trebuie să fie un vis. Poate că m-am lovit la cap. Închid din nou ochii, căci nu vreau să mă trezesc și să pierd imaginea lui.

– Marta, nu! Deschide ochii!

Simt ceva cald pe obraz. Ridic mâna și îmi încheștez degetele în jurul unei mâini. Mâna lui Paul. Atunci știu că nu visez. Probabil că am leșinat... Deschid larg ochii și strâng mai tare mâna, de teamă să nu dispară. Dar Paul continuă să se uite în jos la mine.

– Așa e mai bine.

Pe fața lui apare un zâmbet.

– Ești în viață, șoptesc, încheștându-mi mâna peste mâna lui care stă pe obrazul meu.

Simt o bucurie amestecată cu neîncredere. Nu înțeleg...

– Sunt în viață, repetă el, fără să-mi dea drumul la mână. Și am să-ți explic totul. Promit. Dar toate la timpul lor. Ești teafără?

– Sunt bine, reușesc să rostesc privind în continuare la el.

– Ai sărit foarte repede și mi-a fost frică să nu te fi lovit rău. Poți să stai în picioare?

Dau din cap că da.

– Bine. Nu departe de aici este o cazarmă a armatei și s-ar putea să fi auzit cineva împușcăturile. Trebuie să mergem.

Își strecoară mâna în spatele meu și mă ajută să mă ridic în picioare.

Tresar când încerc să-mi sprijin greutatea în gleznă.

– Nu poți să mergi așa, spune Paul. Trebuie să fim siguri că nu este rupt.

Înainte să apuc să răspund, mă ia în brațe și pornește.

– Nu departe de aici este un adăpost unde putem să ne oprim puțin timp. Rezistă.

Îmi pun brațele în jurul gâtului său, iar el mă cară pe terenul denivelat. Mirosul lui cunoscut mă copleșește. Paul este în viață. Mă întreb din nou dacă este aieva. Minte îmi plutește în ceață. Cum de a supraviețuit? Și ce face aici? Mă uit buimăcită la ceafa lui. Acum are părul mai lung, nu mai este tuns militar, buclele negre ies peste marginea gulerului.

Câteva minute mai târziu ajungem la o peșteră. Înăuntru este întuneric și umed. Se aude în depărtare o apă care susură pe stânci. Paul mă așază ușor pe jos, cu spatele rezemat de perete.

– Trebuie să-ți văd glezna.

Îngenunchează în fața mea și îmi scoate un pantof. Mă trece un fior când degetele lui îmi ating pielea.

– Nu pare rupt. Probabil că este vorba numai de o luxație severă. Ți-o bandajez imediat.

Ia o ploscă de la centură, îi deșurubează capacul, îl umple cu apă și mi-l oferă.

– Ia!

Mă uit de la chipul lui la ploscă și înapoi. Arată puțin mai altfel. Are o cicatrice lungă de la tâmplă până la bărbie și nasul îi este puțin întors într-o parte, ca și când ar fi fost spart. Părul lui, cândva negru ca pana corbului, este presărat cu fire cărunte. Iar chipul lui este mai dur, fața de băiat a dispărut. Însă ochii albaștri sunt inconfundabili. Paul este în viață! Mă arunc în față și vărs toată apa când îmi pun brațele în jurul lui. Din piept îmi iese un gemăt.

– Chiar ești aici! spun eu și îmi îngrop capul la pieptul lui.

Încep apoi să plâng, zguduită de valuri mari de durere și de bucurie. Îmi înfășoară trupul cu brațele și îmi cuprinde strâns ceafa cu mâinile.

– Marta, șoptește.

Inhalez adânc mirosul lui. Paul este în viață. Dar unde a fost în tot acest timp? Mă retrag din îmbrățișarea lui și mă îndrept.

– Spune-mi totul, povestește-mi, spun eu ștergându-mă la ochi.

Dacă este surprins de schimbarea mea bruscă de comportament, Paul nu lasă să se vadă nimic.

– Mergeam la Londra să mă întâlnesc cu tine, când avionul nostru s-a prăbușit.

Dau din cap amintindu-mi groaza din dimineața aceea după ce fusesem la gara King's Cross.

– A fost cumplit. Unul dintre motoare a explodat și mi s-a părut că am căzut o veșnicie. Apoi totul a devenit negru. M-am trezit într-un spital militar din Anglia, câteva săptămâni mai târziu. Aveam douăsprezece oase fracturate, am suferit trei operații pentru leziuni interne. Dar am fost cel mai norocos. Am fost singurul supraviețuitor, Marta. Toți băieții mei se duseseră.

– Știu, răspund eu. Îmi pare rău!

Întind mâna și o pun peste mâna lui. Ne privim în ochi. Dintr-odată este ca și când am fi din nou în căsuța grădinarului de lângă Salzburg, unde restul lumii încetase să mai existe. Dar acum restul lumii există, îmi amintesc. Rachel există. Și Simon. Acum sunt măritată. Am un copil. Îmi retrag mâna. Pe chipul lui Paul trece o expresie de nedumerire. Își drege vocea.

– Oricum, am petrecut câteva luni la recuperare, într-un spital din nordul Londrei.

Așa de aproape de mine tot timpul, îmi spun. Dacă aș fi știut!

– Dar de ce nu ai venit...

Paul ridică o mână și mă face să tac, apoi își duce un deget la buze.

– Șșșt!

Arată cu capul spre intrarea în peșteră. În depărtare se aud voci. Paul sare fără zgomot în picioare. Apoi mă apucă ferm de subsuori de la spate și mă trage mai departe în peșteră, până într-o mică ascunzătoare dintre două stânci.

– Indiferent ce se întâmplă, să nu scoți nici un sunet.

Încuviințez din cap. Vocile se aud mai tare. Acum parcă stau chiar deasupra peșterii. Un câine latră. Va simți cu siguranță mirosul nostru. Tremur și îmi las capul pe umărul lui Paul. Acesta își pune un braț în jurul meu și mă trage mai aproape.

Afară, vocile se îndepărtează. Expir. Pleacă de lângă peșteră. Curând se face din nou liniște. Mă uit la Paul. Așadar, a supraviețuit totuși acelui accident. Toată această durere și suferință pentru nimic. Dar de ce nu a venit la mine? Și ce Dumnezeu face aici?

– Au plecat, spune Paul în cele din urmă, în șoaptă.

Se desprinde încet și mă privește.

– A fost cât pe-ací. Probabil că ar trebui să mai stăm aici puțin.

Iese din ascunzătoare și face un gest spre zona mai largă a peșterii.

– Lasă-mă să-ți bandajez glezna!

Mă târăsc spre locul indicat de el și Paul scoate din rucsac o rolă de tifon. Întinde mâna spre glezna mea, dar mă aplec în față și i-o apuc.

– Paul, stai o clipă! Mai întâi vreau să știu ce faci aici.

Se uită la mine fix.

– Te-aș întreba și eu același lucru.

– Eu am întrebat prima.

Ezită.

– După ce m-am refăcut în urma accidentului, a venit să mă vadă un reprezentant al Agenției Americane de Informații. Mi-a spus că sunt mort. Adică, cel puțin ca Paul Mattison.

– Nu înțeleg.

– Când avionul a căzut, am fost rănit atât de rău, încât nimeni nu a putut să mă identifice. Și nu purtam tăblițele de identificare.

Zâmbește abia perceptibil.

– Se pare că i le dădusem unei fete și nu mă mai obosisem să iau altele înainte de zbor.

Mă gândesc vinovată la tăblițele lui, puse în sertarul meu de acasă. Dacă le-ar fi purtat!

– Când m-am trezit, toată lumea știa că am murit. Nu aveam nici o identitate, ceea ce, după cum afirma omul de la Informații, făcea din mine un agent operativ perfect pentru spionaj. Și am fost de acord cu el să rămân și să lucrez sub acoperire pentru guvern în Europa, iar ei mi-au creat o nouă identitate.

Întinde mâna și se prezintă.

– Michael Stevens. Mă bucur să te cunosc.

Nu îi strâng mâna, ci continui să-l privesc fix, încercând să înțeleg tot ce îmi spusese.

– Dar asta tot nu explică ce faci aici.

– Uite ce este, Marta! Guvernul american și cel britanic conlucrează strâns ca să-i contracareze pe sovietici în Europa și, în general, alianța noastră merge bine. Dar tot ne supraveghem unii pe alții și recent am avut motive să credem că spioni comuniști s-au infiltrat în spionajul britanic.

Scoate o ploscă din buzunar și mi-o întinde. Scutur din cap și mi se strânge inima când ia o înghițitură. De ce a început din nou să bea? Dar nu suntem suficient de apropiați ca să-l întreb așa ceva. Nu mai suntem.

– Așa că misiunea ta la Praga a apărut pe radarul nostru și am fost curioși, continuă Paul, punând căpăcelul înapoi la ploscă. Guvernul nostru a vrut să te urmărim, să vedem ce faci.

– Și s-a nimerit să te alegă tocmai pe tine pentru această misiune?

Paul privește într-o parte.

– Când mi-am dat seama că este vorba despre tine, m-am oferit voluntar.

– Aha!

Simt un nod în gât.

– Așadar, m-ai urmărit tot timpul?

– Nu tocmai. Spionajul nostru a fost cam lent, așa că am fost cu câteva zile în urma ta. Am ajuns la Praga când tu plecai, te-am urmat la tren.

Așadar, Paul fusese totuși bărbatul din gară!

– Iar aceasta mă aduce la întrebarea: ce faci aici?

Este rândul meu să ezit. După evenimentele din ultimele câteva zile, nu știu dacă mai pot avea încredere în Paul.

– Adică vrei să spui că încă nu ți-ai dat seama? Întreb eu vrând să trag de timp.

Paul neagă din cap.

– Știu că este ceva în legătură cu Jan Marcelitis și că este suficient de important pentru a se încerca oprirea ta. Dar asta este tot ce știu.

Decid că pot avea încredere în el și îl privesc în ochi.

– Ai avut dreptate despre agenții sovietici care compromit spionajul britanic. Încercăm să aflăm cine sunt și să-i oprim. Am intrat de curând în posesia unei liste parțiale, dar este codificată și nimeni nu a reușit să descifreze codul.

– Așa că vrei să-l convingi pe Marcelitis să-ți dea cifrul.

Mă uit uluită la el.

– Știi despre cifru?

– Bineînțeles. Furtul cifrului lui Dickenko nu este tocmai un secret și găsirea lui a devenit în ultima vreme un fel de Sfântul Graal al spionajului modern. Dar nimeni nu a reușit să dea de Marcelitis.

– De asta m-au trimis pe mine, am răspuns. Marcelitis avea un colaborator apropiat, pe nume Marek Andek pe care îl cunosc din rezistență, de la Cracovia. Soția lui, Emma, era cea mai bună prietenă a mea.

Paul lasă să-i scape un fluierat.

– Emma nu este cea despre care mi-ai povestit la Paris că l-a spionat de comandantul nazist? Credeam că ai spus că este căsătorită cu un anume Jacob.

Dau afirmativ din cap, uimită că își amintea un detaliu pe care i-l spuseseam cu atât de mult timp în urmă.

– Așa este, dar Jacob a murit.

– Îmi pare rău!

– Și mie.

Privesc într-o parte și îmi dreg vocea.

- Oricum, este o poveste lungă, dar Emma a ajuns la Praga și este căsătorită cu Marek. Guvernul nostru a crezut că pot să-l conving pe Marek să ne pună în legătură cu Marcelitis, apoi să-i oferim lui Marcelitis informații și bani în schimbul cifrului.

- Este logic, deși cred că trebuie să fie nebuni să te trimită pe tine singură la Praga, mai ales cu tot ce se întâmplă acum. Ar fi trebuit să știe. Dar ai spus că Marcelitis „avea” un colaborator apropiat. Ce s-a întâmplat cu el?

- A fost arestat ieri-seară. Stabilise o întâlnire între mine și Marcelitis înainte de aceasta. Dar omul care s-a prezentat la întâlnire nu era el.

- Cine era?

Fac un gest spre intrarea în peșteră.

- Omul pe care tocmai l-am ucis noi doi.

- Omul cel chel? Serios?

Dau din cap că da.

- Marta, acesta este Boris Sergheiev, un asasin sovietic foarte cunoscut.

- Asasin? repet eu fără să-mi vină să cred.

- Da.

Asasin. Simt un fior de gheață. Îmi amintesc cum se repezise spre mine omul cel chel pe pod, cu cuțitul ridicat și mă ia brusc cu amețeală. Paul continuă:

- Probabil că poliția a scos de la Marek detaliile referitoare la întâlnirea voastră. Sergheiev a venit să se întâlnească cu tine, sperând să-l ucidă pe Marcelitis și să obțină cifrul.

- Numai că Emma a apucat să-i trimită vorbă lui Marcelitis să nu vină, intervin.

- Corect; și când bărbatul cel chel și-a dat seama că Marcelitis nu vine, probabil s-a decis să se dea drept el ca să te facă să-i dai informațiile. Sovieticii nu s-au jucat atunci când l-au trimis. Ai noroc că nu te-a omorât.

- Știu, răspund. Dar tot nu am reușit să-i transmit informațiile lui Marcelitis.

Paul înclină capul.

- Și cum ai de gând să faci asta?

- Emma mi-a dat o adresă din Berlin unde crede că aş putea să-l găsesc.

- Și ai de gând să te duci să-l cauți?

Încuviințez din cap.

– Știe cineva de la Ministerul de Externe despre asta?
– Am rugat-o pe Emma să transmită prin ambasada noastră din Praga.
Și am sunat la Ministerul de Externe din gară înainte să plecăm.

Nu reușesc să rostesc numele lui Simon în fața lui Paul.

– Și au fost de acord cu ce vrei să faci?

– Nu le-am dat posibilitatea să spună da sau nu.

Paul își duce o mână la frunte.

– Marta, asta este o nebunie! Praga era destul de periculoasă, dar cel puțin aveai ambasada care te putea ajuta.

Ce mai ajutor! Îmi spun în gând, amintindu-mi de Renata moartă în mașină.

– Dar să încerci să mergi singură la Berlin ca să-l cauți pe omul acesta, continuă Paul, vreau să spun că Berlinul este un butoi cu pulbere încă și mai periculos decât Praga. Nu este vorba numai de un regim marionetă, acolo este chiar sectorul sovietic în care aceștia dețin controlul. Și am auzit zvonuri despre instituirea unei blocade în tot Berlinul. Se poate întâmpla în orice moment.

– Tocmai de aceea trebuie să mă duc acolo neîntârziat.

– Dar cum? Ești într-o pădure din Cehoslovacia, la sute de kilometri de Berlin. Ai glezna scrântită. Și imediat ce sovieticii vor descoperi că Sergheiev lipsește sau este mort, vor veni după tine mai înverșunați ca înainte.

Șovăi, încercând să găsesc un răspuns.

– Te rog, lasă-mă să te scot de aici. Pot să te trec peste graniță în Austria și să ajungi la ambasadă.

– Paul, îmi pare rău. Dar trebuie să fac asta.

Privește prin peșteră și nu rostește nimic timp de câteva secunde.

– Foarte bine, spune în cele din urmă. Dar trebuie să găsim o modalitate să ajungem la Berlin neobservați.

– Să ajungem? Doar nu intenționezi să mă urmărești în continuare?

Neagă din cap.

– Ar fi puțin cam dificil, nu-i așa, din moment ce știi că sunt aici. Nu, nu mai pot să te urmăresc. Dar se pare că nu pot nici să te opresc. Așadar, cred că singurul lucru care îmi rămâne de făcut este să te ajut să-ți închei misiunea și să ajungi în siguranță acasă.

Mă uit la el și nu-mi vine să cred.

– Vrei să mă ajuți să ajung la Berlin?

– Da. Este și interesul meu, de fapt. Dacă ajungi la Marcelitis, este bine și pentru interesele americanilor.

Parcă ar vrea să se convingă pe el însuși.

– Și pot să raportez mai bine despre activitățile tale.

Nu răspund. Înțeleg că încearcă să mă protejeze. Sunt parțial bucuroasă. L-am găsit din nou pe Paul, văd că este în viață, iar asta este ca și când aș sta iarna lângă un foc cald. Nu sunt pregătită să mă duc din nou în frig. Însă în același timp ezit. Este misiunea *mea*. Nu trebuie să mă salveze, nu din nou. Dar are dreptate. Am nevoie de ajutorul lui.

– Bine, consimt. Și acum ce facem?

– În primul rând, dă-mi voie să termin de bandajat glezna.

Îi simt mâna caldă pe piele când înfășoară fașa de câteva ori în jurul gleznei mele, apoi fixează capătul și îmi pune pantoful înapoi în picior.

– Poți să mergi?

Mă ridic în picioare și fac primul pas dureros.

– Da, e mult mai bine acum, mint.

– Foarte bine, dar tot nu trebuie să-l folosești prea mult.

Vine într-o parte, îmi ia brațul și îl trece peste umăr.

– La marginea pădurii este un sat, spune Paul în timp ce ieșim încet din peșteră. Trebuie să ajungem acolo și să găsim un mijloc de transport.

Nici unul dintre noi nu vorbește în timp ce Paul mă conduce prin pădure. Numai crengile de sub picioarele noastre rup tăcerea. În timp ce mergem, mă uit la Paul, parcă mă tem că, dacă am să mă uit în altă parte, o să dispară. Curând, copacii încep să se rărească și văd urmele celorlalți care fuseseră aici și simt miros de foc de la hornul din apropiere. Paul se oprește la marginea unui gard înalt.

– Ce facem aici? șoptesc eu.

– Șșșș!

Se oprește la o spărtură din gardul viu și fac un semn spre ea.

– Aici.

– Vrei să mă ascund în tufișuri?

Paul dă din cap că da. Pășesc în tufiș.

– Aici o să fie mai bine. Așteaptă aici, mai spune el și dispăre după colț înainte să apuc să spun ceva.

Simt cum crește neliniștea în mine. Nu vreau să mă despart din nou de el, nici măcar pentru câteva minute. Privesc din tufiș spre strada pustie. Mintea mea se luptă să înțeleagă tot ce se întâmplă. Paul este aici. Este în

viață. Dar nu suntem acum doi ani. Nu este Salzburg și nici Paris. O ai pe Rachel, îmi amintesc. Și pe Simon.

Paul reapare împingând un fel de vehicul cu două roți. Când se apropie, ies din tufiș. Mă uit de la el la motocicletă și înapoi.

– Serios? O motocicletă?

– Nu te teme, acasă mergeam tot timpul cu motocicleta.

– Dar...

– Uite ce este, vrei să ajungi la Berlin sau nu? Nu putem lua trenul din nou și nu avem mașină. Aceasta este cea mai bună modalitate.

Nu pot combate logica lui.

– De unde ai luat-o?

– Am împrumutat-o de la o fermă de peste drum. Presupun că fermierul va fi foarte încântat să găsească banii pe care i-am lăsat acolo, adică cam de trei ori cât valorează motocicleta.

Ca barca de la Salzburg, nu mă pot abține să-mi spun. Fac un pas spre motocicletă și mă opresc.

– Paul, trebuie să-ți spun ceva. Acum sunt căsătorită.

– Știu.

Mă uit mirată la el.

– Știi? Cu așa?

– Spionajul american, răspunde el sec. Când am aflat de misiunea ta, am dorit să știm totul despre tine.

– Aha.

Speram că știe pentru că se străduise să afle singur.

– Voiam să știi pentru că, dacă mă ajuți pentru că...

– Te ajut pentru că este bine pentru țara mea. Asta e tot.

Își drege vocea.

– Deși nu mi-a venit să cred că soțul tău te-a lăsat să pleci într-o misiune atât de periculoasă, adaugă Paul.

– Nu *m-a lăsat* să plec, răspund. Am insistat. A fost alegerea mea.

Privește peste umăr.

– Trebuie să plecăm.

Ating șaua motocicletei.

– Și merge?

– O să aflăm imediat. Nu am vrut s-o pornesc acolo ca să nu atrag atenția.

Încalecă motocicleta și apasă brusc pe pedala de start. Motorul tușește apoi motocicleta prinde viață.

– Haide!

Bate cu mâna pe șa în spatele lui.

– Nu are ataș, ca în filme. Va trebui să te ții strâns. Acum, grăbește-te, să nu ne audă cineva.

Îmi ridic fusta și încalec stângace motocicletă. Paul se întoarce și îmi dă o cască.

– Pune-ți asta!

După ce îmi leg curelușa sub bărbie, îmi ia mâinile și le pune în jurul taliei lui. Îl strâng mai tare, îi simt trupul sub haină. Când ne punem în mișcare, mă aplec în față, îmi pun obrazul pe spatele lui neted, rece, încercând să nu mă gândesc la nimic, recunoscătoare pentru acest pretext de a fi din nou atât de aproape de el.

Capitolul 21

Îmi ridic obrazul de pe spatele lui Paul și mă uit la el în timp ce încetinește, apoi trage motocicleta la marginea șoselei. Am mers așa câteva ore pe drumuri lăturalnice, înguste, ce șerpuiesc printre dealurile acoperite de zăpadă. Cu excepția unor case răzlețe sau a unei mașini care venea din sens opus, nu am văzut pe nimeni.

– Ce s-a întâmplat? îl întreb acum.

Paul pune un picior jos, apoi se întoarce spre mine.

– Nimic. Dar suntem la periferia Berlinului, este de abia ora 6 și aș fi vrut să fie ceva mai întuneric înainte să intrăm în oraș. Ți-e foame?

Dau afirmativ din cap. Nu mai mâncasem nimic de la covrigul pe care îl înghițisem în camera mea de hotel de la Praga.

– Am trecut de o cârciumă la câțiva kilometri în spate, cred că ar trebui să mergem acolo să mâncăm ceva.

Paul întoarce motocicleta și pornește încet în direcția din care am venit. Nu mai oprise motocicleta decât o singură dată, când ieșiserăm de pe drum înainte de frontiera ceho-germană ca să ocolim punctul de trecere. Îmi bătea inima nebunește în timp ce împingeam motocicleta pe jos prin pădure, iar crengile pocneau sub picioarele noastre, așteptându-mă să fim arestați în orice clipă. Eram așa de îngrozită, încât nici nu mai băgasem în seamă durerea care îmi zvâcnea în gleznă. Treizeci de minute mai târziu am ieșit dincolo de frontiera germană, am împins motocicleta pe șosea și am pornit-o din nou.

Mersesem ore întregi, lipită de Paul, adăpostindu-mă de vânt în spatele lui lat. Întrebările și îndoielile continuau să se adune, amenințând să mă copleșească. Jelisem zile întregi moartea lui Paul, iar această pierdere era întreșesută în mod definitiv în viața mea. Cum putusem să mă trezesc și să respir în fiecare zi, fără să știu că el era acolo undeva, în viață? Cum se poate să fie din nou aici, în cel mai potrivit moment și în cel mai neașteptat loc? Dar alung gândurile, bucurându-mă de șansa de a

fi din nou alături de el și temându-mă că mirajul ar putea să dispară în orice moment.

Oprim în fața unei mici taverna, pe al cărei horn iese fum. Paul mă ajută să cobor de pe motocicletă, iar mâna lui zăbovește mai mult decât este necesar pe umărul meu. Mă cutremur, iar reacția mea la atingerea lui este chiar mai puternică decât cu ani în urmă.

– Scuze, murmură Paul și își retrace mâna.

Dau din cap și pornesc spre ușă. Mă urmează îndeaproape, la jumătate de pas în spate, ca și când ar fi fost speriat că voi dispărea.

Înăuntru sunt vreo zece mese într-o încăpere mică; toate sunt goale, cu excepția uneia, unde este un mic grup de bărbați în costume de vânătoare.

– Mă întorc imediat, îi spun, văzând semnul unei toalete.

Când revin, Paul este așezat la o masă din colț, aproape de șemineu, dar cât mai departe de vânători. În fața lui sunt două halbe de bere neagră.

– Am comandat și de mâncare.

– Dar cum? Nu știi germană.

Îmi face cu ochiul.

– Am mai prins câte ceva în ultimii ani.

Îmi dă una dintre halbe, apoi o ridică pe cealaltă.

– Un toast, propune Paul.

– Pentru ce? Pentru succesul misiunii noastre?

– Nu, spune el repede. Asta aduce ghinion. Un băiat din unitatea mea, care îl înlocuise pe unul pe care îl pierduserăm la Bastogne, a toastat pentru unitatea noastră în ultima noapte de la Paris. Și uite ce s-a întâmplat.

Peste chipul lui trece o umbră.

– Îmi pare rău.

Paul scutură din cap.

– Pentru fericirea ta! spune el.

Fericire! Fericire ar fi fost să te regăsesc cu ani în urmă, aș vrea să spun. Dar ating halba de halba lui, apoi înghit berea gustoasă, neagră.

– Mulțumesc.

– Dar cum rămâne cu fericirea ta?

Ridică din umeri.

– Nu mai știu ce înseamnă asta. Vreau să spun că sunt bine. Nu am de gând să-mi plâng de milă.

Îmi face cu ochiul.

– Se pare că o fată din Salzburg mi-a spus că sunt în stare de mai mult. Este un miracol că sunt în viață, am munca mea. Dar fericirea? Am lăsat-o la Paris într-o dimineață de septembrie, acum doi ani.

Simt, dintr-odată, cum mâna lui mă strânge direct de inimă. Dacă am însemnat atât de mult pentru tine, de ce nu ai venit să mă cauți? Dar, înainte să apuc să vorbesc, o femeie solidă apare și pune în fața noastră două boluri mari. Mâncarea este simplă, țărănească: un antricot mustos de vită și bucăți mari de pâine. După ce pleacă chelnerița, mă uit la Paul șovăind. Poate că este un răspuns pe care nu vreau să-l aud.

De la masa vânătorilor izbucnește un hohot vesel de răs care mă smulge din gânduri. Un fior rece îmi trece pe spinare. În disperarea mea de a trece granița, aproape că am uitat unde merg. Sunt în Germania, și nu numai în trecere, așa cum fusesem cu Renata când sosisem la aeroportul din München. De data asta merg la Berlin, chiar în inima puterii naziste. Îi studiez pe vânători, întrebându-mă unde fuseseră în timpul războiului. Luptaseră pentru Germania, omorâseră evrei în lagăre?

– Îmi spui care sunt planurile? întreabă Paul.

Întorc privirile spre el, căci întrebarea lui este bine-venită ca să mă distragă de la gândurile mele.

– Adică după ce ajungem în Berlin?

Ezit. În graba mea de a pleca din Praga, nu reflectasem prea mult.

– Nu știu, recunosc. Mergem în Oranienburgerstrasse și încercăm să găsim locuința lui Marcelitis. Apoi îl convingem să stea de vorbă cu noi.

– Știi că Oranienburgerstrasse este în partea de est a Berlinului?

Dau din cap că da. Știu de la Ministerul de Externe că este sectorul aflat sub controlul sovieticilor.

– Și dacă nu este acolo? întreabă Paul. Sau dacă acesta nici măcar nu este apartamentul lui? Sau dacă este acolo, dar nu vrea să stea de vorbă cu tine?

– Nu știu, repet.

Mă simt tot mai frustrată.

– De ce îmi faci viața mai grea?

– Pentru că vreau să te rog încă o dată să te mai gândești. Ești soție de diplomat, Marta, nu spioană.

Întorc privirile, prea rănită ca să răspund. În vocea lui Paul este o asprime pe care nu o mai auzisem niciodată.

– Știu că ai făcut fapte incredibil de îndrăznețe în timpul războiului. Dar acum lucrurile s-au schimbat. Ai o fiică.

Și tu la fel, îmi vine să-i spun, căci aș vrea să știe adevărul despre Rachel. Dar nu pot, nu acum.

– Trebuie să te gândești la siguranța ta, ce naiba! După ce intrăm în Berlin nu mai există cale de întoarcere. S-ar putea să nici nu mai putem pleca, dacă rușii își pun în aplicare amenințarea de a institui blocada în oraș. De ce nu mă lași să mă duc eu în locul tău?

– Mă duc să-l caut pe Marcelitis, insist eu.

Paul adună resturile de pe fundul farfuriei și termină friptura.

– Întotdeauna ai fost așa de încăpățânată?

– S-a făcut aproape întuneric, spun eu și beau ultimele picături de bere. Trebuie să mergem.

Ieșind afară, ne îndreptăm spre motocicletă.

– Poftim, spune Paul și îmi dă casca. Degetele noastre se ating. Mă străbate un curent electric. Mă uit la el și privirile ni se întâlnesc. Și, dintr-odată, fața lui este deasupra mea, îi simt răsuflarea caldă pe frunte.

– Marta, șoptește el blând privindu-mă.

Buzele lui coboară spre ale mele. Incapabilă să mă controlez, ridic fața spre el. Dar atunci îmi apare în minte imaginea lui Rachel. Mă trag înapoi.

– Paul, oprește-te, nu pot.

Paul îmi caută privirile, expresia lui este jignită și nedumerită.

– Îl iubești? întreabă.

– Ce? întreb încă amețită.

– Pe soțul tău... îl iubești?

Din nou această întrebare, îmi spun, amintindu-mi de Emma. Ezit.

– M-am măritat cu el.

– Și eu? insistă Paul. Știu că mai simți ceva pentru mine, Marta. Simt asta chiar acum.

Îmi mușc buzele.

– Și dacă aș simți, asta ar schimba cu ceva lucrurile?

– Nu, firește că nu, răspunde el repede și întoarce privirile.

Nici unul dintre noi nu vorbește câteva secunde.

– Îmi pare rău, dacă ai venit după mine pentru asta, îi spun.

Neagă din cap.

– Am venit după tine pentru că aceasta este misiunea mea.

Dar durerea din vocea lui spune altceva. Îi studiez chipul în timp ce privește în zare.

– Dar de ce...

Mă opresc și îmi mușc buzele.

– De ce nu ai venit să mă cauți mai devreme? Când te-ai refăcut după accident?

– Mai contează?

Ochii lui sunt pustiiți, fața – o mască a amărăciunii așa cum nu mai văzusem niciodată. Întind mâna și îi ating brațul.

– Paul, eu...

Se întoarce și se retrage.

– Hai să ne concentrăm ca să vedem cum îl găsim pe Marcelitis, spune el rece. După aceea poți să te duci acasă.

Mă urc pe motocicletă în spatele lui și îmi dau seama că Paul este supărat. Gelos. Simt nevoia să mă apăr. Nu este corect din partea lui să dea vina pe mine pentru deciziile lui. Era mort, sau cel puțin eu așa credeam. Nu este ca și când aș fi preferat pe altcineva în locul lui. Simt din nou nevoia să-i vorbesc despre Rachel. Dar adevărul nu va înrăutăți și mai mult lucrurile? Înainte să mă pot gândi mai mult, pornește motocicleta. Aceasta demarează. Mă apuc repede de el ca să nu cad pe spate în timp ce intrăm pe șosea. O oră mai târziu ajungem la periferia Berlinului. Este ca și când războiul s-ar fi terminat ieri, îmi spun eu, în timp ce trecem prin cartierele rezidențiale. Urmele bombardamentelor sunt vizibile peste tot. Stradă după stradă de locuințe cândva elegante, devenite acum mormane de moloz. Paul conduce mai încet pe aici, ocolind craterele mari și resturile împrăștiate pe drum. În aer persistă un miros de ars. Deși este începutul serii, străzile sunt ciudat de tăcute. Cele câteva case care au mai rămas în picioare sunt întunecate și cu obloanele trase. Ca și cartierul evreiesc din Cracovia, după ce fuseseră toți evacuați de acolo. Îmi amintesc cum mergeam cu Jacob spre ieșirea din oraș, iar el ținea maxilarele încheștate în timp ce privea cartierul cândva plin de viață, în care crescuseră și el, și Emma, acum ca o cochilie goală a ceea ce fusese cândva. Parcă mai văd perdelele care fluturau prin ferestrele sparte, aud cum scrâșnesc cioburile sub picioarele mele.

Simt cum crește în mine un sentiment de satisfacție bolnavă. Așadar, și nemții au suferit. Foarte bine, îmi spun și îmi înfășor brațele mai strâns în jurul lui Paul. Ne oprim la semafor. În colțul străzii este o casă complet distrusă, cu excepția garajului. Pe ușa întredeschisă văd o femeie și trei

copii mici, care stau în jurul unui foc. În apropiere, în picioare, stă un bărbat care rupe un scaun în bucățele ca să facă surcele. Cel mai mic dintre copii, care nu pare să aibă mai mult de cinci ani, se uită în stradă și ne vede. Se ridică și face câțiva pași înainte, cu ochii larg deschiși, căci vede motocicleta și hainele noastre ciudate. Este aproape la fel de slab cum fusesem eu în închisoare. Timp de o clipă mă întreb dacă o să fugă în stradă și o să ne ceară bani. Dar bărbatul se repede și îl trage înapoi, dojenindu-l cu cuvinte pe care nu le aud. Observ apoi cârpele înfășurate în jurul picioarelor copilului, acolo unde ar fi trebuit să fie pantofii. Mai văzusem copii ca aceștia cu mult timp în urmă pe fereastră la Paris sau pe feribotul cu care venisem în Anglia. Sau copiii Emmei. Nu așa mi-i imaginaseam pe germani. Satisfacția îmi dispare, înlocuită de un nod mare în gât.

Ne apropiem de centru. S-a făcut întuneric. Aici sunt construcții noi, case identice de beton prea apropiate una de alta, blocuri înalte ridicate brutal în mijlocul arhitecturii impresionante a vechiului Berlin. Trotuarele sunt pline de oameni care se întorc acasă de la lucru, dar carosabilul este ciudat de pustiu, cu excepția câtorva autobuze.

– Nu sunt prea multe mașini, observ.

– Nu sunt mulți aici care să-și permită o mașină acum, răspunde Paul. Dar ai dreptate. Trebuie să scăpăm de motocicletă, ca să nu atragem atenția.

Trage la bordură și mă ajută să cobor.

– Așteaptă aici, îmi spune și dispare cu motocicleta după colț.

Stau pe stradă și privesc oamenii care trec pe lângă mine, slabi, palizi și tăcuți. Trec nepăsători pe lângă ruinele caselor și nu ridică privirile deloc.

– Ești gata? întrebă Paul.

Apoi pornește în spatele meu. Mă conduce ca un expert pe străzi, o ia la dreapta, apoi la stânga.

– Știi unde mergem? întreb încet.

Dă din cap că da.

– Am mai fost aici de câteva ori în ultimele luni cu munca mea.

– Atâta distrugere... spun făcând semn cu mâna deasupra capului. Nu știam.

– Să fi văzut cum arăta acum un an. Cel puțin acum, cu banii pe care îi pompează Occidentul, au început să reconstruiască. Dar va dura mult timp.

Mai cotim o dată.

– Aici este. Oranienburgerstrasse.

Partea dreaptă a străzii este dominată de o clădire masivă cu cupolă.

– Aceasta este Noua Sinagogă, adaugă el când ne apropiem.

Privesc în sus și nu răspund. În satul nostru, sinagoga avea o singură încăpere nu mai mare decât locuința noastră, cu o perdea de dantelă care separa zona din spate, unde stăteau femeile. Sinagoga din Londra este mai mare, firește, dar chiar și aceea este mică în comparație cu catedrala pe care o am dinaintea ochilor. Fațada de cărămidă cafenie se înalță în aer, terminându-se cu o cupolă lată. Două turnuri înguste, identice ca structură, flanchează construcția principală. Dar sinagoga este într-o stare jalnică. Vitraliile de la ferestrele arcuite au fost sparte, reduse la câteva cioburi. Ușa principală a sinagogii este plină de funingine neagră, ca și când ar fi ars.

Îmi dau seama că este vineri seara. Înainte de război, sinagoga ar fi fost plină cu sute sau chiar mii de evrei, care intonau cântările de sabbat. Acum sinagoga stă tăcută, este propria ei fantomă. Oare mai sunt evrei în Berlin? mă întreb. Mă cuprinde tristețea.

– Trebuie să mergem, spune încet Paul, privind pe furiș peste umăr.

Urmăresc privirea lui și văd un bărbat care se plimbă cu un câine în capătul celălalt al străzi și ne privește ciudat. Am fost urmăriți? Nu, îmi dau seama repede. Omul este pur și simplu uimit că ne interesează sinagoga. Acum nu există turiști la Berlin. Mergem mai departe și trecem de sinagogă.

– A plecat, spune Paul.

Pe partea cealaltă a străzii, așa cum spusese Emma, este o mică librărie în fața unui bloc de apartamente.

– Aici este.

Traversăm strada. Când ne apropiem de librărie, Paul mă apucă de braț.

– Pe aici, șoptește el.

Mă trage într-un pasaj îngust de lângă librărie, care o desparte de clădirea adiacentă. În capătul pasajului este o ușă de lemn cu o fereastră înaltă. Paul se ridică pe vârfuri și se uită înăuntru.

– Pare să fie un fel de hol. Apartamentul trebuie să fie la etaj.

Observ un buton lângă ușă.

– Nu se aude nimic, spun eu, apăsând pe el.

– Poate că este stricat.

Apăs din nou.

Paul își lipește urechea de ușă.

– Funcționează. Aud soneria. Ei bine, nu răspunde nimeni. Ce vrei să faci?

Ezit.

– Nu putem să renunțăm. Trebuie să-l găsim.

Apăs pe clanță și ușa se deschide. Înăuntru un singur bec aruncă o lumină slabă prin holul mic. Zugrăveala se cojește de pe pereți.

– Alo! strig eu pășind înăuntru.

Vocea mea face ecou și se întoarce la noi. Paul arată spre o scară îngustă de metal care duce la etaj. Scara geme sub noi în timp ce urcăm. Sus este un coridor scurt, care duce spre o ușă deschisă.

– Alo! strig din nou.

Când ne apropiem de ușă, vedem că una dintre balamale este smulsă. Mă cuprinde un sentiment de neliniște. Cineva a pătruns cu forța înăuntru.

Paul mă ia de umăr și mă trage în spatele lui. Observ pentru prima dată că a scos pistolul pe care îl ține lângă șold.

– Așteaptă aici, șoptește Paul și pășește înainte.

Intră în apartament, apoi dispare după un colț.

– Nu...

– Ce este?

Nu mai am răbdare să aștept răspunsul și mă reped înăuntru.

– O, Dumnezeule!

Apartamentul este răvășit. O canapea cafenie zace răsturnată, cu pernele sfâșiate. În bucătăria mică din dreapta, pardoseala este acoperită de farfurii și de sticlă spartă.

Paul se duce la un birou din colțul camerei. Sertarul de sus este deschis, iar pe birou, pe scaun și pe jos stau împrăștiate fel de fel de hârtii.

– Acesta este apartamentul lui Marcelitis, spune Paul, care ia o hârtie și o examinează. Presupun că Marcelitis a primit vizita poliției.

Mă apropiu de masa din bucătărie, unde o cană de cafea este răsturnată și lichidul s-a scurs din ea.

– Este caldă încă, îi spun, atingând lichidul. Crezi că a fost arestat?

Paul dă din cap că da. Simt un fior neplăcut în spate. Mă răsucesc spre el.

– Crezi că este din cauza...

Mă opresc brusc. Paul deschide sertarul biroului și începe să scotocească prin el. Apoi se lasă pe vine și bate cu palmele în podea dură de lângă birou, ascultând cu urechea la pământ.

– Ce faci?

– Caut cifrul, răspunde el.

Iese de sub birou și bate din nou în podea.

– Chiar crezi că l-a lăsat aici?

– Cred că vreau să...

Se oprește, scoate un briceag mic din buzunar și începe să scormonească lângă o scândură din pardoseală. Pășesc spre el. Paul ridică scândura și se uită spre un loc gol, de sub podea.

– Aha! exclamă Paul și scoate de acolo câteva foi de hârtie împăturite.

Pune la o parte hârtiile și bagă încă o dată mâna. Fața i se lungește.

– Cifrul nu este acolo?

Dă din cap că nu. Ia hârtiile, le despătorește și parcurge foaia de deasupra. Pune scândura la loc și bate cuie cu mânerul briceagului. Apoi se ridică ținând hârtiile în mână.

– Ce faci cu astea?

– Le iau, bineînțeles. Nu putem să le lăsăm aici. Conțin informații esențiale despre activitatea lui Marcelitis. Nu vreau să le găsească poliția, dacă se decide să revină și să caute mai temeinic.

– Dar nu înțeleg. De ce ar...

Se gândește că ar putea să vină după noi, îmi dau seama. Mi se face pielea de găină pe brațe. Paul bagă hârtiile în buzunarul hainei și vine spre mine.

– Hai să discutăm despre asta afară.

Dinspre ușa de la capătul celălalt al camerei se aude un fâșâit. Întorcem amândoi capul într-acolo. Este cineva aici. Zgomotul se aude din nou, mai tare de astă dată. Îmi țin respirația și Paul face un pas spre ușă, ridicând pistolul. O pisică roșcată apare în fața noastră privindu-ne fără interes. Mă sprijin de masă ușurată.

– Este doar o pisică.

– Deocamdată, spune Paul.

Se apleacă și ia în brațe animalul jigărit.

– Pare înfometată.

Îmi vine în minte, fără să vreau, motanul bine hrănit al Deliei, Ruff. Paul se duce la bucătărie și deschide un bufet, apoi altul.

– Nimic...

Deschide apoi frigiderul și scoate o sticlă cu lapte. Ia un bol din chiuvetă și toarnă puțin lapte în el, apoi lasă ușor pisica jos.

– Sărmana de ea! spune Paul, uitându-se cum bea lacomă laptele.

– Nu știam că îți plac pisicile, remarc eu șoptit în timp ce coborâm scara.

– Câini, pisici, nu contează. Am crescut la fermă și acolo aveam toate animalele posibile. Dar în timpul războiului...

Se cutremură.

– Nu-ți vine să crezi ce am văzut. Tot felul de animale lăsate de izbeliște să moară de foame sau să fie omorâte.

– Știu, spun eu.

Imediat îmi aduc aminte de haitele de câini jigăriți care rătăceau la periferiile Cracoviei în timpul războiului și scormoneau prin grămezile de gunoi. Se povestea că oamenii îi omorau uneori ca să-i mănânce. Ajunsă afară în pasaj mă opresc:

– Și acum unde mergem?

Strada întunecată este aproape pustie și cei câțiva trecători rămași merg grăbiți cu capul aplecat și hainele strânse în jurul trupurilor. Privesc prin fereastra librăriei. Un bărbat slab, chel, stă în spatele tejghelei, aplecat peste un registru. Ridică ochii, uitându-se peste ochelarii cu sârmă. Apoi, întâlnind privirile mele, coboară din nou ochii. Fac un gest cu capul spre librărie.

– Poate că a văzut ceva.

Paul neagă din cap.

– Chiar dacă presupunem că nu este prea înspăimântat ca să vorbească cu noi, ce o să ne spună? Că a văzut cum poliția a ridicat un bărbat? Iar dacă punem întrebări, atragem atenția asupra noastră.

– Cred că am atras deja atenția, îi răspund, amintindu-mi apartamentul devastat. Merită să încercăm.

– Mă duc să verific, consimte Paul. Așteaptă aici!

Privește într-o parte și în alta afară din pasaj, apoi intră în librărie. Pe chipul vânzătorului trece o expresie de teamă când îl vede. Apoi, în timp ce Paul vorbește cu el, pare să se relaxeze puțin. Spune ceva și arată cu mâna pe fereastră, spre dreapta. Un minut mai târziu, Paul iese din librărie.

– Hai să plecăm de aici!

Mă conduce după colț. Pornim într-un un ritm firesc, ușor. Paul scurtează pasul ca să se potrivească cu al meu. Ca și când nu s-ar fi

schimbat nimic, ca și când ne-am fi plimbat pe străzile din Paris ieri și anii dintre noi nu ar fi existat. Îl urmez pe Paul spre alt bloc, într-o cafenea. Când intrăm, ridic privirile spre el uimită.

– Trebuie să ne amestecăm cu mulțimea, îmi explică Paul.

Înăuntru, atmosfera este uimitor de festivă, cu totul altceva decât strada posomorâtă de afară. Barul și ferestrele sunt împodobite cu luminițe de Crăciun și ramuri de brad, ce înfrumusețează încăperea altfel anostă. Oamenii se înghesuie la bar, beau și discută veseli. În depărtare cineva cântă la pian. Cum arătase această cafenea în timpul războiului? Fusesse frecventată de naziști, precum cea pe care o aruncaserăm noi în aer la Cracovia? Poate că fusesse un loc de întâlnire al rezistenței? Sau poate că fusesse pur și simplu o cafenea, așa cum era și acum, unde berlinezii obișnuiți veneau să mai uite de necazuri pentru o clipă.

Paul mă conduce prin mulțime la o masă din fundul cafenelei.

– Așteaptă aici, spune el și dispare încă o dată în mulțime.

Mă așez jos, amorțită. Un minut mai târziu, Paul apare cu două cești de cafea și îmi întinde una.

– Deci ce a spus librarul? îl întreb și cuprind ceașca în mână ca să mă încălzesc.

– Cam ceea ce ne așteptam, spune Paul. Marcelitis a fost arestat cu mai puțin de o oră înainte de venirea noastră.

Scoate sticla plată din buzunar și toarnă puțin în cafea.

– Ai început iarăși să bei, observ și mă străduiesc să vorbesc cu o voce egală.

– Da.

Nu-mi oferă nici o explicație, apucă ceașca și soarbe sfidător o înghițitură mare. Ezit, aș vrea să spun mai mult. Accidentul, tot ce se întâmplase, se pare că îl schimbaseră. Dar nu este cazul să spun ceva. Iau o gură din cafeaua mea, fierbinte și amară.

– Crezi că arestarea lui are vreo legătură cu noi? insist.

– Pare o coincidență cam mare, nu crezi? Adică Marcelitis a reușit să-i evite pe sovietici atâția ani. Sergheiev trebuie să fi spus cuiva că ai plecat la Berlin înainte să vină după tine.

– Dar aceasta nu explică cum au găsit locuința lui Marcelitis și cum au ajuns la el înaintea noastră, spun eu.

– Așa este. Ai primit adresa lui Marcelitis de la prietena ta Emma, așa este?

Încuviințez din cap.

– Dar nu ar fi dezvăluit niciodată această informație.

În timp ce rostesc cuvintele, mă cuprinde un sentiment de groază. Emma a cedat și a vorbit ca să-și salveze copiii. Poliția venise din nou după ea?

– Cine altcineva?

– I-am spus lui Simon la telefon.

La auzul numelui soțului meu, Paul parcă ar fi primit o palmă.

– Dar am telefonat din gară, mă îndoiesc că a ascultat cineva convorbirea, continui repede. Și am rugat-o pe Emma să trimită vorbă prin ambasadă. Nu știu dacă le-a dat și adresa.

Capul îmi zvâcnește.

– Oricum, nu mai contează. Marcelitis s-a dus.

Mă copleșește un sentiment de înfrângere.

– La naiba! Dacă nu ne-am fi oprit să mâncăm...

– Marta, încetează! Dacă am fi apărut mai devreme am fi fost și noi la închisoare împreună cu Marcelitis. Nu poți să ghicești astfel de lucruri.

Întorc privirea.

– Știu. Dar mă gândeam sincer că, dacă vin la Berlin...

Ochii încep să-mi ardă.

– Cine naiba mi-am închipuit că sunt?

Clipesc de câteva ori, dar este prea târziu. Lacrimile mi se rostogolesc pe obraji.

– Hei!

Paul se apleacă și îmi ia bărbia în mână, ștergându-mi blând obrajii. Privirile ni se întâlnesc. Văd că este exact același bărbat pe care l-am cunoscut întotdeauna. Mă îndrept.

– Scuze! Nu intenționeam să fiu sentimentală.

– E în ordine. Îmi cer și eu scuze. Probabil că nu ar trebui să-ți spun...

– Ce este?

– Librarul a spus că Marcelitis a fost luat cu o mașină a poliției municipale, nu a poliției statului.

Înclin capul, căci nu înțeleg.

– Asta înseamnă că probabil îl vor ține într-un arest local peste noapte și îl vor preda spionajului sovietic mâine-dimineață.

– Dar este tot la închisoare, așa că la ce ne folosește să știm asta?

Mă întrerup și îl privesc.

– Vrei să spui că putem ajunge la Marcelitis în închisoare?

Paul ezită.

– Nici nu știu de ce îți spun toate astea, Marta. Acum câteva ore îți spuneam să te duci acasă și să renunți la tot. Și acum cred tot așa.

Se bate cu palma peste buzunarul hainei.

– Dar când am văzut documentele operațiunilor lui Marcelitis, am înțeles de ce este atât de important.

– Deci spui că putem încerca să-l ajutăm?

Paul neagă din cap.

– Nu noi, Marta. Eu. Eu pot să încerc, dar nu vreau să te amestec și pe tine. Este prea periculos.

– Nu mergi fără mine. Este misiunea mea.

– Marta, fii rezonabilă! Îți riști viața, chiar mai mult decât până acum. Gândește-te la fiica ta!

Îmi mușc buzele, abia îmi înving dorința de a-i spune că Rachel este fiica lui.

– Oricum, adaugă Paul zâmbind, îți amintești că mă pricep cel mai bine să salvez oameni din închisoare, nu-i așa?

Nu mă amuză.

– Care este planul tău?

Paul ridică privirile și se gândește.

– Sunt sigur că există o intrare prin spate în secția de poliție. Secțiile locale sunt de regulă mici, așa că putem spera că nu sunt decât unul sau doi polițiști de serviciu. Dacă reușesc să intru și să-l neutralizez pe paznic fără să audă nimeni nimic, avem o șansă.

O șansă.

– Avem nevoie de o diversiune, îi spun.

Paul înclină capul.

– Pot să intru în secția de poliție și să spun că mi-am pierdut pașaportul. Să flirtez.

Fruntea lui se încruntă în semn de neplăcere.

– În felul acesta, voi distrage atenția celorlalți polițiști, în timp ce tu intri în arest.

Paul deschide gura ca să spună ceva, dar, înainte să poată vorbi, continuă:

– Haide, am dreptate și știi și tu. Ai nevoie de ajutorul meu.

– Nu știu... Începe Paul. Adică... dacă ceva iese prost?

– Atunci sunt o femeie oarecare la o secție de poliție. Pot să ies afară foarte bine pe ușa din față. Dar poate fi cu totul altceva pentru tine și ai putea să ajungi la Marcelitis.

Urmăresc chipul lui Paul în timp ce caută alt argument.

– Foarte bine, acceptă el. Dar la primul semn că ceva nu e în regulă, vreau să pleci de acolo și să mergi...

Se oprește, neputând să termine propoziția. Știu că vrea să-mi spună să mă duc la ambasadă. Îmi amintesc brusc de zilele când mă jucam cu alți copii din sat de-a prinselea și era întotdeauna un loc căruia îi spuneam casă, unde puteam să mă duc și ceilalți nu mă puteau prinde. Dar acum suntem în spatele liniilor sovietice, absolut singuri. Aici nu există „casă”.

– Ei bine, să te duci acolo, ne-am înțeles?

– De acord. Și când facem asta?

Urmăresc privirea lui care se îndreaptă spre ceasul de deasupra barului. Este aproape ora 9.

– Curând. Probabil că schimbul de noapte vine la 10 și să sperăm că după aceea rămân mai puțini polițiști.

O oră mai târziu stăm într-un gang de după colțul secției de poliție. Este o clădire dărăpănată cu un singur etaj, nu mai mare decât o băcănie oarecare.

– Se face schimbul de tură, șoptește Paul, când trei polițiști ies din clădire. Vocile lor se pierd în timp ce se îndepărtează pe stradă.

– Du-te la ușa din față, spune Paul arătând spre ea. Trebuie să fie un singur polițist de gardă la recepție. Vorbește rar. Eu mă duc prin spate să caut celulele. Trebuie să fie la subsol.

– Și dacă ușa din spate este încuiată?

– O să intru oricum, răspunde Paul decis. Există întotdeauna o posibilitate.

Mă întreb ce fel de muncă a făcut după ce a supraviețuit accidentului aviatic, ce lucruri văzuse.

– Cât timp ai nevoie să-i țin de vorbă?

– Cel puțin cincisprezece minute. Douăzeci ar fi ideal. În caz contrar, înseamnă fie că Marcelitis nu este aici, fie că e mort.

Simt un fior rece pe spate. Nu mă gândisem că s-ar putea să fi sosit prea târziu.

– Doar nu crezi că...

Paul neagă din cap.

– Că l-au ucis aici? Puțin probabil.

Dau să ies, dar Paul mă apucă de umeri și mă trage înapoi.

– Marta, așteaptă!

Mă întorc. Ochii lui îi caută pe ai mei și pentru o clipă mă întreb dacă nu va încerca din nou să mă sărute.

– Vreau să spun... adică dacă se întâmplă ceva...

Nu-și găsește cuvintele.

Mă uit la el și îmi reprim dorința de a-i atinge obrazul.

– Hai să facem treaba asta!

Paul încuviințează.

– Ai grijă!

Traversez repede strada. La intrarea în secție, mă opresc și privesc înapoi. Paul a dispărut de pe alee. Inspir adânc și deschid ușa. Înăuntru sunt două birouri, situate cam la un metru distanță unul de altul. Un polițist corpolent stă la biroul din dreapta mea și citește un ziar.

– *Ja?* spune el fără să ridice privirile.

– *Guten Abend*, mă bâlbâi.

Când îmi aude vocea ridică privirile. Mă examinează din cap până-n picioare și expresia i se schimbă.

– *Guten Abend, Fräulein*. Cu ce vă pot ajuta?

Fac o mutră cât se poate de disperată.

– Mă duceam în vizită la mătușa mea și mi-am dat seama că mi-a dispărut pașaportul.

– Pierdut sau furat?

Ezit.

– Furat, așa cred. Au dispărut și banii.

– Trebuie să completați un formular, spune ofițerul.

Bagă mâna în sertar și scoate o foaie de hârtie.

Mă apropii încet de birou, trăgând de timp.

– Eu sunt Lola, spun încet și mă așez. Pe dumneata cum te cheamă?

– Sergent Schobel.

– Nu, pe numele mic?

Schobel ezită și timp de o clipă mă gândesc că am mers prea departe.

– Joseph, răspunde el.

– Joseph, îmi face plăcere să te cunosc. Ai un stilou?

Când îmi dă stiloul, degetele mele se ating în treacăt de cele ale lui, lăsându-le să zăbovească o clipă. Își trage repede mâna și începe să frunzească hârtiile de pe birou.

Privesc spre formular și mă simt stânjenită din cauza efortului de a flirta cu Schobel. Oare așa se simțise Emma, mă întreb, când fusese nevoită să se apropie de comandant? Concentrează-te, îmi spun. Privesc

cu coada ochiului în sus. Schobel și-a luat ziarul și a început din nou să citească, dar văd că aruncă priviri pe furiș spre decolteul bluzei mele. Pe peretele îndepărtat observ urma lăsată de o tapițerie care fusese luată de acolo. O svastică, îmi dau seama, și mă ia brusc cu amețea.

Mă silesc să respir normal și mă întorc cu privirile la formular. Un minut mai târziu ridic din nou privirile. În spatele birourilor este o ușă care dă într-un coridor. Acolo trebuie să fie și scările spre subsol. Dar nu am nici un semn de la Paul. Privesc din nou în jos la formular, prefăcându-mă că scriu. Dintr-odată se aud pași pe coridor și în ușă apare un alt polițist, mai în vârstă, dar tot corpulent.

– Ce se întâmplă aici, Schobel? întreabă el.

Încremenesc cu stiloul suspendat în aer. Nu eram pregătită pentru un al doilea polițist.

– Tânăra era în vizită la mătușa ei și i s-a furat pașaportul, răspunde Schobel.

– Ai pus-o să completeze un raport? întreabă omul mai în vârstă pe al cărui ecuson scrie Hart.

Schobel încuviințează din cap.

– Bine. Mă duc să văd cum stau lucrurile jos.

Se întoarce și pornește spre scară. O, Doamne! Dacă Hart se duce jos acum, cu siguranță o să-l prindă pe Paul. Sar în picioare.

– Scuzați-mă..., strig în urma lui.

Se răsuțește vizibil iritat.

– Da?

Fac un pas spre el, prefăcându-mă că îi citesc numele de pe ecuson.

– Domnule ofițer... Hart, nu-i așa?

Dă din cap nerăbdător.

– Păi voiam să vă întreb pe dumneavoastră și pe domnul Schobel ce trebuie să fac acum, dacă mi-am pierdut pașaportul și banii.

Vorbesc cât pot de rar, trăgând de timp.

– Schobel vă poate acorda tot ajutorul de care aveți nevoie. Acum vă rog să mă scuzați...

– Dar voiam să vă întreb pe amândoi. Adică...

Mă opresc, căci în spatele lui Hart, pe coridor, se mișcă ceva. Recunosc haina cafenie a lui Paul, după care acesta dispare din nou.

– Adică... vreau să spun...

Observând că ceva mi-a distras privirea, Hart se răsuțește. Dar în hol nu este nimeni.

– *Fräulein*, trebuie să vă rog să luați loc și să-l lăsați pe Schobel să vă ajute.

Dacă mă așez, Hart se va duce jos și îl va găsi pe Paul.

– Dar sunt sigură că experiența dumneavoastră... insist eu, trăgând de timp.

Hart își apropie atât de mult sprâncenele una de alta, încât acestea arată ca un singur smoc de păr.

– Pe ce stradă locuiește mătușa dumneavoastră?

– Poftim?

– Mătușa, cea la care ați venit în vizită la Berlin. Pe ce stradă locuiește?

Șovăi căci încerc disperată să găsesc un răspuns.

– Ringlerstrasse numărul 7, răspund, rostind singurul nume de stradă de care îmi amintesc de când venisem spre stația de poliție și adăugând un număr de casă.

Hart face ochii mari și îmi dau seama că făcusem o greșeală.

– Asta este imposibil, *Fräulein*. Casele de pe Ringlerstrasse nu mai sunt locuibile de la ultimele raiduri de bombardamente din timpul războiului.

Mă apucă brutal de încheietura mâinii.

– Acum spune ce faci aici?

Mă cuprinde panica.

– N-nu înțeleg, mă bâlbâi. V-am spus deja că mi-am pierdut pașaportul și...

– Frumoasă poveste, mi-o retează Hart. De ce ai venit aici?

Schobel se ridică în picioare.

– Poate că este aici din cauza musafirului.

– Nu trebuie să vorbim despre el, răspunde repede Hart.

– Nu-nu știu nimic de nici un musafir, mă bag în vorbă.

– Poate ai știut, poate n-ai știut, dar acum știi. Nu putem să te lăsăm să pleci.

Se întoarce spre Schobel.

– Arestez-o!

– Să mă arestați? Dar nu am făcut nimic!

Schobel pornește spre mine.

– Ți-am spus că avem nevoie de mai mult personal dacă Marcelit...

– Ți-am mai spus să nu vorbești despre el! explodează Hart.

– Păi acum știe oricum, bombăne defensiv Schobel și dă să-mi pună cătușele la mâini.

– Stați puțin...

Dau să spun ceva, ca să câștig timp. Paul a spus să plec la primul semn că ceva nu este în regulă. Timp de o clipă mă gândesc să o iau la fugă. Dar nu am cum să scap de amândoi. Dintr-odată se aude un zgomot pe coridor.

– Ce naiba... spune Hart și se răsuțește.

Paul stă în spatele lui, cu pistolul ridicat.

– Dă-i drumul! spune Paul.

Hart lasă falca în jos și șovăie, neștiind ce să facă. Să încerc să fug? Hart scoate pistolul și îl îndreaptă furios spre Paul.

– Nul!

Se aude o bufnitură și strânsoarea lui Hart pe încheietura mâinii mele slăbește, în timp ce omul se prăbușește cu ochii larg deschiși.

Paul întoarce revolverul spre Schobel.

– Dă-i drumul! repetă.

Simt cum polițistul mai tânăr tremură, neștiind ce să facă.

– Nu vrem să-ți facem nimic, adaugă Paul făcând un pas înainte. Mâinile la spate, îi ordonă Paul, apoi se întoarce spre mine.

– Ești bine?

Dau din cap că da și îi simt privirile pe mine, căutând să se convingă că este așa.

– Pune-i cătușele!

Îi îndeplinesc ordinul.

– Du-l în celulă!

– Ai fost deja jos?

Paul neagă din cap.

– A trebuit să vin mai întâi la tine.

– Mulțumesc, spun stânjenită.

Ar fi trebuit să-l ajut abătând atenția poliției, dar, în loc de aceasta, îl făcusem să întârzie.

– E în ordine, spune Paul, de parcă mi-ar fi citit gândurile. Hai să mergem să-l luăm pe Marcelitis!

– Așadar, de asta sunteți aici, exclamă Schobel.

– Liniște! ordonă Paul.

Îl apucă pe polițist de braț și îl conduce în jos pe coridor și pe scară.

– După dumneata.

Învins, Schobel începe să coboare scările, cu Paul chiar în spatele lui.

– Așteaptă aici, îmi spune Paul.

Dau din cap afirmativ și mă uit cum dispar în întuneric. Aerul de jos are un miros jilav și fetid care îmi amintește în mod neplăcut de timpul petrecut de mine în închisoare.

– Alo? aud vocea lui Paul. Este vreo lumină pe aici? îmi strigă el.

Pipăi pe perete și dau de un întrerupător. Apăs pe el și în subsol se răspândește o lumină cenușie. Nu mai pot aștepta, alerg în jos pe scări. Subsola este de cărămidă, jumătatea din fund a încăperii este separată printr-un grilaj din bare de fier. În spatele grilajului, în colțul îndepărtat, o siluetă mică stă chircită pe pardoseală.

– Jan Marcelitis? întreabă Paul.

Silueta nu se mișcă. Mi se strânge inima. Am venit prea târziu. Marcelitis e mort.

Paul trage de ușa celei, care este încuiată. Se întoarce spre Schobel.

– Cheia?

Schobel face semn cu capul în jos.

– În buzunarul meu din spate.

Mă apropiu de Schobel, îi iau cheia din buzunar și i-o arunc lui Paul. Deschide ușa. Traversează celula, întoarce trupul cu fața în sus.

– O, Dumnezeu...

– Nu tocmai, spune o voce înfundată în engleză.

Când persoana pe care am căutat-o prin două țări se așază în capul oaselor și se întoarce cu fața spre noi, rămân cu gura căscată.

Jan Marcelitis este femeie.

Capitolul 22

– Jan Marcelitis? repetă Paul.

Femeia încuviințează din cap.

– Eu sunt Jan, spune ea într-o engleză cu accent străin.

Nu pot decât să casc ochii mari în continuare. Marele Jan Marcelitis nu este mai mare decât mine, are o coadă de cal castanie și ochi verzi strălucitori. Se uită la noi, de la unul la altul.

– Voi cine sunteți?

– Nu avem timp de explicații acum, dar eu sunt american, ea lucrează pentru guvernul britanic și trebuie să te scoatem de aici. Ești rănită?

Jan se ridică în picioare și își scutură hainele.

– Nu.

Pășește afară din celulă și îi aruncă o privire lui Schobel.

– Încă nu au ajuns la partea aceasta. Cred că așteptau să ajung la sediu.

– Bine.

Paul se întoarce spre Schobel și arată spre celulă.

– Tu treci înăuntru.

Schobel intră în celulă.

– Îl lași în viață? întrebă Jan și simt îndoială în vocea ei.

Paul ezită. Și eu mă întrebam același lucru. Schobel ne văzuse și va putea să ne identifice. Dar îl cunosc pe Paul și știu că nu poate să ucidă un om neînarmat, nu și dacă există altă soluție.

– Nu știu..., spune el în final.

Jan se întoarce spre Schobel, care pălește.

– La ce oră vine schimbul următor?

– L-la șase, îngaimă el.

Jan se uită la ceasul de pe perete. Este o glumă crudă să pui un ceas în închisoare, îmi spun eu, urmărind privirea ei și amintindu-mi de zilele mele nesfârșite din închisoare.

– Asta înseamnă aproximativ peste opt ore, presupunând că spune adevărul.

Se întoarce în celulă și îl apucă zdravăn de revere pe Schobel, care este mai înalt decât ea cel puțin cu un cap.

– Să faci bine să nu minți, îl avertizează Jan.

– N-nu mint, răspunde Schobel. Am venit la zece și fiecare schimb durează opt ore.

Jan îl privește pe Schobel în ochi timp de o secundă. Apoi îi dă drumul atât de brusc, că acesta face un pas înapoi, mai-mai să cadă. Jan se duce la Paul.

– Dă-mi pistolul!

Paul ezită.

– Nu cred că trebuie să...

– Dă-mi-l!

Jan întinde mâna și smulge nerăbdătoare pistolul de la centura lui Paul, apoi intră din nou în celulă.

– În genunchi, îi ordonă.

– Te rog... o imploră Schobel.

– Stai, nu cred că...

Paul dă să spună ceva, dar Jan ridică mâna și îl reduce la tăcere. Deschid și eu gura încercând să-l ajut, apoi o închid la loc. Am fost și eu cândva la închisoare. Înțeleg furia lui Jan.

– În genunchi, repetă Jan, pășind în spatele lui Schobel.

Schobel se lasă încet în genunchi și închide ochii. Întorc privirile, așteptând crispată împușcătura. Dar se aude un zgomot înfundat, urmat de un sunet înăbușit. Mă întorc spre celulă. Schobel zace nemișcat pe podea, cu ochii închiși. Chiar l-a omorât, îmi spun. Apoi pășesc mai aproape și văd că omul respiră ușor, ca și când ar fi adormit.

– L-am aranjat frumușel, spune Jan, ieșind din celulă și încuind ușa.

Pune cheia în buzunar.

– N-o să se trezească până când vine schimbul.

Îi înapoiază pistolul lui Paul.

– Acum, haideți să plecăm de aici!

Paul și cu mine o urmărim pe Jan în sus, pe scări, fără să rostim un cuvânt. Străbatem apoi secția de poliție. Sus, Hart zace nemișcat pe podea, cu brațele deasupra capului, privind în tavan cu ochii fără viață. Este al doilea om care moare astăzi din cauza misiunii mele. Și nu avea de gând să ne facă rău, așa, ca bărbatul cel chel. A fost pur și simplu în locul nepotrivit.

– Trebuie să ascundem trupul, spune Jan.

Mă uit la Paul. Și el se uită fix la Hart și, din felul în care strânge gura, îmi dau seama că împărtășește sentimentul meu de vinovăție, că nu se împacă ușor.

– În celula de la subsol, sugerează Jan.

Mă cutremur în sinea mea, imaginându-mi cum va sta Schobel închis împreună cu colegul lui mort toată noaptea.

– Avem timp pentru asta?

– Cred că ai dreptate, admite Jan, apoi se întoarce spre Paul. Ajută-mă să-i mut trupul în spatele biroului.

Întorc privirile într-o parte, când cei doi târăsc corpul lui Hart ca să nu se vadă.

Afară, strada e pustie.

– Veniți după mine! spune Jan. Și liniște, am trecut de ora stingerii.

Ne conduce cu pricepere prin străduțe dosnice fără să facă nici un zgomot. Coada ei de cal castanie se clatină ca o făclie în noapte. Paul merge în urma mea atât de aproape, încât mă întreb dacă Jan nu va crede că suntem un cuplu. Îmi reprim dorința de a-l lua de mână.

Câteva minute mai târziu, Jan se oprește în fața unui restaurant mare. Deasupra intrării se află o firmă luminoasă mare pe care scrie Meierhof. Paul și cu mine schimbăm priviri mirate între noi. Cu siguranță că nu acolo mergem. Dar Jan ne conduce în jurul clădirii și deschide ușa de la pivniță, făcându-ne semn cu capul să intrăm. Coborâm pe scară într-o pivniță întunecoasă. Jan vine după noi și închide ușa în urma ei.

– Am ajuns, spune ea, și aprinde un chibrit pe care îl apropie de un rest de lumânare de pe masă.

Mii de sticle, așezate una peste alta, stau aliniate pe pereții de cărămidă în toate părțile, ajungând până la tavanul înalt.

– O pivniță de vinuri? întreabă Paul și privește în sus, nevenindu-i să creadă.

– Nu orice pivniță, răspunde Jan. Este pivnița de vinuri Meierhof. Meierhof a fost unul dintre cele mai elegante restaurante din Berlin timp de peste un secol. Are una dintre cele mai vestite pivnițe de vinuri din lume.

Paul fluieră.

– Nu mai spune!

– Și construcția pivniței este incredibil de solidă. Nici măcar o sticlă nu s-a spart în timpul raidurilor din război. Familia Meierhof i-a lăsat pe oameni să se adăpostească aici în timpul raidurilor.

Poporul german, îmi spun, pe atunci ne era dușman.

– Erau oameni obișnuiți, adaugă Jan, de parcă mi-ar fi citit gândurile. Încercau să supraviețuiască războiului. Familia Meierhof a salvat viața civililor. Ar fi făcut același lucru pentru ambele părți. Iar acum sunt anticomuniști convinși, de aceea ne permit să folosim pivnița pentru situații de urgență.

– Dar chelnerii nu vin aici, jos, după vinuri? întreb.

Jan scutură din cap.

– Este o cămară mai mică pentru vinuri sus, lângă bucătărie, cu mai mult decât suficient pentru o seară. Acestea sunt rezervele.

Arată spre o ușă mică din perete.

– Iar dacă un client cere un vin special, *Herr* Meierhof însuși trimite un bilet jos, cu liftul pentru alimente, iar noi îi trimitem vinul sus. Nu vom fi deranjați.

Face un gest spre masă.

– Haideți să stăm jos ca să-mi spuneți cine sunteți și ce faceți aici.

Ezit și mă uit la Paul. Mi-am imaginat zile în șir cum mă voi întâlni cu Marcelitis, iar acum, când sunt aici, nu știu ce să spun.

– Eu sunt Michael Stevens, începe Paul, folosind numele de acoperire. Sunt agent de informații american. Marta lucrează pentru guvernul britanic.

Observ că nu spune numele meu de familie.

Jan îi strânge mâna lui Paul, apoi mie.

– Mă bucur să vă cunosc. Numele meu este Jan Marcelitis.

– Știm, răspund eu. Ești motivul pentru care suntem aici.

– Totuși am fost puțin surprinși, adaugă Paul. Credeam că Jan Marcelitis...

– Este bărbat? termină Jan propoziția în locul lui. Este o greșală obișnuită. Confuzia a început cu mult timp în urmă. Vedeți, Jan este în principiu un nume masculin în multe țări, așa că oamenii care nu m-au cunoscut au presupus adesea că sunt bărbat. Nu am corectat această presupunere, deoarece mă ajută să rămân ascunsă. Acum spuneți-mi de ce sunteți voi aici? Cine v-a trimis?

Expresia lui Jan devine aceea a unei femei de afaceri.

– Cine a trimis-o pe Marta, de fapt, spune Paul. Eu sunt aici numai pe timpul călătoriei.

– Lucrez la Ministerul de Externe britanic, Departamentul pentru Afaceri Est-Europene, spun eu repede.

Jan se întoarce spre mine:

– Ești agentă de informații?

– De fapt, sunt secretară.

– Nu înțeleg...

– Guvernul meu m-a trimis tocmai pe mine la Praga ca să încerc să te găesc, pentru că îl cunosc pe unul dintre colaboratorii tăi, Marek Andek. Am lucrat cândva împreună pentru rezistență, în Polonia, în timpul războiului.

– Andek este băiat bun, spune Jan. Sau a fost. Am auzit că a fost arestat.

– Ai mai aflat și altceva despre el?

– Din păcate, nu. Dar lucrurile nu arată foarte bine pentru nici unul dintre oamenii noștri care au fost arestați la Praga înainte de lovitura de stat. Andek este fie mort, fie în drum spre o închisoare sovietică.

Stomacul mi se strânge când mă gândesc la Emma. Cum va supraviețui singură cu copiii?

– Și ce dorește guvernul vostru de la mine?

Înghit în sec și fac un efort să mă concentrez.

– Activitatea noastră a fost compromisă recent de o scurgere masivă de informații undeva, în guvernul britanic. Nu de mult am intrat în posesia unei liste cu ajutorul căreia am putea eventual să-i identificăm pe cei care lucrează în secret pentru sovietici. Dar nu am putut să descifrăm codul.

– Așadar, ați venit după cifru? spune Jan.

Dau afirmativ din cap.

– Presupunând că îl am, ce vă face să credeți că am să vi-l dau?

– Suntem dispuși să-ți dăm o jumătate de milion de dolari. Banii se află deja într-un cont din Elveția.

Jan scutură coada de cal.

– Sunt zeci de țări gata să plătească de două ori mai mult pentru cifru. Nu este vorba despre bani.

– Guvernul britanic și cel american la fel, doresc să ofere sprijin atât ție, cât și organizației dumitale în lupta împotriva comuniștilor, spune Paul. Au promis...

Jan îl întrerupe.

– Cu tot respectul, avem puțină încredere în ceea ce propun guvernele occidentale. Promisiunile lor nu i-au ținut pe nemți departe de Regiunea Sudetă, de Praga sau de Polonia, adaugă ea.

– Știu, răspunde repede. Am fost și eu acolo. Îmi amintesc ce s-a întâmplat. Dar acum este altceva.

Jan mijeste ochii.

– Serios? Cum anume?

– M-au trimis să-ți dau asta.

Scot hârtiile din poșetă și le înșir pe masă. Jan ia documentele și le apropie de lumina lumânării.

– Scrisoarea aceasta este, de fapt, o listă cu câteva dintre contactele noastre din regiune, care ar putea...

– Știu ce este.

Jan deschide ochii larg și examinează prima pagină.

– Și cum obțin codul?

– Trebuie să contactezi un om pe nume Lindt de la ambasada noastră din Praga. Îți va da codul după ce îi vom trimite vorbă că ne-ai dat cifrul. Firește, dacă la Praga este prea dificil, după tot ce s-a întâmplat, pot încerca să stabilesc un contact în altă parte.

– Mă descurc la Praga, răspunde Jan repede, împăturind scrisoarea și băgând-o în buzunar.

– Asta înseamnă că ne-am înțeles? întreabă Paul.

Îmi țin respirația în timp ce Jan își mută privirile de la hârtii la Paul și înapoi.

– Da, dar trebuie să ajung la cifru, răspunde ea încet. Asta va dura câteva ore.

– Vrei să mergem cu dumneata? întreb eu.

Jan neagă din cap.

– Mă mișc mai repede singură, atrag mai puțin atenția.

Se ridică în picioare.

– Așteptați aici!

Înainte să apucăm să răspundem, Jan urcă scara și dispare. Paul și cu mine ne uităm unul la altul neliniștiți.

– Crezi că putem avea încredere în ea? întreb eu.

– Cred că nu avem de ales. Oricum, are nevoie de informațiile de la ambasadă ca să decodifice lista și nu le poate obține până nu-i dăm noi undă verde.

Dau afirmativ din cap, căci îmi amintesc pasiunea din ochii lui Jan când vorbise despre lupta împotriva comuniștilor.

– Putem avea încredere în ea.

Paul încuviințează și el.

– Sunt de acord. Este uimitoare.

Auzind nota admirativă din vocea lui, nu mă pot împiedica să simt o mică împunsătură de gelozie. Aș vrea să fiu și eu uimitoare, în loc să fiu o fată pe care trebuie s-o salveze Paul. În capul scării se aude un zgomot și o secundă mai târziu Jan reapare.

– Am aranjat. Puteți să așteptați aici în timp ce mă duc după cifru. Sunteți în siguranță și l-am rugat pe *Herr* Meierhof să trimită jos ceva de mâncare.

– Foarte bine, răspunde Paul, dar în vocea lui se simte neliniștea. Trebuie să ne gândim cum plecăm din Berlin înainte să se descopere ce s-a întâmplat la secția de poliție.

– Toți trebuie să plecăm din țară înainte de revărsatul zorilor, spune Jan. Dacă pot să obțin niște documente noi pentru voi, ați putea să luați un zbor de dimineață spre Viena. Între timp, trebuie să stați amândoi aici, ca să nu fiți văzuți.

Jan ia lumânarea și se îndreaptă spre unul dintre rafturile cu sticle de vin, îl împinge ușor într-o parte și dezvăluie o ușă. Observ pentru prima oară că sticlele de pe acel raft sunt goale. Jan deschide ușa. O urmez într-o altă încăpere mai mică, cu ziduri de cărămidă. Aceasta este goală, este numai o saltea îngustă așezată direct pe pardoseală.

– Îmi pare rău, condițiile de cazare nu sunt chiar cele mai bune, spune ea încet. Dar cel puțin puteți sta împreună.

– Dar nu suntem împreună, protestez repede. Adică vreau să spun, sunt măritată.

– Cu altcineva?

Jan pare surprinsă.

– O, îmi cer scuze. Dar felul în care vă purtați unul cu altul, adică, așa cum vă priviți... ei bine, nu contează, îmi cer scuze.

Paul intră în încăpere.

– Este totul în ordine?

– Perfect, răspund și simt cum obrații încep să-mi ardă.

– Atunci am plecat, spune Jan și îmi dă lumânarea. Mă întorc înainte să se lumineze de ziuă ca să vă duc la aeroport. Puteți să beți o sticlă de vin dacă doriți. Orice, numai nu Chateau Rothschild 1922, valorează o avere. *Herr* Meierhof ar face moarte de om. Noapte bună!

Tonul ei mă face să mă întreb dacă tot mai crede că este ceva între Paul și mine.

Jan iese din încăpere și câteva secunde mai târziu aud cum se închide ușa de la pivniță. Paul se întoarce spre mine.

– Ai reușit. Felicitări!

– Amândoi am reușit, îl corectez, și pun lumânarea pe jos, lângă saltea.

– Foarte bine, admite el. Dar să amânăm sărbătorirea până ieșim din Berlin.

Înainte să pot răspunde, se aude un zgomot în camera din față. Mă întreb dacă nu s-a întâmplat ceva și Jan s-a întors.

– Stai aici, spune Paul.

Apare un minut mai târziu, cu două farfurii aburinde, pline cu carne și tăieței.

– Au venit jos cu liftul pentru alimente. Ți-e foame?

– Nu, dar mănâncă tu.

Paul ridică din umeri, pune farfuriile pe jos și se așază pe saltea. Mă așez lângă el și îl privesc cum mănâncă.

– Trebuie să guști asta, spune el între îmbucături. Este chiar foarte bun. Vestita bucătărie de la Meierhof, cunoscută în lumea întreagă. Când o să mai ai șansa să guști din nou așa ceva?

– Foarte bine, cedez.

Înfige în furculiță o bucată de carne și o tăvălește prin sos. Apoi aduce furculița la gura mea, punând mâna cealaltă dedesubt ca să prindă orice picătură de sos. Când iau bucățița din furculiță, privirile ni se întâlnesc. Apoi mă retrag și înghit.

– Delicios, spun și vocea mi se frânge.

– Mai vrei?

Dau din cap că nu. Paul termină de mâncat, duce apoi cele două farfurii, a lui goală și a mea neatinsă, pe masa din camera din față.

– Este greu, nu-i așa? mă întreabă brusc când revine în încăpere.

Inima mea o ia la trap.

– Ce anume?

Se așază din nou pe saltea lângă mine.

– Să te întorci în Germania după tot ce ai trăit aici. Trebuie să fie dificil.

– Multe lucruri sunt dificile, răspund eu vag.

Paul întoarce privirea. Nici unul dintre noi nu vorbește câteva secunde.

– Vrei să joci cărți? întreabă în cele din urmă Paul și scoate un pachet de cărți de joc din sac. Să ne mai omorâm timpul.

Ezit.

– Nu știu prea multe jocuri de cărți, la gin mă pricep cel mai bine. Jucam cândva cu bunica, cu Feige, când eram copil.

Văd degetele ei boante cum amestecă pachetul de cărți, ochii căprui care clipească nerăbdători când aranjează cărțile în mână.

– Asta e amuzant, și eu la fel, spune Paul și amestecă cărțile. Adică jucam gin cu bunica. Mă lăsa întotdeauna să câștig.

– A mea, nu. Juca foarte bine și întotdeauna la modul serios. Dar de fiecare dată când mă bătea spunea: „Cineva o să te iubească foarte mult“.

– Serios?

Paul începe să dea cărțile.

– Și ce voia să spună?

– Este un proverb vechi, „Cine are noroc la cărți nu are noroc în dragoste”. Sau poate că e invers. Dar ideea este că, dacă joci cărți prost, înseamnă că vei avea noroc în dragoste.

Noroc în dragoste. Cineva te va iubi foarte mult. Cuvintele bunicii Feige îmi răsună în urechi, în timp ce îmi aranjez cărțile în mână. Oare avusese dreptate? Simon mă iubește în felul lui, știu asta. Dar „norocoasă” aș fi fost dacă l-aș fi găsit pe Paul cu ani în urmă, înainte să fie prea târziu.

Ridic privirile de pe cărți și văd că Paul mă privește fix.

– E rândul tău, spune el.

Iau o carte din pachet, este regina de treflă, și o pun între celelalte două regine pe care le am, apoi dau jos decarul de caro.

– Povestește-mi despre viața ta, îi spun. Nu părțile secrete. Dar unde locuiești atunci când nu lucrezi?

– Nicăieri, de fapt.

Paul ia o carte din pachet și o aruncă imediat, este un cinci de caro.

– Există un apartament la Zürich și altul la Bruxelles, unde eu și alți câțiva ca mine putem să dormim peste noapte, să ne spălăm, să ne schimbăm hainele. Dar astea nu înseamnă o casă pentru mine, la fel cum nici încăperea în care suntem acum nu este casa mea. Sunt mai tot timpul în mișcare, accept cât mai multă muncă. Și nu este greu, acum sunt foarte multe de făcut.

Iau de jos cinciul de caro aruncat de Paul și îmi rearanjez cărțile în mână ca să fac o suită.

– Te-ai mai întors în Anglia?

Dă din cap negativ.

– De când am ieșit din spital, nu. Și nu am mai fost nici la Paris.

Și nici la Salzburg, ghicesc în sinea mea, în timp ce trage o carte. Iar dacă ar primi o misiune la München, probabil că ar refuza-o și pe aceasta. Îmi dau seama că evită locurile care îi amintesc de mine. Încerc să alung aceste amintiri.

– Dar nu lucrez numai în Europa, adaugă el. Am fost și în Africa de două ori și trebuie să fac prima călătorie în Asia. Adică după ce terminăm cu asta de aici.

Când terminăm cu asta de aici. Realitatea mă izbește în piept ca un pietroi: totul se va termina. Imediat ce voi pleca din Germania, mă voi urca într-un avion și voi merge înapoi, în Anglia, iar Paul se va duce la următoarea lui misiune. Nu ne vom mai revedea niciodată. Privesc la cărțile mele fără să le văd.

– E rândul tău, spune el blând.

Nu mi-am dat seama că jucase. Îmi tremură mâinile, când iau orbește o carte, apoi o arunc. Era șapte de caro, realizez prea târziu; o carte de care aveam nevoie. Paul o ia și o amestecă cu cărțile lui.

– Gin! spune el și etalează suita.

Le pun și eu jos pe ale mele.

– Felicitări!

– Știi cum se spune, noroc la cărți...

Vocea i se frânge.

– Nenoroc în dragoste, termin eu în locul lui. Chiar crezi asta?

Ridică din umeri.

– Uită-te la mine! Tocmai cunoscusem singura fată pe care am iubit-o vreodată, când...

Îl întrerup.

– Sunt sigură că trebuie să mai fi fost și altele de atunci. Vreau să spun la Bruxelles? La Zürich?

Încerc să vorbesc nepăsătoare, calmă. Dar când vorbisem despre Paul și alte femei mi se strânsese stomacul. Dintr-odată înțeleg cum trebuie să se fi simțit când se gândea la mine și la Simon.

Paul neagă din cap.

– Deloc. Aș vrea să pot spune că au fost. Adevărul este că nu a mai fost nimeni. Câteva întâlniri de-a lungul anilor. După ce am avut noi ce am avut...

Privește într-o parte.

– Adică... ce rost ar mai fi avut?

– Paul...

Se întoarce spre mine.

– Eu tot te mai iubesc, Marta.

Mi se taie răsuflarea când aud aceste cuvinte.

– Am știut asta întotdeauna, dar... ei bine, când te-am văzut din nou...

Știu că nu este corect să-ți spun, dar așa este.

Trag adânc aer în piept. Nu mai pot să-mi înăbuș întrebarea.

– Atunci de ce?

– Ce de ce?

– De ce nu ai venit să mă cauți?

Cuvintele mele, înăbușite din momentul în care ne revăzuserăm, se rostogolesc unul peste altul.

– Adică după ce te-ai refăcut. Dacă însemnam atât de mult pentru tine, de ce nu ai venit să mă cauți?

Paul face o pauză.

– Am venit.

Dintr-odată simt că mă sufoc.

– Marta, adevărul este că imediat ce am reușit să mă ridic din pat, am plecat din spital. Doctorii au spus că este prea devreme, că voi avea o recădere. Dar știam că trebuie să te găsesc.

– Dar n-ai venit...

– Am venit, repetă el, ridicând vocea insistent. Pentru numele lui Dumnezeu, Marta, sigur că am venit. Cum aș fi putut să nu vin? M-am dus la adresa din Kensington pe care mi-ai dat-o când eram la Paris, la mătușa prietenei tale.

– Acasă la Delia?

Paul dă din cap că da.

– Nu era acasă. Dar valetul mi-a spus că te-ai măritat.

Face o pauză, înghite în sec, ca și când vorbele i-ar fi rămas în gât.

– A spus că te-ai mutat, mi-a spus cum te cheamă ca femeie căsătorită. Te-am căutat. Și atunci știam că trebuie să te găsesc. Și te-am găsit, Marta.

– Ai fost la noi acasă?

– Da. Și te-am văzut.

Ochii lui privesc în gol în lumina lumânării, ca și când ar retrăi momentul încă o dată.

– Voiam să știi că totul este în ordine, chiar dacă nu puteam fi împreună. Dar atunci te-ai ridicat și am văzut că erai însărcinată.

Vocea i se frânge.

– Erai așa de frumoasă! Erai căsătorită și așteptai un copil. Nu aveam cum să mă amestec în viața ta. Așa că m-am întors și am plecat fără să-ți spun nimic.

Nu răspund. Văd în minte ziua despre care vorbește, o dimineață de primăvară devreme. Parcă simt răcoarea, pământul umed de pe mâinile mele în timp ce plantam bulbii. Îmi amintesc că mi se păruse că era cineva acolo, în spatele meu în grădină. Era un gând care îmi venea adesea în minte după moartea lui Paul, pe stradă sau în magazine. Mă întorsesem, dar n-am zărit nimeni acolo. Sau așa am crezut. O, Doamnel! Dacă aș fi știut. Dacă aș fi știut. Revăd în minte momentul, numai că, de astă dată, când mă ridic și mă întorc, Paul este acolo. Las din mână uimită coșul de grădinărit și, ignorându-i pe vecini sau pe oricine altcineva, alerg prin grădină și mă arunc în brațele lui.

– Marta?

Vederea mi se limpezește și sunt din nou în pivnița de vinuri. Paul îmi caută concentrat chipul.

– Te simți bine?

Mă întind peste saltea și îl apuc pe Paul de umeri, îl trag mai aproape, cu buzele lui pline lângă ale mele. Timp de o secundă este prea uluit ca să reacționeze. Apoi începe să mă sărute înfrigurat. Ne agățăm disperăți unul de altul, ca și când ne-am duce înapoi în grădină să rescriem istoria.

– Ești sigură? șoptește el printre săruturi, așa cum făcuse și în noaptea aceea la Paris.

Nu răspund, dar îi desfac haina, aud cum se rup nasturii și se împrăștie pe jos. Mă împinge înapoi prea tare, umărul mi se lovește de perete. Cărțile de joc se strivesc sub mine. Mă țin agățată de părul lui și îmi îngrop capul la baza gâtului lui, ca să-mi acopăr gemetele. Și atunci mă atinge ca și când am fi din nou la Paris, doi tineri într-un loc și într-un moment unde nu există „se cuvine” și „nu se poate”. Este prima dată, prima noastră revedere și luna noastră de miere, toate nopțile pe care ni le răpise destinul.

Când se termină, stăm întinși fără suflare unul lângă altul pe saltea.

– Ești bine? mă întreabă Paul, cu degetele încă împletite în părul meu.

– Da, răspund. Mă bucur că s-a întâmplat.

Trupul mă doare ca și atunci când făcusem dragoste cu ani în urmă.

– Serios? întreabă Paul, iar eu dau din cap. Ei bine, mă simt ușurat. Nu aș fi vrut să adaug și asta la lista noastră de regrete considerabile.

- Nici eu, răspund zâmbind.
- Am vorbit serios adineauri. Eu tot te mai iubesc.

Chipul lui este acum relaxat, tinerec, toată duritatea și durerea au dispărut.

- Și eu te iubesc.

Cuvintele ies calde și firești din gura mea.

- Nu am știut că ai venit să mă cauți. Iar prima dată când te-am revăzut, m-am întrebat de ce nu ai făcut-o.

- Te-am căutat. Am fost surprins că ai cunoscut pe cineva atât de repede, adaugă Paul.

Ezit. O voce mă îndeamnă să-i spun acum adevărul despre Rachel. Dar nu știu cum va reacționa și nu vreau să stric momentul.

- Erai plecat, răspund stânjenită. Pentru totdeauna, așa am crezut.
- Înțeleg. M-am bucurat pentru tine că ești fericită.

Sinceritatea din vocea lui îmi sfâșie inima. Fericirea ar fi fost cu el. Se rostogolește pe o parte, cu fața spre mine.

- Și acum ce facem?
- Încercăm să scăpăm cu viață din Berlin.
- Știi ce vreau să spun, Marta. Ce se va întâmpla cu noi?

Trag aer adânc în piept și înghit.

- Sunt măritată, Paul.
- Îl iubești?

Întorc capul într-o parte, incapabilă să mint.

- Am jurat...

Parcă aud în minte ecoul cuvintelor Emmei.

Paul se rostogolește mai departe de mine și lovește cu palmele în perete așa de tare, că mi-e teamă să nu-și fi rupt vreun os.

- La naiba, Marta! De ce au evoluat lucrurile în felul acesta?
- Nu știu.

- Ai putea să-ți părăsești soțul, știi. Să divorțezi. Femeile fac uneori asta.

Divorț. Mintea îmi aleargă febril. Auzisem despre divorț, citisem în cărți, dar nu mă gândisem niciodată ca la ceva ce oamenii fac cu adevărat.

- Aș avea grijă de fiica ta, aș iubi-o ca și când ar fi a mea, continuă Paul.

Este a ta. Ochii mi se umplu de lacrimi în acel moment. Știu că trebuie să-i spun.

- Paul, este ceva ce...

Cuvintele mele sunt întrerupte de un zgomot înfundat care vine din camera din față. Paul sare în picioare și își trage pantalonii.

– Este cineva aici.

Ochii noștri se întâlnesc neliniștiți. Jan nu trebuia să se întoarcă așa de repede. Ne-a găsit cineva? Paul pune mâna pe pistol. Îmi închei partea de sus a rochiei în timp ce ușa se dă de perete și Jan intră repede în încăperea. Mă fac mică, îmi dau seama cât de ridicolă pot să arăt, pe jumătate îmbrăcată, cu cărțile de joc împrăștiate pe jos.

– Jan, noi tocmai... începe Paul.

Dacă Jan a observat ceva ciudat, nu lasă să se vadă.

– Îmbrăcați-vă repede, ne spune ea, traversând încăperea spre noi. Trebuie să plecăm.

– Credeam că avionul este de abia dimineață, spun eu.

Jan scutură din cap.

– Este aproape dimineață.

Paul și cu mine schimbăm priviri surprinse. Cât timp trecuse?

– Oricum, zborul iese din discuție.

Jan ridică în sus un ziar. Chiar pe pagina întâi, sub titlu, sunt portretele robot inconfundabile ale lui Jan, al meu și al lui Paul.

Capitolul 23

– Ți-am spus că trebuia să-l lichidăm pe polițistul ăla, îi spune Jan lui Paul, cu o voce acuzatoare.

Îi iau ziarul din mână și parcurg articolul.

– Ce spune? Întreabă Paul privind peste umărul meu.

Jan răspunde înaintea mea.

– Că doi străini l-au eliberat pe vestitul criminal Jan Marcelitis, citește ea cu o voce furioasă, și au ucis cu sânge-rece un polițist neînarmat.

– Neînarmat, asta este o minciună...

Văzând expresia mea de avertisment, Paul nu mai termină propoziția.

– Dar cum de a apărut în ziar așa de curând? Întreb.

Jan ridică din umeri.

– Probabil că a venit cineva la puțin timp după ce am plecat noi și l-a salvat pe polițist. Mă îndoiesc că s-a putut elibera singur. Poliția a dus imediat portretele-robot la ziar și a cerut să fie tipărite. Dar ce mai contează? Nu se mai pune problema să mergem la aeroport, să trecem pe la Imigrări și pe la Vamă.

– Poate să rămânem aici un timp? sugerează Paul.

Remarc cu uimire o notă de speranță în vocea lui. Dar înțeleg. În pofida a tot ce se întâmplase, cu toată nevoia urgentă de a fugi de aici, o parte din mine dorește să rămână în pivniță cu Paul.

Jan scutură din cap.

– Imposibil. Pivnița de vinuri este o ascunzătoare bună, dar nu este nedetectabilă. Și nu vreau să-l pun pe *Herr* Meierhof în pericol dacă vă țin mai mult aici.

Împăturesc ziarul și inima mi se strânge.

– Și atunci ce facem?

– Mi-a venit în minte o altă posibilitate. Este un vapor de marfă, *SS Bremen*, care pleacă în Anglia astăzi, ceva mai târziu, dintr-un port aflat la nord de aici. Dacă reușim să vă băgăm sub punte, puteți sta ascunși acolo.

– Și cât va dura călătoria.

– Mult mai mult decât cu avionul. O zi, poate două. Dar cred că este singura opțiune. Am aranjat cu un camion să vă ducă în port. Haideți!

Jan se îndreaptă spre ușă. În timp ce Paul se încheie la haină, alergă după ea.

– Jan, stai! Vreau să-ți explic. Mai înainte ți-am spus că Pa... Vreau să spun că Michael și cu mine nu suntem împreună, că sunt căsătorită cu cineva...

Jan ridică o mână.

– Nu-mi datorezi explicații.

– Dar *vreau* să-ți explic.

Ezit. Jan a avut atâta încredere în noi. Nu pot suporta gândul că am fost mai puțin sinceră. Dar nu știu cum să-i explic ceea ce nici eu nu înțeleg foarte bine.

– Vezi tu, Michael și cu mine am fost împreună cu ani în urmă. Am fost logodiți, dar după aceea s-a întâmplat ceva și am crezut că murise. Sunt măritată cu altcineva, dar acum câteva zile am descoperit că Michael este în viață. Așa că noi...

Mă întrerup, căci îmi dau seama cât de neverosimil sună explicația mea.

– Oricum, este complicat. Dar nu am vrut să crezi că te-am mințit.

– Viața este complicată, răspunde Jan. Este imprevizibilă și scurtă. Se vede clar că ții-neți unul la altul. Dar ține minte, există întotdeauna un preț pentru alegerile pe care le facem.

Se oprește când se apropie Paul.

– Despre ce vorbiți?

– Nimic, răspund repede.

– Nimic, răspunde și Jan ca un ecou.

O urmărm în pivnița principală de vinuri, dar, în loc să se îndrepte spre scară, Jan se duce spre un alt raft. Paul și cu mine schimbăm priviri uimite când se duce la unul din rafturi și începe să-l împingă cu umărul.

– Acesta este mai greu. Trebuie să mă ajuți, îi spune Jan lui Paul.

Acesta se duce la ea și împinge în aceeași direcție. Încet, raftul începe să se miște spre stânga și lasă să se vadă o ușă mică de lemn. Jan o deschide.

– Pe aici, repede.

Jan intră prima și se lasă pe vine ca să încapă în coridorul scund. Urmez eu, întrebându-mă dacă este un spațiu suficient de mare ca să

încăpem toți. Când ajung pe partea cealaltă, rămân cu gura căscată. Suntem într-un tunel. Aici plafonul este înalt, pereții sunt săpați în stâncă.

– Acestea sunt tunelurile Nussen, spune Jan, fără să se uite înapoi. Primele au fost create în perioada medievală, apoi au fost lărgite în timpul războiului prusac de luptătorii pentru independență, care le foloseau ca să ocolească trupele străine. Fac legătura cu diverse puncte din tot orașul. Haideți!

– Au fost folosite în timpul războiului? o întreb. În timpul ultimului război, vreau să spun.

– Au fost folosite de mica rezistență care a reușit să supraviețuiască în Berlin. Din fericire, tunelurile sunt secrete și naziștii nu le-au descoperit sau nu au înțeles adevărata lor valoare. Berlinul ar fi fost mult mai greu de cucerit dacă Aliații ar fi trebuit să ducă războiul aici.

Jan nu mai vorbește și ne conduce mai departe prin tunel. Glezna începe să-mi zvâcnească. Încerc să țin pasul cu ea.

– Te simți bine? întreabă Paul încet în spatele meu, observând că șchiopătez.

Dau din cap că da. În fața noastră, ne intersectăm cu alt tunel. Jan o ia la dreapta fără să ne prevină. Noul tunel merge în sus, trebuie să ne cățărăm în timp ce urcăm. Simt un val de aer proaspăt pe chip. Câteva minute mai târziu ajunge la capătul tunelului. Deasupra noastră este o groapă, se vede cerul înstelat.

– Stați puțin, spune Jan, și bagă mâna în buzunar.

Îmi dă un obiect mic.

– Cred că după ăsta ați venit.

Este un cilindru, nu mai mare decât degetul meu.

– Mulțumesc.

Bag cilindrul în buzunar.

– Iar astea sunt ale tale, spune Paul, și scoate din buzunar hârtiile pe care le luase din apartamentul lui Jan și i le dă.

– Le-am luat să le păstrăm în siguranță, în caz că poliția s-ar fi întors în apartamentul tău.

Aproape că uitasem de hârtii. Acum îmi dau seama că Paul le păstrase intenționat ca o asigurare până ne dădea Jan cifrul.

– Mulțumesc.

Jan îndeasă hârtiile în buzunar.

– Presupun că va trebui să lucrez cu voi, din moment ce mi-ați văzut însemnările operative.

Înainte ca vreunul din noi să poată răspunde, Jan își împreunează mâinile și le lasă în jos la nivelul genunchilor, ca și când ar vrea să mă ridice și să mă scoată din tunel.

– Haide!

Paul face un pas înainte.

– Lasă-mă pe mine!

Înainte să pot reacționa, își așază ferm mâinile pe talia mea și mă ridică deasupra capului. Simt că amețesc când îmi amintesc atingerea lui de mai înainte. Ridic capul prin gaură apoi mă sprijin în mâini ca să mă ridic deasupra. În timp ce îmi șterg murdăria de pe rochie, descopăr că am ajuns într-un parc.

Jan urcă și ea și iese din groapă.

– E în ordine?

Încuviințez din cap, apoi arăt spre un camion care este parcat la câteva sute de metri de noi.

– Mai puțin asta.

– E al nostru, răspunde Jan, când apare și Paul lângă noi. Hai să mergem.

Traversăm repede terenul acoperit de iarbă până la camion. Jan îi face semn cu mâna șoferului, apoi ne conduce în spatele camionului, care este acoperit cu o prelată.

– Urcăți aici! Să stați departe de margine, ca să nu fiți văzuți.

– Nu vii cu noi? întreabă Paul.

Jan scutură din cap.

– Șoferul, Milo, este un om de încredere. O să vă treacă de securitatea portului și o să vă ducă cât mai aproape de vas. Mai departe depinde de voi.

– Și tu? Unde te duci? întreabă Paul.

– Spre sud. Își atinge buzunarul. Să folosesc informațiile pe care mi le-ați dat.

– Te duci la Praga? întreb. O să fii în siguranță?

Jan dă din cap că da.

– O să fie bine, răspunde Jan. Nu se așteaptă să mă întorc atât de curând.

– Jan, mai este ceva. Soția lui Marek Andek, Emma, este o prietenă bună a mea. Este tot la Praga cu copiii.

– Am să am grijă de ea, promite Jan. Andek a dat totul pentru noi. Voi avea grijă ca soția lui să fie în siguranță și să aibă tot ce îi trebuie.

– Mulțumesc.

– Nu, eu vă mulțumesc. Știu ce a însemnat să-mi aduceți această informație, cât de mult ați riscat amândoi. Nu o voi lăsa să se irosească.

Îi strânge ferm mâna lui Paul, apoi mă sărută pe obraz. Când se retrage, mai zăbovește puțin cu buzele lângă urechea mea și îmi șoptește:

– Nu-l lăsa să plece din nou.

Sunt prea uluită ca să pot reacționa.

– Acum plecați!

Paul se întoarce spre mine.

– Ești gata?

Dau din cap afirmativ. Mă ajută să urc în spatele camionului și trage prelata. Mă las pe pardoseala de lemn. Paul mă urmează și camionul se pune în mișcare, aruncându-l spre mine. Întinde mâinile ca să frâneze căderea. Mă uit afară din camion, sperând să o mai văd încă o dată pe vestita Jan Marcelitis. Dar aceasta a dispărut deja în întuneric.

– Este absolut remarcabilă, nu-i așa?

– Și tu ești absolut remarcabilă, răspunde Paul.

– Eu? Eu nu sunt decât o soție de diplomat.

Întorc privirile, amintindu-mi cuvintele lui de mai înainte.

– Marta, îmi cer scuze, n-am vrut să...

– Știu.

Mă întorc cu spatele în camion. Acesta este aproape gol, nu sunt decât câteva lăzi sprijinite de peretele care ne desparte de șofer. Curioasă, mă târăsc spre lăzi și observ câteva scânduri din pardoseală care au fost trase înapoi, lăsând să se vadă drumul de sub noi.

– Paul, uite ce este aici!

Traversează camionul în patru labe.

– Fii atentă, spune Paul și îmi pune un braț în jurul taliei și mă trage înapoi de la marginea găurii. Nu vreau să cazi prin gaura asta.

Ridic ochii spre el. Privirile noastre se întâlnesc. Timp de câteva secunde, nici unul dintre noi nu vorbește.

– Marta, în legătură cu ce s-a întâmplat...

Îl întrerup.

– Nu trebuie să vorbim despre asta.

– Înțeleg. Voiam numai să spun că îmi pare rău. Nu ar fi trebuit să te sărut.

– Nu m-ai sărutat, eu te-am sărutat pe tine. Ții minte?

Paul nu răspunde.

– Oricum, așa cum am spus deja, mă bucur că s-a întâmplat.

– Și eu, recunoaște el, rezemându-se de lăzi. Dar este cam dificil, știi?
Să ne amintim ce bine ne era...

– Și știind că nu se poate repeta? termin eu propoziția în locul lui Paul.
Încuviințează din cap.

– Știu.

Mă așez alături de el. Își pune brațul în jurul meu.

– Este foarte bine, oricum, nu-i așa?

Face un gest cu capul spre brațul lui.

– Adică așa, ca în noaptea aceea de la Salzburg, nevinovați.

Nevinovați. Îmi mut privirile de la chipul lui la brațul lui din jurul umerilor mei, apoi înapoi. Nu este nimic nevinovat în sentimentele noastre. Dar curând vom fi acasă și brațul lui Paul în jurul meu va fi din nou o amintire îndepărtată.

– Este foarte bine, spun în cele din urmă și îi strâng mâna.

Ne cufundăm în tăcere, nici unul nu vorbește.

– Cât crezi că va dura până ajungem în port? întreabă Paul.

– Câteva ore. Îmi pare rău că am lăsat pachetul de cărți de joc în pivnița de vinuri. Aș fi vrut să mă revanșez la gin.

– Așa este, spune și Paul. Dar ce-ar fi să încerci să dormi puțin?

– Chiar sunt puțin obosită, recunosc. Dar probabil că nu este o idee bună.

– Haide, dormi! Stau de veghe. Sincer, nu sunt deloc obosit.

Îmi las capul pe pieptul lui Paul și închid ochii. Brațul lui se strânge în jurul meu, mă trage mai aproape. Ca la Salzburg, îmi spun. Aproape că simt mirosul de terebentină și aud și răpăitul ploii pe acoperișul casei.

Dintr-odată, camionul scrâșnește și se oprește, trezindu-mă din somn. Mă ridic amețită în capul oaselor.

– Ce este?

Paul se răsucesc și ridică puțin prelată, uitându-se afară.

– Am ajuns în port, șoptește. Dar toate camioanele s-au oprit în față. Se pare că este un punct de control la poartă.

Mă cuprinde panica.

– Și ce facem?

– Poate că nu se vor uita și aici.

Dar, după ce mai privește o dată afară, chipul i se întunecă.

– Nu, inspectează foarte amănunțit fiecare vehicul. Trebuie să coborâm aici. Prin podea, spune Paul dintr-odată. Trebuie să ieșim prin gaura din podea.

– Dar Jan a spus să stăm în camion, că ne va duce direct la vapor.

Paul scutură din cap.

– Nu mai este valabil.

Se târăște spre gaura din podea.

– Ieși tu prima. Când ajungi jos, vreau să te îndepărtezi cât mai repede de camion, ca să nu te lovească dacă se pune în mișcare. Stai aproape de pământ, să nu te vadă.

– Și tu?

– O să fiu chiar în spatele tău, răspunde repede Paul.

Pe chipul lui se așterne o expresie stânjenită.

– Acum, grăbește-te!

Mă târăsc spre gaură apoi mă opresc și mă uit la el.

– Paul...

Mă întrerupe.

– Dacă se întâmplă ceva... Vasul se numește SS *Bremen*. Caută-l și urcă la bord.

Îngheț. Nu-mi trecuse prin minte că am putea fi despărțiți din nou. Deschid gura să protestez, dar Paul mă atinge pe obraz și mă reduce din nou la tăcere.

– Indiferent ce se întâmplă, mergi înainte. Du-te acasă la fiica ta!

– Nu mă duc fără tine.

– Nici nu va trebui să faci asta, îmi promite el și se uită adânc în ochii mei. Am stat o dată deoparte la Londra să văd ce se întâmplă. Nu mai fac încă o dată același lucru.

În jurul camionului, vocile și pașii se aud tot mai tare. Se apleacă și mă sărută repede și apăsător.

– Acum, fugi!

Mă strecor prin gaură și tresar auzind zgomotul făcut de picioarele mele când ating solul. Apoi, amintindu-mi instrucțiunile lui Paul, mă las pe vine și mă târăsc de sub camion, departe de voci. Mă ascund în spatele unor tufișuri de lângă drum. Am reușit, dar inima îmi bate să-mi spargă pieptul. Dintr-odată aud zgomot de motor. Mă răsucesc și privesc prin tufiș sub camion, căutându-l pe Paul în lumina slabă. Dar nu este acolo. Camionul pornește și se apropie de punctul de control. Paul este tot în camion!

Ezit, neștiind ce să fac. Trebuie să mergi înainte, îmi spusese Paul. Să ajung pe vas. Mă las pe vine în spatele tufișurilor și mă îndrept spre gardul de metal care înconjoară portul. Dar are aproape trei metri înălțime. Nu pot să mă urc pe el. Privesc într-o parte spre poartă. Unde este camionul? Paul mai este în camion? Merg de-a lungul gardului mai departe, prin tufișuri. Zăresc o mică spărtură în gard, chiar jos. Mă las în genunchi, mă sprijin de marginea gardului ca să mă ridic de la pământ. Stau cu fața în jos și încerc să trec prin gaură. Merg, îmi dau seama, în timp ce marginile ascuțite îmi sfâșie hainele și pielea.

Mă ridic în picioare. Sunt înăuntrul, îmi spun ușurată. Dintr-odată, aud împușcături și zgomote puternice care vin dinspre poartă. Paul! Mă las pe vine lângă gard și mă întorc spre locul de unde se aude zarva. Camionul este oprit la poartă, iar un gardian stă în spatele lui. Văd lanterna cu care luminează sub prelată, în interiorul camionului. Mi se strânge inima când doi gardieni coboară prin spatele camionului și îl târăsc pe Paul după ei.

Paul a fost prins. Dau să merg spre camion. Trebuie să fac ceva. Apoi ochii lui Paul se îndreaptă spre mine. Scutură din cap aproape imperceptibil, apoi privește în altă parte. Mergi înainte, parcă îl aud cum spune, indiferent ce se întâmplă.

Ezit câteva secunde, inima îmi bate repede. Nu pot să-l părăsesc pe Paul. Dar, dacă rămân acolo, cu siguranță voi fi și eu prinsă. Chipul lui Rachel îmi apare în minte. Trebuie să ajung acasă, la ea. Nu mă pot întoarce din drum. Îmi pare rău, îmi spun în gând, uitându-mă înapoi la Paul pentru ultima oară. Apoi încep să alerg disperată spre port, iar glezna începe să-mi zvâcnească.

Dincolo de tufișuri, portul este deschis, expus. Nu mai fug, merg normal ca să nu atrag atenția. În față, cheiul înaintează în mare ca un deget lung, vase mari sunt aliniate de ambele părți. Stivuitoarele cară lăzi mari de la camioane și le încarcă pe vase. Când mă apropiu de docuri, mă ascund în spatele unei stive înalte de lăzi, apoi încep să cerceterez pereții vaselor. SS *Bremen*, citesc pe unul din vasele care se află la capătul cheiului, pe partea dreaptă. Pornesc spre el, ascunzându-mă în spatele grămezilor de mărfuri și merg cât pot de repede. Aud un foc de armă în depărtare, urmat de altul. Mă opresc și mă întorc. Paul! Gem, cu inima sfâșiată. Dar nu pot face nimic pentru el acum. Trebuie să merg mai departe. Mă întorc înnebunită și alerg spre chei, trec de stivuitorii a căror atenție este distrasă de împușcături. Când ajung lângă vas, mă

opresc și privesc la rampa masivă care duce sus, spre puntea principală a vasului; pe rampă sunt mai multe camioane. Încep să urc rampa ghemuită pe partea portierei pasagerului unui camion în timp ce înaintez. Când ajung sus, mă las pe vine în spatele unei grămezi mari de lăzi, apoi mă târâsc mai departe de rampă spre pupa vasului. Am reușit. Privesc înapoi spre chei. Îl văd în minte pe Paul târât din camion de poliție. Îmi reprim dorința de a fugi de pe vas după el. Dacă ajung înapoi în Anglia, pot să le trimit vorbă americanilor în legătură cu ce i se întâmplase. Să-l ajute. Apoi îmi amintesc împușcăturile. E prea târziu pentru ajutor, îmi dau seama nefericită. L-am pierdut din nou. *Adio, dragul meu Paul. Mulțumesc că m-ai salvat din nou.* Ochii mi se umplu de lacrimi.

Un minut mai târziu, camioanele încep să coboare rampa. Apoi o sirenă sună puternic și rampa începe să se depărteze de punte. Plecăm. Probabil că am ajuns exact la timp. Privesc în spate căutând o trapă ca să ajung sub punte, să nu mă vadă nimeni. Dintr-odată văd ceva care se mișcă pe chei, o siluetă care se apropie. Mă las în jos în spatele balustradei. M-a văzut cineva? Apoi privesc din nou la silueta care fuge spre vas. Recunosc mersul ciudat și inima îmi tresare. Paul! Este în viață și încearcă să ajungă pe vas.

Mai repede, mă rog în gând, stăpânindu-mi dorința de a-l striga pe nume. Dar rampa a fost lăsată în jos și vasul începe să se îndepărteze de chei. Nu mai poate să se urce la bord. Continuă să alerge spre vas, privind drept înainte la o barcă mică, fixată jos, pe exteriorul vasului. Paul, acum fără haină, aleargă spre capătul docului și sare fără ezitare în apă. Probabil că este aproape de temperatura de îngheț! În mod sigur, nu va putea supraviețui mult timp. Inima începe să-mi bubue în piept, în timp ce Paul înoată spre barca de salvare cu mișcări sigure, energice. Mai repede! Mâna lui apucă marginea bărcii de salvare, dar alunecă. Apoi o apucă din nou, mai ferm de astă dată, și se urcă în barcă. A reușit! Dar valurile sparte, stârnite de siajul vasului, se revarsă peste marginile bărcii și îl lovesc. Nu va putea rezista mult timp acolo. Se ridică și apucă otgonul gros cu care este fixată barca de vas. Privesc uimită cum începe să urce pe ea, încet, anevoie. Alerg spre marginea vasului unde este prins otgonul. Când se apropie de balustradă, întind mâna. Paul o apucă și se ridică peste balustradă.

– Paul! exclam eu.

Este ud learcă și pieptul cămășii este plin de sânge.

– Am spus că n-am să mai stau din nou să privesc pasiv, reușește el să spună și se prăbușește pe punte.

Capitolul 24

– Paul!

Îngenunchez lângă el. Îi ating cămașa udă și îmbibată de sânge. Ochii lui sunt doar pe jumătate deschiși, respiră slab. O, Doamne! Trebuie să-l feresc de frig și să-l ascund, să nu mai fie văzut. Cam la douăzeci de metri de noi se află o ușă. Nu știu ce este înăuntru, dar trebuie să fie oricum mai bine decât să stăm aici pe punte, așteptând să ne găsească cineva.

– Paul, mă auzi?

Mormăie ceva.

– Trebuie să mă ajuți. Nu putem să stăm aici și eu nu te pot duce. Poți să te miști?

Nu răspunde. Iau brațul lui drept și mi-l trec peste umăr, apoi îmi pun brațul stâng în jurul taliei lui. Inspir adânc și încerc să-l ridic în picioare. Dar Paul rămâne nemișcat, este prea greu ca să-l ridic. Îl zgâlțâi cu putere.

– Paul, ascultă-mă! Știi că ești rănit. Dar trebuie să mă ajuți, numai câteva minute. Când număr până la trei. Unu, doi...

Îmi încordez toate puterile și mă străduiesc să mă ridic împreună cu el. De data asta, simt o ușoară mișcare în picioarele lui, tot trupul îi tremură de efort, în timp ce mă ajută să-l ridic. Cât de grav este rănit?

Nu știu. Simt că mă cuprinde panica în timp ce îl trag spre ușă. Îl sprijin pe Paul de peretele vasului, deschid ușa și îl rostogolesc înăuntru. Suntem în casa scărilor, cu o scară care duce în sus și alta în jos. Aud deasupra noastră voci care vorbesc în germană.

– Paul, repede, jos pe scară, șoptesc.

Nu știu dacă mai sunt și alți marinari jos, dar nu am ce face. Paul clipește, parcă își revine puțin. Îl ajut să coboare scările. Ajungem jos și clilesc ca să-mi obișnuiesc ochii cu întunericul. Chila nesfârșită este cufundată în întuneric. E plină cu lăzi stivuite până în tavan. Inhalez

aerul jilav, care miroase a lemn umed și a pânză de sac. Să sperăm că nu va coborî nimeni aici până ajungem în Anglia și vor începe să descarce. Paul se clatină lângă mine. Nu mai poate sta mult timp în picioare. Îl ajut să mergem ceva mai încolo, pe un spațiu îngust printre stivele de lăzi. Ajungem curând la un loc ceva mai larg, unde trei stive de lăzi formează un fel de nișă lângă peretele vasului.

– Hai să ne odihnim aici, propun.

Paul nu răspunde, dar mă lasă să-l ajut să se întindă pe jos. Aduc niște saci goi din apropiere și îl sprijin de peretele vasului făcând un fel de pernă în spatele lui.

– Lasă-mă să-ți văd rana!

Îi ridic cămașa și rămân înmărmurit. Partea de jos a trunchiului este scaldată în sânge. Trebuie să opresc sângerarea. Mă uit în jur disperată după ceva ce aș putea utiliza ca bandaj. Apoi îmi amintesc de fașa pe care o folosisese Paul ca să-mi lege glezna.

– Mai ai fașă? Îl întreb.

Nu răspunde. Mă apropiu să-i studiez chipul. Ochii îi sunt pe jumătate deschiși și este palid. Probabil din cauză că a pierdut sânge.

– Paul, îl strig.

Nu răspunde. Îi deschid buzunarul. Dau la o parte briceagul și câteva hârtii ude și șifonate. În fundul buzunarului văd o mică fotografie. Curioasă, o scot și mă uit la ea. Este o fotografie cu mine și Paul, cea pe care o făcuserăm la Paris, în seara când mă ceruse de soție. Mă uit uluită la fotografie. Cum se poate să mai aibă fotografia, ținând seama prin ce trecuse? Pun fotografia jos, lângă el, apoi mă uit în celălalt buzunar să caut fașă, dar nu găsesc nimic. Disperată, desfac bucata de fașă pe care mi-o înfășurase Paul în jurul gleznei, acum neagră de murdărie. Nu pot să i-o pun pe rană, risc să se infecteze. Bag mâna în buzunarul lui de la spate și scot plosca, dar aceasta este goală. Mă uit la lăzile din jur. Trebuie să fie aici ceva care să mă ajute. Mă ridic în picioare și caut printre lăzi, încercând să citesc etichetele în beznă din jur. Un cuvânt cunoscut îmi atrage privirea: *Wyborowa*. Votcă poloneză! Încerc repede să deschid lada, dar aceasta este sigilată. Bag cuțitul în sigiliu, apoi îl folosesc pe post de pârghie ca să deschid cutia. Înăuntru sunt zeci de sticle de votcă, culcate în paie. Iau una din ele, deschid capacul și i-o duc lui Paul.

Îngenunchez din nou lângă el. Înmoi fașa în votcă și șterg rana lui Paul. Îi ating pielea delicat și studiez locul. Glonțul l-a străpuns chiar în mijloc,

puțin spre stânga. Este aproape exact acolo unde am și eu rana de glonț. Paul geme când îl ridic ușor ca să-i examinez spatele.

– Iartă-mă, îi spun.

Este o gaură curată în locul pe unde a ieșit glonțul. Dar când îl așez la loc, sângele începe să curgă din nou din rana din față. Trebuie să pansez rana, să încerc să opresc sângerarea. Iau sticla de votcă și clătesc încă o dată fașa acum roșie. Apoi mă aplec și îmi lipesc capul de urechea lui.

– O să te doară, șoptesc, dar este spre binele tău.

Îi pun mâna pe gură ca să nu atragă atenția dacă țipă. Inspir adânc și torn votca direct în rană, ca să o curăț. Paul țipă încet. Înfășor fașa în jurul taliei lui cât pot de strâns și bag capătul înăuntru. Privesc bandajul. Sângele a început deja să curgă prin fașă, dar o să meargă. Îi trag în jos cămașa peste rană, apoi îi ating fruntea, care arde și este acoperită de transpirație. Mă cuprinde panica. Trebuie să pot face ceva. Îmi amintesc brusc de sticla cu apă pe care o avea la el. Mă rog în gând să o mai aibă și bag mâna la centura lui cu mare grijă ca să nu-i ating rana. Mă simt ușurată, căci mâna mea apucă sticla. O scutur și îmi dau seama că a mai rămas numai puțină apă. Paul mi-ar spune să o păstrez, că vom avea nevoie de ea mai târziu pe parcursul zilei. Dar dacă nu fac ceva să-i scadă febra, s-ar putea să nu mai existe „mai târziu“.

– Paul, șoptesc.

Nici un răspuns. Îl zgâlțâi și îi repet numele, ceva mai tare de astă dată. Mormăie ca și când ar fi fost trezit dintr-un somn adânc. Umplu cu grijă căpăcelul sticlei cu apă. Îi prind capul în mâini și îl ridic, ducându-i apa la buze. Așa cum făcuse și el cu mine în închisoare, îmi spun. Dar nu este timp de nostalgie. Îi torn câteva picături în gură.

– Înghite, îl implor.

Paul nu răspunde și o secundă mai târziu apa i se scurge pe la colțul gurii. Disperată, îi înclin puțin capul și îi torn restul de apă printre buzele întredeschise.

– Beai!

De astă dată, mărul lui Adam se mișcă ușor și apa nu mai reappare. Iau din nou plosca și picur puțin din apa rămasă pe mână, apoi îi frec fruntea lui Paul ca s-o răcoresc.

Pun căpăcelul la loc și îi studiez din nou chipul. Nu mai pot face nimic. Are frisoane. Mă târăsc pe jos și mai iau alți saci, pe care îi aduc lângă Paul. Mă întind pe jos lângă el și trag sacii peste noi ca să ne țină cald. Apoi îmi pun capul pe pieptul lui și închid ochii, dorindu-mi ca vasul că

meargă mai repede spre Anglia. Acum câteva ore îmi era teamă să ajungem la destinație, știind că la sosire va trebui să ne spunem adio. Dar acum, singura speranță pentru Paul este să ajungem în țară și să i se acorde îngrijiri medicale, până nu este prea târziu. Nu am de gând să-l pierd din nou, îmi spun, și îmi pun brațul în jurul lui într-un gest de protecție. Pleoapele mi se îngreunează din cauza ruliului blând al vasului. Mă gândesc că poate ar trebui să rămân trează. Dar nu mai contează. Dacă ne descoperă cineva, nu are importanță că suntem adormiți. Am făcut tot ce am putut. Tot ce ne-am propus să facem. Acum se pune numai problema dacă vom ajunge înapoi în viață ca să predăm cifrul. Mă lipesc mai strâns de Paul și adorm.

Ceva mai târziu, simt că Paul se mișcă și mă trezesc. Mă ridic repede în șezut și îi studiez chipul. A deschis puțin ochii.

– Mă auzi? Îl întreb.

Dă din cap afirmativ.

– Cum te simți?

– Mă doare, răspunde el direct. Mă doare foarte tare.

– Știu.

Îi ating fruntea, care este și mai fierbinte decât înainte. Apoi întind mâna după plosca cu apă. Paul ridică ușor mâna.

– Păstrează-o.

– Paul, arzi tot. O să mai găsesc apă mai târziu.

Nu răspunde și mă lasă să-i apropii plosca de buze și se strâmbă când înghite. Îmi amintesc cum în închisoare încercam să uit durerea, pretinzând că sunt acasă, cu familia mea din sat, sau la masa de sabat cu prietenii din ghetou.

– Hai să ne prefacem că nu suntem aici, îi propun. Amintește-ți de noaptea de la Salzburg, cum stăteam în căsuța grădinarului și vorbeam, ascultând ploaia.

Paul reușește să schițeze un zâmbet slab.

– A fost minunat. Atâta liniște după lunile de luptă, încât credeam că am ajuns în rai.

Apoi expresia lui se schimbă din nou și devine grav.

– În tot timpul războiului am reușit să nu fiu împușcat și acum...

Arată ușor cu mâna spre rană.

– Este din cauza mea, îi spun. Altfel nu ai fi fost aici. Iartă-mă!

– A meritat, spune el repede. Te iubesc, Marta!

– Și eu te iubesc. Dar când am văzut gardienii din port că te târăsc jos din camion și am auzit împușcăturile, am crezut...

– Că m-ai pierdut din nou?

Paul termină fraza în locul meu. Dau din cap afirmativ, copleșită brusc de tot ce se întâmplase. Mi se umezesc ochii.

– Nu, nu scapi de mine așa de ușor. Se pregăteau să-mi pună cătușele și după aceea aș fi fost înecat, adaugă Paul. Dar am reușit să alunec din haină și să apuc pistolul unuia dintre cei care mă țineau. L-am împușcat, l-am rănit și pe celălalt.

Vocea i se frânge, atât din cauza amintirii cum îl împușcase pe acel om, cât și a efortului de a vorbi. Văd în ochii lui aceleași remușcări pe care le avusese în secția de poliție de la Berlin, când se uitase la trupul lui Hart. Lui Paul nu-i era ușor să ucidă, nici chiar atunci când trebuia să-și salveze viața.

Sau viața mea.

– Te iubesc, repet, și îmi cobor buzele spre buzele lui, dorind să-i iau o parte din durere.

– Și eu. Dar aș fi vrut să nu treci mai departe atât de repede.

Încearcă să vorbească pe un ton lejer, dar expresia gravă îi trădează durerea. Știu că trebuie să-i spun adevărul.

– Nu am mers mai departe.

Paul se uită la mine.

– Nu înțeleg. Ce vrei să spui?

Ezit. Dacă îi spun lui Paul, totul se va schimba. Dar trebuie să știe adevărul în caz că... Mă cutremur. Gândul este aproape de nesuportat ca să-l duc până la capăt. Dar dacă i se întâmplă ceva, vreau să știe.

– Nu am mers mai departe, rostesc în cele din urmă.

Paul face o expresie uimită.

– Dar te-ai măritat atât de repede...

– Nu m-am măritat cu Simon datorită sentimentelor mele față de el sau pentru că te-am uitat. M-am măritat cu Simon pentru că eram însărcinată.

– Dar nu te-ai fi culcat cu el dacă...

Vocea lui Paul rămâne suspendată și în ochii lui apare o luminiță care arată că înțelesese.

– Nu ai făcut-o, nu-i așa?

– Să mă culc cu el? Nu. Numai după ce ne-am căsătorit.

– Atunci copilul...

Încuviințez.

– Rachel este fiica ta. Iartă-mă că nu ți-am spus mai înainte, adaug.

Îi privesc cu atenție chipul în timp ce asimilează această informație. Este furios?

– O fată, murmură el încet și închide ochii din nou.

Mă aplec repede peste el să-i verific respirația slabă, regulată și mă întreb dacă șocul nu fusese prea mare. Delirează din cauza febrei. Îi ating fruntea. Nici nu-și va aminti ce i-am spus. Dar cel puțin știe. Mă întind alături de el și îl țin strâns în brațe. Indiferent ce se va întâmpla acum, Paul știe. Adorm din nou.

Ceva mai târziu clipesc și deschid ochii, simțind legănatul blând al vasului și inhalând mirosul de lemn umed. Paul s-a rostogolit mai departe de mine și zace nemișcat pe o parte. La naiba, blestem în gând și îi ating obrazul, apoi fruntea. Parcă s-a mai răcorit puțin, dar ține ochii tot închiși. Îl rostogolesc spre mine și îi pun capul în poala mea.

– Paul, te rog, trezește-te!

Pleoapele i se mișcă și deschide ochii.

– O, bună, spune Paul zâmbind cu jumătate de gură.

– Te-ai trezit! Cum te simți?

Își duce mâna spre rană.

– Tot mă mai doare.

Îi ridic cămașa ca să examinez rana. Sângele a pătruns prin fașă, dar se pare că nu mai sângerează. Trebuie să schimb pansamentul, dar nu am cu ce să-l bandajez. Las cămașa în jos.

– Se pare că hemoragia s-a oprit, îi spun. Cel puțin din câte văd eu.

Paul încuviințează din cap.

– Dar tot se mai întâmplă ceva înăuntru. Simt eu.

– Ți-a scăzut febra.

Încerc să-mi alung îngrijorarea din voce.

– Ar trebui să mai bei puțină apă.

Duc mâna în spate și iau plosca.

– Pot și singur, spune el și îmi ia plosca din mână. Nu prea a mai rămas mare lucru. Eu am băut toată apa?

– O parte. Și am folosit o parte din ea ca să-ți scad febra.

– Ai băut și tu puțin?

– Da, mint eu, întorcând privirile.

– Marta...

Se întinde și îmi atinge buzele. Nu-mi dădusem seama până atunci că sunt uscate din cauza deshidratării.

– Trebuie să bei și tu.

– Sunt bine, insist eu. Și am să găsesc imediat puțină apă pentru noi.

Mă uit de jur împrejur în chila vasului, care rămâne mereu în semiîntuneric.

– Mă întreb cât e ceasul.

– Nu te mai întreba. Apropo de băut, de ce miros ca o distilerie?

Râd încetișor.

– Este din vina mea. Aveam nevoie de ceva ca să-ți curăț rana. Nu am găsit altceva decât votcă.

– Așa se explică de ce mă simt atât de bine, spune el ironic și îmi dă înapoi plosca. Serios, mulțumesc.

– Cu plăcere. Mi-ai salvat viața de două ori. Puteam să fac și eu atâta lucru pentru tine.

Paul nu răspunde și închide ochii. Îi studiez chipul și mă întreb dacă își mai amintește discuția despre Rachel. Mă gândesc dacă să-i spun din nou, apoi decid că nu e bine. În schimb, bag mâna în buzunar și scot fotografia.

– Voiam să te întreb despre asta. Am găsit-o în timp ce căutam fașa.

Paul deschide ochii pe jumătate.

– O, este o fată de care m-am îndrăgostit la Paris.

– Foarte amuzant. Îmi amintesc când am făcut fotografia asta. Dar cum de o mai ai? Adică după accident și toate celelalte...

– Îți vine să crezi că au găsit-o la mine când m-au salvat? Îmi pierdusem cunoștința, eram practic în pielea goală, nu aveam nici un act de identificare. Se pare că este singurul lucru care a scăpat.

– Dar cum...

– Asistentul mi-a spus că o țineam strâns în mână. Încleștasem mâna atât de tare, că abia au putut să mi-o smulgă.

Întoarce privirile.

– Presupun că mă uitam la ea când s-a prăbușit avionul.

Simt cum îmi urcă un nod în gât.

– Și în tot acest timp...

– Am purtat-o la mine. Mi-am imaginat că este amuleta mea norocoasă, motivul pentru care supraviețuisem.

Vocea lui este limpede și puternică.

- Știu că este o nebunie. Au trecut doi ani și încă am inima în flăcări pentru o fată care este cu altcineva.

Mă întreb din nou ce își mai amintește din conversația noastră din noaptea trecută, dacă înțelege că mă măritasem cu Simon datorită lui Rachel.

- Vreau să spun, continuă Paul, că sunt rănit și zac pe fundul unui vas, fără medici, fără anestezice...

- Ajungem curând în Anglia.

- Știu, dar tocmai aici este nebunia. Nu-mi pasă că suntem în vasul acesta și nici nu mă sinchiesc prea mult de durere. Nu vreau să ajungem în Anglia. Îmi este suficient că sunt cu tine aici. Este tot ce-mi doresc. Noaptea trecută, când deliram, am crezut că visez că te-am regăsit. Dar să constat că este adevărat... asta este cea mai fericită dimineață din viața mea.

Inima îmi bate cu putere.

- Și eu simt la fel.

- Serios?

- Da, mai puțin partea în care nu-ți pasă dacă ajungi sau nu la spital.

Expresia lui devine serioasă.

- Dar când ajungem în Anglia...

Îi pun mâna pe gură.

- Șșșșt! Nu vorbi. Acum vreau să fiu cu tine.

Mă trage în jos și mă sărută cu asemenea forță, încât aproape uit că este rănit. Câteva secunde mai târziu mă retrag.

- Trebuie să te odihnești.

- Știu, încuviințează el. Aș vrea să nu fiu rănit ca să putem, adică să...

- Să facem dragoste din nou? întreb.

- Da.

Nu răspund. Stau întinsă lângă Paul și îmi doresc cu disperare același lucru. Dar ar fi incorect, știu. Să-mi trădez căsnicia o dată fusese destul de rău, dar mă justificam cumva că fusese pe neașteptate, în focul momentului. Însă dacă se întâmpla a doua oară, intenționat, pare cumva mai rău. Însă în câteva ore vom ajunge în Anglia, vom fi despărțiți de viața reală. Abia aștept s-o iau în brațe pe Rachel. Anglia înseamnă viața de femeie căsătorită, înseamnă să mă întorc la Simon. Iar Paul va pleca din nou. Deasupra noastră, sirena sună și vasul se zgâlțâie mai tare.

- Suntem aproape, murmură Paul.

- Da.

Trebuie să ne strecurăm jos de pe vas imediat ce andochează. Dar, când mă uit la chipul lui Paul, îmi dau seama că va fi imposibil. Nu poate urca scările. Timp de un minut mă gândesc să mă duc după ajutor, dar îmi este frică să-l las singur. Va trebui să așteptăm aici până când vasul va fi descărcat și vom fi descoperiți.

– Odihnește-te! îi șoptesc. Stai liniștit aici! Aproape că s-a terminat totul.

Paul nu răspunde.

Câteva minute mai târziu, vasul se lovește de ceva tare. Deasupra se aud voci și pași din ce în ce mai tare. Aud cum se deschide scârțâind ușa de deasupra scării. Cineva coboară. O lanternă aruncă un jet de lumină în interiorul chilei. Inspir adânc și mă ridic în picioare.

– Alo? strig și ridic brațele.

Lanternă se răsucesc și mă luminează.

– Ce nai... exclamă în engleză o voce de bărbat.

Îmi duc mâna streșină la ochi, neobișnuită cu lumina strălucitoare.

– Puteți să ne ajutați, vă rog?

Văd doi bărbați în uniforme care vin spre noi printre lăzi. Ofițeri vamali britanici, realizez ușurată.

– Pasageri clandestini! exclamă al doilea bărbat.

– Vă rog, spun eu. Numele meu este Marta Gold și lucrez la Ministerul de Externe. Iar acest bărbat este Michael Stevens, lucrează pentru guvernul american. Sunați la ambasada americană. Dar chemați mai întâi o ambulanță. A fost împușcat și are nevoie de îngrijiri medicale urgente.

Omul se uită sceptic când la mine, când Paul.

– Nu mișca, spune unul dintre oameni și se întoarce către celălalt. Ia legătura prin radio cu sediul ca să le verifici povestea. Și cheamă o ambulanță.

– Vă rog să vă grăbiți, adaug.

Cel de-al doilea bărbat se întoarce și se duce printre lăzi spre scară. Mă las din nou în genunchi lângă Paul.

– Este în ordine, dragul meu. Îl strâng de mână. Am ajuns și o să primești ajutor.

Paul tremură cu ochii închiși. Îmi pun cealaltă mână pe fruntea lui. Acum este foarte rece – iar asta mă sperie și mai tare decât atunci când avea febră. Murmură ceva. Îmi apropiu capul de el.

– Ce este?

– Despre ce ai spus mai înainte...

Vocea îi rămâne suspendată în aer.

Îl clatin încet.

- Paul, trezește-te!
- Mmm, mormăie el.
- M-ai întrebat ceva, îi amintesc. Ce este?
- Nu-mi mai amintesc, răspunde Paul.
- Odihnește-te! Trebuie să-ți cruți puterile.

Al doilea om reapare în capul scărilor.

- Este adevărat, spune el respirând greu. Cineva a trimis un mesaj anonim prin telegraf și a spus că vor fi doi pasageri clandestini la bord, un bărbat și o femeie, un american și o britanică. Nu se menționează nimic despre rană.

Jan, îmi spun. A încercat să ne ajute și a trimis mesajul, dar firește nu știa că Paul fusese împușcat în port. Se întoarce spre mine.

- Ambulanțele sosesc chiar acum.

Ambulanțele....

- Eu nu am nevoie de îngrijiri medicale, spun.

Un minut mai târziu, aud sirenele în depărtare, urmate de alte voci și pași deasupra noastră. Câțiva paramedici coboară în fugă scara pe lângă gardieni și ajung lângă Paul.

- Doamnă, vă rog să vă dați la o parte ca să-l putem trata, spune unul din ei.

Mă ridic reticentă și fac câțiva pași în spate.

- Ce s-a întâmplat? întreabă paramedicul când îngenunchează.
- A fost împușcat, răspund.
- Aveți idee cu ce fel de armă?
- Est-germană, dau eu din cap, poate sovietică. Mai mult nu știu.

Ridică privirile spre mine:

- Când a fost asta?
- Ieri. Așa cred.

Omul face ochii mari. Se întoarce spre Paul și îi dă la o parte cămașa. Examinează rana câteva secunde fără să spună nimic. În cele din urmă nu mai rezist.

- Cum este? întreb.

Paramedicul ridică privirile spre mine cu o expresie gravă.

- Sunteți rudă?
- Da, răspund repede. Adică nu, nu are familie. Eu... eu sunt o prietenă apropiată.

– Este rănit grav și trebuie operat de urgență.

Se întoarce către ceilalți paramedici.

– Haideți să-l luăm de aici.

Când îl ridică, Paul scoate un strigăt de durere.

Îi urmez în timp ce îl duc în sus pe scări. Ajunsă afară pe doc clipesc ca să-mi obișnuiesc ochii cu lumina zilei. Cerul este acoperit cu o pătură groasă de nori cenușii și cade o ploaie deasă, ușoară. Aerul sărat îmi umple plămânii, luând locul aerului stătut și plin de praf din vas. Mă apropiu repede de Paul, în timp ce paramedicii îl așază pe o targă.

– Paul, șoptesc.

Nu răspunde.

– Trebuie să plecăm, spune unul dintre paramedici.

Îl strâng tare de mână pe Paul și merg pe lângă targă în timp ce oamenii îl împing jos de pe punte, trec de alte câteva vase, mergând spre una dintre cele două ambulanțe care așteaptă la capătul docului. Paramedicul deschide ușile din spate ale ambulanței și se întoarce spre mine.

– Avem încă o ambulanță pentru dumneavoastră.

– Eu sunt bine. Nu am nevoie de îngrijire medicală.

– Ba da, și nu avem timp să ne certăm pe tema aceasta. Trebuie să-i dați drumul.

Deschid gura să răspund, apoi o închid din nou. Dacă mai stau de vorbă, nu fac decât să întârziu îngrijirile medicale pentru Paul. Îi dau drumul la mână, paramedicii urcă targa în ambulanță și închid ușile în urma lor.

Apoi ambulanța pornește, iar eu mă prăbușesc la pământ plângând.

Capitolul 25

– Marta, mă strigă o voce din întuneric.

Paul. Suntem tot în Germania?

– Marta, spune vocea din nou.

Mi se strânge inima. Are accent britanic. Nu este Paul. O mână mă atinge pe braț, mă zgâlțâie ușor. Deschid ochii cu băgare de seamă. Simon stă aplecat deasupra mea, cu fruntea încruntată.

– Simon, șoptesc.

Simon, nu Paul. Mă întreb dacă stau în patul nostru de acasă, iar faptul că Paul era în viață și mă întâlnisem cu el nu era doar un vis. Ochii mi se umplu de lacrimi.

– Draga mea.

Simon mă atinge pe obraz, crezând că sunt lacrimi de fericire.

– Acum ești acasă. Ești în siguranță.

Dar îmi dau seama că nu sunt acasă. Privesc în jur încăperea anostă, necunoscută. Îmi amintesc brusc cum îl îmbrățișam pe Paul pe fundul vasului.

– Unde sunt?

– Ești la spital. Am primit un mesaj de la Ministerul de Externe cu o zi înainte să sosești că vii cu un vas și în cele din urmă vama a raportat doi pasageri clandestini pe vasul *Bremen*.

Îmi amintesc cum îl duceau paramedicii pe Paul, cum s-a închis ușa ambulanței. Unde este acum? Este bine?

– Ai reușit să le spui cine ești și să-i rogi să contacteze Ministerul de Externe, continuă Simon. Dar după aceea ai avut o criză de isterie și ai refuzat să-i lași pe paramedici să te trateze, așa că au fost nevoiți să-ți administreze un sedativ. Cum te simți?

– Foarte bine, răspund eu și mă ridic în capul oaselor. Cât timp am dormit?

– Numai o noapte. Ai suferit de epuizare severă și deshidratare, dar doctorul spune că altfel ești bine.

Înghit.

– Am rămas fără apă și...

Trag aer adânc în plămâni și mă întreb oare ce știe Simon despre Paul.

– Bărbatul care a fost găsit cu mine pe vas... cum se simte?

– Nu știu, răspunde Simon. Era în formă foarte proastă când v-au găsit. Cred că fusese împușcat și pierduse mult sânge.

Încerc să păstrez o voce calmă.

– Au spus cine este?

– Se pare că este un agent american de informații. Michael și mai nu știu cum.

Folosește identitatea de acoperire a lui Paul, observ eu cu ușurare. Nu știe că bărbatul de pe vas este cel cu care fusesem logodită înainte să mă mărit cu el.

– Aș putea să-l văd? Ca să-i mulțumesc.

– Regret, este imposibil. A fost transferat la un spital militar pentru a fi operat.

Mi se strânge stomacul.

– Vrei să mă interesez să văd ce face?

– Te rog.

Mă lupt să-mi păstrez vocea calmă. Apoi observ un vas cu flori proaspete pe noptieră.

– Tu ai adus astea?

– Aș vrea să-mi pot asuma meritele, dar sunt de la ministrul adjunct. Îți transmite toată recunoștința lui și felicitări pentru îndeplinirea cu succes a misiunii.

Mă uit la el.

– Misiunea a reușit?

– Paramedicii au găsit cifrul asupra ta și mi l-au dat mie, spune Simon încuviințând din cap. Este folosit chiar acum când vorbim pentru a descifra lista. Marcelitis a luat deja legătura cu ambasada și ne ajută să identificăm cele mai importante persoane de contact din toată Europa Răsăriteană. Și americanii sunt și ei încântați să lucreze cu noi.

Face o pauză și înclină capul.

– Cum l-ai cunoscut pe acest tip, Michael?

Într-o închisoare din Salzburg, îmi spun.

– Este o poveste lungă, spun cu voce tare. Te superi dacă vorbim mai târziu despre asta?

– Nu, deloc, probabil că ești încă epuizată. O să avem suficient timp pentru informare după ce ajungi acasă și te odihnești.

Acasă.

– Unde e Rachel? Cum se simte?

– Este cu Delia și se simte foarte bine.

– Delia, repet încet. Știe?

Simon neagă din cap.

– Numai că ești în spital. Crede că te-ai îmbolnăvit în timp ce ai avut grijă de mătușa mea.

Tresar în sinea mea la auzul acestei minciuni.

– Oricum, Rachel este bine, continuă el. O să fie foarte fericită să te revadă, sunt sigur. În weekendul acesta este invitată la o zi de naștere.

Privesc afară pe fereastră, dincolo de șosea, la câmpurile unduitoare, acoperite de o ceață deasă. Petreceri de aniversare ale copiilor. Acum două zile fugeam de poliție pe străzile din Berlin. Cu Paul. Parcă fusese într-o altă viață. În mintea mea, chipul lui devine tot mai palid, ca un vis. Apoi mă uit din nou la Simon.

– Când pot să merg acasă?

Mă reazem de perna canapelei și potrivesc pătura întinsă pe picioarele mele. Apoi iau ceașca de ceai pe care mi-a adus-o Delia și privesc pe fereastră. Afară, Delia și Rachel se joacă cu mingea pe peluza din față. Ca și când ar ști că o privesc, Rachel se uită peste umăr și zâmbește larg spre mine. Chiar și de la distanță văd sclipirea albă din locul unde a început să-i crească un dinte de lapte. Am ratat acest moment când am fost plecată. Îmi înghit sentimentul de vinovăție, îi fac cu mâna și îi suflu o sărutare.

Mă las din nou pe spate și privesc focul care arde vioi în șemineu. Au trecut aproape trei săptămâni de când mă trezisem în spital. Simon avusese dreptate, nu aveam nimic, eram puțin deshidratată și am fost externată chiar a doua zi. Aș fi putut să mă întorc la lucru aproape imediat, dar Simon insistase să-mi acord câteva săptămâni de odihnă ca să mă refac. La început m-am împotrivit, căci mă gândeam la Jan și la ceilalți, cărora le promisesem că o să-i ajut.

– Ți-ai făcut partea, a spus Simon. Lasă-i pe alții să preia ștafeta.

Așadar, am fost de acord cam fără chef să-mi iau un scurt concediu sabatic. Delia continuă să vină în fiecare zi, tot la insistențele lui Simon,

ca să-mi țină de urât și să mă ajute să am grijă de Rachel. Îmi petreceam aproape tot timpul jucându-mă cu Rachel sau supraveghind-o. Nu părea deloc afectată de absența mea, ceea ce mă supăra puțin, într-un mod egoist. Nu înțelege că era cât pe ce să nu mai vin deloc acasă. Cu timpul, mă voi duce din nou la lucru, dar știu că nu am s-o mai părăsesc niciodată așa.

Câteva minute mai târziu, văd că Delia o ia în brațe pe Rachel și o aduce în casă. Rachel este bosumflată, buza de sus îi tremură.

– Ce s-a întâmplat, draga mea? o întreb când mi-o aduce Delia.

– Nu voia să vină înăuntru, răspunde Delia îl locul lui Rachel care, tot bosumflată, arată spre fereastră.

– Spera că va ieși Sammie să se joace cu ea după ce se întoarce de la creșă.

Sammie, băiețelul de vizavi, are aproape trei ani. Mă uit mirată la Rachel. Oare este îndrăgostită la vârsta ei?

– Dar soarele apune și se face frig, continuă Delia. Trebuie să facă baie înainte de culcare.

Zâmbesc. Delia respectă programul lui Rachel cu strictețea unui general.

– Poți să te joci din nou afară mâine, îi spun lui Rachel. Poate o să vină și mami să se joace cu tine. Acum dă-mi un pupic.

Delia o lasă în jos pe Rachel și eu o sărut pe obrajii reci, inhalând mirosul de pământ reavăn din părul ei negru, cârlionțat. În bucătărie sună telefonul. Delia privește peste umăr.

– Trebuie să răspund.

Știu că este îngrijorată din cauza lui Charles, care stă toată ziua singur acasă, numai cu Ruff.

– Dă-o încoace, îi spun și o iau pe Rachel de la Delia. O țin eu.

Rachel se ghemuiește gâgurind la pieptul meu.

– Alo? spune Delia, în timp ce eu îi deschii lui Rachel nasturii de la palton.

– Alo?

Se face liniște, apoi se aude un clic. Un moment mai târziu, Delia apare în ușă.

– Nu a răspuns nimeni?

Delia dă din cap că nu.

– Ciudat.

– S-a mai întâmplat și ieri, spune Delia traversând încăperea spre mine. Chiar voiam să-ți spun.

– Probabil cineva care greșește numărul, ridic eu din umeri. Dacă se mai întâmplă, am să sun la compania de telefoane.

– La baie, domnișoară, îi spune Delia lui Rachel și o ia de lângă mine și o duce sus, pe scări.

– Este friptură în cuptor, spune Delia peste umăr. Îți pregătesc o farfurie după ce o culc.

Dau să răspund că nu este nevoie, dar Delia dispare pe scări vorbind cu Rachel. Mă uit din nou la foc, dar văd în continuare chipul fiicei mele. Îmi amintește mai mult de Paul de când m-am întors acasă. Dintr-odată văd din nou cum paramedicii îl duc departe de mine pe chei, cu chipul palid, cu ochii închiși. Acum câteva zile, Simon îmi spusese în treacăt că are vești de la american.

– A fost operat și s-a refăcut la un spital militar.

Abia îmi stăpâneam bucuria.

– Va fi trimis înapoi în America imediat ce va fi în stare să călătorească, adaugă Simon.

Mă întrebam dacă ultima parte este adevărată. Paul îmi spusese că nu se duce înapoi în America. Va prelua imediat o altă misiune, când va fi suficient de refăcut. Mă doare inima la gândul că va pleca din Anglia.

– Dacă dorești să-i trimiți o scrisoare cu urări de bine, am adresa lui de la spital, se oferă Simon.

– Sunt sigură că Ministerul de Externe i-a mulțumit destul, îi răspund.

Ce puteam să-i spun? Că de când mă întorsesem din Germania mă gândeam la el în fiecare moment? Iar când adorm îl văd la nesfârșit în vis? Adevărul nu poate fi rostit. Iar dacă aș spune mai puțin, aș simți că mint. Nu, decid, o scrisoare de la mine i-ar provoca și mai multă durere, căci i-ar aminti tot ce nu va putea fi niciodată.

Telefonul sună în bucătărie și mă smulge din gânduri.

– Răspund eu, strig spre Delia și mă ridic în picioare. Se aude al doilea apel în timp ce traversez holul spre bucătărie. Ridic receptorul.

– Alo? spun.

Nici un răspuns. Mă gândesc atunci la cele două apeluri anterioare menționate de Delia.

– Alo?

Un număr greșit, poate o legătură proastă? Dar aud respirația de la celălalt capăt al firului. Este ceva cunoscut în felul în care respiră, parcă

Își ține răsuflarea câteva secunde. Inima începe să o ia la galop.

– Paul? șoptesc.

– Sunt un idiot, spune el pe un ton de reproș. Să sun așa de parcă aș fi un băiețel de doisprezece ani îndrăgostit.

Când îi aud vocea puternică și profundă, simt un val de căldură în mine. Înghit în sec, forțându-mă să respir.

– Ce mai faci?

– Bine, răspunde el repede. Am sunat mai devreme, dar a răspuns altcineva, așa că am închis.

– Era Delia.

– Mi-am imaginat. Iar acum, când ai răspuns tu, mi-am pierdut capul. Știu că n-ar fi trebuit să te sun. Dar nu m-am putut abține.

Face o pauză.

– Simțeam nevoia să-ți aud vocea.

Duc palma la receptor.

– Și eu.

Vorbesc în șoaptă, vocea mi se frânge. Îmi dreg glasul.

– Credeam că ești tot în spital.

– Aceasta este versiunea oficială. Am spus așa pentru că...

Se oprește și ezită. Îi este teamă să vorbească deschis la telefon sau să-mi spună mie prea mult? În Germania eram o echipă, dar acum, când ne-am întors în lumile noastre separate, sunt lucruri care nu mai pot fi spuse.

– Mă bucur că ești bine, îi spun.

– Nu sunt, răspunde Paul. Adică fizic m-am reparat. Dar nu mă pot opri să nu mă gândesc la noi doi, la...

Vocea îi rămâne suspendată.

– Nici eu.

Fac o pauză și revăd pivnița din Berlin, prin minte îmi străfulgeră imaginea trupului lui Paul sub mine. Dar îmi amintesc de Delia și de Rachel care sunt un etaj mai sus. Simon poate veni acasă dintr-o clipă într-alta.

– Dar nu avem voie să facem asta, Paul.

– Știu. Iartă-mă, spune Paul încetându-se. La revedere, Marta.

– Paul, stai...

Se aude un clic și linia amuțește. Mă uit la receptor câteva secunde. Paul mi-a dat telefon. Nu m-a uitat. Ochii mi se umplu de lacrimi. Iau din nou receptorul și sun la centrală.

– Aș dori să știu numărul de la care am fost chemată, spun.

Urmează o pauză. Apoi notez pe o foaie de hârtie numărul pe care mi-l dă operatoarea. Dau să formez numărul, dar mă opresc. Ce să-i spun? Dacă îl sun, nu voi face decât să înrăutățesc lucrurile pentru amândoi. Dar era așa de trist când a închis și nu pot suporta să-l știu trist sau nefericit. Dau să formez numărul.

Dintr-odată aud un zgomot în spate. Scap din mână receptorul care se lovește de blat și mă întorc. Delia stă în ușa bucătăriei.

– M-m-ai speriat, spun.

Iau receptorul și îl pun la loc, în furcă.

– Alt apel fără voce? Întreabă ea mergând spre aragaz.

– Da, răspund și mă simt vinovată din cauza minciunii. Voiam să obțin numărul de la centrală.

Delia nu răspunde. Aprinde focul sub ceainic. Apoi deschide ușa cuptorului și toarnă peste friptură sosul care s-a adunat pe fundul cratiței.

– Rachel a adormit imediat, spune ea un moment mai târziu, închizând ușa cuptorului. Era cât pe-acî să adoarmă în baie.

– Era mai obosită decât își dădea seama.

Mă las pe unul dintre scaunele din bucătărie.

– Mai vrei ceai?

Neg din cap, căci sunt încă amețită după conversația cu Paul. Dintr-odată nu mai rezist și izbucnesc în lacrimi.

– Ce este, draga mea? Întreabă Delia speriată.

Vine repede la masă și se așază lângă mine.

– Ce s-a întâmplat?

– Scuză-mă, spun eu printre suspine.

– Haide, haide, spune Delia și mă mângâie pe mână. Ai trecut prin atâtea! Te-a ajuns oboseala!

Ridic privirile spre ea uimită. Oare cât de mult știe? Mă gândesc că este din cauza stresului, cât avusesem grijă de mătușa lui Simon și a bolii. Dar dintr-odată simt că nu mai pot să o mint.

– Delia, trebuie să-ți spun ceva. Când am fost plecată, nu am avut de fapt grijă de...

Delia ridică o mână.

– Știu.

Delia încuviințează din cap.

– Simon nu știe deloc să mintă.

- Îmi pare rău că nu ți-am spus adevărul. A fost o misiune guvernamentală.

- Draga mea, nu este nevoie.

- Oricum, cât timp am fost plecată, l-am văzut...

Ezit și îi studiez chipul. Știu că ar trebui să mă opresc aici. Dar trebuie să povestesc cuiva ce s-a întâmplat în Germania, să simt că a fost ceva real și să înțeleg ce s-a întâmplat. Iar Delia fusese alături de mine când îl pierdusem pe Paul pentru prima dată.

- Îți mai amintești de Paul, soldatul american cu care trebuia să mă căsătoresc?

- Bineînțeles.

- Este în viață! rostesc pe nerăsuflăte.

Deliei mă privește mirată.

- Nu înțeleg.

Îi povestesc repede cum a supraviețuit Paul după accident, cum mă urmăse la Praga și mă salvase de bărbatul cel chel. Când văd ce ochi mari face, îmi dau seama cât de incredibilă trebuie să pară istorisirea mea.

- O, Dumnezeu! Își duce mâna la gură. Este nemaipomenit. Unde este acum?

- La o bază militară americană. Și a dat telefon, spun eu și arăt spre telefonul de pe perete. Nu era greșeală.

- Înțeleg.

Îmi studiază fața.

- Și mai simte ceva pentru tine?

Dau din cap că da.

- Și tu?

- Sunt măritată, spun eu șovăind.

- Da, și ai o fiică...

Delia se oprește amintindu-și ceva.

- Rachel s-a născut prematur. De fapt, nu a fost naștere prematură, nu-i așa?

- Nu, recunosc eu. Îmi pare rău că nu ți-am spus atunci.

- Înțeleg, spune Delia repede. Dar nu trebuie să te rușinezi. Erai tânără și îndrăgostită.

Îmi mușcă buza. Nu pot să-i spun că am fost din nou cu Paul în Germania, că mi-am trădat căsnicia.

- Paul știe că Rachel este a lui?

– Nu știu. Am încercat să-i spun pe vas, dar pe atunci era pe jumătate inconștient.

Delia întoarce privirile și se uită pe fereastră.

– Nu m-ai întrebat niciodată de ce nu m-am măritat sau de ce nu am copii.

Ridică o mână înainte să pot spune ceva.

– Nu, nu te teme. Știu că ai fost politicoasă. M-am îndrăgostit cândva, cu mulți ani în urmă. Am vrut să ne căsătorim, dar tatăl meu nici nu a vrut să audă. A spus că mă dezmoștenește dacă fac de rușine familia și mă mărit cu valetul nostru.

– Charles? o întrerup surprinsă.

Știam de mai mult timp că legătura dintre ei era ceva mai mult decât o relație de lucru, dar nu credeam că este o poveste atât de veche.

Delia încuviințează dând din cap.

– Tata l-a concediat din acest motiv. Charles m-a implorat să fug cu el, dar mi-a fost frică. Așa că a plecat, s-a însurat, a avut copii. Iar eu am rămas singură. După mulți ani, soția lui a murit, iar el s-a întors la mine. Pe atunci, tata se dusese de mult. Nu ne-am căsătorit; ar fi fost prea dureros pentru copiii lui și nici unul din noi nu avea nevoie de așa ceva. Doream numai să fim împreună și acum suntem foarte fericiți. Dar când mă gândesc la toți anii pe care i-am pierdut, la copiii pe care am fi putut să-i avem împreună... nu știu, Marta. Nu pot să-ți spun ce să faci. Aici ai stabilitate, o viață bună. Dar a doua șansă nu vine des. Și când vine, ei bine, atunci trebuie să îți pui întrebări.

Stăm jos și câteva minute nici una dintre noi nu vorbește. Pendula din salon începe să bată.

– Este ora 7, spune Delia părând surprinsă. Nu știam că s-a făcut așa de târziu.

– Trebuie să pleci, îi spun. Charles o să fie îngrijorat.

Delia nu răspunde, se îndreaptă spre ușă și își pune paltonul. Timp de un minut sunt îngrijorată că ar putea fi supărată pe mine, că mă judecă pentru sentimentele față de Paul, dar văd că este pierdută în propriile amintiri.

– Delia?

Delia se întoarce spre mine.

– Mulțumesc că mi-ai povestit. Și pentru înțelegere.

Delia zâmbește.

– Noapte bună. Ne vedem mâine.

Ușa se închide în urma ei și eu mai rămân așezată câteva minute, reflectând. Cuvintele ei îmi răsună în minte ca un ecou: a doua șansă, indiferent care ar fi aceasta. Mă gândesc la Paul și la pivnița Meierhof, cum ne lipeam disperați unul de altul și simt că mă topesc de dor. Dar nu am nici un sentiment de vinovăție, realizez brusc. Cu excepția ezitării, când a fost vorba să-i povestesc Deliei, nu m-am simțit deloc stânjenită din cauza celor întâmplate între noi. Ce fel de femeie sunt, să-mi înșel soțul și să nu simt nimic? A fost un moment, îmi spun acum. Foști iubiți prinși în vârtejul amintirilor. Dar știu că nu este adevărat chiar în momentul în care gândesc așa. Sentimentele noastre sunt la fel de reale ca și acum doi ani. Iar acum a plecat din nou, exact la fel de repede. Îi aud vocea în minte, dorința mă străbate din nou. Cum pot suporta să fiu despărțită din nou de el? Privesc fix la telefon, luptându-mă cu dorința de a-l suna. Dar ce aş putea să-i spun ca să schimbe lucrurile și să nu le înrăutățească?

Un zgomot care vine de la ușă mă smulge din gânduri.

– Bună!

Simon. Mă șterg la ochi cu mâneca și îmi aranjez părul.

– Sunt aici, strig.

– Bună, draga mea, spune Simon și intră în bucătărie.

– Ai avut o zi bună? întrebă.

Un miros slab de trifoi îmi gădilă nările când se apleacă să mă sărute pe obraz.

– Foarte bună. Dar tu?

Convorbirea noastră de seară este mereu aceeași. Dar acum ceva este diferit. Costumul lui, de regulă bine călcat la sfârșitul zilei, pare șifonat pe sub palton și părul lui rar este răvășit, de parcă ar fi stat în bătaia unui vânt puternic. Probabil că autobuzul fusese mai aglomerat ca de obicei. Îmi imaginez călătorii înghesuiți unul în altul, Simon stând în picioare în spațiul dintre scaune, între o bătrână cu sacoșele de cumpărături și o tânără cu un copil mic care plânge.

– Foarte aglomerată.

Ridică servieta.

– Și am o mulțime de lucruri de citit în seara aceasta. Ar fi bine să mă și apuc imediat.

– Friptura este în cuptor. Va fi gata în câteva minute, dacă ți-e foame, îi spun, dar Simon scutură din cap.

– Regret, am prea mult de lucru. Și am avut și un dejun de lucru târziu. Dacă îmi lași o farfurie în răcitor, o să fie minunat.

Înainte să pot răspunde, pleacă din nou și pașii lui răsună pe scară. Mă sprijin de blat, ușurată. Înainte de călătorie, au fost momente când aș fi dorit ca Simon să ia cina cu mine, când aș fi fost încântată să am companie. Acum, pierdută în gândurile mele, sunt bucuroasă că nu trebuie să fac conversație.

Gândurile îmi zboară înapoi la Paul și îmi repet la nesfârșit dialogul dintre noi. „Nu pot să mă împiedic să mă gândesc fără încetare la tine“, spusese el. Dorise să-mi audă vocea. Simt un val de căldură. Dintr-odată mă copleșește regretul. De ce l-am respins? Pentru că ești căsătorită și ai un copil, spune o voce dinlăuntrul meu. Pentru că așa este corect.

Mă duc spre chiuvetă și întind mâna spre bufetul de deasupra ca să iau un pahar. Dau drumul la robinetul de apă rece și îl las să curgă câteva secunde. Umplu paharul și observ un obiect neobișnuit pe blat: o pereche de ochelari. Închid robinetul și iau ochelarii în mână. Ochelarii Deliei. Probabil că îi scosese când pregătise masa. Ridic mâna spre propria față. Știu cât de neplăcut este când nu-mi găsesc ochelarii, chiar și numai câteva minute. Cu siguranță că le simte lipsa.

Mă uit la ceas. Delia a plecat acum douăzeci de minute și încă nu a ajuns acasă, dar pot să-i las vorbă lui Charles, să-i spună că ochelarii sunt aici. Mă duc spre telefon și ridic receptorul, amintindu-mi vocea lui Paul de la celălalt capăt al firului. Duc receptorul la ureche. Dar, în loc de ton, aud voci care vorbesc. Încrămenesc surprinsă. Simon vorbește de la telefonul din birou. Este ceva neobișnuit, îmi spun. Simon vorbește foarte rar la telefon. Aștept să spună ceva, să mă dojenească pentru că i-am întrerupt convorbirea. Dar se pare că nu m-a auzit când am ridicat receptorul. Cu cine vorbește? Probabil cu cineva de la birou.

Ezit. Ar trebui să închid. Dar, în loc de asta, acopăr microfonul cu mâna și ascult.

– S-au făcut toate aranjamentele? îl aud pe Simon.

– Aeroportul Luton, răspunde o voce.

O voce de femeie. Mi se ridică părul de la ceafă.

– Mâine. La ora 7.

Are un accent străin, dar oarecum cunoscut.

– Ora 7, repetă Simon. Voi fi acolo cu pachetul.

Se aude apoi un clic și telefonul amuțește.

Capitolul 26

Stau nemișcată cu receptorul în mână. Cu cine a vorbit Simon? Îmi repet conversația în minte, aud din nou vocea tinerei femei. În mod sigur, nu este Biddie Newmann, secretara care i-a fost repartizată lui Simon pe durata concediului meu și care lucrează în departament de aproape patruzeci de ani. Poate că este altă asistentă de la departamentul nostru care a sunat ca să-i transmită un mesaj. Dar, în afară de mine, toate sunt britanice native. Nici una nu are un accent precum cel al femeii de la telefon. Cine este și de ce a sunat-o Simon?

Pun receptorul la loc și mă duc la cuptor, reflectând la această întrebare. Aș putea să-l întreb pur și simplu pe Simon, îmi spun în timp ce scot friptura din cuptor și aranjez două farfurii cu carne, cartofi și legume. Pun una în răcitor. Pe cealaltă o duc în salon. Nu avem secrete la birou – cel puțin eu nu știu așa ceva – chiar și în timpul concediului m-a ținut la curent cu evenimentele de la birou. Dar, dacă îl întreb, înseamnă să recunosc că am tras cu urechea la telefon. Deși a fost fără voia mea, mă simt oarecum stânjenită că am ascultat.

Trebuie să fie cineva de la birou, decid eu și tai o bucată de friptură. Simon nu are alți prieteni sau colaboratori, din câte cunosc... Mâna mi se oprește în aer la jumătatea drumului și sosul cafeniu picură pe farfurie. Din câte cunosc eu. Are o relație amoroasă?

Răsucesc chestiunea în minte și mă gândesc pentru prima oară la așa ceva. Nu fi proastă, îmi spun, și las furculița jos. Simon este atât de rece și de distant, atât de preocupat de munca lui. Este greu de imaginat că ar putea face o pasiune pentru o femeie.

Dar nu este imposibil, admit fără să vreau. Și dintr-odată nu-mi mai este foame. Duc farfuria înapoi în bucătărie și arunc mâncarea în coșul de gunoi. Poate că este atât de puțin interesat de mine pentru că are sentimente pentru alta. De când m-am întors, a lucrat mereu până târziu la birou și a ajuns acasă după ce adormeam eu. Și mai este și călătoria

aceea de serviciu la Bruxelles de acum câteva luni... Bănuielile pun stăpânire pe creierul meu.

Și îmi vine apoi în minte înfățișarea ciudată a lui Simon, când intrase în bucătărie ceva mai devreme, mirosul necunoscut de trifoi când mă sărutase. Mă duc repede în hol la cuierul de lângă ușa de la intrare, iau paltonul lui Simon din cuier și îl duc la nas. Gulerul miroase în mod inconfundabil a trifoi. Parfumul altei femei.

S-ar putea să nu fie nimic, îmi spun și pun paltonul la loc. O pasageră care s-a înghesuit prea tare în autobuz, iar parfumul ei a rămas pe haina lui. Dar aceasta nu explică telefonul. Mă duc înapoi în bucătărie. O relație! Spăl vasele și analizez ideea. Acum o oră, așa ceva era de neconceput. Dar dacă este adevărat? Nu am dreptul să fiu supărată, după tot ce s-a întâmplat cu Paul. Cu toate acestea, simt o împunsătură de gelozie. Cine este această femeie pe care o preferă Simon în locul meu?

Dar și tu l-ai înșelat, îmi reamintesc. Însă cu Paul și cu mine este altceva, suntem doi iubiți vechi care s-au regăsit la un moment dat. Apropierea noastră nu a fost planificată, a fost ceva instinctiv. Îmi imaginez cum își calcula și își asigura Simon relația. Planuri clandestine pentru întâlniri secrete. Minciuni debitate ca să-și acopere urmele. Furia crește în mine. Simon mă luase drept proastă? Acum o oră îl refuzasem la telefon pe Paul. Și pentru ce? Căsătoria mea cu Simon este o farsă?

Ușurel, mă dojenesc în timp ce șterg ultima farfurie. Nu știi sigur că Simon are o aventură. Câteva cuvinte la telefon, puțin parfum. Asta nu e o dovadă. Dar îndoiala mă macină și mai rău. Trebuie să aflu.

Sting lumina în bucătărie și mă duc sus. Intru în vârfurile picioarelor în camera lui Rachel, ajung la pătuț și îmi așez mâna încet pe spatele ei ca să n-o trezesc. Îi simt respirația regulată, ușoară. Mai departe pe coridor, ușa de la biroul lui Simon este închisă. Ezit, mă uit la dâra subțire de lumină de sub ușă. Dintr-odată simt nevoia imperioasă să mă năpustesc înăuntru și să-i cer socoteală în legătură cu bănuielile mele. Fac un pas spre birou, apoi mă opresc din nou. Simon nu va recunoaște niciodată că are o aventură. Parcă văd cum neagă calm, atât de sigur pe el, încât m-ar face pe mine să mă simt stânjenită. Nu, dacă vreau să găsesc o dovadă trebuie să procedez altfel.

Merg mai departe pe coridor spre dormitorul nostru. Mintea îmi lucrează febril în timp ce mă spăl și mă urc în pat. Iau cartea de pe noptieră, dar sunt prea agitată ca să citesc. Privesc de jur împrejur în dormitor, la noptiera lui Simon, la dulapul lui. Dacă există vreo dovadă a

infidelității lui Simon, unde ar putea fi ascunsă? Firește, acum nu îndrăznesc să caut, dar poate mâine, când va fi plecat la lucru. Mă silesc să mă întorc la carte, dar pleoapele îmi devin grele și adorm.

Nu-l aud pe Simon când vine în pat. Dimineața, când mă trezesc, plapuma de pe partea lui este frumos aranjată, ca și când nici nu s-ar fi obosit să se bage sub ea. Evenimentele din noaptea precedentă, bănuielele mele legate de Simon, mă invadează din nou. Poate că totul nu este decât în capul meu, îmi spun, și privesc în tavan. Și dacă nu este așa, chiar vreau să știu? „Cauți necazul cu lumânarea“, ar fi spus mama. Viața mea este stabilă aici, sunt în siguranță. Pot să rămân foarte bine și singură. Simon nu ar cere niciodată să divorțeze – scandalul i-ar dăuna foarte mult în carieră. O femeie înțeleaptă nu caută răspunsuri. Dar eu trebuie să știu.

Mă duc la Rachel, care stă în pătuț și găngurește. O duc jos, găsesc vasele lui Simon de la micul dejun spălate și puse la locul lor. Pe masă este un bilet mâzgălit în grabă: *Ședință devreme*. Mă uit la ceasul de deasupra aragazului. 6:50. Neliniștea crește în minte. Simon pleacă fix la 7:20. Mă întreb dacă știe că l-am auzit aseară când vorbea la telefon, dacă a sesizat bănuielele mele și mă evită.

O așez pe Rachel pe scaunul ei înalt și îi pun niște cereale pe tava din față. La 7:30 se aude zgomot la ușa din față.

– Bună dimineața! rostește Delia din hol. Mă uit pe blat și văd că ochelarii ei sunt tot acolo. În zăpăceala mea, după ce îl auzisem pe Simon la telefon uitasem s-o sun și să-i spun că sunt aici.

Delia intră în bucătărie cu o pereche de ochelari pe care nu-i știu. Îi iau în mână pe cei uitați de ea.

– Chiar mă întrebam unde sunt! exclamă Delia.

– Am vrut să te sun să-ți spun că sunt aici.

– Nu face nimic. Din fericire, îi aveam pe cei vechi.

Când ia ochelarii de la mine ca să-i înlocuiască pe cei vechi pe care îi bagă în poșetă, simt că măneca ei este umedă. Mă uit pe fereastră peste chiuvetă și observ pentru prima dată că afară plouă în rafale puternice. Mi se strânge inima. Sperasem că Delia o va duce pe Rachel în parc, dându-mi astfel posibilitatea să caut printre lucrurile lui Simon. Poate că vremea se va schimba.

Dar cerul rămâne cenușiu toată dimineața. Delia o duce pe Rachel înapoi în camera ei ca să se joace. Mă duc și eu puțin mai târziu, încercând să mă concentrez la cuburile care îi plac atât de mult lui

Rachel. Apoi le las acolo jucându-se și mă retrag în salon cu cartea mea. Dar privesc afară la strada scăldată în ploaie și nu pot să mă concentrez. Oare Simon chiar este la lucru sau în altă parte, cu femeia aceea? Timp de un minut mă gândesc să-i dau telefon la birou ca să mă conving. Dar un telefon de la mine ar fi ceva neobișnuit și cu siguranță l-ar face să intre la bănuieli.

Puțin mai târziu, Delia vine cu Rachel din nou jos și o pune în poala mea.

– O să pregătesc masa, spune ea și dispare în bucătărie.

Îmi înfășor brațele în jurul ei și îmi îngrop nasul în buclele ei negre.

Apoi mă gândesc la Paul. Dacă Simon chiar are o aventură și îl dau de gol, poate că va dori totuși să mă părăsească. Poate că atunci eu și Paul vom putea fi împreună. Mă trece un fior. Ideea aceasta este aproape de neconceput. Dar Paul mă va mai vrea în aceste împrejurări? Poate nici nu-și dă seama că Rachel este fiica lui, îmi amintesc. O aventură romantică pe fugă în Germania este un lucru. O relație cu o femeie divorțată care are un copil mic este cu totul altceva.

Delia reapare cu două farfurii cu sendvișuri și supă. Dă drumul la radio pe postul BBC și vocea unui crainic umple salonul. Îi dau lui Rachel bucățele mici de sendviș din farfuria mea. După ce terminăm, Delia ia tăvile și se întoarce cu două cești de ceai. Știrile se termină și începe un alt program, *Ora femeii*. Nici eu, nici Delia nu mai amintim de discuția de ieri despre Paul. Mă gândesc o clipă să-i împărtășesc bănuielile mele legate de Simon, dar apoi decid că nu este cazul.

După-amiaza trece încet, picăturile de ploaie răpăie neconținut pe acoperiș. Mă uit la ceasul de deasupra căminului. Este ora trei. Delia nu pleacă de regulă până la șase și nu îndrăznesc să caut prin lucrurile lui Simon atât de târziu, de teamă să nu vină acasă.

– Ce mai face Charles? întreb când Delia închide radioul.

– Este puțin cam indispus, răspunde Delia, dar cred că este numai o răceală.

– Trebuie să te duci acasă, să stai cu el, spun eu repede, profitând de ocazie.

– Ești sigură? întreabă Delia.

Dau din cap afirmativ.

– Rachel și cu mine o să ne descurcăm foarte bine.

Delia ezită, apoi se ridică în picioare.

– Mulțumesc. Sunt sigură că Charles va aprecia gestul. Înainte să plec îi pregătesc biberonul.

Se duce la bucătărie și peste câteva clipe se întoarce cu o sticlă caldă pe care mi-o dă. Se apropie de Rachel care se joacă, se apleacă și o sărută pe cap.

– Ne vedem mâine.

După ce Delia pleacă și închide ușa în urma ei, mă ridic și o iau în brațe pe Rachel care protestează.

– E timpul să faci nani, draga mea, îi spun, alungându-mi sentimentul de vinovăție că nu mă joc mai mult cu ea.

O duc pe Rachel sus și o pun în pătuț, apoi ies din nou pe coridor. Biroul lui Simon, îmi spun. Intru repede în birou. Acesta este imaculat ca întotdeauna, pe masa de lucru nu este nimic altceva decât un teanc de foi de hârtie într-un colț și un pahar cu creioane perfect ascuțite alături de el. În aer se simte un miros dulceag, slab, de tutun de pipă. Mă duc în spatele biroului. Pe partea dreaptă sunt trei sertare și altul mai scund în mijloc. Trag de mânerul sertarului de sus, din dreapta, dar refuză să se deschidă. Și celelalte sertare sunt încuiate.

Mă opresc. Fusesem de nenumărate ori în biroul lui Simon să caut agrafe de birou sau creioane. Nu mai fusese niciodată încuiat. Ce ascunde? Simt o durere în plex. Unde este cheia? Cercetez suprafața biroului și rafturile de cărți din spatele lui. Probabil că a luat-o cu el.

Dintr-odată aud zgomot la ușa din față. Sar în sus și mă îndepărtez repede de birou. Probabil că Delia a uitat ceva.

– Bună! strigă Simon din hol.

Încremenesc cuprinsă de panică. De ce a venit acasă așa de devreme? Alerg afară din birou și trag încet ușa în spatele meu. O secundă mai târziu, Simon apare pe scară.

– Tocmai am... am culcat-o pe Rachel, mă bâlbâi eu, făcând un gest spre camera copilului și sperând că nu va observa din ce direcție venisem. Ai venit devreme.

Cobor scările trecând pe lângă el și încerc să nu tremur. M-a auzit în birou?

Dar, dacă bănuiește ceva, nu lasă să se vadă nimic.

– Am o cină astăzi la 7, răspunde el și mă urmează în salon. Trebuie să mă schimb. Poftim!

Îmi dă o cutie lungă.

– Pentru tine.

– Ce este asta?

Rup hârtia de ambalaj. Înăuntru recunosc cartonul verde închis al magazinului Harrods.

– Știu cât de mult îți place ciocolata cu mentă, spune Simon când ridic capacul. Nu ai mai mâncat de când te-ai întors.

– Mulțumesc.

Încerc să vorbesc pe un ton apreciativ, dar mintea îmi lucrează febril. Simon nu aduce niciodată cadouri fără un motiv. Iar Harrods este în cartierul Knightsbridge, în partea cealaltă a orașului față de Ministerul de Externe. Ce a făcut acolo? Poate că se întâlnește cu femeia de la telefon pentru o după-amiază romantică.

– Am avut o întâlnire la dejun în Kensington, adaugă el, de parcă mi-ar fi simțit bănuielele.

Nu răspund, dar pun capacul la loc și așez cutia pe măsura de cafea.

– Nu iei o bomboană? Întreabă Simon.

– Am mâncat mult cu Delia și nu mi-e foame. O să mă delectez cu ele mai târziu. Cu ce ocazie este cina din seara aceasta?

– În onoarea însărcinatlui nostru cu afaceri de la Copenhaga. Ți-am vorbit despre asta acum câteva zile.

– Desigur, spun eu.

Nu-mi amintesc să-mi fi vorbit despre cină, dar am fost cam distrată de când m-am întors acasă.

– Presupun că nu este nici o problemă pentru tine să te duci singur?

Simon scutură din cap.

– De fapt, este o cină între bărbați. Mă uit peste niște hârtii și mă schimb pentru cină. Ne vedem înainte să plec.

Privesc neliniștită în urma lui, în timp ce traversează încăperea și urcă scările. Oare am deranjat ceva în birou și o să-și dea seama că am fost acolo? Și de ce erau sertarele încuiate? Mă gândesc din nou la conversația pe care o auzisem fără să vreau la telefon. Astă-seară la ora 7, așa spusese femeia. Iar acum Simon se duce la această cină... Mă ridic și mă duc în bucătărie. Pe peretele de lângă răcitor atârână un calendar în care Simon își notează întâlnirile. Mă uit la pătratul mic pentru ziua de 20 decembrie, data de astăzi. Este albă. Cina despre care Simon susține că mi-a vorbit acum câteva zile nu există.

Mă simt și mai neliniștită. Probabil că nu este nimic, îmi spun. Pur și simplu a uitat să noteze în calendar. Dar Simon este prea meticolos ca să uite. Mă întorc înapoi în salon în timp ce mintea o ia la goană. Timp de

un minut mă gândesc să-l iau la întrebări. Dar ce să-i spun? Cu cine te-am auzit vorbind la telefon când trăgeam cu urechea? Nu am putut să scotocesc în lucrurile tale pentru că sertarele erau încuiate?

O clipă mai târziu, Simon apare pe scări, îmbrăcat cu redingota și cu părul pieptănat lins pe spate.

– Arăți... arăți foarte bine, îi spun.

– Mulțumesc.

Arată spre cutia de pe măsuta de cafea.

– Cum sunt bomboanele?

– Nu știu, încă nu le-am gustat.

– Păi hai să luăm câte una înainte să plec, vrei?

Nu răspund, iar Simon deschide cutia și o întinde spre mine. Iau o bomboană, desfac folia și mușc puțin. Ciocolata topită, groasă și gustoasă, parcă mi se lipește în gât.

– Delicioasă, spun, silindu-mă să înghit.

Dar nu pot înghiți și restul. Închid pumnul în jurul bomboanei rămase și o bag într-un șervet când Simon nu se uită.

– Eu o mănânc pe a mea după masă, spune Simon, și și-o pune în buzunar.

Se apleacă și mă sărută pe obraz.

– Nu vin foarte târziu.

– Petrecere frumoasă! îi spun și mă străduiesc să păstrez o voce egală.

Îmi vine să-l opresc, să-i cer să-mi spună adevărul. Inima îmi bate nebunește când închide ușa în urma lui. Mă străduiesc să-mi înving dorința de a sări în sus și de a alerga în biroul lui. Va fi plecat ore întregi, îmi spun. Trebuie să aștept cel puțin treizeci de minute, ca să fiu sigură că a plecat, că nu se întoarce pentru că a uitat ceva. Mă las pe spate și închid ochii, dornică să-l știu plecat.

Mă ridic brusc în capul oaselor tresărind. Probabil că am adormit, dar cât timp? Îmi simt capul ciudat de greu, gura îmi este uscată ca și când aș fi dormit ore întregi.

– Alo? strig și mă frec la ochi.

Nu răspunde nimeni. Mă ridic și merg cu pași nesiguri în bucătărie. Îmi dau cu apă pe față. Apoi mă întorc în salon și mă uit pe fereastră. Mașina lui Simon nu mai e acolo.

Scutur capul să mă limpezesc și mă reped în sus pe scări în biroul lui Simon, mai hotărâtă ca oricând să aflu ce se întâmplă. Ochii mi se opresc pe un cuțit de deschis scrisori care reflectă lumina lămpii în vârful lui

ascuțit, argintiu. Iau cuțitul și îl răsucesc în mâini, reflectând. Dacă sparg încuietoea, Simon își va da seama că am fost aici. Dar dintr-odată nu mi mai pasă – trebuie să știu adevărul în legătură cu ce se întâmplă, despre femeia de la celălalt capăt al firului. Înfing cuțitul în spațiul îngust dintre sertarul din dreapta sus și marginea biroului și îl răsucesc brusc. Încuietoea se deschide cu un pocnet.

În sertar este un teanc gros de hârtii. Le ridic pe cele de deasupra și le răsfoiesc. Ce caut? mă întreb. Bilețele de dragoste, chitanțe de la cadouri sau hoteluri? Dar aici totul pare să fie în legătură cu munca. Este ridicol, îmi spun. De ce fac asta? Dar continui să scotocesc printre hârtii. Primele câteva pagini sunt telegrame departamentale. Timp de o secundă ezit. Poate că sunt documente secrete pe care nu am voie să le văd. Prostii. Mi-am riscat viața. Am dreptul. Oricum, Simon nu ar ține documente secrete în sertarul unui birou. Sau cel puțin așa cred. Privesc la telegrame. Nu este nimic diferit față de ce am văzut la serviciu, dar sunt surprinsă să văd că sunt îndesate în sertar fără o ordine anume. Simon pune întotdeauna hârtiile în dosare în ordine alfabetică, iar după aceea le ordonează în interior după dată și le pune în fișetul de metal din spatele biroului lui.

Răsfoiesc mai departe prin teanc și degetul meu dă de ceva mai gros decât restul hârtiilor. Scot un dosar cu hârtie groasă. În interior este o foaie de hârtie pe care sunt notate date, ore și destinații. Un itinerar de călătorie cu data de astăzi. Numele din partea de sus a itinerarului este Dmitri Borskin. Probabil că sunt planurile vizitei unui demnitar, îmi spun și studiez pagina. Cineva care participa la cină. Închid dosarul. Telefonul despre zborul de la Luton are sens acum, îmi spun, și mă simt brusc foarte prost. Privesc în jos la încuietoea stricată. Trebuie să mă gândesc ce să-i spun lui Simon.

Pun dosarul la loc și dau să închid sertarul. Dar sunt curioasă în continuare așa că iau din nou hârtiile și mai caut prin teanc. Alte telegrame. Dintr-odată, o bucată de hârtie galbenă, mai mică decât celelalte, îmi atrage privirile. O scot din teanc. Este tot un fel de telegramă. Documentul este în rusă.

Privesc fix la bucata de hârtie și inima îmi bate nebunește. Simon nu știe rusește. Ce poate să facă cu asta? Studiez hârtia și încerc să-mi amintesc alfabetul chirilic pe care l-am învățat de la bunica pe când eram copil. Reușesc să descifrez un nume: Marek Andek. Telegrama este datată 24 februarie 1948. Aceasta este data sosirii mele la Praga, când mă

întâlnisem pentru prima dată cu Marek. Cu o zi înainte să fie arestat. Mâna îmi tremură acum, ridic următorul document din teanc, o altă telegramă în rusă. Aceasta este datată o zi mai târziu, conține numele Jan Marcelitis și dă adresa ei din Berlin.

Pun teancul de hârtii jos și mă las pe scaun, căci simt că mi s-au înmuiaț picioarele. Cineva trimitea telegrame și dezvăluia informații în rusă despre Marek și Jan. Dar cine? Și de ce sunt aceste documente la Simon? Poate că fac parte din cercetarea referitoare la scurgerea de informații. Dar de ce nu mi-a vorbit Simon despre ele? Iau din nou teancul de documente și îl cercetez mai repede, căutând o explicație.

Mâna mea atinge dosarul de hârtie groasă. Îl scot din nou și citesc iarăși itinerariul. Dmitri Borskin. Un zbor de la aeroportul din Luton la Moscova în seara aceasta, la ora 8. La asta se referea telefonul! Borskin avea ceva de-a face cu telegramele? Cuvintele de pe pagină încep să se estompeze. Pun dosarul jos și mă frec la ochi în spatele ochelarilor, încercând să mă concentrez. Când iau din nou dosarul, mâna mea dă de ceva tare, lipit pe spate. Îl întorc și văd că pe spatele lui este lipit un plic maro. Curioasă, scot plicul afară din dosar. Lasă-l în pace, îmi spune o voce din interior. Dar am mers prea departe ca să mă mai întorc din drum. Deschid plicul, încercând să procedez atent, ca să-l pot închide din nou. Din el cade o bucată de hârtie care zboară pe pardoseală. Este o fotografie, îmi dau seama când mă aplec și o ridic și are ceva scris pe spate în rusă. Privesc atentă literele chirilice, rostindu-le cu voce tare. Dmitri Borskin este numele. Apoi întorc fotografia și încremenesc.

Chipul care se uită la mine este al lui Simon.

Privesc fix la fotografie și mintea îmi aleargă nebunește. Trebuie să fie o greșeală. Bărbatul din fotografie este mai tânăr, are părul și mustața dese, dar ochii sunt inconfundabili. Simt o căldură puternică la ceafă. Simon și Dmitri Borskin sunt una și aceeași persoană? De ce are un nume rusesc? Mintea mi se duce înapoi la telegramele pe care tocmai le-am găsit și care menționează întâlnirea mea cu Marek și adresa lui Marcelitis din Berlin. Scurgerea de informații provine de la Simon, îmi dau seama. Nu-mi vine să cred și spaima mă copleșește. Borskin este programat să plece cu avionul la Moscova în noaptea aceasta. Simon fuge din țară. Strâng hârtia în mână și alerg din birou în dormitorul nostru, în timp ce podeaua parcă se clatină sub mine. Deschid larg dulapul lui Simon, așteptându-mă să constat că hainele lui au dispărut. Dar toate costumele sunt atârinate în ordine, toate sunt acolo, mai puțin redingota cu care a

plecat. Mă sprijin ușurată de dulap. Lucrurile lui Simon sunt încă aici. Trebuie să fie o greșeală. Studiez încă o dată itinerariul. Acesta arată clar că Borskin pleacă în seara aceasta în Rusia. Un pătrat din josul paginii îmi atrage atenția. Numărul de călători: trei.

Simon pleacă și nu pleacă singur. Rachel, mă gândesc. Sângele îmi îngheață în vine. Scap din mână bucata de hârtie și pornesc spre camera copilului.

– Rachel? strig în întuneric și mă reped înăuntru.

Nici un răspuns. Știu că fetița mea a dispărut chiar înainte să pun mâna în pat și degetele mele să se încleșteze în jurul golului de acolo.

Capitolul 27

Stau în mijlocul încăperii câteva secunde, prea năucită ca să mă mișc.

– Rachel? strig eu sperând zadarnic că poate a reușit să se strecoare afară din pătuț și s-a ascuns undeva.

Nici un răspuns. Simon a luat-o pe Rachel. Sunt sigură de asta. Dar cum? A plecat singur de acasă. Dar se putea întoarce după ce am adormit eu. Cu siguranță că l-aș fi auzit totuși, dacă ar fi luat-o pe Rachel. De regulă am somnul ușor, o aud pe Rachel de fiecare dată când face un zgomot și mă reped să văd ce s-a întâmplat. Adormisem atât de repede pe canapea și eram atât de amețită când m-am trezit.

Bomboanele! Îmi amintesc cum mi-a dat Simon cutia și a insistat să gust una. Probabil că mă drogase ca să o poată scoate pe Rachel din casă. Ce pusese în ele? Instinctiv mă aplec și îmi bag un deget pe gât. Vomit ceva maroniu pe pardoseala de lemn. Apoi mă ridic nesigură în picioare. Camera se învâрте cu mine. Cât drog îmi pătrunsese deja în organism? Alerg la toaletă și dau drumul la robinetul de apă rece. Îmi fac mâinile căuș, iau câteva guri ca să arunc afară din mine restul de drog. Dintr-odată vomit din nou, de astă dată ajung la toaletă.

Câteva secunde mai târziu mă îndrept și mă șterg la gură. Vederea mi s-a mai limpezit acum. Iau itinerariul de pe jos. Avionul pleacă la 8, adică peste o oră. Trebuie să-i găesc.

Mă țin bine de balustradă și cobor scara. Alerg în bucătărie și iau telefonul. Trebuie să sun pe cineva, dar pe cine? Dacă Simon este trădător, nu se știe în cine pot avea încredere la Ministerul de Externe. Iar poliția nu se va amesteca în chestiunile diplomatice, chiar dacă mă crede. Timp de o secundă mă gândesc să îi sun pe Delia și pe Charles. Dar locuiesc în partea opusă a orașului, le va lua cel puțin o jumătate de oră să ajungă aici și încă pe atât la aeroport. Ceva alb de pe blatul de bucătărie îmi atrage privirile. Privesc în jos. Este o bucată de hârtie cu numărul de telefon pe care îl notasem cu o zi în urmă. Numărul pe care mi-l dăduse telefonista. Numărul lui Paul.

Apuc repede telefonul și formez numărul.

– Baza aeriană Lakenheath, răspunde o voce de bărbat – nu a lui Paul.

Încăperea începe să se învârtă cu mine încă o dată.

– Cu Paul Mattison, spun.

Mă agăț de marginea blatului și încerc să-mi concentrez privirile asupra ferestrei de deasupra chiuvetei.

Urmează o pauză.

– Nu este nimeni cu numele acesta aici.

Blestem în sinea mea și încerc să-mi amintesc pseudonimul lui Paul.

– Vreau să spun Michael. Michael Stevens.

– Îmi pare rău, astăzi este plecat de aici.

Panica din mine crește.

– Trebuie să dau de el. Este urgent.

– Cine întreabă?

– Spuneți-i că este Marta. Este o urgență și trebuie să ne întâlnim la aeroportul Luton imediat.

– Dar... începe omul.

– O urgență, repet și trântesc receptorul în furcă. Nu știu dacă va primi mesajul, dar nu mai pot aștepta. Ochii îmi aleargă la ceasul de deasupra aragazului. Ora 7:10. Alerg în hol și îmi iau paltonul și poșeta. Apoi mă reped afară pe ușa din față, care se trănțește cu zgomot în urma mea.

Ajunsă afară, mă opresc. Aerul rece al nopții mă trezește și îmi limpezește gândurile. Trebuie să ajung la aeroport, dar cum? Simon a luat mașina și nu pot să ajung acolo cu autobuzul sau cu metrourl. Mă uit la șirul de case de pe ambele părți ale străzii și îmi doresc să-i fi cunoscut mai bine pe vecini ca să le cer ajutorul. Dar ușile caselor sunt închise, obloanele trase. Un taxi, îmi spun. Alerg în jos pe scară și ies pe poartă, spre Hampstead High Street. Dar stația de taxiuri din colț este pustie. Mi se strânge inima. Privesc disperată în susul și în josul străzii. Să încerc să opresc un străin, să-l rog să mă ducă acolo? La capătul îndepărtat al străzii zăresc un taxi care înaintează lent. Îi fac semne cu mâna disperată, rugându-l să tragă la bordură. În cele din urmă, ajunge în dreptul meu și oprește.

– Aeroportul Luton, îi spun urcând în spate.

Șoferul întoarce capul mirat.

– Luton este la o oră de aici. Nu știu...

Se oprește în mijlocul propoziției când îi arunc un teanc de bancnote pe banchetă.

– Plătesc oricât! Aeroportul Luton cât puteți de repede. Este o urgență.

Taxiul se îndepărtează de bordură și mă lipește cu spatele de banchetă. Mai repede, mă rog în gând și mă țin cu mâna în timp ce zburăm pe străzile din nordul Londrei. Cât timp a trecut? Inima îmi bubuie. Simon lucrează pentru ruși! Nu-mi vine să cred. Intrasem în biroul lui ca să caut dovezi că este adulter și am descoperit, în schimb, că este trădător. Poate că este altă explicație, îmi spun din nou. O misiune secretă sub o acoperire atât de profundă că nu putea spune nimic nimănui, nici chiar mie. Sau poate că îl amenințaseră, mă gândesc brusc când intrăm pe autostradă. Îi spusese că îmi vor face rău mie sau lui Rachel, dacă nu cooperează. Dar chiar și când aceste idei îmi aleargă prin minte, tot nu pot crede că este adevărat. Nu, trădarea lui Simon este reală. Însă tot nu-mi vine să cred. A fost întotdeauna atât de pasionat de munca lui. Ce au putut să-i ofere rușii ca să-l facă să se întoarcă împotriva propriei țări, s-o răpească pe Rachel?

– Rachel, șoptesc eu cu voce tare, văzându-i chipul în fața ochilor.

Drumul parcă se întinde la nesfârșit. Privesc în întunericul de nepătruns de pe ambele părți ale mașinii, mă lupt cu dorința de a urla. Privesc disperată la ceasul de pe bord. Este 7:20. Dacă avionul decolează, Simon va ieși din sfera de acțiune a autorităților. Simt cum îi urcă fierea în gât. Îmi sprijin capul de scaunul din fața mea, rugându-mă în gând să ajungem la timp.

Douăzeci și cinci de minute mai târziu oprim în fața aeroportului Luton. Sar jos din taxi. Văd clădirea mare cufundată în întuneric. Parcarea este pustie, nu este decât un om care ia o pungă dintr-un sac de gunoi. Alerg spre el.

– Scuzați-mă, vă rog. Caut avionul spre Moscova din seara aceasta!

Omul înclină capul într-o parte.

– Moscova? Nu zboară de aici. Aeroportul este oricum închis pe timpul nopții.

Mi se strânge inima. Nu sunt aici. Simon lăsase itinerariul intenționat ca să mă inducă în eroare și să mă pună pe o pistă falsă?

– Doar dacă nu este un zbor de la hangarul privat, adaugă omul.

Îmi recapăt respirația.

– Unde este asta?

Arată spre clădirea din dreapta.

– Dar nu puteți...

Nu-l mai ascult și o iau la fugă în direcția indicată. În spatele clădirii aeroportului este un câmp deschis. Avioanele comerciale stau aliniate. Spre dreapta, departe, văd o altă clădire și aud zgomot de motor. Încep să alerg spre ea, plămânii îmi iau foc. Când mă apropii, văd pe pistă un singur avion, mai mic decât cele comerciale. Un bărbat ocolește avionul și începe să urce scara. Când ajunge sus, se întoarce și privește înapoi. Recunosc silueta lui Simon în ușă. Alerg mai repede. Încă nu au plecat. Dar elicea începe acum să se rotească, gata să decoleze. Simon vrea să intre în avion.

– Simon! urlu cât mă țin plămânii ca să acopăr zgomotul motorului în timp ce mă apropii.

Nu mă aude.

– Simon!

Se întoarce și, când mă vede, îi cade fața. Parcă văd cum își spune că ar fi trebuit să mănânc bomboanele, să zac fără cunoștință pe pardoseală.

– Unde este Rachel? întreb și urc scările în fugă.

– Nu știu despre ce vorbești, ca și când s-ar adresa unui copil. Rachel era acasă cu tine.

Vocea lui este atât de sinceră, încât pentru o secundă chiar îl cred. Apoi privirile îi alunecă spre intrarea în avion.

– Rachel? strig eu și încep să urc scările.

Când încerc să trec pe lângă el, mă apucă brutal de braț.

– Nu trebuia să vii aici, urlă el furios.

Cine este omul acesta cu chip aspru, acest străin cu ochi mânioși? Degetele lui îmi strâng brațul ca într-o menghină. Timp de o clipă mă gândesc să fac pe proasta, ca să câștig timp. Dar nu mă pot abține.

– Știu totul, Dmitri. Totul.

Face ochii mari. Simt cum se aprinde mânia în mine. Fusese atât de arrogant, atât de sigur că nu voi descoperi niciodată. Nici măcar nu se obosise să distrugă dovezile.

– Știu că lucrezi pentru sovietici.

Deschide gura ca să respingă acuzațiile mele. Apoi privește peste umărul meu la pista pustie și ridică din umeri.

– Sunt comunist, Marta.

În vocea lui e o nuanță de mândrie.

Privesc la el și nu-mi vine să cred. Bănuiesc că l-au convins cumva pe Simon să spioneze. Nu-mi trecuse prin minte că poate fi el însuși comunist.

– De cât timp?

– Cu mulți ani înainte să te cunosc. De fapt, încă din facultate.

Înainte să ne cunoaștem. Înainte să ne căsătorim. Nu-mi vine să cred.

– Dar de ce ai insistat atât de mult să vin să lucrez pentru tine, să te ajut în munca ta?

Mintea îmi aleargă înapoi la ziua în care auzisem numele lui Marek pomenit la ședință.

– Aveai nevoie de mine ca să-l găsesc pe Marcelitis, spun rar, gândind cu voce tare.

Simon nu răspunde. Îmi amintesc cât fusese de furios Simon că mă duc la Praga, cât de îngrijorat. Dar totul nu fusese decât prefăcătorie.

– Aveai nevoie de mine ca să-ți aduc cifrul. Dar ai predat cifrul departamentului...

Chiar când rostesc cuvintele îmi dau seama că și aceasta fusese tot o minciună. Mă reped la el și îl apuc de haină.

– Unde este cifrul, Simon?

Simon mă dă la o parte ușor cu o singură mână, iar strânsoarea lui este mai puternică decât am simțit vreodată.

– Cifrul se duce înapoi la Moscova, acolo unde îi este locul, mă informează el rece. Și este numai o chestiune de timp până când Marcelitis va dispărea definitiv din peisaj.

Mă împinge brutal. Mă împiedic și mă apuc de balustradă ca să nu cad în jos pe scară. Mai întâi trebuie s-o prinzi pe Jan, îmi vine să-i spun. Mă bucur că nu-i spusese că Jan este femeie.

– Dar de unde ai știut că îl cunosc pe Marek și că mă voi oferi să merg la Praga? îl întreb. Știai, nu-i așa? Știai că lucrasem în rezistență și că aveam legături.

Simon nu răspunde.

– Dar cum?

În spatele lui Simon se aude un zgomot.

– Bună seara, Marta, spune o voce cunoscută.

Mi se oprește inima în loc. În ușa avionului apare o femeie. Când îi văd părul castaniu și silueta plină, încremenesc de uimire.

Acolo, în ușa avionului, stă Dava.

Privesc fix la ea cu răsuflarea tăiată. Îmi amintesc parfumul de trifoi de pe paltonul lui Simon din seara trecută, de vocea femeii de la telefon. Nu mi se pare posibil. Dava, care mă îngrijise și mă ajutase să mă fac bine la Salzburg! Dava care îmi spusese să mă duc în Anglia!

– Dava? reușesc să rostesc în cele din urmă.

Dava nu răspunde, mă privește fără să clipească.

– Când Dava te-a descoperit la Salzburg, am știut că erai persoana perfectă, spune Simon. Sovieticii infiltraseră agenți în lagărele de persoane dislocate ca să caute refugiați dispuși să lucreze pentru cauza lor, continuă Simon. Dava știa că fuseseși deținută politică, așa că am mai făcut niște cercetări. Experiența ta, legăturile tale – toate acestea te făceau persoana perfectă.

Îmi amintesc brusc conversațiile despre război pe care le avusesem cu Dava în timp ce ședeam pe terasa palatului. Nu-mi trecuse nici o clipă prin minte că îmi evalua părerile politice despre comuniști.

– Dar știam că nu vei lucra niciodată pentru noi de bunăvoie, adaugă el.

– Așa că ai găsit o modalitate să mă aduci în Anglia și să mă cunoști, spun încet, gândind cu voce tare. Dar nu aveam intenția să vin în Anglia. Nu aveam nici măcar viză până când Rose...

Mă opresc și adevărul cumplit mi se dezvăluie încet.

– Ai ucis-o pe Rose...

Dava lasă privirile în jos.

– Era singura cale.

– Dava, spune Simon încercând s-o avertizeze. Destul.

Îmi amintesc de întâlnirea cu Simon pe feribot, de modul cum îmi oferise un post.

– Dar eram logodită cu Paul, așa că nu aș fi putut...

Parcă mă lovește un bolovan în stomac și mă arunc pe spate.

– Prăbușirea avionului nu a fost un accident, nu-i așa?

Dava se întoarce cu spatele. Nici unul nu răspunde. Mă sprijin de balustradă. Titlul din ziar care anunța prăbușirea avionului îmi apare în minte.

– Toți oamenii aceia uciși! Asasinați! Știai că, dacă Paul dispare, nu voi avea încotro și va trebui să vin să lucrez pentru tine, spun.

Simon dă afirmativ din cap.

– Iar faptul că erai însărcinată și puteam să mă însor cu tine ca să te supraveghez a fost un bonus.

Privesc la el și nu-mi vine să cred.

– Știai despre Rachel?

– Că nu este a mea, asta vrei să spui? Da. Și pot să adaug că nu-mi păsa. Având o soție și un copil, acoperirea mea era și mai bună, îmi dădea un aer de respectabilitate la Ministerul de Externe pe care nu l-aș fi avut ca

flăcău tomnatic neînsurat, pe care toată lumea l-ar fi suspectat că este homosexual. Iar Rachel va continua să-mi asigure aceeași credibilitate și la Moscova.

– Nu! strig eu.

Mă eliberez din strânsoarea lui, alerg în sus pe scări și o împing la o parte pe Dava. În interior, avionul arată ca o versiune mai mică a celui cu care zburasem la München, un singur șir de scaune de fiecare parte. Rachel stă pe jos, pe intervalul dintre scaune. Alerg la ea și îi ating capul ca să verific că este bine. Când mă vede, Rachel zâmbește:

– Ma...

– Da, iubito, e mami.

O iau repede în brațe și mă întorc spre ușă, dar Simon și Dava îmi blochează drumul.

– Stai jos, Martal îmi ordonă Simon.

– Dar...

– O să vii cu noi. Nu așa plănuiserăm. Dar te-ai amestecat și ai complicat lucrurile, așa cum faci întotdeauna. Știi prea multe. Și nu pot să las un cadavru în urma mea pe pistă.

Bomboanele, îmi amintesc. Nu intenționa numai să mă drogheze, ci să mă ucidă. Slavă Domnului că mușcasem numai puțin dintr-una.

– Dar, Dmitri, intervine Dava. Doar nu vrei să...?

Sesizez surpriza și conflictul din vocea ei. După tot ce a făcut, chiar îi mai pasă că voi fi ucisă?

– A încercat deja să mă ucidă o dată, o informez.

Mă întorc spre Simon, care făcuse ochii mari.

– Știu că bomboanele erau otrăvite.

– Nu ai spus că intenționezi s-o ucizi pe Marta, spune Dava.

Simon se întoarce furios spre ea.

– Nu e treaba ta.

– Dar nu am crezut că...

Avionul va decola curând, îmi spun, în timp ce ei continuă să se certe. Preț de o secundă mă gândesc să alerg în cabină și să-l rog pe pilot să mă ajute. Dar cu siguranță că lucrează pentru comuniști. Trebuie să ies de aici. Între spatele lui Simon și cadrul ușii este un mic spațiu. O strâng pe Rachel în brațe și mă reped spre el.

– O, nul spune Simon și mă înhață de braț.

Apoi ne trage pe amândouă înapoi.

Deodată, se aude un zgomot la ușa avionului. Simon sare înapoi. În spatele lui Simon, prinzându-l cu brațul de gât pe la spate, stă Paul.

Paul!

Mă inundă un val de ușurare. Așadar, până la urmă a primit mesajul.

Îl văd că Simon duce mâna la centură.

– Fii atent! strig când Simon scoate un cuțit de la brâu.

Auzind disperarea mea, Rachel începe să plângă. Paul îl trage pe Simon înapoi de la ușa avionului, departe de copil și de mine. Cei doi se luptă violent pentru cuțit și se rostogolesc în jos pe scară, aterizând grămadă la baza scărilor. Simon e deasupra lui Paul. Paul încearcă să se ridice, dar Simon îi dă un pumn și îl doboară la pământ. Paul este încă slăbit după operație. Nu are cum să-l învingă pe Simon. O strâng la piept pe Rachel și cobor scările. Aud în spatele meu un clic.

– Nu așa de repede, spune Dava.

Mă întorc și văd că ține un pistol îndreptat spre mine.

– Nu face asta, Dava, spun eu rar, ridicând o mână. Suntem prietene. Mi-ai salvat viața.

– Știu, răspunde Dava. Și nu vreau să teucid. Dar Simon mi-a spus că la Moscova putem trăi ca o familie și tu ne încurci.

Dintr-odată înțeleg.

– Îl iubești pe Simon, nu-i așa? o întreb încercând să folosesc un ton blând.

Rachel a încetat să mai plângă și ne urmărește cu interes pe mine și pe Dava. Privesc cu coada ochiului afară pe ușa avionului. Simon și Paul continuă să se lupte, dar știu că Paul nu mai poate rezista mult. Trebuie să plec de aici înainte să se întoarcă Simon. Însă pistolul asistentei este tot îndreptat spre mine și spre Rachel.

– De când îl iubești?

– Dintotdeauna, răspunde ea tristă. De ani întregi. Cu mult timp înainte să te cunosc pe tine. L-am cunoscut pe Dmitri la Moscova înainte de război. Am și rămas însărcinată cu el o dată. Dar m-a pus să renunț la copil, a spus că ne va stânjeni în activitate.

Fața ei capătă o expresie dură.

– Iar acum nu mai pot avea copii din cauza asta.

Îmi amintesc cum vorbisem cu Rose despre trecutul ei, cât de tristă și de decisă părea când vorbeam despre o viață nouă.

– Acum stai jos.

Mă prăbușesc pe primul scaun din dreapta și continui s-o țin în brațe pe Rachel, care s-a apucat de o suviță din părul meu. Dava se apropie de mine și ia centura de siguranță ca să mă lege de scaun. Când se apleacă deasupra mea, capul ei se întoarce o secundă într-o parte. Inspir adânc și o lovesc cu genunchiul în stomac. Dava zboară cu spatele spre podeaua avionului gemând. Continuă să țină pistolul strâns în mână. Mă ridic repede în picioare. Apoi mă uit la Rachel și șovăi. Nu vreau să-i dau drumul din brațe nici o secundă, dar nu am de ales. Îmi trag părul din mâna ei și o așez jos, pe scaun. Mă reped la Dava când încearcă să se ridice, aterizez deasupra ei și încerc să-i iau pistolul din mână. Dar îl ține strâns și se căznește să-l ridice deasupra capului. Ține-l aproape, îmi spun, și îmi înfășor mâna strâns în jurul mâinii ei și o silesc să coboare arma. Dacă arma este între noi, nu poate s-o împuște pe Rachel. Dintr-odată, răsună o împușcătură. Amândouă încremenim. Dava se rostogolește pe spate. Brațul îi atârână moale. Pe piept îi apare o pată de sânge.

– Dava...

Deși m-a trădat, tot simt durerea. Dar nu e timp de zăbovit. Alerg înapoi la Rachel, o iau în brațe. Dacă a tulburat-o împușcătura, oricum fetița nu lasă să se vadă nimic. O duc spre ușa avionului. Paul zace nemișcat pe jos. Mă cuprinde spaima. Simon se întoarce de lângă Paul și începe să urce scara avionului.

– E moartă? Întreabă el fără nici o urmă de emoție în voce.

– Te-a iubit, îi spun.

– Știu. Vocea lui este rece. Și datorită acestui lucru a fost mai ușor s-o conving să facă ce aveam nevoie. Pentru că în realitate nu a vrut niciodată să-ți facă asta, Marta. Dar își dorea foarte mult să aibă o familie.

Privește peste umărul meu în avion.

– Presupun că acum totul s-a terminat. Așa că va trebui să ai grijă de Rachel încă un timp. Cel puțin până ajungem la Moscova.

– Simon, te rog, ascultă-mă! Nimeni nu știe ce s-a întâmplat. Putem să mergem acasă.

– Pentru mine, acasă este la Moscova, răspunde Simon cu o voce sinceră.

Îmi dau seama din nou că fusesem căsătorită doi ani cu un străin.

– Acum treci înapoi în avion, ordonă el.

Ridică din nou cuțitul și observ că este plin de sânge. Sângele lui Paul!

– L-ai ucis pe Paul...

– Paul?

Pe chipul lui Simon trece o expresie de uimire.

– Credeam că este...

– Michael? termin eu fraza în locul lui, satisfăcută că știu ceva ce el nu știe.

– Michael și Paul sunt una și aceeași persoană. Soldatul pe care credeai că l-ai ucis în accidentul de avion de acum doi ani. A supraviețuit și m-a găsit în timp ce îl căutam pe Marcelitis. Și Paul este tatăl lui Rachel, mai adaug.

Simon este uluit. Se întoarce să privească la trupul nemișcat al lui Paul din spatele lui. În acel moment, îl lovesc puternic cu piciorul. Simon cade și se rostogolește în jos pe scări, aterizând aproape de locul unde se află Paul. Dar știu că este numai o chestiune de câteva secunde până când Simon se va ridica din nou în picioare. Cu Rachel în brațe, încep să fug de la avion spre clădirea aeroportului. Crezând că este un joc, Rachel râde fericită. Privesc în față înspăimântată, căutând un loc unde să mă ascund, dar aeroportul este deschis, expus. În spatele meu aud că Simon s-a ridicat. Încep să alerg disperată spre aeroport. Doamne ajută să fie acolo omul de la întreținere. Să fie cineva. Dar cu Rachel în brațe înaintez mai încet. Pașii lui Simon se aud tot mai aproape și știu că în câteva secunde ne va ajunge din urmă.

Deodată aud o împușcătură, apoi alta. Mă arunc la pământ, peste Rachel ca s-o protejez. Am să renunț, decid, mă opresc și îl las pe Simon să ne ducă la Moscova, mai degrabă decât să risc să fie împușcată fetița. Privesc în pământ, așteptând ca Simon să se repeadă peste noi. Dar este liniște. În cele din urmă ridic privirile. Simon a căzut la pământ și zace nemișcat. În spatele lui, cu pistolul în mână, stă Dava. Privind de la mâna întinsă a Davei la Simon care zace întins la pământ sunt copleșită de o senzație stranie de déjà-vu. Am mai fost aici? Nu, așa arătam eu, cu mult timp în urmă, când îl împușcasem pe comandant ca să-i salvez viața Emmei. De astă dată, eu eram cea salvată.

– Dava!

O las jos pe Rachel și alerg spre Dava. Sângele se întinde pe pieptul rochiei ei și respiră greu. Dar este încă în viață.

Se sprijină de mine și o ajut să se întindă pe jos.

– Credeam că și el mă iubește, rostește ea slab.

Probabil că auzise conversația noastră de pe scara avionului.

– Îmi pare rău.

Șovăi uitându-mă în jos la ea și ura crește în mine. O ucisese pe Rose. Îmi reprim dorința de a lua pistolul ca s-o lichidez chiar eu. Dar s-ar putea să aibă informații prețioase pentru guvern. O ajut să se așeze în capul oaselor pe jos. Atunci în ușa aeroportului apare omul de la întreținere.

– Cheamă o ambulanță! strig cât pot de tare.

Mă ridic în picioare și mă îndrept spre locul unde zace Simon, cu ochii privind în gol cerul. Bag mâna în buzunarul lui și scot cifrul. Îl pun în buzunarul meu, apoi o iau în brațe pe Rachel și pornesc în fugă înapoi, spre avion. Paul stă tot culcat pe jos și nu se mișcă.

– Paul! strig și mă așez pe jos alături de el.

Paul nu răspunde. Îmi apropii fața de a lui. E mort?

Rachel se apropie de el și îl bate pe obraz cu palma ei micuță.

– Mmm, mormăie Paul.

– Paul, trezește-te! îl implor.

Paul deschide ochii.

– Marta? Sunteți bine, tu și fetița? întreabă el slab.

Tot trupul mi se relaxează de ușurare.

– Suntem bine. Dar tu ai fost înjunghiat.

O pun jos pe Rachel. Între pieptul și umărul lui este o rană care sângerează abundent.

– Nu cred că a nimerit vreun organ important. Paul se strâmbă. Dar s-ar putea să-mi fi rupt umărul.

– Cum nu mai mișcai, mi-a fost teamă că...

– Cred că m-am lovit la cap când am căzut.

– Slavă Domnului că ai primit mesajul meu la timp! Simon era trădător, Paul. A fost tot timpul.

Mă simt dintr-odată foarte prost.

– Nu aveai de unde să știi, spune Paul, citindu-mi gândurile.

– Unde este acum?

– E mort. L-a împușcat Dava.

– Dava, sora medicală de la Salzburg? întreabă Paul și dau afirmativ din cap. Chiar mă întrebam cine este femeia care era cu el. A fost implicată tot timpul, nu-i așa?

– Este o poveste lungă. Se pare că totul a fost un plan pus la cale de ruși ca să profite de mine pentru a intra în legătură cu Marcelitis. Și mai este ceva, adaug eu inspirând adânc. Prăbușirea avionului nu a fost un accident. Simon a aranjat-o, ca să ne despartă.

Îi studiez expresia feței, în timp ce încercă să proceseze informația, să înțeleagă amploarea pierderilor și a suferințelor pe care le provocase Simon. Apoi scutură din cap și umbra se risipește de pe ochii lui.

– Acum s-a dus și nu mai poate face rău nimănui.

Întinde mâna după Rachel, care încercă să plece de-a bușilea de acolo.

– Nu crezi că a venit timpul să-mi faci cunoștință cu fiica mea?

Epilog

Stau pe puntea transatlanticului și privesc un stol de pescăruși care plonjează adânc în apă, în căutarea peștilor. În spatele meu, coasta britanică devine tot mai mică. O briză rece suflă pe punte și îmi strâng paltonul în jurul meu.

– Mama! strigă o voce în spatele meu.

Mă întorc și o văd pe Rachel mergând nesigură spre mine, încotoșmănată în hainele de iarnă. Paul pășește în urma ei, cu brațul prins într-o eșarfă.

– Bună, draga mea!

Mă las în jos ca s-o iau în brațe pe Rachel, care parcă crește în greutate cu fiecare zi. Gângurește foarte animată, arătând spre pescăruși. Îi cercetez fața pentru a suta oară și mă întreb dacă își amintește ceva din ceea ce s-a întâmplat. Dar ochii ei sunt strălucitori și limpezi.

Rachel se răsucesc în brațele mele și se întoarce spre o zonă delimitată cu un perete de sticlă, aflat cam la zece metri, unde mai mulți copii stau la mese, desenează și pictează.

– Vrei să te joci?

Rachel dă din cap.

– O duc eu, se oferă Paul, luând-o de la mine cu brațul sănătos.

Îl privesc în timp ce o duce pe Rachel în zona de joacă și vorbește cu guvernanta de serviciu.

O clipă mai târziu se întoarce la mine.

– O să fie foarte bine, se joacă cu ceilalți copii.

– Știu, zâmbesc eu.

De când ne-am reîntâlnit, Paul este foarte emoționat ca proaspăt tătic și aproape că nu o mai scapă din ochi pe Rachel. După noaptea de la aeroport, am început s-o urmăresc mai atent, mă duc în vârful picioarelor în toiul nopții în camera ei și o ating, ca să mă asigur că este acolo.

Mă întorc cu fața spre apă, iar Paul își pune brațul în jurul meu, rezezându-și bărbia de creștetul meu. A trecut peste o lună de la confruntarea cu Simon la aeroport. L-am înmormântat în cadrul unei ceremonii restrânse, în locul de veci al familiei lui din cimitirul evreiesc din vestul Londrei, într-o dimineață ploioasă de duminică. Au participat numai rabinul, Rachel, eu și Paul, în timp ce Delia și Charles au stat la o distanță respectuoasă mai în spate. La început, n-am vrut să merg. Simon fusese un ucigaș. Tot ce spusese sau făcuse de când îl cunoscusem fusese o minciună. În cele din urmă, Paul a fost cel care m-a convins să merg. Îl priveam uimită. Toată unitatea lui pierise din cauza lui Simon.

– Ca să încheiem episodul, mi-a explicat Paul. Vreau să spun că și eu îl urăsc. Dar trebuie să mergem pentru Rachel. Simon este singurul tată pe care l-a cunoscut până acum și într-o zi va dori o explicație.

Așa că în cele din urmă am mers. Când sicriul lui a fost coborât în pământ, mânia a început să clocotească în mine. Cum a putut să facă așa ceva? A ucis atâția oameni nevinovați, s-a jucat cu viețile noastre, ne-a transformat în pioni pentru jocurile lui. Rabinul mi-a dat un pumn de țărână și, când l-am aruncat peste sicriu, mânia a început să mi se domolească. Ai pierdut, Simon, îmi spun, simțindu-mă în mod straniu triumfătoare. Apoi am privit în jos în groapa întunecoasă și mi s-a stârnit curiozitatea. Erau așa de multe lucruri pe care doream să le știu în legătură cu ceea ce se întâmplase și de ce le făcuse, întrebări la care nu voi primi niciodată răspunsuri. Dar mi-am dat brusc seama că nu contează.

– *Y'isgadai, v'yis'kadash*, a rostit rabinul.

Am început să rostesc și eu alături de el *Kaddish* pentru morți, dar nu m-am rugat pentru Simon. M-am rugat pentru părinții mei și pentru Rose, pentru Jacob și Alek și pentru toți cei dragi mie. Anii petrecuți cu Simon vor face parte întotdeauna din viața mea, dar nu-i voi lăsa să distrugă ceea ce fusese bun. Vocea mea devenise mai puternică atunci când îi mulțumisem lui Dumnezeu că mă ajutase și mă adusese în acest loc. Când s-a încheiat rugăciunea, Paul a făcut un pas înainte și m-a luat de mână, apoi eu, el și Rachel am pornit încet împreună.

Dava a supraviețuit împușcăturii și a fost de acord să coopereze cu guvernul în schimbul unei sentințe reduse.

– De fapt, este chiar mai bine așa, mi-a spus Paul cu câteva zile mai înainte, în timp ce ne făceam bagajele. Nu va fi un proces public.

Tot incidentul a fost ținut cumva departe de presă, deși știam că scandalul morții lui Simon și al plecării mele va circula pe șoptite ani buni în cercurile diplomatice.

– Și să sperăm că am aflat în ce măsură comuniștii s-au infiltrat în guvernul britanic, a adăugat el.

Să sperăm, îmi spun acum, scuturată de un fior. Am aflat mult mai multe despre Simon în cadrul cercetărilor care au urmat după moartea lui. Cum fusese recrutat de comuniști încă de pe vremea când era student la Cambridge și invitat apoi la Moscova în vacanța de primăvară de un coleg de clasă. Nu era greu să mi-l imaginez pe Simon, singur și având nevoie de bani după moartea tatălui său, atras și încântat de perspectiva de a fi important și util. Acolo preluase identitatea de Dmitri Borskin și o cunoscuse pe Dava. Mai târziu, un alt diplomat care lucra și el în secret pentru sovietici, îl ajutase să obțină un post la Ministerul de Externe.

Când auzisem aceasta, îmi veniseră în minte chipurile celorlalți bărbați de la departament – Ebertson, Fitzwilliam, chiar și ministrul adjunct – câți dintre ei erau în realitate spioni comuniști? Eram îngrijorată că cineva ar putea să vină după mine și după Paul, să se răzbune pentru ceea ce făcuserăm. Dar anchetatorii mă asiguraseră că vor fi toți arestați. Și Paul spusese că sovieticii nu vor mai fi interesați de mine. Dar eram oricum încântată să știu că ne desparte un ocean.

Chipul Davei îmi apare din nou în minte. Trădarea ei este lucrul cel mai greu de crezut. Îmi amintesc cum fusese la Salzburg, atât de grijulie și de bună. Totul fusese o minciună. O urăsc pentru ceea ce îi făcuse lui Rose și vreau să meargă la închisoare, să sufere. N-am să o iert niciodată, dar, într-un mod ciudat, aproape că o înțeleg. Fusese orbită de iubirea ei pentru Simon. Iar, în final, nu-i permisesese să mă ucidă. Dacă nu ar fi fost Dava, nu aș fi stat astăzi aici.

Mă uit la Paul și îmi vine să mă ciupesc ca să fiu sigură că este real. Am fost atât de norocoși. Deși rana pe care i-o făcuse Simon nu atinsese nici un organ major, lupta îi provocase o hemoragie internă în locul unde fusese rănit de glonț. Rămăsesem agățată de mâna lui când îl urcaseră în ambulanță în noaptea aceea, de teamă că, dacă îi dau drumul, va dispărea din nou.

– Vino în America cu mine! mi-a propus înainte să se închidă ușile ambulanței și să fie dus de acolo.

Repetase invitația, când rostise primele cuvinte după ce se trezise din operație la spital în ziua următoare.

Am ezitat. Să merg cu Paul în America era un vis de mult uitat, ceva care murise cu ani în urmă. Dar ce îmi mai rămânea aici? Nu mă pot întoarce la Ministerul de Externe după tot ce s-a întâmplat. Și casa noastră, casa lui Simon, nu avea decât amintiri dureroase. Desigur, mai era Delia, dar și ea îmi spusese că se va muta de aici, se va căsători în sfârșit cu Charles și se vor retrage undeva în sudul Franței.

– Viața este prea scurtă, mi-a explicat Delia. Chiar prea scurtă.

În seara aceea îi spusese lui Paul că merg cu el în America. Am rămas la Londra numai atât cât a fost necesar ca să finalizăm lucrurile. Am aranjat vânzarea casei printr-o agenție recomandată de Delia, iar Paul a obținut vize pentru America pentru mine și Rachel. Peste câteva săptămâni eram gata de plecare.

Înainte să părăsesc Anglia, i-am scris o scrisoare Emmei. I-am povestit ce se întâmplase și i-am dat adresa lui Paul din America. I-am scris că, dacă dorește să vină în America, voi încerca să-i obțin documentele necesare pentru ea și pentru copii. Mă întreb dacă îmi va răspunde.

– Ești fericită? mă întreabă Paul acum, smulgându-mă din gânduri.

Mă uit în continuare la ocean și ezit. Încă mai încerc să mă obișnuiesc cu tot ce s-a întâmplat, să mă conving că nu se va destrăma totul. Sunt prea speriată ca să fiu fericită. Dar dau din cap afirmativ.

– Am ceva pentru tine, spune Paul.

Mă întorc cu fața spre el, iar vântul îmi lipește părul de obraz.

– Ce este?

Paul bagă mâna în buzunar și scoate o cutiuță, apoi se lasă în genunchi.

– Îmi ceri să mă mărit cu tine?

Dă din cap că da.

– Din nou.

Deschide cutiuța în care se află un inel de aur alb cu diamant.

– Este foarte frumos.

Ridic tăblițele lui de identificare care atârnă la gâtul meu.

– Dar le prefer pe acestea.

– Totuși, trebuie să ai și un inel, zâmbește Paul. Am fost un copil așa de prost.

– Amândoi eram copii.

– Mă simt ca și când am fi deja căsătoriți, îi spun râzând.

– Și eu la fel. Dar cred că trebuie să o facem oficial imediat ce ne stabilim undeva. Vreau să știe toată lumea că sunt soțul tău și tatăl lui Rachel.

Nu răspund. Așa a început toată încurcătura. Dacă nu m-aș fi temut de aparențe, nu m-aș fi măritat cu Simon, tocmai pentru că eram însărcinată cu Rachel. Destul, îmi spun. Asta este acum de domeniul trecutului. Tot ce se întâmplase, și bine, și rău, contribuise la momentul în care ne aflam acum. Fericiți. Împreună.

Privesc în jos la Paul, care se uită în sus la mine, cu cutiuța cu inelul încă în palmă.

– Da, aș fi încântată. Da, îi răspund.

Scoate inelul din cutiuță și mi-l pune în deget. Apoi se ridică în picioare și mă îmbrățișează. Dintr-odată izbucnesc în râs.

– Ce este? mă întreabă. Nu-ți place inelul?

– Inelul este perfect, răspund repede. Numai că totul pare atât de obișnuit. Atât de minunat, absolut obișnuit.

Paul scutură din cap.

– Este singurul lucru de care sunt sigur că nu va fi niciodată obișnuit, spune Paul și îmi dă la o parte părul. Mă sărută pe frunte.

– Așa este, spun eu brusc extenuată. Cred că am să mă duc sus în cabină să dorm puțin.

Se uită în jos spre mine îngrijorat.

– Te simți bine?

– Sunt bine, numai puțin obosită. Vrei să vii cu mine?

– Nu cred că te vei odihni prea mult dacă vin cu tine.

– De acord. Vrei să vii cu mine?

Ezită și aruncă o privire spre locul de joacă al copiilor.

– Rachel o să fie foarte bine cu ceilalți copii, adaug.

– Hai să mergem!

Mă ia de braț, traversăm puntea și mă simt ca și când călătoria noastră împreună abia ar fi început.

Încântată (în limba franceză în original)

Sinagogă

Pâine evreiască

Zonă din vestul Cehiei, la granița cu Germania, cu o populație numeroasă de origine etnică germană, ocupată de Germania prin Acordul de la München (1938). Praga a fost ocupată în 1939, prin înființarea Protectoratului Boemiei și Moraviei.

Depunerea de pietricele pe lespede de mormânt este un obicei străvechi, datând din perioada când evreii locuiau în zone unde nu creșteau flori, dar aveau la îndemână pietricele din deșert.

„Orașul Nou“, cartier din Praga aflat pe malul drept al râului Vltava, al cărui punct central este piața Wenceslas.

Bună! (în limba poloneză în original)

Edvard Beneš (1884–1948), președinte al Cehoslovaciei de două ori, în perioadele 1935–1938 și 1939–1948.

Bună seara (în limba germană în original)

